

	Ökn. el. minskn.
3. Kvinnokliniken:	
a) 1 laboratoriebiträde Ag 7	+ 11 112
b) 4 barnmorskor Ae 9	+ 49 296
c) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ae 7	+ 1 212
d) 1 förste laboratoriebiträde Ag 10 i st. f. 1 laboratoriebiträde Ag 9	+ 648
e) 1 ekonomibitråde Ae 2	+ 8 580
4. Medicinska kliniken:	
a) 1 undersköterska Ae 4	+ 9 516
b) Extraordinariesättning av en översköterska Ag 9	—
5. Plastikkirurgiska avdelningen:	
a) 1 översköterska Ao 9 i st. f. 1 sjuksköterska Ao 8	+ 636
b) 1 översköterska Ae 9	+ 12 324
c) 1 sjuksköterska Ae 8 på halvtid	+ 5 844
d) 2 undersköterskor Ae 4	+ 19 032
6. Urologiska avdelningen:	
a) 1 översköterska Ae 9 på halvtid	+ 6 162
b) 1 ekonomibitråde Ag 2 på halvtid	+ 4 290
c) 1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5	+ 10 008
7. Anestesiavdelningen:	
a) 3 översköterskor Ae 9	+ 36 972
8. Öron-, näs- och halskliniken:	
a) 1 översköterska Ae 9	+ 12 324
b) Extraordinariesättning av 1 undersköterska Ag 4 och 1 sjuksköterska Ag 8	—
c) 1 undersköterska Ag 4 i st. f. 1 sjukvårdsbiträde Ae 3	+ 480
9. Ögonkliniken:	
a) 1 biträdande överläkare Ae 24	+ 26 712
b) 1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. 1 kontorist Ae 9	+ 648
10. Radioterapeutiska kliniken:	
a) 1 förste underläkare Ae 23 i st. f. 1 andre underläkare Ag 20	+ 3 648
b) 4 sjukvårdsbiträden Ae 2	+ 34 320
c) 1 förste underläkare Ae 23 vid telegammaavdelningen	+ 25 380
d) 1 laboratoriebiträde Ae 9 vid telegammaavdelningen	+ 12 324
e) 1 fysiker Ae 23 i st. f. 1 fysiker Ag 20 vid isotopavdelningen	+ 3 648
f) 1 assistent Ae 19 vid isotopavdelningen	+ 20 640
g) 1 kanslibitråde Ae 7 vid telegamma- och isotopavdelningarna	+ 11 112
h) 1 ½ översköterskor Ae 10 vid gynekologiska avdelningen	+ 19 458
i) 1 sjuksköterska Ae 8 vid gynekologiska avdelningen	+ 11 688
j) 1 sjukvårdsbiträde Ae 2 på halvtid vid gynekologiska avdelningen	+ 4 290
k) 2 röntgenassistenter Ao 10 i st. f. 2 röntgenbiträden Ao 7	+ 3 720
11. Hudkliniken:	
a) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ae 7	+ 1 212
b) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ao 7 till Ao 9	+ 1 212
12. Psykiatriska kliniken:	
a) 1 förste underläkare Ae 23	+ 25 380
b) 1 psykologassistent Ae 16	+ 17 676
c) 1 kurator Ae 12	+ 14 376
d) Avgår enligt c) arvode till praktikant	— 4 000
e) 1 översköterska Ae 9 på halvtid	+ 6 162
f) 1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5	+ 10 008
g) 1 ekonomibitråde Ag 2	+ 8 580
h) 1 kontorist Ao 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ao 7	+ 1 212
13. Barnkliniken:	
a) 1 ½ översköterskor Ae 10	+ 19 458
b) 1 översköterska Ae 9	+ 12 324
c) ½ kanslibitråde Ae 7	+ 5 556
d) 1 kontorist Ao 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ao 7	+ 1 212

		Ökn. el. minskn.
14. Barnpsykiatriska avdelningen:		
a) 1 kurator Ae 12 på halvtid	+	7 188
b) 1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5 på halvtid	+	5 004
c) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kontorsbiträde Ae 5	+	2 316
15. Kirurgiska thoraxkliniken:		
a) 1 överläkare Ae 24 i st. f. 1 förste underläkare Ae 23	+	1 332
16. Röntgendiagnostiska avdelningen:		
a) 2 översköterskor Ae 9	+	24 648
b) 2 undersköterskor Ae 4	+	19 032
c) 1 ekonomibitråde Ae 2	+	8 580
d) Uppflyttning av en röntgentekniker Ao 12 till Ao 13	+	756
17. Gymnastikavdelningen:		
a) Arvode till överläkare	+	1 800
b) 1 biträdande överläkare Ae 24 i st. f. 1 arvodesanställd biträdande läkare	+	11 436
c) 2 förste underläkare Ae 23	+	50 760
d) Avgår enligt c) 1 andre underläkare Ag 20	—	21 732
e) 1 sjuksköterska Ae 8	+	11 688
f) 2 sjukgymnaster Ae 10/12	+	25 944
18. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:		
a) Extraordinariesättning av 3 laboratoriebiträden Ag 7		—
b) 1 ekonomibitråde Ae 2	+	8 580
c) Extraordinariesättning av 1 översköterska Ag 10, 2 översköterskor Ag 9 och 2 undersköterskor Ag 4		—
19. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:		
a) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ae 7 till Ae 9	+	1 212
b) Extraordinariesättning av 1 översköterska Ag 10, 2 översköterskor Ag 9, 1 laboratoriebiträde Ag 9, 3 laboratoriebiträden Ag 7 och 1 ekonomibitråde Ag 2		—
20. Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet:		
a) 1 laboratoriebiträde Ae 7	+	11 112
b) 1 ekonomibitråde Ae 2	+	8 580
21. Allergilaboratoriet:		
a) 1 översköterska Ae 9	+	12 324
b) ½ ekonomibitråde Ag 2	+	4 290
22. Patologiska avdelningen:		
a) 1 kanslibitråde Ae 7	+	11 112
b) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ae 7 till Ae 9	+	1 212
c) 1 förste laboratoriebiträde Ae 10 i st. f. 1 laboratoriebiträde Ae 9	+	648
23. Avdelningen för fysikalisk terapi:		
a) 1 förste underläkare Ae 23	+	25 380
24. Arbetsterapiavdelningen:		
a) 1 arbetsinstruktör Ae 9	+	12 324
25. Garnisonsavdelningarna:		
a) 2 översköterskor Ag 9	+	24 648
26. Kansli- och personalavdelningen:		
a) 1 förste assistent Ae 19 i st. f. 1 assistent Ae 15	+	3 864
b) 1 förste kansli skrivare Ae 12 i st. f. 1 kontorist Ae 9	+	2 052
c) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ae 7	+	1 212
d) 1 kanslibitråde Ae 7	+	11 112
27. Kameral- och intendenturavdelningen:		
a) 1 biträdande sjukhusintendent Ao 21 i st. f. 1 förste assistent Ao 19	+	2 244

	Ökn. el. minskn.
28. <i>Maskinavdelningen:</i>	
a) 1 reparatör Ae 9	+ 12 324
b) Medel för bestridande av kostnader för jourtjänstgöring	+ 5 000
29. <i>Tvätteriet:</i>	
a) 1 biträdande tvättföreståndare Ae 10	+ 12 972
b) Uppflyttning av 1 tvättföreståndare Ao 12 till Ao 15	+ 2 400
c) Uppflyttning av 1 biträdande tvättföreståndare Ae 9 till Ae 10	+ 648
30. <i>Vaktcentralen:</i>	
a) 2 vaktmästare Ae 7	+ 22 224
b) Uppflyttning av 1 uppsyningsman Ao 9 till Ao 11	+ 1 332
31. <i>Telefonväxeln:</i>	
a) Extraordinariesättning av 1 telefonist	—
32. <i>Köket:</i>	
a) Uppflyttning av 1 förste köksföreståndare Ao 17 till Ao 19	+ 2 028
b) Uppflyttning av 1 köksföreståndare Ao 12 till Ao 15	+ 2 400
c) Uppflyttning av 2 köksföreståndare Ao 10 till Ao 13	+ 4 320
d) Uppflyttning av 2 köksföreståndare Ae 10 till Ae 13	+ 4 320
33. <i>Föreståndarinneorganisationen:</i>	
a) 1 klinikföreståndarinna Ae 14	+ 15 936
b) Uppflyttning av en första föreståndarinna Ao 17 till lägst Ao 19	+ 2 028
c) Uppflyttning av en personalföreståndarinna Ao 13 till lägst Ao 16	+ 2 544
d) Uppflyttning av 1 föreståndarinna Ao 13 till Ao 14	+ 804
e) Uppflyttning av 3 klinikföreståndarinnor Ae 12 till Ae 14	+ 4 680
34. <i>Parkavdelningen:</i>	
a) Uppflyttning av 1 trädgårdsmästare Ao 10 till Ao 11	+ 684
b) 1 trädgårdsförman Ae 8 i st. f. 1 vaktmästare Ae 7	+ 576
35. <i>Personalläkarmottagningen:</i>	
a) Uppflyttning av 1 översköterska Ae 9 till Ae 10	+ 648
b) 1 sjuksköterska Ae 8 på halvtid	+ 5 844
36. <i>Sjuksköterskeorganisationen:</i>	
a) 9 sjuksköterskor Ae 8	+ 105 192
37. <i>Utbildning av sjuksköterskelever, undersköterskor samt sjukvårds- och ekonomibiträden:</i>	
a) 10 barnsköterskor Ae 3/4	+ 95 160
b) 20 undersköterskor Ae 4 i st. f. 5 sjukvårdsbiträden Ae 3 och 15 Ae 2	+ 16 440
c) 1 instruktionsköterska Ae 14 för biträdesutbildning	+ 15 936
d) Medel för anordnande av undersköterske- och biträdeskurser	+ 115 000
38. <i>Särskilda förslag:</i>	
a) Extraordinariesättning av 35 sjukvårdsbiträden Ag 2 och 94 ekonomibiträden Ag 2	—
b) 72 sjukvårdsbiträden Ae 2 i st. f. motsvarande antal ekonomibiträden Ae 2	—
39. <i>Vikariatsersättningar</i>	+ 187 000
40. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	+ 100 000
Ökat medelsbehov till följd av lönerevisionen samt ändrad lönegrads- placering för vissa tjänster	+ 4 630 000
Uppräkning av vissa anslagsposter	+ 116 000
Avrundning	+ 4
	+ 6 395 000

Motiv

I. 1 a) Kirurgiska klinikens personalorganisation är fr. o. m. budgetåret 1957/58 beräknad — förutom för sjukvårdens behov — för den undervisning, som enligt 1955 års medicinska examensstadga skall anordnas vid kliniken. Det kan emellertid förväntas, att den ökande kvantiteten av undervisning i form av rond-, demonstrations- och poliklinikundervisning kommer att så kraftigt belasta lärar- och läkarkrafterna vid kliniken, att en ytterligare ökning av staben erfordras utöver vad man i propositionen 1954: 212 ansett nödvändigt på grundval av antalet katedrala undervisningstimmar.

2 a) Den planerade intensifierade undervisningen, innefattande seminarieövningar, staff-meetings, konferenser, undervisning i smågrupper m. m., kommer att innebära ett avsevärt utökat praktiskt sjukvårdsarbete. Redan med nuvarande studieordning hindras underläkarna vid dermatologiska kliniken i alltför stor utsträckning från vetenskapligt arbete genom rutinarbete i sjukvårdens tjänst. Anställandet av ytterligare läkarkrafter blir sålunda vid en intensifierad undervisning oundgängligen nödvändigt.

3 a) För att möjliggöra den polikliniska och kliniska praktiska utbildningen i öron-, näs- och halssjukdomar har i propositionen 1954: 212 beträffande den praktiska delen av kurserna förutsatts en viss fördelning av de studerande mellan öronkliniken å karolinska sjukhuset och specialavdelning vid något av Stockholms stads sjukhus, närmast Södersjukhuset.

Med den rätt till kombination av flera olika kurser, som den beslutade läkarutbildningsreformen innefattar, kommer emellertid de studerande, som skulle få sin praktiska utbildning förlagd till Södersjukhuset, med visshet ej att kunna utnyttja en praktisk undervisning därstädes på ett tillfredsställande sätt. Med hänsyn härtill har en undersökning verkställt, huruvida icke hela den ifrågavarande utbildningen kan sammanföras till öronkliniken vid karolinska sjukhuset. Det har därvid befunnits, att inrättandet av en s. k. kursamanuens i förste underläkares ställning, vilken mera skulle stå i undervisningens än i sjukvårdens tjänst, skulle vara tillfyllest för att kliniken å karolinska sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande och betryggande sätt övertaga den praktiska utbildningen av samtliga kursstuderande. Då den föreslagna kursamanuensen för att kunna fullgöra sin uppgift som handledare i den praktiska undervisningen måste förutsättas ha praktisk kompetens inom ämnesområdet, kan annan tjänsteställning än förste underläkare ej rimligen ifrågakomma.

4 a) Vid medicinska thoraxklinikerna kommer fr. o. m. läsåret 1957/58 att anordnas propedeutisk-medicinsk undervisning för 30 medicine kandidater per termin. För dessa medicine kandidater avses enligt propositionen 1954: 212 en vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet placerad förste underläkare att tjänstgöra som kursamanuens. Med hänsyn till denne läkares omfattande arbetsuppgifter vid laboratoriet kan det förväntas, att

svårigheter kommer att uppstå för honom att fullgöra kursamanuensgöromålen. Härtill kommer, att även sjukvårdsverksamheten vid kliniken kan förväntas kräva ett större antal förste underläkare än avsett till följd av att kliniken icke torde komma att helt ägnas tuberkulossjukvården utan även beläggas med thoraxmedicinska fall av annan art, exempelvis cardiologiska utredningsfall.

5 a) För den propedeutiska undervisningen i klinisk kemi vid karolinska sjukhuset beräknades i propositionen 1954:212, förutom laboratorn, endast en förste underläkare, vilken befattning inrättats fr. o. m. den 1 juli 1956. Emedan patientmaterialet ej är tillräckligt för undervisning av samtliga (30) studerande i en grupp och emedan effektiv undervisning förutsätter uppdelning av de studerande i flera grupper, måste varje kurs delas i fyra grupper om 7 å 8 kandidater i varje grupp. För gruppleddning erfordras ytterligare tre befattningshavare varav en underläkare.

6 a) För undervisningen i klinisk bakteriologi vid karolinska sjukhuset finnes f. n. på karolinska institutets stat uppfört dels ett undervisningsarvode å 4 000 kronor dels ock en befattning som förste amanuens. Den med arvode finansierade undervisningen bör av naturliga skäl tillkomma laboratorn vid laboratoriet, vilken är laboratoriets föreståndare. Emellertid torde en så pass omfattande undervisningsbörda vid sidan av den rutinverksamhet i sjukvårdens tjänst, som åligger laboratorn, bli svår att bemästra. Erforderlig lättnad i arbetsbördan synes kunna beredas laboratorn genom att en förste underläkare ställes till förfogande, vilken dels kan avlasta laboratorn i dennes rutinverksamhet, dels ock biträda vid undervisningen.

7 a) Den överordnade läkarpersonalen vid kliniken utgöres f. n. av en professor och 2 biträdande överläkare. Denna personal har, förutom rutinverksamhet och forskning, att svara för dels utbildning för medicine kandidater, dels ock en omfattande specialistutbildning av färdiga läkare. Flertalet vid kliniken tjänstgörande underläkare är blivande röntgendiagnostiker, vilka vid kliniken förskaffar sig ettårig randutbildning i radioterapi enligt gällande specialitetsbestämmelser. Den omfattande specialistutbildningen vid kliniken särpräglar arbetet därstädes i två avseenden, vilka båda medverkar till att belasta chefsläkarpersonalen i ovanligt stor omfattning, nämligen dels att underläkarna i högre grad än vanligtvis å klinikerna måste handledas av chefsläkarna dels ock att underläkarnas korta tjänstgöringstider omöjliggör, att de gentemot medicine kandidaterna vid kliniken utövar lärarfunktioner.

7 b) De vid kliniken tjänstgörande underläkarna utgöres till den övervägande delen av röntgendiagnostiker, vilka saknar tidigare utbildning i radioterapi och själva skall erhålla sådan såsom randutbildning enligt specialitetsbestämmelserna. De kan därför icke biträda vid undervisningen. Ett tämligen konstant behov av kandidathandledning finnes vid kliniken.

Med hänsyn härtill föreligger behov av en för undervisningsändamål avsedd befattning som förste underläkare.

II. 2 a) — b) Som direktionen framhöll i sina petita föregående år kan den cytologiska diagnostikmetoden numera icke undvaras vid sjukhusets gynekologiska avdelningar. För det cytologiska laboratoriet vid radiopatologiska institutionen bör tillkomma en tjänst som förste laboratoriebiträde och en kontorsbiträdestjänst.

2 c) Med hänsyn till den ökning av arbetsvolymen, som ägt rum vid institutionen, har direktionen redan nödgats medge tillfällig förstärkning av kontorspersonalen vid institutionsexpeditionen.

2 d) Genom föreslagen lönegradsuppflyttning skulle tjänsten komma i paritet med motsvarande tjänster vid radiumhemmets allmänna och gynekologiska avdelningar, vilka tjänster såväl beträffande omfång som art är mycket likartade den vid radiopatologiska institutionen inrättade kansli- biträdestjänsten.

2 e) Direktionen har tidigare i fråga om uppflyttning av vissa laboratoriebiträdestjänster ställt sig avvaktande, enär laboratoriebiträdenas utbildnings- och löneställningsfrågor varit under utredning. Nu har från statsmakternas sida ställning tagits till den grundläggande laborantutbildningen. Den fortsatta utbildningen synes, vad sjukhuslaboranter beträffar, komma att förläggas till sjukhuslaboratorier. Det är därför nödvändigt att åtgärder vidtages, så att man får behålla nu anställda kvalificerade laboratriser, vilka erfordras bl. a. för att handleda från laborantskolan kommande aspiranter.

3 a) Se ovan under 2 a) — b).

3 b) Enligt den nya undervisningsplanen, som för kvinnoklinikens del träder i kraft den 1 juli 1958, skall medicine kandidater icke handha förlossningar utan dessa arbetsuppgifter helt åvila barnmorskor. Eftersom samtliga förlossningar vid kvinnokliniken skall skötas av barnmorskor, måste antalet sådana befattningshavare i varje skift ökas från två till tre och därutöver en ambulerande barnmorska anställas som ersättare för lediga dagar.

3 c) Direktionen har sedan flera år tillbaka begärt uppflyttning av ifrågavarande tjänst.

3 d) Se ovan under 2 e).

3 e) Vid kvinnoklinikens avdelning 6 (privata barnbördsavdelningen) har en översyn av personalens arbetstidsschema nyligen företagits, varvid nödvändigheten av en personalförstärkning konstaterats.

4 a) En förstärkning av sjukvårdspersonalen vid reumatologiska avdelningen 2 är starkt påkallad för åstadkommande av en tillfredsställande sjukvård på avdelningen.

5 a) — d) De föreslagna tjänsterna motiveras med behovet av att förse avdelningen med kompetent personal och att effektivisera arbetet. Bl. a.

skulle härigenom en ur infektionssynpunkt mer betryggande isolering av patienterna kunna åstadkommas genom uppdelning av avdelningen. Vidare erfordras förstärkning av personalen på operationsavdelning och poliklinik.

6 a)—b) För att eliminera riskerna för sekundärinfektioner bör operationsavdelningen tillföras en översköterska och ett ekonomibitråde, båda med halvtidstjänstgöring.

6 c) På grund av det omfattande skrivarbetet vid avdelningen har direktionen sedan ett år tillbaka måst tillföra densamma två halvtidsanställda kontorsbiträden. Anställningsförhållandena för denna biträdespersonal torde böra regleras så, att för ändamålet inrättas en kontorsbiträdesbefattning i reglerad befordringsgång.

7 a) Användandet av nya och komplicerade narkosformer har medfört, att narkosgivningen icke utan risk kan anförtros sjuksköterskor, som icke erhållit narkosutbildning. Sedan många år har fyra narkoselever kontinuerligt tagits emot vid anesthesiavdelningen för två månaders praktik. Dessa elever, av vilka en del utgjort färdigutbildade operationssköterskor från hela landet, har i realiteten utnyttjats som arbetskraft vid sjukhuset utan ersättning. Elever av denna kategori kan ej påräknas i fortsättningen, varför begärd personalförstärkning erfordras.

8 a) Sedan tre av öronpoliklinikens fem sjuksköterskeelever, däribland en provsyster, numera indragits av sköterskeskolorna har en ogynnsam förskjutning av arbetsuppgifterna inträtt för de ordinarie polikliniksjuksköterskorna. För att möjliggöra en tillfredsställande arbetsorganisation erfordras personalökning med en polikliniksköterska.

8 c) De göromål, som åvilar tjänstens innehavare, är likartade med de på andra behandlingsavdelningar förekommande, där inrättandet av underskötersketjänst ansetts motiverat.

9 a) Fr. o. m. läsåret 1955/56, då en omläggning av den medicinska undervisningen genomfördes på ögonkliniken, har studenternas antal ökat med $\frac{1}{3}$ utan att någon reell ökning av läkarkrafterna kommit till stånd. Klinikchefen bör vid sin sida ha en biträdande överläkare, på vilken han kan avlasta den stora arbetsbörda, som betingas av rutinsjukvården på vårdavdelningarna, operationerna samt handledningen av de yngre läkare, vilka vid kliniken erhåller specialistutbildning.

9 b) Med hänsyn till arbetsuppgifternas högt kvalificerade, ansvarsfulla och självständiga karaktär bör en kansliskrivartjänst inrättas.

10 a) Tjänsten som andre underläkare vid allmänna avdelningen har ledigförklarats ett flertal gånger utan att sökande anmält sig. Tjänsten har endast kunnat uppehållas periodvis, när korttidsvikarie kunnat erhållas, varför densamma bör utbytas mot en tjänst som förste underläkare.

10 b) Genom tillkomsten av föreslagna fyra tjänster som sjukvårdsbiträde skulle radioterapeutiska klinikens vårdavdelningar erhålla i stort sett samma personalstyrka som jämförbara avdelningar vid sjukhuset.

10 c), d) och g) Telegammaavdelningen beräknas vara i full drift för rutinsjukvården fr. o. m. ingången av budgetåret 1958/59. Direktionen framhåller, att från klinikens sida uppgift om behovet av personal för drift av den nya gammatronanläggningen bort lämnas, innan beslut fattades om anskaffning av anläggningen. Genom att så icke skett har direktionen ställts i den situationen att nödgas hemställa om personalförstärkning för att nyanskaffad värdefull apparatur skall kunna komma till åsyftad användning inom sjukvården.

10 h)—j) För radiumhemmets sex vårdavdelningar med sammanlagt 155 vårdplatser finnes endast en nattöversköterska jämte avlösare. Med hänsyn till att många av patienterna är svårt sjuka eller gamla är det angeläget att ytterligare en nattöversköterska jämte avlösare anställs. Därigenom skulle nattöversköterskorna på denna klinik få ungefär lika många patienter att svara för som flertalet övriga nattöversköterskor inom sjukhuset. Vidare bör den gynekologiska avdelningen, som på grund av den stora patientomsättningen är exceptionellt tungarbetad, tillföras ytterligare en sjukskötersketjänst. Därigenom möjliggöres att två sjuksköterskor tjänstgör samtidigt åtminstone de dagar, då radiumbehandling förekommer. Såsom förhållandena nu är kan övervakningen av patienterna vid radiumbehandling icke skötas på tillfredsställande sätt de tider, då en enda sjuksköterska är i tjänst.

Slutligen bör den gynekologiska applikationsavdelningen erhålla ytterligare ett sjukvårdsbiträde på halvtid, enär arbetets omfattning f. n. är så betydande, att den underordnade sjukvårdspersonalen ofta måste tjänstgöra på övertid.

10 k) En differentiering av dessa tjänster i förhållande till övriga 13 röntgenbiträdesbefattningar vid den allmänna avdelningen framstår såsom väl motiverad med hänsyn till att innehavarna av förstnämnda tjänster har sig anförtrodda kvalificerade arbetsuppgifter vid pendelkonvergensbestrålning resp. rotationsbehandling av patienter.

11 a) Med tjänsten förenade arbetsuppgifter motiverar en högre löneställning.

11 b) Se ovan under 2 e).

12 a)—g) En ökning av psykiatriska poliklinikens behandlingskapacitet framstår såsom mycket angelägen bl. a. med hänsyn till övriga klinikers behov av att erhålla möjlighet till psykiatriska konsultationer. För ernående härav erfordras en förstärkning med en underläkare och en kurator, därvid nu utgående arvode till en kuratorspraktikant kan indragas. De psykiatriska undersökningarna fullständigas i ett stort antal fall genom en närmare analys med stöd av experimentalpsykologiska metoder, som utföres av speciellt utbildade psykologer. Under senare år har dylik expertis anlitats av kliniken. Utgifterna härför uppgick budgetåret 1955/56 till 13 620 kronor och budgetåret 1956/57 till 14 590 kronor. Enligt direktionens mening

är värdet av de experimentalpsykologiska metoderna inom modern psykiatri klarlagt. Behovet av psykologassistens vid sjukhusets psykiatriska poliklinik är numera av sådan omfattning, att det motsvarar en heltids-tjänstgörande arbetskraft. Direktionen hemställer därför, att en tjänst som psykologassistent inrättas. För att möjliggöra poliklinisk elektrochock-behandling m. m. bör vidare en med halvtidstjänstgöring förenad befattning som översköterska inrättas. Därjämte erfordras vid polikliniken ett ekonomibitråde. Med hänsyn till det omfattande skriv- och expeditjonsarbetet bör slutligen inrättas en kontorsbiträdetsjänst.

12 h) Genom den starka utökningen under de senaste åren av såväl läkarpersonal som kuratorspersonal har arbetsbördan för det kanslibitråde, som samtidigt är professorns sekreterare, såväl kvantitativt som kvalitativt väsentligt ökat.

13 a) På grund av underskott på personal är natttjänsten vid barnkliniken ordnad så, att envar av två nattöversköterskor har hand om vården av 75 patienter, fördelade på tre avdelningar i olika våningsplan. Det har emellertid visat sig omöjligt för dem att på tillfredsställande sätt svara härför. Ytterligare en nattöversköterska är därför oundgängligen nödvändig för vederbörlig patientvård nattetid. Därutöver erfordras emellertid $\frac{1}{2}$ nattöversköterska för avlösning.

13 b) I underdånigt utlåtande den 16 januari 1957 med anledning av en remiss rörande anskaffning av viss utrustning till Eugeniahemmet uttalade direktionen, att karolinska sjukhusets EEG-laboratorium å barnkliniken skulle kunna åtaga sig de EEG-undersökningar, som erfordrades för Eugeniahemmet (omkring 75—100 per år) under förutsättning att sjukhuset tillfördes en laboratoriesköterska. Om så skedde skulle även laboratoriets kapacitet för karolinska sjukhusets del väsentligt ökas och apparaturen utnyttjas helt, vilket f. n. icke är möjligt. Centrala sjukvårdsberedningen har tillstyrkt, att sjukhuset erhåller den arbetskraft, som erfordras för utnyttjandet av EEG-apparaturen även för Eugeniahemmets räkning.

13 c) Direktionen har redan i tidigare anslagsäskanden framhållit nödvändigheten av att cardiologiska laboratoriet erhåller skrivpersonal och begärt inrättandet av en kontorsbiträdetsjänst för ändamålet. 1952 års besparingssakkunniga har tillstyrkt, att laboratoriet förses med ett halvtidsanställt kontorsbitråde. Med hänsyn till att det visat sig omöjligt att få erhålla och behålla för arbetsuppgifterna kvalificerad person i kontorsbiträdetsgraden, hemställer direktionen, att den begärda befattningen uppföres som kanslibitråde.

13 d) Vid det övervägande antalet klinikexpeditioner vid sjukhuset, där arbetet icke är mer kvalificerat eller omfattande än på barnkliniken, har tjänsterna som expeditjonsföreståndare uppflyttats i 9 och 10 lönegraderna.

14 a)—b) En förstärkning av personalorganisationen vid barnpsykiatriska avdelningen är en angelägen åtgärd för att icke syftet med den fr. o. m.

innevarande budgetår genomförda ökningen av läkarstaben skall förfelas. Läkarna bör enligt direktionens mening nämligen icke — till förfång för sina medicinska arbetsuppgifter — tvingas att ägna sin tid åt göromål, som med fördel kan anförtros kurators- och kontorspersonal.

14 c) Med tjänsten förenade arbetsuppgifter motiverar föreslagen lönegradsuppflyttning.

15 a) Direktionen, som funnit behovet av en broncholog vid den kirurgiska thoraxkliniken dokumenterat, har medgivit, att en förste underläkartjänst vid kliniken tills vidare får utnyttjas för anställning av en dylik specialist. Direktionen har förordnat docenten K. E. S. Carlens, som sedan länge specialiserat sig på bronchologi vid Sabbatsbergs sjukhus och där biträtt vid thoraxkirurgiska operationer, att vara förste underläkare vid kliniken. Enligt direktionens mening bör emellertid en för bronchologi avsedd överläkarbefattning tillkomma vid kliniken. Som ett provisorium kan en förste underläkartjänst utbytas mot en överläkartjänst. I dagens läge låter detta sig väl göra, men när verksamheten vid kliniken uppnår åsyftad omfattning, torde icke någon av de från början beräknade underläkartjänsterna kunna undvaras. Direktionen anser emellertid att med inrättandet av ersättning för underläkartjänsten kan anstå till dess verksamheten låter sig närmare överblickas.

16 a)—c) Fr. o. m. den 1 september 1957 indrager Sophiahemmets sjuksköterskeskola en elev (provsystem) vid avdelningen och direktionen har sett sig nödsakad att ersätta denna elev med en extra översköterska. Denna tjänst bör förändras till extra ordinarie befattning. Vidare bör den förstärkning med en undersköterska och ett ekonomibiträde, som redan medgivits avdelningen, regleras genom inrättande av en underskötersketjänst och en ekonomibiträdestjänst. På grund av det ansträngda arbetsläget vid avdelningen samt svårigheten att skaffa erforderlig personal till densamma, så länge arbetsförhållandena är så krävande som f. n., hemställer direktionen, att ytterligare en överskötersketjänst och en underskötersketjänst inrättas vid avdelningen.

16 d) Tjänsten bör uppflyttas i paritet med motsvarande befattningar i statlig och kommunal tjänst.

17 a)—d) Äskandena ansluter sig till de förslag, som framlagts i Kungl. Maj:ts proposition nr 160/1957 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen.

17 e) Bristen på sjuksköterskeassistans vid avdelningen har blivit alltmera kännbar. Patientantalet har ökat och nya undersöknings- och behandlingsmetoder tillkommit, som medfört ökade krav på samtliga befattningshavare vid avdelningen. Sjukgymnasterna medhinner numera icke andra uppgifter än de rent sjukgymnastiska.

17 f) Överläkarna vid psykiatriska samt medicinska och kirurgiska thoraxklinikerna har begärt utökning av sjukgymnastpersonalen.

18 b) Direktionen begärde i förra årets petitaskrivelse, att ett ekonomibitråde skulle tillföras laboratoriet. Denna framställning lämnades utan åtgärd av statsmakterna. Det är emellertid uppenbart, att disk och städningens arbete ökar i samma mån som större laboratorietrymmen ställs till centrallaboratoriets förfogande och allt eftersom verksamheten utvidgas. Det är därför oundgängligen nödvändigt, att föreslagen personalförstärkning kommer till stånd.

19 a) Se ovan under 2 e).

20 a)—b) På grund av verksamhetens ökade omfattning har direktionen sedan mer än ett år tillbaka nödgats medgiva anställande vid bakteriologiska centrallaboratoriet av ett extra laboratoriebiträde och ett extra ekonomibitråde. Då permanent behov av dessa befattningar föreligger, bör de uppföras på extra ordinarie stat.

21 a)—b) Besparingssakkunniga tillstyrkte på sin tid personalökning vid laboratoriet med en sjuksköterska. Direktionen har flera år utan resultat hemställt om denna personalförstärkning. Då emellertid anställandet av ytterligare en sjuksköterska vid laboratoriet medfört betydande besparing å sjukhusets omkostnadsanslag, har direktionen ansett sig icke kunna underlåta att därstädes inrätta en extra sjukskötersketjänst. Denna tjänst har emellertid under de gångna fyra åren icke kunnat tillsättas utan har uppehållits av sex olika vikarier, vilket inverkat menligt på arbetet. Arbetet med diskning, sterilisering och städning har ökats på grund av den kraftigt stigande besöksfrekvensen.

22 a) Det nuvarande kanslibiträdets arbetsuppgifter har starkt ökat på grund av den intensifierade verksamheten vid avdelningen. Detta har föranlett, att registreringen av insänt material måst eftersättas. Fördröjning av expedieringen av utlåtanden från avdelningen har icke kunnat undvikas.

22 b)—c) Se ovan under 2 e).

23 a) Antalet konsultationer vid avdelningen uppgår årligen till mer än 7 000. Med en sådan arbetsbelastning föreligger knappast möjligheter för avdelningens ende läkare att ägna patienterna den tid och det personliga intresse, som är en av förutsättningarna för en tillfredsställande vård. Öppnandet av thoraxklinikerna innebär en ytterligare belastning för avdelningen. En ökning av läkarpersonalen måste anses oundgänglig.

24 a) Under det senaste året har situationen på arbetsterapiavdelningen blivit allt svårare att bemästra på grund av att allt fler patienter remitteras till avdelningen från de olika klinikerna. Med hänsyn till arbetsterapiens stora betydelse ur sjukvårdande synpunkt bör en förstärkning av arbetsterapeutpersonalen ske.

25 a) Ett starkt behov föreligger av personalökning vid de två till garnisonssjukhuset å Kungsholmen förlagda avdelningarna. Medicinska av-

delningens laboratorium, som har att svara för såväl kliniskt-kemiska som kliniskt-fysiologiska undersökningar, är underbemannat i förhållande till arbetsomfånget.

Även vid röntgenavdelningen erfordras personalförstärkning. Det är icke möjligt för den enda röntgensköterskan att med den tilltagande arbetsbelastningen ensam sköta driften av både den diagnostiska och terapeutiska apparaturen. En förstärkning av sjuksköterskepersonalen vid envar av garnisonsavdelningarna å Kungsholmen med en överskötersketjänst framstår som en trängande angelägenhet.

26 a)—d) Personaluppsättningen vid personal- och avlöningssektionen är f. n. otillräcklig för de omfattande göromålen. Det är emellertid angeläget, att detta för sjukhusets stora personal gemensamma serviceorgan blir i stånd att fungera på tillfredsställande sätt. De begärda lönegradsuppflyttningarna och tillkomsten av ytterligare en kanslibiträdetsjänst är oundgängliga minimiförutsättningar för att arbetet å sektionen skall kunna bedrivas vid nuvarande personalförhållanden inom sjukhuset. Inrättandet av nya kliniker eller andra omständigheter, som innebär personalökning inom sjukhuset, måste i fortsättningen medföra en därav betingad förstärkning av sektionens personal.

27 a) Besparingssakkunniga, vilkas organisationsförslag utgick från behoven vid sjukhusets storlek år 1955, förordade på sin tid tillkomsten av en befattning som biträdande intendent, vars innehavare skulle vara arbetsledare på kontoret och föreståndare för uppbördssektionen samt svara för huvudbokföringen. Uppbördssektionen handhar bokföring, kassagöromål, uppbörds kontroll, lagsökningsärenden samt patientkontorens omfattande arbetsuppgifter. För att dessa arbetsuppgifter skall kunna handläggas på rätt sätt erfordras överflyttning på föreståndaren för uppbördssektionen av stora delar av det ansvar, som enligt reglementet nu åvilar sjukhusintendenten. Föreståndaren måste sålunda själv ansvara för bokföring och kontroll av all uppbörd och i samband därmed stående åtgärder. Han måste vidare ofta rycka in som ställföreträdare för intendenten och få befogenhet att själv avgöra ärenden, som ej kan uppskjutas.

28 a) Skötseln och underhållet av det reningsverk, som på grund av hälsovårdsmyndigheternas åläggande måst byggas vid thoraxklinikerna, åvilar maskinavdelningen. Anläggningen är höggradigt automatiserad, försedd med en omfattande maskinell utrustning samt ett invecklat elektriskt signalsystem för automatisk alarmering vid fel i anläggningen. Apparaturen fordrar ständig tillsyn och daglig manuell skötsel. Härför samt för åstadkommande av en bättre daglig service åt det utvidgade tvätteriet krävs en reparatör.

28 b) Vid sjukhuset förekommer reparationsarbeten, som av olika anledningar ej kan utföras på ordinarie tjänstetid på grund av att driften ej

kan avbrytas. Nödvändiga reparationer under de tider av dygnet, då reparatör icke tjänstgör, fullgöres f. n. av en för varje särskilt tillfälle tillkallad befattningshavare. Detta system fungerar ej tillfredsställande, enär behovet av reparationer nattetid ökas. För att åstadkomma en bättre ordning har direktionen funnit nödigt, att ett jourssystem införes under den tid, då tjänstgöring enligt schema ej förekommer. Kostnaden härför beräknas preliminärt till cirka 5 000 kronor per år.

29 a) I samband med att serafimerlasarettets tvätteri nedlades och karolinska sjukhuset övertog tvätten av lasarettets textilier överfördes en del av på lasarettets stat uppförd tvättpersonal till sjukhuset. Befattningen som tvättföreståndare vid serafimerlasarettet fördes på övergångsstat. Innehavaren av tjänsten är numera anställd inom annat statligt verk. Därmed saknar karolinska sjukhuset möjlighet att få behovet av förstärkning av arbetsledarpersonalen — en tvättföreståndare och en biträdande tvättföreståndare — samt av vikarier för denna vid ledigheter tillgodosett. Begärd personalförstärkning är oundgängligen nödvändig.

29 b) — c) De hittillsvarande tvättföreståndar- och biträdande tvättföreståndartjänsterna har erhållit en mindre löneökning fr. o. m. den 1 juli 1957. Enligt direktionens mening kompenserar emellertid denna lönehöjning icke det krävande och kvalificerade arbete, som åvilar dessa två befattningshavare. Det har visat sig omöjligt att vid vakanser och ledigheter utifrån erhålla vikarier på ifrågavarande två tjänster. Det är därför ytterst angeläget, att löneställningen för tjänsterna snarast möjligt förbättras.

30 a) Med anledning av thoraxklinikernas tillkomst hemställde direktionen i anslagsäskandena för budgetåret 1956/57 om inrättande av bl. a. fyra vaktmästartjänster. Av de begärda tjänsterna tillkom endast två. Behovet av en utökning av vaktmästarpersonalen kvarstår alltjämt och har ytterligare accentuerats.

30 b) Övervaktmästaren vid Södersjukhuset är placerad i 11 lönegraden. Enligt direktionens uppfattning föreligger icke någon saklig motivering för att uppsyningsmannen vid karolinska sjukhuset skall vara sämre ställd i lönehänseende än övervaktmästaren vid Södersjukhuset.

32 a) — d) Karolinska sjukhusets köksavdelning är Sveriges största sjukhuskök. Den i samband med sjukhusets utbyggnad ökade driften och de allt större svårigheterna att erhålla personal, särskilt kvalificerad sådan, medför allvarliga problem för köksledningen. Den viktigaste förutsättningen för en effektivisering av arbetsledningsorganisationen är, att till köksföreståndartjänsterna kan förvärvas och vid dem behållas personal med erforderliga teoretiska och praktiska kvalifikationer. Med nu gällande löneläge kan till de i 10 lönegraden placerade tjänsterna — i den mån sökande till dessa över huvud anmäler sig — endast erhållas nyutexaminerade ekonomiföreståndarinnor. Så snart dessa vunnit viss praktisk erfaren-

het vid sjukhusets köksavdelning, söker de sig till mindre arbetstygda, bättre avlönade köksföreståndarbefattningar vid kommunala sjukhus och andra arbetsplatser. Löneläget för sjukhusets köksföreståndarinnor måste därför bringas upp till konkurrenskraftig nivå.

33 a) Antalet klinikföreståndarinnor är f. n. fyra. Klinikföreståndarinnorna har för stora arbetsområden. Sahlgrenska sjukhuset, som är mindre än karolinska sjukhuset och där en liknande föreståndarinneorganisation införts, har sju klinikföreståndarinnor. Direktionen anser, att åtminstone ytterligare en klinikföreståndarinna bör tillkomma vid karolinska sjukhuset.

33 b)—e) Första föreståndarinnan bör icke vara lägre placerad än förste assistenterna vid sjukhuset, vilka tillhör 19 lönegraden. Personalföreståndarinnan vid Sahlgrenska sjukhuset är placerad i lönegrad 15 och lägre lönegrad bör givetvis icke ifrågakomma vid ett sjukhus av karolinska sjukhusets storlek och karaktär. Den nuvarande lönegradsplaceringen av klinikföreståndarinnorna har visat sig icke locka kompetenta sökande. På grund härav har direktionen långa tider endast haft tillgång till sjuksköterskor utan föreståndarinneutbildning som vakansvikarier å tjänsterna.

34 a) Enligt direktionens mening är det icke motiverat, att sjukhusets trädgårdsmästare skall stå i sämre löneställning än de tjänstemän vid sinnessjukhusen med vilka han tidigare jämfällts.

34 b) I likhet med motsvarande befattningshavare vid sinnessjukhusen bör en i trädgården placerad vaktmästare uppflyttas till trädgårdsförman.

35 a) Den översköterska, som vid serafimerlasarettet tjänstgör vid personalläkarmottagningen, är placerad i 10 lönegraden. Motsvarande befattningshavare vid karolinska sjukhuset är översköterska i 9 lönegraden. Göromålen för sistnämnda sköterska är emellertid icke mindre kvalificerade än vid serafimerlasarettet.

35 b) Med hänsyn till arbetsbördan vid personalläkarmottagningen bör därstädes tillkomma en med halvtidstjänstgöring förenad befattning som sjuksköterska.

36 a) I fjolårets anslagsäskanden hemställde direktionen om bl. a. en utökning av sjukskötersketjänsterna å de allmänna kirurgiska vårdavdelningarna med nio sjuksköterskor. Sjuksköterskeföreningen har nu påyrkat, att även personalen vid de allmänna medicinska och reumatologiska avdelningarna utökas med en sjuksköterska per vårdavdelning. Sammanlagda ökningen av antalet sjuksköterskor skulle vid sagda avdelningar utgöra 18. Direktionen är väl medveten om behovet av en ökning av antalet sjukskötersketjänster vid ifrågavarande vårdavdelningar, där arbetet successivt ökats genom införandet av nya undersöknings- och behandlingsmetoder samt skärpta krav på handledning av eleverna genom omläggningen av elevundervisningen. Stora svårigheter föreligger emellertid att besätta redan förefintliga sjukskötersketjänster. Direktionen inskränker sig därför

till att upprepa sin tidigare framställning om inrättande av nio sjukskötersketjänster, vilka avses skola placeras på de mest arbetstyngda vårdavdelningarna.

37 a) Vårdpersonalen vid barnkliniken har från början varit för knappt tilltagen och är ännu icke av tillfredsställande storleksordning. Detta förhållande har medfört, att eleverna i viss utsträckning måste utnyttjas för budskickning, patienttransporter m. m. och därför sällan ostört får följa ronderna. I stor utsträckning upptas elevernas tid av steriliseringsarbete, vilket på detta utbildningsstadium är onödigt ur undervisningssynpunkt. Undervisningen i den direkta vården av barn liksom den teoretiska undervisningen i pediatrik kan f. n. icke fullföljas på ett tillfredsställande sätt.

Det framstår såsom angeläget, att vårdplatserna vid barnkliniken utnyttjas i största möjliga utsträckning och att berättigad kritik i fortsättningen icke kan framföras över att barnsjuksköterskeelevernas utbildning måste eftersättas på grund av brist på vårdpersonal vid kliniken. Med hänsyn härtill föreslås, att personalen förstärkes med dels 7 barnsköterskor, som enligt centrala sjukvårdsberedningen erfordras för sjukvården, dels ock 3 barnsköterskor för förbättring av elevernas arbetsförhållanden.

37 c)—d) Det är angeläget att för sjukvården nyanställd biträdespersonal erhåller en bättre grundutbildning än den, som kan meddelas vid de informationskurser av kort varaktighet, som hittills anordnats. Det är direktionens bestämda uppfattning, att den nyanställda personalen genom en sådan grundutbildning skulle ej blott bibringas vissa elementära kunskaper utan även fastare knyts till sjukhuset. En sådan utbildning skulle jämväl underlätta den fortsatta handledningen av biträdespersonalen i den dagliga gärningen. Biträdespersonalen bör emellertid beredas yrkesutbildning utöver vad grundutbildningskursen kan ge. Denna utbildning avses äga rum vid två undersköterskekurser. Inrättandet av underskötersketjänster har visat sig fördelaktigt. Härigenom har till sjukhuset kunnat knytas en — visserligen hittills alltför fåtalig — kader, som är en värdefull tillgång för arbetsorganisationen genom sitt intresserade arbete och den relativt ringa omsättningen inom gruppen. Kostnaderna för arvoden till föreläsare och till vikarier för kursdeltagare vid åtta grundutbildningskurser och två undersköterskekurser beräknas till 115 000 kronor. Kursverksamheten måste stå under ledning av en särskild instruktionsköterska. Direktionen anser det nämligen med hänsyn till vikten av att vid kurserna kunna bibringa eleverna största möjliga kunskapsmått olämpligt med tillfälliga kursledare eller täta ombyten av kursledare.

38 a)—b) Fr. o. m. den 1 juni 1956 tillämpas ett nytt anställningsförfarande för sjukvårds- och ekonomibiträden med automatisk övergång till extra ordinarie anställningsform efter viss provotid. Detta medför en successiv ökning av extra ordinarie biträdespersonal och behov av extra ordinarie sättning av ett antal tjänster för dylik personal. Med hänsyn till

att det vid kliniker och laboratorier föreligger större behov av sjukvårds-
än av ekonomibiträden bör 72 tjänster som ekonomibitråde ändras till
sjukvårdsbiträdestjänster.

Yttranden

I.

Direktionen för karolinska sjukhuset uttalar.

Det ligger utom direktionens möjligheter att bedöma storleken av det
tillskott av lärar- och läkarpersonal, som erfordras för att vederbörlig
undervisning skall kunna lämnas. Vad nu sagts gäller främst de av lärar-
kollegiet föreslagna befattningarna som biträdande överläkare vid kirurgiska
kliniken, förste underläkare vid dermatologiska kliniken, förste underläka-
re vid kliniskt-fysiologiska och kliniskt-kemiska centrallaboratorierna samt
biträdande överläkare och förste underläkare vid radioterapeutiska kliniken.

Vad angår förslaget om förläggande till karolinska sjukhuset av den prak-
tiska utbildningen i öron-, näs- och halssjukdomar för samtliga studerande
vid institutet synes denna anordning medföra avsevärda praktiska fördelar.
Enligt vad direktionen under hand erfarit har från Stockholms stads sida
framställts krav på anställande av dels en lärare, dels en kursamanuens,
dels skrivpersonal, dels ock visst driftbidrag såsom förutsättning för för-
läggning till något av stadens sjukhus av den praktiska utbildningen för
ett visst antal studerande. Ett tillmötesgående av dessa krav torde med-
föra betydligt större utgifter för statsverket än inrättandet av den av lärar-
kollegiet föreslagna underläkartjänsten. Direktionen tillstyrker för sin del
lärarkollegiets ifrågakvarande förslag.

Vidkommande befattningen som förste underläkare vid det kliniskt-
bakteriologiska centrallaboratoriet vill direktionen erinra, att direktionen i
anslagsäskandena för budgetåret 1957/58 hemställt om inrättandet av
denna tjänst. Den förlust i arbetskraft för laboratoriets sjukvårdande verk-
samhet, som uppkommer genom laboratorns engagemang i undervisningen,
skulle kompenseras genom tillkomsten av föreslagen underläkartjänst,
vars innehavare därjämte skulle delta i undervisningen såsom handleda-
re åt de studerande. Direktionen tillstyrker lärarkollegiets ifrågakvarande
förslag.

Beträffande slutligen två förste underläkartjänster vid medicinska thorax-
kliniken vill direktionen framhålla, att det undandraget sig direktionens
bedömande, huruvida patientmaterialet vid kliniken redan under budgetåret
1958/59 kommer att bli tillräckligt omfattande för den undervisning, som
avses skola förläggas till kliniken. Direktionen hemställer emellertid, att
Kungl. Maj:t ville av riksdagen utverka, att medel ställes till förfogande för
anställande enligt Kungl. Maj:ts bestämmande av den läkarpersonal vid
kliniken, som enligt sakkunniga instansers bedömande må finnas erfor-
derlig för upprätthållande av undervisningen därstädes.

Kanslern för rikets universitet framhåller, att de skäl, som anförts för
den förordade befattningen som förste underläkare vid öronkliniken, synes
bärande. Kanslern kan icke dela lärarkollegiets uppfattning, att en ny
befattning som förste underläkare vid medicinska thoraxkliniken f.n. er-
fordras för amanuensgörömmål i samband med det propedeutiska året. Även
i övrigt synes det kanslern befogat att avvakta erfarenheter från den un-

dervisning vid kliniken, som skall börja höstterminen 1957, innan ställning tas till behovet av ökad läkarpersonal för undervisningen därstädes. Vid undervisningen i klinisk kemi erfordras ett utökat antal gruppleddare. För detta ändamål har kanslern i underdånig skrivelse den 2 oktober 1957 rörande anslag till karolinska institutet för budgetåret 1958/59 hemställt om förstärkning av gruppinstruktörspersonalen vid laboratoriet med en översköterska. För gruppleddning står under förutsättning av bifall härtill laboratorn, en förste underläkare och översköterskan till förfogande. Då emellertid fyra gruppleddare synes nödvändiga, förordar kanslern inrättande för detta ändamål av ännu en befattning som förste underläkare vid laboratoriet. I anslagsskrivelse beträffande karolinska institutet för budgetåret 1958/59 har kanslern givit sin anslutning till lärarkollegiets förslag rörande undervisningens organisation vid det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet. För genomförande av denna organisation erfordras inrättande av en ny tjänst som förste underläkare vid laboratoriet. I likhet med direktionen tillstyrker kanslern, att denna befattning kommer till stånd.

Vid radioterapeutiska kliniken vilar undervisningsuppgifterna på professorn med biträde av klinikens underläkare. Enär undervisning i radioterapi hittills icke ingått i läkarutbildningen såsom obligatoriskt moment, måste i regel de vid kliniken tjänstgörande underläkarna från grunden undervisas i ämnet. Detta medför ej blott, att underläkarna föga kan biträda professorn vid undervisningen utan även att de direkt tager hans tid i anspråk i betydande omfattning med sitt behov av handledning. Professorns hittillsvarande undervisningsbörda, omfattande 30 timmar katedral undervisning årligen, torde därför icke böra överskridas. Härför talar även den omständigheten, att statsmakterna, då ifrågavarande professur inrättades på grundval av fru Mimi Althainz' testamente, godtog testators önskemål, att undervisningsskyldigheten för innehavaren av professuren så begränsades, att denne kunde ägna större delen av sin verksamhet till forskningsarbete (propositionen 1936: 51, s. 3, 7 och 11). Avvikelser av denna typ från organisationen enligt läkarutbildningskommitténs förslag har berörts redan i kommitténs betänkande och förutsatts nödvändiga i vissa fall (propositionen 1954: 212, s. 68). På grund av vad sålunda anförts förordar kanslern inrättande av *dels* en ny befattning som biträdande överläkare vid radioterapeutiska kliniken *dels ock* för ernående av avlastning för professorn beträffande handledningen av tjänstgörande medicine kandidater ytterligare en tjänst som förste underläkare vid samma klinik.

II.

Medicinalstyrelsen tillstyrker ur de synpunkter styrelsen har att företräda bifall till samtliga föreslagna läkartjänster. Med hänsyn till den ofrånkomliga återhållsamhet, som på grund av rådande läkarbrist bör iaktas vid inrättande av nya läkartjänster, förordar styrelsen emellertid den begärda tjänsten som biträdande överläkare vid ögonkliniken allenast

under förutsättning, att en tidigare medgiven förste underläkartjänst vid kliniken samtidigt indrages. Styrelsen grundar därvid sitt ställningstagande på en jämförelse med det betydligt större antal patienter i förhållande till antalet läkare, som föreligger vid ögonklinikerna å lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Kanslern för rikets universitet erinrar om att direktionen lämnat utan åtgärd en framställning av professorn J. Hellström om inrättande av tre kanslibiträdestjänster för journalskrivningen vid kirurgiska kliniken. Skälet för direktionens ställningstagande har varit väntad framställning i ärendet av karolinska institutets lärarkollegium. En sådan framställning har också skett i samband med kollegiets anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 men avstyrkts av kanslern, enär journalskrivningen enligt kanslerns mening direkt sammanhänger med sjukvårdsverksamheten. Vad lärarkollegiet anfört i ämnet har emellertid övertygat kanslern om behovet i och för sig av personalförstärkning för ifrågavarande ändamål, varför tre befattningar som kanslibiträde i lönegraden Ae 7 bör nyinrättas och uppföras på karolinska sjukhusets stat.

Vid prövningen av direktionens framställning om inrättande vid kvinno-kliniken av fyra nya barnmorskebefattningar bör enligt kanslern uppmärksammas, att undervisningen i obstetrik och gynekologi enligt 1955 års medicinska examensstadga i långt mindre omfattning än tidigare innefattar deltagande från medicine kandidaternas sida i arbetet vid förlossningsavdelningarna. Framställningen om inrättande av biträdande överläkartjänst vid ögonkliniken synes kanslern starkt motiverad, och ett bifall till densamma skulle innebära, att nu med arvode gottgjord undervisning kunde givas den förbättrade förankring i forskning och sjukvård, som en biträdande överläkartjänst innefattar.

Statens lönenämnd anför.

Mot förslagen om inrättande av en kanslibiträdestjänst med halvtidstjänstgöring vid barnkliniken cardiologiska laboratorium, en kanslibiträdestjänst vid patologiska avdelningen och en tjänst som arbetsinstruktör i Ae 9 vid arbetsterapiavdelningen har lönenämnden icke något att erinra.

Förslagen om utbyte av en assistenttjänst mot en förste assistenttjänst och av en kontoristtjänst mot en förste kansliskrivartjänst å kansli- och personalavdelningen kan nämnden tillstyrka endast på så sätt, att nämnden ej har någon erinran mot att assistenttjänsten placeras i 17 lönegraden och att kontoristtjänsten utbytes mot en kansliskrivartjänst. Mot förslagen om utbyte av en kanslibiträdestjänst mot en kontoristtjänst och om inrättande av en kanslibiträdestjänst å avdelningen har nämnden däremot ingen erinran.

Nämnden avstyrker förslaget om utbyte av en tjänst som förste assistent mot en tjänst som biträdande sjukhusintendent å kameral- och intendenturavdelningen.

Den föreslagna löneställningen (Ae 9) för den äskade reparatörstjänsten å maskinavdelningen föranleder ej någon erinran från nämndens sida.

Nämnden finner ej tillräckliga skäl anförda för uppflyttning av ett kanslibitråde vid radiopatologiska institutionen till kansliskrivare, ett kanslibitråde vid kvinnokliniken till kontorist, en kontorist vid ögonkliniken till kansliskrivare, ett kanslibitråde vid hudkliniken centralexpedition till kontorist, ett kanslibitråde vid barnkliniken centralexpedition till kontorist och ett kanslibitråde vid psykiatriska kliniken till kontorist. Beträffande yrkandet om uppflyttning av ett kontorsbiträde vid barnkliniken psykiatriska avdelning till kontorist finner lönenämnden ej tillräckliga skäl föreliggande för högre placering än 7 lönegraden (kanslibitråde). Löneställningen för de till uppflyttning föreslagna tjänsterna som röntgenbiträde vid radioterapeutiska kliniken torde böra prövas i samråd med 1956 års tekniska biträdesutredning.

Yrkandet om uppflyttning av en tjänst som uppsyningsman kan lönenämnden icke tillstyrka. Däremot har nämnden ingen erinran mot förslaget om utbyte av en tjänst som vaktmästare mot en tjänst som trädgårdsförman.

Ledamöterna Brandelius och Dahlberg har anmält *skiljaktig mening* och ansett lönenämnden ha bort tillstyrka förslaget om utbyte av en assistenttjänst vid kansli- och personalavdelningen mot en förste assistenttjänst.

Departementschefen

Såsom jag tidigare anfört under punkten 12 är det min avsikt att i en särskild proposition till innevarande års riksdag föreslå, att anslagsmedlen till avlöningar och omkostnader vid radiofysiska institutionen fr. o. m. nästa budgetår avföres från karolinska sjukhusets stat och i stället upptages under särskilda anslag. Jag kommer därför icke att i detta sammanhang till prövning upptaga de förslag till personalförstärkningar eller löne regleringar vid nämnda institution och vid radiumhemmets isotopavdelning, som direktionen framfört i sina anslagsäskanden för nästa budgetår under förevarande anslag.

De förslag till utvidgningar eller ändringar i personalorganisationen, som i övrigt framlagts av direktionen, lärarkollegiet och universitetskanslern, kan jag endast i begränsad omfattning biträda.

Jag förordar inrättande vid radiopatologiska institutionens cytologiska laboratorium av en laboratoriebiträdestjänst i Ag 9. Jag föreslår vidare, att ett halvtidsanställt kontorsbiträde vid nämnda institution ersättes med ett heltidsanställt sådant.

Som en följd av utformningen av undervisningen i obstetrik och gynekologi enligt 1955 års medicinska examensstadga bör vid kvinnokliniken tillkomma 3 barnmorskor i Ae 9. Behovet av en förstärkning av vårdpersonalen vid reumatologiska avdelningen gör sig starkt gällande. Jag anser mig därför böra förordna, att en tjänst som undersköterska i Ae 4 inrättas vid avdelningen. Jag tillstyrker även, att en extra översköterska vid reumatologiska avdelningens laboratorium beredes extra ordinarie anställning.

Förslaget om inrättande av en tjänst som översköterska i Ao 9 vid plastik-

kirurgiska avdelningen i utbyte mot en sjukskötersketjänst i Ao 8 anser jag mig böra biträda.

Jag finner övertygande skäl vara anförda till stöd för framställningen om inrättande av en tjänst som översköterska i Ae 9 med halvtidstjänstgöring vid urologiska avdelningen. Jag tillstyrker därför detta förslag.

Till följd av bortfallet av elevarbetskraft erfordras viss personalförstärkning vid anesthesiavdelningen. I avbidan på ytterligare erfarenheter anser jag emellertid föreslagen personalökning böra tills vidare begränsas till en översköterska i Ag 9.

Mot förslaget om extra ordinariesättning av en underskötersketjänst i Ag 4 och en tjänst som sjuksköterska i Ag 8 vid öron-, näs- och halskliniken har jag ingen erinran. Jag biträder likaledes direktionsens förslag om utbyte vid denna klinik av ett sjukvårdsbiträde i Ae 3 mot en undersköterska i Ag 4.

Förslaget om inrättande av en biträdande överläkartjänst i Ae 24 vid ögonkliniken anser jag mig så till vida böra biträda, som jag förordar inrättande av en dylik tjänst i utbyte mot en förste underläkartjänst i Ae 23.

Jag delar universitetskanslerns uppfattning, att väl grundad motivering anförts för inrättandet av en biträdande överläkartjänst i Ae 24 vid radio-terapeutiska kliniken. Jag ansluter mig därför till lärarkollegiets av kanslern tillstyrkta förslag om inrättande av en dylik tjänst. Med erinran om vad direktionen i sina anslagsäskanden anført i denna del förordar jag anställande vid radiumhemmets telegammaavdelning av en förste underläkare i Ae 23 och ett laboratoriebiträde i Ae 9. Vad direktionen anført har övertygat mig om, att en förstärkning av vårdpersonalen vid radiumhemmets gynekologiska avdelning är oundgängligen nödvändig. Jag biträder därför förslaget om inrättande vid avdelningen av tjänster för 2 översköterskor i Ae 10, varav en på halvtid, en sjuksköterska i Ae 8 samt ett sjukvårdsbiträde i Ae 2 på halvtid.

Förslaget om inrättande av en tjänst som psykologassistent vid psykiatriska kliniken anser jag mig icke kunna biträda. Jag föreslår i stället en med 3 000 kronor ökad medelsanvisning för anlitande av experimentalpsykologisk expertis. Det ökade behovet av kuratorshjälp vid kliniken bör liksom hittills tillgodoses genom anlitande av en praktikant, för vilken emellertid bör beräknas ett från 4 000 till 6 000 kronor förhöjt årligt arvode. Jag föreslår vidare, att vid samma klinik får tillkomma en översköterska i Ag 9 på halvtid.

Jag finner starka skäl anförda för behovet av en tjänst som översköterska i Ae 9 vid barnklinikens elektroencephalografilaboratorium och tillstyrker därför, att en dylik tjänst kommer till stånd. Jag förordar vidare, att ett halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7 tillkommer vid barnklinikens cardiologiska laboratorium, vilket förslag till personalförstärkning ansluter sig till vad som på sin tid föreslogs av 1952 års besparingsakkunniga.

Med anledning av direktionens förslag tillstyrker jag, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 24 inrättas vid kirurgiska thoraxkliniken i utbyte mot en tjänst som förste underläkare i Ae 23. Jag finner angeläget framhålla, att detta mitt förslag icke framdeles får tagas till intäkt för krav på ytterligare förstärkning av läkarpersonalen vid denna klinik.

Vid röntgendiagnostiska avdelningen bör på grund av det ökade arbetet tillkomma en översköterska i Ae 9, en undersköterska i Ae 4 och ett ekonomibitråde i Ae 2.

I enlighet med i propositionen nr 160/1957 framlagda förslag bör på sjukhusets stat tillkomma ett arvode om 1 800 kronor till den lärare i sjukgymnastik, som tillika skall vara överläkare vid den sjukgymnastiska avdelningen. Därjämte bör nuvarande arvodesbefattning som biträdande läkare vid nämnda avdelning utbytas mot en biträdande överläkartjänst i Ae 24 samt två förste underläkartjänster i Ae 23 tillkomma varav en i utbyte mot en nuvarande befattning som andre underläkare i Ag 20.

Jag förordar, att en översköterska i Ag 10, 2 översköterskor i Ag 9, 2 undersköterskor i Ag 4 och 3 laboratoriebiträden i Ag 7 vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet ävensom en översköterska i Ag 10, 2 översköterskor i Ag 9, ett laboratoriebitråde i Ag 9, 3 laboratoriebiträden i Ag 7 och ett ekonomibitråde i Ag 2 vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet överföres till extra ordinarie stat.

Lärarkollegiets av universitetskanslern tillstyrkta förslag om inrättande av en förste underläkartjänst vid det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet i utbyte mot en befattning som förste amanuens innebär en upprensning av tidigare framställt yrkande. Då ett genomförande av detta förslag framstår som angeläget ur såväl undervisningens som sjukvårdens synpunkt, anser jag mig nu böra förorda den föreslagna åtgärden.

Behovet av ytterligare personal för biträdesgörömål vid patologiska avdelningen anser jag böra tillgodoses genom inrättande av kontorsbiträdesbefattning i reglerad befodringsgång med halvtidstjänstgöring. Jag tillstyrker vidare, att erforderlig förstärkning av kontorspersonalen vid kansli- och personalavdelningen sker genom inrättande av en kontorsbiträdesbefattning i reglerad befodringsgång.

Direktionens förslag om uppflyttning i lönegrad av en förste assistent vid kameral- och intendenturavdelningen har bl. a. motiverats med hänsyn till önskvärdheten att bereda intendenten lättnad i dennes f. n. alltför stora arbetsbörda. Även om starka skäl i och för sig talar för detta förslag, är jag icke beredd att nu tillstyrka detsamma. Med prövningen av direktionens förslag i denna del torde sålunda böra tills vidare anstå i avbidan på ett utformat förslag från direktionen till delegering av intendenten nu tillkommande arbetsuppgifter på den nye befattningshavaren.

För reparationstjänsten vid sjukhuset har anmälts behov av ytterligare arbetskraft. För detta behovs tillgodoseende beräknar jag under icke-ordinarieposten ett belopp av i runt tal 5 000 kronor.

Jag ansluter mig till förslaget, att en telefonist beredes extra ordinarie anställning.

Direktionens förslag om utbyte av sjukvårdsbiträden mot undersköterskor anser jag mig så till vida böra biträda som jag föreslår anställande av 10 undersköterskor i Ae 4 i utbyte mot lika många sjukvårdsbiträden i Ae 2. Jag förordar vidare, att 27 000 kronor beräknas för anordnande av ytterligare en undersköterskekurs.

Direktionens förslag om extra ordinariesättning av 35 sjukvårdsbiträden i Ag 2 och 94 ekonomibiträden i Ag 2 anser jag mig böra biträda. Jag tillstyrker även anställande av 72 sjukvårdsbiträden i Ae 2 i utbyte mot lika många ekonomibiträden i Ae 2.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att följande tjänster uppflyttas i lönegrad, nämligen två kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9, ett kanslibitråde i Ao 7 till kontorist i Ao 9, en assistent i Ae 15 till förste assistent i Ae 19, en kontorist i Ae 9 till kansli-skrivare i Ae 10, en tvättföreståndare från Ao 12 till Ao 14, en vaktmästare i Ae 7 till trädgårdsförman i Ae 8 samt en översköterska från Ae 9 till Ae 10.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar med 445 000 kronor. I enlighet med förslag av statsutskottet nedräknades anslaget föregående år med 100 000 kronor, enär den endokrinologiska avdelningen vid sjukhuset icke beräknades kunna tagas i bruk vid sådan tidpunkt, att samtliga för avdelningens drift i 1957 års statsverksproposition avsedda medel erfordrades. På grund härav erfordras nu en uppräknings av medelstildelingen med motsvarande belopp eller 100 000 kronor. Å andra sidan räknar jag med en minskning av medelsbehovet med 619 000 kronor på grund av avförande från sjukhusets stat av radiofysiska institutionens avlöningskostnader. Till automatiska utgiftsstegringar bör för löneklass-uppflyttningar och 1957 års lönerevision avses 4 793 000 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(445\ 000 + 100\ 000 - 619\ 000 + 4\ 793\ 000)$ 4 719 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till $(28\ 827\ 000 + 4\ 719\ 000)$ 33 546 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag vill slutligen anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 13 december 1957 förordnat om förhöjning fr. o. m. den 1 januari 1958 av legosängsavgifterna för rikspatienter vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. För nästa budgetår beräknas härigenom uppkomma en inkomstökning vid karolinska sjukhuset med i runt tal 2 000 000 kronor och vid serafimerlasarettet med ca 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, som för-
anledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 701 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	191 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	25 145 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 509 000
	Summa kronor 33 546 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 33 546 000 kronor.

[58] 55. *Karolinska sjukhuset: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	8 630 000	9 211 189
1957/58 (statsliggaren s. 1047)	9 524 000	
1958/59 (förslag)	9 732 000	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 30/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 685 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m. åt personalen	30 000	40 000	35 000	— 5 000
2. Reseersättningar	36 000	60 000	50 000	— 10 000
3. Bränsle, lyse och vatten	1 735 000	1 200 000	1 425 000	+ 225 000
4. Inventariers underhåll och komplettering	1 193 000	1 296 000	1 620 000	+ 324 000
5. Tvätt och renhållning	140 000	164 000	160 000	— 4 000
6. Kosthåll.	2 080 000	2 225 000	2 275 000	+ 50 000
7. Läkemedel.	1 440 000	1 645 000	1 700 000	+ 55 000
8. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	2 273 000	2 425 000	2 475 000	+ 50 000
				+ 685 000

Motiv

Med hänsyn till belastningen under det sistförflutna budgetåret kan anslagsposterna till sjukvård m. m. åt personalen, till reseersättningar samt till tvätt och renhållning minskas. På grund av prisstegringar samt införan-

det av en särskild skatt på bränsle och elektrisk energi bör däremot en uppräknings ske av posten till bränsle, lyse och vatten. Höjningen av övriga poster med undantag för delposten till inventariers underhåll och komplettering betingas enbart av inträffade prisstegringar och av thoraxklinikernas tillkomst.

4) I fråga om denna post har sedan flera år en stark återhållsamhet iakttagits genom nedskärning av direktionens äskanden. Kostnaden vid karolinska sjukhuset för inventariers underhåll och komplettering är väsentligt lägre, räknat per vård dag än vid andra jämförbara undervisningssjukhus i landet. Medicinalstyrelsens statistik för åren 1956 och 1955 visar beträffande sagda kostnader följande siffror för undervisningssjukhusen (siffrorna inom parentes avser kostnaderna för år 1955). Sahlgrenska sjukhuset kronor 2: 39 (2: 14), karolinska sjukhuset kronor 1: 46 (1: 23), Lunds lasarett kronor 2: 27 (2: 07), Malmö allmänna sjukhus kronor 1: 57 (1: 62), Akademiska sjukhuset kronor 2: 01 (1: 94) och serafimerlasarettet kronor 1: 49 (1: 43). Kostnaden för inventariers underhåll och komplettering var således lägst vid karolinska sjukhuset under båda åren. Direktionen anser en avsevärd höjning av årsanslaget till löpande utgifter för inventariers underhåll och komplettering vara erforderlig och hemställer, att för budgetåret 1958/59 för detta ändamål måtte anvisas 950 000 kronor, vari inräknats kostnaderna för vissa ersättningsanskaffningar av större storleksordning med tillhoppa ca 110 000 kronor.

Utgifterna för nyanskaffning av inventarier beräknas till i runt tal 670 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Radiofysiska institutionen	136 220
2. Kirurgiska kliniken	78 720
3. Kvinnokliniken	4 600
4. Ögonkliniken	3 300
5. Radiumhemmet	113 000
6. Psykiatriska kliniken	23 258
7. Barnkliniken	93 136
8. Röntgendiagnostiska avdelningen	123 510
9. Gymnastikavdelningen	4 680
10. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet	57 145
11. Patologiska avdelningen	2 636
12. Gemensamt	30 000
Summa kronor	670 205

Klinik- och andra avdelningsföreståndares yrkanden härvidlag har uppgått till sammanlagt 1 132 000 kronor. Trots att direktionen således nedskurit anspråken till inemot hälften, innebär direktionens äskande en höjning i jämförelse med äskandet för innevarande budgetår. Såväl sjukhusets tillväxt som den alltmera ökade betydelsen av diagnostiska och terapeutiska hjälpmedel samt teknikens landvinningar kräver större kapitalinsatser än hittills, om karolinska sjukhuset skall kunna hålla jämna steg med utvecklingen vid andra större sjukvårdsinrättningar inom landet.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört under karolinska sjukhusets avlöningsanslag bör vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag hänsyn tagas till att anslagsmedlen till omkostnader vid radiofysiska institutionen fr. o. m. nästa budgetår avses skola upptagas under ett särskilt anslag. Med anledning härav beräknas belastningen på karolinska sjukhusets omkostnadsanslag minska med 69 000 kronor, varav 2 000 kronor belöper på anslagsposten till sjukvård m. m. åt personalen, 37 000 kronor på anslagsposten till reseersättningar samt 13 000 resp. 17 000 kronor på delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården. Vid beräkningen i det följande av medelsbehovet under dessa poster har jag gjort härav betingade nedräkningar.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt personalen och till reseersättningar torde böra minskas med 7 000 resp. 40 000 kronor till 33 000 resp. 20 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknar jag för bränsle, lyse och vatten 1 400 000 kronor medan för övriga expenser torde böra upptagas oförändrat belopp, 434 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till expenser uppgå till $(1\,400\,000 + 434\,000)$ 1 834 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter vill jag erinra om, att direktionen under delposten till inventariers underhåll och komplettering bl. a. hemställt om anvisande av i runt tal 136 000 kronor för vissa nyanskaffningar till radiofysiska institutionen. Av vad jag nyss anfört framgår, att detta direktionens äskande kommer att av mig upptagas till prövning i annat sammanhang. Med hänsyn härtill beräknar jag för inventariers underhåll och komplettering 1 330 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 34 000 kronor. Inom anslaget torde kunna rymmas kostnader för engångsanskaffning av vissa inventarier till ett belopp av 430 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen synes delposten till tvätt och renhållning kunna minskas till 160 000 kronor medan delposterna till kosthåll och till läkemedel torde kunna uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 2 225 000 resp. 1 645 000 kronor.

För förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården synes böra beräknas ett till 2 450 000 kronor förhöjt belopp. Delposten till diverse utgifter torde böra upptagas med oförändrat belopp eller 35 000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter skulle således uppgå till $(1\,330\,000 + 160\,000 + 2\,225\,000 + 1\,645\,000 + 2\,450\,000 + 35\,000)$ 7 845 000 kronor.

Jag uppskattar alltså omkostnadsanslaget i dess helhet till $(33\,000 + 20\,000 + 1\,834\,000 + 7\,845\,000)$ 9 732 000 (+ 208 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 732 000 kronor.

[59] 56. Karolinska sjukhuset: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	200 000	331 436
1956/57	2 165 000	1 425 972
1957/58 (statsliggaren s. 1048)	290 000	
1958/59 (förslag)	290 000	

Yrkande

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté (skr. 13/11 1957) hemställer om *dels* anvisande av 467 000 kronor för utrustning av personalbostadsrum m. m., *dels ock* om bemyndigande att beställa utrustning för centrallaboratorier och blodgivarcentral intill ett värde av högst 1 000 000 kronor.

Motiv

Av en av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande uppgjord tidsplan framgår bl. a., att två personalbostadshus om sammanlagt 151 lägenheter, varav 149 enrums med kokvrå och 2 tvårums med kokvrå, skall vara färdigställda senast den 1 juli 1959 samt att byggnaden för bakteriologiska och kemiska centrallaboratorier jämte blodgivarcentral kommer att vara färdigställd senast den 1 juli 1960. Härav följer, att arbetet med utrustning av personalbostäderna måste bedrivas under budgetåret 1958/59 och i stort sett vara avslutat den 1 juli 1959. Anslag för denna utrustning bör således anvisas för budgetåret 1958/59. Med anledning härav har utrustningskommittén verkställt utredning rörande utrustningsbehovet för lägenheterna och vissa andra utrymmen inom förenämnda personalbostadshus. Utrustningen har kostnadsberäknats till 427 000 kronor. Medelsbehovet har beräknats med utgångspunkt från att en del hyrestagare torde komma att i viss utsträckning medföra egna inventarier.

Kommittén beräknar, att arbetet med utrustning av centrallaboratorierna och blodgivarcentralen kommer att bli särskilt tidsödande. Man torde också, i synnerhet beträffande en stor del av apparatur- och instrumentutrustningen, få räkna med relativt långa leveranstider. Ehuru byggnadsarbetet icke kommer att vara avslutat förrän den 1 juli 1960, finner kommittén således erforderligt att redan under budgetåret 1958/59 utlägga en del beställningar. På grund av att slutgiltiga ritningar över byggnaden ännu icke föreligger kan specificerade utrustningsförslag icke nu framläggas. Kommittén har emellertid från resp. överläkare infordrat preliminära kostnadsberäkningar. Enligt dessa beräknas kostnaderna för bakteriologiska centrallaboratoriet till 1 250 000 kronor, för kemiska centrallaboratoriet till 2 068 000 kronor och för blodgivarcentralen till 500 000 kronor eller sammanlagt 3 818 000 kronor. Det är i nuvarande läge givetvis icke möjligt för kommittén att bedöma de av överläkarna sålunda beräknade kostnaderna.

Det är heller icke möjligt att på nuvarande stadium kunna beräkna kostnaden för den del av utrustningen till centrallaboratorierna och blod-

givarcentralen, som måste beställas under budgetåret 1958/59. Kommittén uppskattar beloppet till omkring $\frac{1}{4}$ av den preliminärt beräknade totalkostnaden eller till omkring 1 000 000 kronor. Kommittén anhåller om bemyndigande att beställa utrustning för detta belopp.

Under budgetåret 1958/59 torde kommittén få räkna med icke obetydliga kostnader för utrednings- och andra förberedande arbeten i samband med utrustningen av ifrågavarande laboratorier och blodgivarcentral. Dessa utgifter skall enligt de principer, som tillämpas för kommittén, bestridas från ifrågavarande utrustningsanslag och beräknas till 4 procent av hela anslaget. Med anledning härav bör ett belopp av 40 000 kronor, utgörande 4 procent av det belopp, som beräknats erforderligt för beställningar under budgetåret 1958/59, ställas till kommitténs förfogande att sedermera avräknas från det anslag, som kommer att slutgiltigt begäras för utrustning av centrallaboratorierna och blodgivarcentralen.

Departementschefen

Som utrustningskommittén anfört bör för nästa budgetår medel anvisas för dels utrustning av två personalbostadshus, vilka beräknas bli färdigställda omkring den 1 juli 1959, dels ock kommitténs löpande utgifter. Det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet har av kommittén uppskattats till 467 000 kronor. Denna kommitténs kostnadsberäkning har i och för sig icke givit mig anledning till erinran. Jag anser emellertid, att den för nästa budgetår erforderliga medelsanvisningen bör kunna begränsas till 290 000 kronor under förutsättning att utrustningskommittén samtidigt erhåller bemyndigande att beställa utrustning till personalbostadshusen till ett värde av 175 000 kronor.

Vidkommande beställningsbemyndigande under nästa budgetår för utrustning av centrallaboratorier och blodgivarcentral finner jag mig böra biträda kommitténs förslag, vilket utgår från ett beställningsbehov å 1 000 000 kronor för tiden intill utgången av nästa budgetår. Jag anser mig sakna anledning att nu ingå på en prövning av den föreliggande beräkningen av totalkostnaderna för utrustningen för ifrågavarande laboratorier. Det torde få ankomma på utrustningskommittén att framdeles redovisa på verkställd översyn grundade beräkningar av totalkostnaden för denna utrustning. Jag förutsätter, att kommittén vid sitt fortsatta arbete söker att hålla totalkostnaderna för laboratoriernas utrustning så låga som möjligt. Härvid bör bl. a. undersökas de besparingsmöjligheter, som kan erbjuda sig genom ett vidgat samarbete med karolinska institutets teoretiska institutioner i medicinsk kemi samt bakteriologi. Jag önskar framhålla, att förslaget beställningsbemyndigande icke avses skola utnyttjas med mindre dessförinnan en ingående prövning skett av utrustningsfrågan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning för personalbostäder vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 175 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1959/60;

b) medgiva, att utrustning för centrallaboratorier och blodgivarcentral vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1959/60;

c) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

[60] 57. Serafimerlasarettet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	7 403 400	7 900 901
1957/58 (statsliggaren s. 1048)	7 901 000	
1958/59 (förslag)	9 370 000	

Yrkanden

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* har med skrivelse den 26 juni 1957 överlämnat en av lärarkollegiet vid karolinska institutet gjord framställning om inrättande av följande för undervisning och forskning avsedda läkartjänster.

1. <i>Kirurgiska kliniken:</i>	Ökning
a) 1 biträdande överläkare Ae 24	26 712
2. <i>Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare Ae 23	25 380
3. <i>Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 2 förste underläkare Ae 23	50 760
	102 852

II. *Direktionen för karolinska sjukhuset* hemställer i skrivelse den 30 augusti 1957, att anslaget höjes med 1 541 000 kronor.

1. <i>Kirurgiska kliniken:</i>	Ökn. el. minskn.
a) Uppflyttning av 1 översköterska Ao 9 till Ao 10	+ 648
b) 1 översköterska Ae 10	+ 12 972
2. <i>Neurologiska kliniken:</i>	
a) 1 sjukvårdsbiträde Ae 2	+ 8 580
3. <i>Neurokirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 barnsköterska Ae 3	+ 9 036
b) 1 undersköterska Ae 4	+ 9 516
c) 1 budflicka	+ 4 800
4. <i>Medicinska kliniken:</i>	
a) 1 kontorist Ao 9 i st. f. 1 kanslibitråde Ao 7	+ 1 212
b) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. 1 kontorsbiträde Ae 5	+ 1 104

	Ökn. el. minskn.
5. <i>Röntgenavdelningen:</i>	
a) 1 fotograf Ae 7	+ 11 112
6. <i>Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 kontorsbiträde Af 1—Ae 5 på halvtid	+ 4 518
b) 1 ekonomibitråde Ae 2 på halvtid	+ 4 290
c) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ae 7 till Ae 9	+ 1 212
7. <i>Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 biträdande överläkare Ae 24	+ 26 712
b) 1 undersköterska Ae 4	+ 9 516
c) Utökning av tjänstgöringstiden för 1 kontorsbiträde från halvtid till heltid	+ 4 518
d) Uppflyttning av 1 översköterska Ao 10 till Ao 11	—
8. <i>Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) Utökning av tjänstgöringstiden för 1 kontorsbiträde från halvtid till heltid	+ 4 518
9. <i>Patologiska avdelningen:</i>	
a) 1 kanslibitråde Ae 7 på halvtid	+ 5 556
b) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ae 9 till Ae 10	+ 648
10. <i>Cytologiska laboratoriet:</i>	
a) Arvode till föreståndare	+ 4 000
11. <i>Gymnastikavdelningen:</i>	
a) 1 biträdande överläkare Ae 24 i st. f. 1 arvodesanställd biträdande läkare . .	+ 14 712
b) 1 sjukgymnast Ae 10/12	+ 14 376
12. <i>Kuratorsinstitutionen:</i>	
a) 1 kurator Ag 12 på halvtid	+ 7 188
13. <i>Arbetssterapiavdelningen:</i>	
a) 1 arbetsinstruktör Ag 9 på halvtid	+ 6 162
14. <i>Intendentkontoret:</i>	
a) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. 1 kontorsbiträde Ae 5	+ 1 104
15. <i>Särskilda förslag:</i>	
a) 1 reparatör Ae 9	+ 12 324
b) Uppflyttning av en trädgårdsmästare Ao 8 till Ao 9	+ 636
c) Extraordinariesättning av 1 vaktmästare Ag 7	—
d) 1 handräkningsbiträde Ae 4 i st. f. 1 ekonomibitråde Ae 3	+ 480
e) 1 ekonomibitråde Ae 3	+ 9 036
f) 8 undersköterskor Ae 4 i st. f. 8 sjukvårdsbiträden Ae 3 resp. Ae 2	+ 5 664
16. <i>Vikariatsersättningar</i>	+ 24 000
17. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	+ 44 000
Ökat medelsbehov till följd av lönerrevisionen m. m.	+1 275 000
Arvodesjustering	+ 2 000
Avrundning	— 150
	+ 1 541 000

Motiv

I. 1 a) Kirurgiska kliniken personalorganisation är fr. o. m. budgetåret 1957/58 beräknad — förutom för sjukvårdens behov — för den undervisning av katedral och motsvarande typer, som enligt 1955 års medicinska examensstadga skall anordnas vid kliniken. Det kan emellertid förväntas, att i samband med undervisningsreformen den ökande kvantiteten av icke-katedral undervisning i form av rond-, demonstrations- och poliklinikundervisning kommer att så kraftigt belasta lärar- och läkarkrafterna vid

kliniken, att en ytterligare ökning av staben erfordras utöver vad man i propositionen 1954:212 ansett nödvändigt på grundval av antalet katedrala undervisningstimmar.

2 a) För den nya undervisningen vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset har i enlighet med beräkningarna i propositionen 1954:212 fr. o. m. den 1 juli 1956 inrättats en befattning som förste underläkare, varemot den motsvarande befattningen vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet inrättats som förste assistent. Stora svårigheter har visat sig föreligga för rekryteringen av den nyinrättade befattningen som förste assistent med en för undervisningen tillräckligt kvalificerad person. Inrättas i stället i enlighet med av lärarkollegiet redan tidigare framställt, av kanslern för rikets universitet tillstyrkt äskande en befattning som förste underläkare kan undervisningen erhålla erforderlig stadga.

3 a) Den ena befattningen erfordras i stället för en fr. o. m. den 1 juli 1956 nyinrättad befattning som förste assistent. Skälen för förslaget är desamma, som anförts ovan under 2 a). Under förutsättning av bifall till detta äskande kommer kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet att förfoga över samma undervisningspersonal som den fr. o. m. den 1 juli 1956 vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset befintliga. Undervisningens volym och organisation är lika vid de båda laboratorierna. Vad under karolinska sjukhusets avlöningsanslag anförts om behovet av ytterligare en befattning som förste underläkare för undervisningsändamål gäller således även serafimerlasarettet.

II. 1 a) Vid en av operationsavdelningarna har viss omorganisation ägt rum, varigenom tre översköterskor i lönegrad 9 tjänstgör å avdelningen. Med tillämpning av i övrigt gällande principer bör en av dessa tjänster vara placerad i lönegrad 10.

1 b) För att erhålla kompetent personal som avlösare natttid vid kirurgipolikliniken och plastikavdelningen bör en för polikliniken och avdelningen gemensam nattöverskötersketjänst inrättas.

2 a) Tjänsten, vars inrättande tillstyrkts av besparingssakkunniga, erfordras för att arbetsuppgifterna vid en av klinikens vårdavdelningar skall kunna fullgöras tillfredsställande.

3 a) Arbetsbelastningen på en av neurokirurgiska klinikens avdelningar har under senare år ökat i hög grad på grund av den stora tillströmningen av patienter med bröstkräfta, som intages för hypofysektomi. Avdelningens nuvarande personal räcker därför icke till för alla arbetsuppgifter i synnerhet som på avdelningen även vårdas spädbarn, som kräver speciell tillsyn. Direktionen anser därför väl motiverat, att en tjänst som barnsköterska inrättas. En sådan tjänst föreslogs på sin tid av besparingssakkunniga.

3 b) Tjänsten erfordras som ambulerande avlösare för de på vårdavdel-

ningarna tjänstgörande undersköterskorna. Personalens tjänstgöring är mycket betungande, och det är därför av stor vikt, att varje vårdavdelning erhåller avbytare under nämnda personals ledighetsdagar.

3 c) För budskickning, remisser, utlåtanden, laboratorieprover etc. inom kliniken samt sjukhuset i övrigt har tidigare anlåtats sjuksköterskeelever men då dessa skall utföra kvalificerat sjukvårdsarbete och dessutom fått arbetstiden förkortad är det av behovet påkallat, att kliniken erhåller en springflicka för utförande av angivna ärenden.

4 a)—b) Vid medicinska klinikkens expedition finns f. n. ett kanslibitråde och två kontorsbiträden. Kanslibitrådet är arbetsledare å expeditionen samt sekreterare åt klinikchefen. Med hänsyn till det kvalificerade arbete, som befattningshavaren sålunda har att utföra och då motsvarande befattning vid andra kliniker vid lasarettet är placerad i lägst lönegrad 9, finner direktionen föreslagen lönejustering väl motiverad. Utbytet av ett kontorsbitråde mot kanslibitråde är ävenledes en injustering av tjänsten enligt tidigare fastslagna normer. Innehavaren av befattningen har nämligen att utföra bl. a. skrivarbete efter diktamen (diktafon) på flera språk.

5 a) Direktionen har tidigare i enlighet med ett av besparingssakkunniga framlagt förslag hemställt om tjänstens inrättande.

6 a) För att icke sjukvårdspersonalen skall betungas med skrivarbete till förfång för den sjukvårdande verksamheten vid laboratoriet har direktionen medgivit tillfällig anställning av ett halvtidsanställt kontorsbitråde. Denna tjänst erfordras även för framtiden.

6 b) Tjänsten erfordras för städning m. m. av de lokaler, som laboratoriet utökas med i samband med att bakteriologiska laboratoriet flyttar till andra lokaler inom lasarettet, vilket beräknas ske vid ingången av budgetåret 1958/59.

6 c) Uppflyttningen motiveras med hänsyn till dels den kvalificerade tjänstgöringen, som omfattar bl. a. blodvolymbestämmning, ämnesomsättningsbestämning, luftgasanalyser samt statistiska uträkningar i anslutning till analysmetoder, dels ock att laboratoriesköterskor, som har motsvarande arbetsuppgifter, är placerade i lägst 9 lönegraden.

7 a) Besparingssakkunniga vitsordade på sin tid behovet av ytterligare två förste underläkare vid laboratoriet. En av dessa tjänster har tillkommit fr. o. m. den 1 juli 1955. Antalet analyser har ökat högst avsevärt under det senaste året. Speciellt har ökningen av kvalificerade funktionsprov och enzymanalyser varit betydande. Det finns icke längre möjlighet för överläkaren (laboratorn) att förutom övrigt arbete även medhinna utvärdering och bedömning av samtliga dessa prover. Å andra sidan kräver dessa arbeten så betydande insikter i fysikaliskt-kemiska och enzymkinetiska analysmetoder, att ansvaret härför icke längre bör läggas på en underläkare.

7 b) Den ökade omfattningen av kemiska laboratoriets verksamhet krä-

ver en förstärkning jämväl av laborantpersonalen. Situationen är f. n. sådan, att jämväl laboranter, anställda å anslag från vetenskapliga fonder måste åläggas att utföra för sjukvården begärda undersökningar.

7 c) Den utökning av verksamheten vid laboratoriet, som kan konstateras, har medfört ett betydande merarbete för expeditiionspersonalen. En förstärkning av denna personal är därför nödvändig.

8 a) Laboratoriet bör erhålla ett heltidsanställt kontorsbiträde i stället för nuvarande halvtidstjänst, enär skrivhjälpen f. n. är otillräcklig och sjuksköterskorna därför alltmer blivit ianspråktaga för kontorsgöromål, vilket är till avsevärt men för laboratoriearbetet.

9 a) Patologiska avdelningen saknar f. n. fast personal för skriv- och registreringsarbetet vid avdelningen. Direktionen har därför måst medgiva tillfälligt anställande av ett biträde för fullgörande av ifrågavarande arbetsuppgifter. Med hänsyn till att av vederbörande måste krävas kännedom om medicinsk terminologi anser direktionen det motiverat, att avdelningen tillföres ett kanslibiträde med halvtidstjänstgöring.

9 b) Med hänsyn till preparatrisarbetets kvalificerade och till följd av den stora mängden neurokirurgiskt undersökningsmaterial specialiserade art är det motiverat, att tjänsten uppflyttas i högre lönegrad.

10 a) Åskandet ansluter sig till ett tidigare av besparings-sakkunniga framlagt förslag.

11 a) Tjänsten bör tillkomma som en konsekvens av Kungl. Maj:ts proposition nr 160/1957 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m.

11 b) Tjänsten erfordras för att sjukgymnastavdelningen skall få möjlighet att tillfredsställande behandla å neurologiska kliniken ineliggande paraplegifall.

12 a) Kuratorerna vid lasarettet har f. n. en för stor arbetsbörda och en förstärkning av kuratorsorganisationen är därför av behovet påkallad.

13 a) Arbetsterapiverksamheten vid lasarettet är av stor betydelse i all synnerhet numera, sedan densamma från att ha varit huvudsakligen syster-sättningsterapi övergått till funktionsförbättrande arbetsterapi d. v. s. rehabilitering. Lasarettet bör därför tilldelas ytterligare en arbetsinstruktör med halvtidstjänstgöring.

14 a) Kontorsbiträdets-tjänsten inrättades för vanliga enkla rutinarbeten men arbetsuppgifterna omfattar numera — efter sjukförsäkringsreformens genomförande — göromål av sådan art, att de enligt av 1947 års biträdetsutredning föreslagna normer bör ombesörjas av tjänsteman med minst kanslibiträdes ställning. Med nuvarande låga lönegrads-placering är det dessutom ytterligt svårt att få kompetent innehavare, vilket menligt inverkar på arbetsförhållandena vid intendentkontoret.

15 a) Det är nödvändigt med en förstärkning av reparatörspersonalen, därest lasarettets anläggningar skall fungera utan alltför stora störningar.

15 b) Tjänsten, av vars innehavare kräves fullgod trädgårdsmästarutbildning, bör icke bibehållas i nuvarande låga lönegrad.

15 c) Ett stadigvarande behov av tjänsten föreligger.

15 d) I lasarettets centralförråd finnes som biträde åt föreståndarinnan endast ett ekonomibitråde. Detta biträde måste därför anförtros en mängd kvalificerade arbetsuppgifter, vilka motiverar en högre löneställning än den nuvarande.

15 e) Lasarettets kök har sedan flera år tillbaka mycket svårt att er-hålla fullgoda köksbiträden och får i alltför hög grad lita till utländsk och tillfällig arbetskraft för att verksamheten skall kunna fortgå någor-lunda tillfredsställande. Detta förhållande har medfört en extra hård be-lastning å de kvalificerade ekonomibiträdena. Inrättande av en befodrings-tjänst skulle i någon mån förbättra situationen och möjliggöra minskad hets och ökad trivsel i lasarettets omoderna kök.

15 f) Direktionen hänvisar till vad direktionen anfört i fråga om mot-svarande fråga under karolinska sjukhusets avlöningsanslag.

Yttranden

I.

Direktionen för karolinska sjukhuset erinrar om, att i propositionen nr 212/1954 riktlinjer framlagts för en reformering av läkarutbildningen samt därav föranlett ökat behov av lärarkrafter för såväl den teoretiska som den kliniska läkarutbildningen. Vad särskilt angår de för den kliniska läkar-utbildningen avsedda lärar- och läarkrafterna har en översyn av deras arbets- och anställningsförhållanden företagits av särskilt tillkallade sak-kunniga, vars den 22 februari 1956 avgivna utredning och förslag lagts till grund för proposition i ämnet (prop. nr 132/1956). Det framstår för direktionen välförståeligt, att ifrågavarande utbildningsreform kan visa sig mer personalkrävande än vad som kunnat förutses, innan det praktiska genomförandet av den kliniska utbildningen påbörjats. Det ligger emeller-tid utom direktionens möjligheter att bedöma storleken av det tillskott av lärar- och läkarpersonal, som erfordras för att vederbörlig undervisning skall kunna lämnas.

Kanslern för rikets universitet framhåller, att han i underdånig skrivelse den 2 oktober 1957 beträffande anslag till karolinska institutet för bud-getåret 1958/59 tillstyrkt, att en befattning som förste assistent vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet utbytes mot en tjänst som förste underläkare. Även beträffande det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet har kanslern i sin förenämnda underdåniga skrivelse förordat utbyte av en befattning som förste assistent mot en förste underläkartjänst. Härjämte tillstyrker kanslern under hänvisning till vad lärarkollegiet framhållit och till vad han anfört under karolinska sjukhusets avlöningsanslag i fråga om behovet av ytterligare gruppinstruktörspersonal vid motsvarande labora-

torium vid karolinska sjukhuset bifall till förslaget om ytterligare en tjänst som förste underläkare vid nu ifrågavarande laboratorium vid serafimerlasarettet.

II.

Medicinalstyrelsen tillstyrker ur de synpunkter styrelsen har att företräda samtliga av direktionen föreslagna läkartjänster.

Kanslern för rikets universitet erinrar om, att han i sitt yttrande över direktionens för karolinska sjukhuset framställning angående inrättande vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet av vissa för undervisning och forskning avsedda lärarbefattningar förordat, att två befattningar som förste underläkare måtte komma till stånd vid det klinisk-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet. Direktionen har föreslagit inrättande av en ny befattning som biträdande överläkare vid detta laboratorium. Nyssnämnda förste underläkartjänster, vilkas tillkomst motiverats av behovet av gruppinstruktörer, kommer att bidra till avlastning av den nuvarande personalens arbetsbörda även i vad avser sjukvårdsverksamheten. Kanslern är därför av den uppfattningen, att sistnämnda verksamhet icke f. n. torde påkalla inrättande av en tredje ny läkartjänst vid laboratoriet. Därest emellertid mängden av högt kvalificerade arbetsuppgifter därstädes skulle nödvändiggöra, att en biträdande överläkare finnes vid laboratoriet, synes den för undervisningen och sjukvården gemensamt erforderliga personalökningen böra utformas så, att en tjänst som biträdande överläkare och en befattning som förste underläkare inrättas i stället för de av kanslern tidigare föreslagna två befattningarna som förste underläkare.

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot förslagen om inrättande av en kanslibiträddestjänst vid patologiska avdelningen och en tjänst som arbetsinstruktör i Ag 9 med halvtidstjänstgöring. Yrkandena om uppflyttning av ett kontorsbiträde vid vardera medicinska kliniken och intendentkontoret till kanslibiträde föranleder ej heller någon erinran från nämndens sida. Däremot finner nämnden ej tillräckliga skäl föreligga för uppflyttning av ett kanslibiträde vid medicinska kliniken till kontorist. Nämnden finner ej skäl tillstyrka yrkandet om utbyte av en ekonomibiträddestjänst i centralförrådet mot en tjänst som handräckningsbiträde. Mot förslaget om inrättande av en ekonomibiträddestjänst i Ae 3 i köket har nämnden ingen erinran.

Departementschefen

Jag ansluter mig till förslaget om uppflyttning av en översköterska vid kirurgiska kliniken från Ao 9 till Ao 10.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om att en förstärkning av vårdpersonalen vid den neurologiska kliniken är nödvändig. Jag biträder där-

för direktionens förslag om inrättande vid kliniken av en tjänst som sjukvårdsbiträde i Ae 2.

I enlighet med direktionens förslag förordar jag, att medel anvisas för anställande av en fotograf i Ae 7 vid röntgenavdelningen. Vid bifall härtill torde nu från icke-ordinarieposten till arvode åt en deltidsanställd fotograf utgående medel, 5 400 kronor, böra indragas.

Mot förslaget om utbyte av en befattning som förste assistent vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet mot en förste underläkartjänst i Ae 23 har jag icke funnit anledning till erinran. För tillgodoseende vid sistnämnda laboratorium av behovet av ytterligare arbetskraft för skriv- och kontorsgöromål samt städning beräknar jag under icke-ordinarieposten ett belopp av 5 000 kronor.

Vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet har rutinarbetet för sjukhusets räkning ständigt ökat. De stegrade krav, som utvecklingen kommit att ställa på laboratoriet, har hittills delvis kunnat tillgodoses genom rationaliseringsåtgärder. Ökningen av antalet analyser företrädesvis kvalificerade sådana är dock så stor, att verksamheten icke kan fortsätta i nuvarande omfattning med mindre personalförstärkning erhålles. Jag delar därför direktionens uppfattning, att en utökning av läkarpersonalen vid laboratoriet är nödvändig. Med hänsyn till mängden av kvalificerade arbetsuppgifter synes erforderlig förstärkning böra åstadkommas genom inrättande av en biträdande överläkartjänst i Ae 24. Därest en dylik tjänst tillkommer, synes mig förslaget om utbyte av en befattning som förste assistent vid det kemiska laboratoriet mot en tjänst som förste underläkare icke böra bifallas.

För såväl det kliniskt-kemiska som det kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet har anmälts behov av ytterligare arbetskraft för skriv- och kontorsgöromål. Med anledning härav anser jag mig böra föreslå, att medel beräknas för utökning av tjänstgöringstiden från halvtid till heltid för ett kontorsbiträde vid det laboratorium, som enligt direktionens bedömning är i störst behov av personalförstärkning.

I enlighet med av Kungl. Maj:t redan meddelat beslut om lönegradsuppflyttning bör en överskötterska vid det kemiska centrallaboratoriet uppflyttas från Ao 10 till Ao 11.

I årligt arvode till föreståndaren för det cytologiska laboratoriet beräknar jag 4 000 kronor. Arvodesfrågan bör omprövas, när den nuvarande innehavaren av föreståndarskapet frånträder detsamma. Som en konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition nr 160/1957 bör vid gymnastikavdelningen tillkomma en biträdande överläkare i Ae 24 i utbyte mot en arvodesanställd biträdande läkare.

Då en förstärkning av maskinpersonalen synes vara oundgängligen erforderlig, tillstyrker jag förslaget om inrättande av en tjänst som reparatör i Ae 9.

För att förbättra arbetsförhållandena i köket bör ett ekonomibitråde i Ae 3 tillkomma.

Förslaget om utbyte av 8 sjukvårdsbiträden i Ae 3 resp. Ae 2 mot lika många undersköterskor i Ae 4 anser jag mig böra biträda.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör slutligen ett kontorsbiträde vid såväl medicinska kliniken som intendentkontoret uppflyttas till kanslibitråde i Ae 7.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 142 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision med 1 327 000 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (142 000 + 1 327 000) 1 469 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (7 901 000 + 1 469 000) 9 370 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 473 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	127 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	6 524 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 246 000

Summa kronor 9 370 000;

c) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 370 000 kronor.

[61] 58. *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	3 112 300	3 177 254
1957/58 (statsliggaren s. 1052)	3 127 300	
1958/59 (förslag)	3 222 300	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 30/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 163 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Bränsle, lyse och vatten	359 533	300 000	360 000	60 000
2. Övriga expenser	93 884	85 000	95 000	10 000
3. Inventariers underhåll och komplettering	319 687	315 000	408 000	93 000
				163 000

Motiv

3) En väsentlig ökning av anslagstilldelningen under denna delpost är ofrånkomlig. En stor del av lasarettets apparater, instrument, textilier och möbler är förslitna. Då tillgängliga medel för underhåll av befintliga inventarier ej varit tillräckliga, har nyanskaffning ej kunnat äga rum i erforderlig omfattning, vilket medfört en ackumulering av nyanskaffningsbehovet. Enär de tekniska hjälpmedlen inom sjukvården undergår en ständigt fortskridande utveckling, uppkommer dessutom anspråk på nyanskaffning av modern apparatur och andra utrustningsdetaljer. Enligt den av medicinalstyrelsen uppgjorda förvaltningsekonomiska statistiken för svenska sjukhus år 1956 hade serafimerlasarettet näst karolinska sjukhuset den lägsta kostnaden för inventariers underhåll per vård dag av alla undervisningssjukhusen och låg t. o. m. under medeltalsiffran för samtliga lasarett i riket. Anslaget till löpande utgifter för inventariers underhåll och komplettering bör med hänsyn till det anförda för nästa budgetår uppräknas med 40 000 till 270 000 kronor.

För anskaffning av vissa inventarier av engångskaraktär erfordras 138 000 (+ 53 000) kronor enligt följande specifikation:

1. Kirurgiska kliniken	19 540
2. Neurologiska kliniken	2 000
3. Neurokirurgiska kliniken	16 585
4. Röntgenavdelningen	75 435
5. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet	4 540
6. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet	20 000
	<hr/>
	Summa kronor 138 100

Beträffande den närmare motiveringen för nu angivna särskilda förslag torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen

Under anslagsposten till expenser beräknar jag 340 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 95 000 kronor för övriga expenser. Anslagsposten upptages alltså till (340 000 + 95 000) 435 000 kronor, vilket innebär en ökning med 50 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas 360 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 45 000 kronor. Inom anslaget torde kunna rymmas engångsutgifter å 100 000 kronor. Övriga delposter synes böra uppföras med oförändrade belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså ökas med 45 000 kronor.

Jag uppskattar omkostnadsanslaget i dess helhet till (3 127 300 + 50 000 + 45 000) 3 222 300 (+ 95 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 222 300 kronor.

[62] 59. Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	206 000	206 771
1957/58 (statsliggaren s. 1052)	207 000	
1958/59 (förslag)	238 000	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 30/8 1957) föreslår, att anslaget höjes med 31 000 kronor.

Motiv

Ökningen föranledes huvudsakligen av den av 1957 års riksdag beslutade lönerevisionen.

Departementschefen

Då anslagsberäkningen icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 238 000 kronor.

[63] 60. Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	395 000	—
1957/58 (statsliggaren s. 1053)	470 000	
1958/59 (förslag)	470 000	

Genom beslut den 28 maj 1948 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 213/1948.

Det för budgetåret 1957/58 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1957 till driftkostnader vid *kvinnokliniken* och vid det *bakteriologiska centrallaboratoriet*.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas driftkostnaderna för hela sjukhuset under kalenderåret 1958, sedan vissa mindre inkomster frånräknats, till 17 589 196 kronor. Antalet vård dagar vid hela sjukhuset uppskattas till 220 000, varför kostnaden per vård dag skulle komma att utgöra 79 kronor 95 öre. Då antalet vård dagar vid kvinnokliniken beräknas till 52 600, skulle den på kvinnokliniken belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra ($52\,600 \times 79$ kronor 95 öre) 4 205 370 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till de på kvinnokliniken belöpande driftkostnaderna med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 420 537 kronor.

Jämlikt förenämnda avtal har staten att bidraga till driftkostnaderna vid det bakteriologiska centrallaboratoriet med 2 procent. Då de sammanlagda driftkostnaderna för laboratoriet under kalenderåret 1958 uppskattas till 2 185 693 kronor, torde statens andel kunna beräknas till 43 714 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (420 537 + 43 714) i runt tal 470 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 470 000 kronor.

[64] 61. **Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 66 000 kronor (statsliggaren s. 1053). Till grund för bidraget ligger ett mellan staten och Stockholms stad av Kungl. Maj:t den 30 juni 1953 godkänt avtal (prop. nr 78/1953). Genom beslut den 14 januari 1955 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att upptaga förhandlingar med staden rörande i proposition nr 212/1954 förutsatt ny överenskommelse angående anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset. Förhandlingarna väntas inom kort vara slutförda och jag räknar med att i en särskild proposition till årets riksdag skall kunna framläggas förslag i ämnet. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår bära upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 116 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm* för budgetåret 1958/59 beräkna ett förslagsanslag av 116 000 kronor.

[65] 62. **Bidrag till anordnande av undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 55 400 kronor (statsliggaren s. 1053). Under innevarande budgetår utgår från detta anslag bidrag till dels anordnande av undervisning i kirurgi och neurologi vid S:t Görans sjukhus resp. Södersjukhuset, dels ock bestridande av kostnaderna för obduktionsundervisning vid nu nämnda sjukhus samt S:t Eriks sjukhus. Undervisningen i kirurgi vid S:t Görans sjukhus upphör fr. o. m. vårterminen 1958. Genom beslut den 14 januari 1955 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att upptaga förhandlingar med Stockholms stad rörande i proposition nr 212/1954 förutsatt överenskommelse angående bl. a. viss utvidgning av undervisningen i neurologi vid Södersjukhuset samt angående undervisning i neurokirurgi och psykiatri vid samma sjukhus. Jag räknar med att i en särskild proposition till årets riksdag kunna redovisa resultatet av förhandlingarna, som ännu icke är slutförda. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 55 400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1958/59 beräkna ett förslagsanslag av 55 400 kronor.

[66] 63. **Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	643 000	683 266
1957/58 (statsliggaren s. 1054)	745 000	
1958/59 (förslag)	800 000	

Genom beslut den 1 mars 1957 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn angående upplåtelse av vårdanstalten för den medicinska undervisningen samt fördelningen av driftkostnaderna vid vårdanstalten m. m. Ett mellan sagda parter träffat tilläggsavtal till

ifrågavarande avtal godkändes därefter under viss förutsättning av Kungl. Maj:t genom beslut den 24 maj 1957 (jmf. proposition nr 104/1957). Enligt avtalen, av vilka det förstnämnda överensstämmer med det av 1951 års riksdag godkända, senast i 1957 års statsverksproposition redovisade avtalet, skall överläkaren vid vårdanstaltens medicinska avdelning, vilken tillika är professor, samt överläkaren vid den barnpsykiatriska avdelningen, så snart den i proposition nr 212/1954 omförmälda professuren i barnpsykiatri inrättats vid karolinska institutet och förenats med överläkartjänsten, ävensom sådan personal, som uteslutande anställs för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten; dock att vårdanstalten bestrider kostnaden för särskilda överläkararvoden. Härjämte bidrager staten med halva löne- och pensionskostnaden för av vårdanstalten anställd läkarpersonal med vissa undantag. Vidare skall staten årligen erlægga dels ett belopp, motsvarande 10 procent av anstaltens återstående driftkostnader, dels ock för användningen av sjukhusbyggnaderna för undervisningsändamål en särskild ersättning, motsvarande $\frac{1}{4} \times 1,25$ procent av byggnadernas taxeringsvärde.

I skrivelse den 27 mars 1957 har *styrelsen för vårdanstalten* hemställt om statsbidrag till täckande av vårdanstaltens driftkostnader under kalenderåret 1958. Statens bidrag för läkarlöner har därvid beräknats uppgå till 438 002 kronor. Den del av de totala driftkostnaderna, å vilken staten har att erlægga det tioprocentiga bidraget, uppskattas till 3 596 613 kronor, varav statens andel 359 661 kronor. För användningen av sjukhusbyggnaden har med förut angiven formel för beräkningarna och med utgångspunkt från ett taxeringsvärde av 1 270 000 kronor upptagits ett belopp av 3 968 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till (438 002 + 359 661 + 3 968) 801 631 kronor.

Departementschefen

Då styrelsens för vårdanstalten beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget böra uppföras med 801 631 kronor eller avrundat 800 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[67] 64. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 063 000	2 419 163
1957/58 (statsliggaren s. 1054)	2 347 000	
1958/59 (förslag)	2 861 000	

Yrkande

Direktionen för Akademiska sjukhuset (skr. 27/6 och 25/9 1957) hemställer, att anslaget höjes med 583 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Röntgendiagnostiska avdelningen:	
a) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
2. Dermatologiska kliniken:	
a) Avgår 1 överläkare i samband med inrättande av professur.....	— 24 060
b) 2 förste underläkare Ae 23.....	+ 45 480
3. Lungkliniken:	
a) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
4. Ortopediska kliniken:	
a) Avgår 1 överläkare i samband med inrättande av professur.....	— 24 060
b) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
5. Kirurgiska kliniken II:	
a) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
6. Neurologiska kliniken:	
a) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
7. Neurokirurgiska kliniken:	
a) 1 överläkare Ae 24.....	+ 24 060
b) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
8. Radioterapeutiska avdelningen:	
a) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
9. Kliniskt-fysiologiskt laboratorium:	
a) 1 överläkare Ae 24.....	+ 24 060
b) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
10. Neuro-fysiologiskt laboratorium:	
a) 1 överläkare Ae 24.....	+ 24 060
b) Avgår enligt a) nuvarande arvode till elektrokardiografikare.....	— 3 600
11. Psykiatriska klinikerna:	
a) 1 biträdande överläkare Ae 24 i stället för 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 1 320
b) 1 förste underläkare Ae 23.....	+ 22 740
Omräkning.....	+ 310 685
Avrundning.....	+ 395
	+ 583 000

Motiv

Utbildningen av läkare enligt 1955 års medicinska examensstadga har nu helt genomförts för de prekliniska studierna och det propedeutiska året. Det första medicin-kirurgiåret påbörjas hösten 1957, varefter den mera obundna studieordningen för övriga ämnen börjar hösten 1958. Detta senaste skede innebär för Akademiska sjukhusets del, förutom att undervisningen i allmänhet utvidgas och att en del kliniker får en större undervisningsbelastning, att undervisning skall införas i vissa kliniska specialiteter, som tidigare icke varit företrädda eller först nyligen tillkommit i Uppsala. Dessa senare är dermatologi, neurologi, ortopedi och klinisk fysiologi. För en del av den förra gruppens ämnen har i proposition nr 212/1954 och proposition nr 91/1957 upptagits nya läkartjänster, vilka förutsatts tillkomma automatiskt. För den senare gruppens ämnen måste

det anses uppenbart, att undervisningen, som i sig kräver viss personal, icke kan bedrivas, om den icke kan baseras på en fullgod sjukvårdsorganisation. Vid en jämförelse med andra undervisningssjukhus, t. ex. karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet framträder tydligt den skillnad, som i detta hänseende föreligger i förhållande till sjukhus, som inom ifrågavarande specialiteter länge haft en fullt utbyggd sjukvård. Detta tar sig bl. a. uttryck i skillnaden i läkarantal vid Akademiska sjukhuset och karolinska sjukhuset. Vid det förra fanns det från den 1 juli 1956 bortsett från överläkarbefattningarna 83 läkartjänster medan karolinska sjukhuset hade 169. Sjukhusens storlek spelar härvidlag givetvis en roll, men då det förra sjukhuset den 1 juli 1956 hade 1 000 och det senare 1 700 vårdplatser (kvot 0,59) och läkarantalet var 83 resp. 169 (kvot 0,49) så antyder detta mycket bestämt, att Akademiska sjukhuset icke är tillräckligt tillgodosett med läkare. Visserligen är jämförelsen osäker, då karolinska sjukhuset har vissa centrala diagnostik- och behandlingsavdelningar, som saknas i Uppsala. Emellertid belastar i stället i Uppsala vissa delar av sådan verksamhet de vid klinikerna anställda läkarna. Ytterligare en synpunkt, som talar för riktigheten av den förut gjorda jämförelsen, är skillnaderna i läkarnas skyldigheter i fråga om den öppna vården. I Uppsala kan denna inte begränsas och oavsett göromål och den aktuella beläggningen på sjukhuset måste läkarna vara verksamma i den öppna vårdens jourtjänst, mottaga nya patienter och i övrigt tillgodose upptagningsområdets behov såsom vid varje annat centrallasarett. Också denna arbetsbörda i den öppna vården bör Akademiska sjukhuset kompenseras för genom en ökning av läkartjänsterna i paritet med förhållandena vid karolinska sjukhuset. Det är angeläget, att Akademiska sjukhuset följer med den utveckling i riktning mot allt större specialisering, vilken särskilt kännetecknar undervisningssjukhusen. Direktionen har därför sökt att — innan sjukhusets utbyggnadsprogram kan sättas i verket — genom provisoriska åtgärder åstadkomma de förbättringar i dessa avseenden, vilka är möjliga att genomföra och vilka kan tillgodose kraven på ökade utbildningsmöjligheter. Grundläggande har härvid samtidigt varit strävan att bereda förbättrade vårdmöjligheter för länets invånare.

1 a) Arbetets omfattning vid den röntgendiagnostiska avdelningen har ökat avsevärt under den sista femårsperioden, vartill icke minst tillkomsten av nya kliniker bidragit. Regleringen av antalet läkarbefattningar vid avdelningen den 1 juli 1956 medförde icke någon ökning av totalantalet läkare. Avdelningen kommer att erhålla ökade undersökningsmöjligheter genom tillkomsten av viss ny apparatur, varigenom den flaskhals elimineras, som f. n. utgöres av svårigheten att genomföra omedelbar röntgenundersökning av utifrån remitterade patienter.

2 b) I samband med upptagandet av undervisningen i dermatologi bör två underläkare vara placerade vid polikliniken, emedan det för undervisningens bedrivande är nödvändigt med en stor poliklinisk verksamhet. Handledningen av de studerande kräver en mycket stor insats av läkarna vid polikliniken av vilka en måste upprätthålla befattning som biträdande lärare i dermatologi. Enbart sjukvårdsarbetet vid kliniken i sin helhet beräknas erfordra två läkarkrafter.

3 a) Enligt proposition nr 91/1957 angående utbyggnad av den medicinska undervisningsorganisationen m. m. tillföres lungkliniken under budgetåret 1957/58 en extra förste underläkartjänst, avsedd för det ökade undervisningsarbetet under det propedeutiska året. Tjänsten bör kommande budgetår uppföras å sjukhusets stat samt extraordinariesättas.

4 b) Vid ortopediska kliniken består läkarpersonalen av 1 professor-överläkare och 1 förste underläkare, vilket enbart ur sjukvårdssynpunkt är helt otillräckligt i synnerhet vad gäller den polikliniska verksamheten. För att fullgöra sin undervisningsskyldighet är professorn i behov av dels avlastning i rutinarbetet dels biträde vid meddelandet av undervisning. En befattning som förste underläkare bör därför tillkomma vid kliniken.

5 a) Verksamheten vid den kirurgiska kliniken tynges av en permanent överbeläggning, i synnerhet på de två kvinnliga vårdavdelningarna, varav den ena har platser för såväl vuxna som barn. Behov av avlastning föreligger vidare för den ortopediska kliniken. Dessa förhållanden har aktualiserat frågan om en särskild barnkirurgisk verksamhet inom sjukhuset. Inrättandet av en särskild avdelning för barn med kirurgiska sjukdomar skulle medföra betydande vårdtekniska fördelar samt väsentligt underlätta undervisningen i pediatrik. En barnkirurgisk avdelning föreslås därför inrättad som en vårdavdelning inom kirurgiska kliniken ram med en för avdelningen särskild underläkare. Avdelningen, vars platsantal beräknas till 20, kan inrymmas i nu disponibla provisoriska lokaler.

6 a) Det torde icke vara möjligt för professorn i neurologi att med endast en underläkare ansvara för såväl undervisning som öppen och sluten sjukvård vid den neurologiska kliniken. Inrättandet av en förste underläkartjänst måste betraktas som en automatisk följd av undervisningsreformen.

7 a)—b) I generalplanen för sjukhusets utbyggande ingår en neurokirurgisk klinik, som hittills av olika anledningar icke kunnat förverkligas. Detta har medfört stora olägenheter för sjukvården såväl inom länet som på räjongplanet. Direktionen har nu funnit det möjligt att dels överflytta ett 20-tal vårdplatser för thoraxkirurgi till lungkliniken dels förlägga en neurokirurgisk vårdavdelning till sålunda frigjorda platser inom den kirurgiska kliniken, för vilken avdelning äskas en överläkarbefattning och en befattning som förste underläkare.

8 a) Sedan länge har behandlingsmöjligheter för radioterapi funnits vid sjukhuset, men någon vårdavdelning har icke inrättats. Patienter, som behövt vård på sjukhus, har i den mån det varit möjligt inlagts på andra kliniker. Vid lasarettet i Gävle finns en radioterapiavdelning med 30 platser. I samband med pågående räjongplanering har föreslagits, att denna avdelning skall nedläggas och verksamheten koncentreras till Uppsala. Direktionen har till följd härav beslutat att fr. o. m. den 1 juli 1958 inrätta en vårdavdelning för radioterapifall med förläggning inom befintliga vård-

avdelningar. För den nya avdelningen erfordras en avdelningsläkare med radiologisk utbildning.

9 a)—b) I samband med ombyggnaden av barnkliniken har vissa lokaler frigjorts, varigenom möjlighet erhållits att vid sjukhuset anordna ett kliniskt-fysiologiskt laboratorium, vilket länge varit ett angeläget önskemål. Direktionen föreslår, att en tjänst som överläkare och en tjänst som förste underläkare inrättas vid det nya laboratoriet. Vid bifall härtill kan nu utgående arvode till elektrokardiografläkare bortfalla. Därest i annan ordning framfört förslag om inrättande av en professur i klinisk fysiologi bifalles, bortfaller direktionens förslag om inrättande av en tjänst som överläkare. Inrättandet av tjänsten som förste underläkare medför en eftersträvad avlastning för barnklinikens läkare, vilka hittills haft att utföra övervägande antalet fysiologiska hjärtundersökningar.

10 a) Med den alltmera ökade användning, som elektroencephalografien fått inom diagnostiken, synes det direktionen nödvändigt att snarast möjligt sammanföra denna verksamhet under en specialist i överläkarställning. I samband med inrättandet av den neurologiska kliniken synes en naturlig möjlighet öppna sig att till densamma koncentrera detta slag av verksamhet till ett neurofysiologiskt laboratorium. Direktionen hemställer därför om inrättande av en överläkarbefattning för ändamålet.

11 a) Den nu befintliga organisationen inom de psykiatriska klinikerna medger icke att på lämpligt sätt fördela arbetet mellan överläkaren och de båda biträdande överläkarna, varför ytterligare en befattning som biträdande överläkare bör inrättas.

11 b) En befattning som förste underläkare bör tillkomma som en konsekvens av Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition nr 212/1954 angående reformering av läkarutbildningen.

Yttranden

Medicinalstyrelsen tillstyrker ur de synpunkter styrelsen har att företräda bifall till samtliga äskade läkartjänster med undantag av en av de begärda tjänsterna som förste underläkare vid dermatologiska kliniken, med vilken tjänst enligt styrelsens mening bör tills vidare anstå på grund av den ofrånkomliga återhållsamhet, som med hänsyn till rådande läkarbrist bör iaktas vid inrättande av nya läkartjänster.

Kanslern för rikets universitet framhåller, att Akademiska sjukhuset synes vara i behov av en betydande förstärkning av sin läkarpersonal. Fr. o. m. nästa budgetår torde såsom direktionen föreslagit medel för avlöning av en förste underläkare vid lungkliniken böra beräknas under sjukhusets anslag. I avvaktan på att frågan om utbyggnad av den medicinska utbildningsorganisationen vinner sin lösning torde dock tjänsten

böra uppföras såsom extra. En förstärkning av läkarkrafterna vid hudkliniken synes mycket starkt motiverad och kanslern anser sig böra starkt understryka angelägenheten av, att de begärda befattningarna som förste underläkare kommer till stånd. I likhet med direktionen anser kanslern det erforderligt, att neurologiska kliniken fr. o. m. den 1 juli 1958 tillföres en ny tjänst som förste underläkare. Jämväl vid den ortopediska kliniken erfordras uppenbarligen en förstärkning av läkarkrafterna och kanslern biträder därför direktionens förslag om inrättande vid denna klinik av ytterligare en befattning som förste underläkare.

I underdånig skrivelse den 7 september 1957 har kanslern hemställt om inrättande av en professur i klinisk fysiologi. På av direktionen anförda skäl tillstyrker kanslern, att vid det kliniskt-fysiologiska laboratoriet inrättas den av direktionen begärda tjänsten som förste underläkare. Såvitt kanslern kan finna föreligger ett starkt behov av att den äskade tjänsten som förste underläkare vid avdelningen för radioterapi kommer till stånd. Vid röntgendiagnostikavdelningen har någon ökning av underläkarnas antal icke ägt rum sedan år 1949 medan antalet undersökningar sedan år 1950 stigit med 50 procent. På grund härav och med hänsyn till vad i övrigt anförts av direktionen biträder kanslern äskandet om inrättande vid avdelningen fr. o. m. nästa budgetår av ytterligare en tjänst som förste underläkare. Med inrättandet av den begärda förste underläkartjänsten vid kirurgiska kliniken II synes enligt kanslern kunna ännu något anstå. Kanslern, som icke ansett sig böra göra framställning om inrättande fr. o. m. nästa budgetår av en professur i neurokirurgi, föreslår, att den av direktionen äskade överläkarbefattningen vid neurokirurgiska kliniken kommer till stånd. Tillsättningen av denna befattning bör ske efter samma grunder, som gäller för tillsättning av professur. Vid kliniken torde jämväl böra inrättas en befattning som förste underläkare.

Enligt kanslern gör sig kravet på tillkomsten av en överläkartjänst vid neurofysiologiskt laboratorium icke gällande med samma styrka som övriga av direktionen framförda förslag.

Departementschefen

Vid röntgendiagnostiska avdelningen, vars arbetsuppgifter ökat med 50 procent sedan år 1950, bör tillkomma en förste underläkare.

Förslag om inrättande av en professur i dermato-venereologi har tidigare denna dag efter föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet förelagts riksdagen. Vid bifall till detta förslag kan den nuvarande överläkartjänsten i Ag 24 vid hudkliniken indragas. I likhet med universitetskanslern anser jag en förstärkning av den underordnade läkarpersonalen vid sistnämnda klinik erforderlig och förordar därför inrättande fr. o. m. nästa budgetår av ytterligare en förste underläkartjänst därstädes.

Fr. o. m. nästa budgetår bör medel för avlöning av en förste underläkare vid lungkliniken beräknas under förevarande anslag. I avvaktan på att frågan om utbyggnad av den medicinska utbildningsorganisationen vinner sin lösning bör såsom universitetskanslern föreslagit tjänsten uppföras såsom extra.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om, att en förstärkning av läkarkrafterna är nödvändig vid den ortopediska kliniken. Jag biträder sålunda direktionens hemställan om inrättande vid denna klinik av ytterligare en tjänst som förste underläkare. Hänsyn till bortfallet av en överläkartjänst vid den ortopediska kliniken i samband med inrättande av en professur i ortopedi har redan tagits vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår, varför direktionens förslag i denna del icke påkallar någon åtgärd.

Med hänsyn till föreliggande stora vårdbehov är det angeläget, att sjukhuset erhåller förbättrade behandlingsmöjligheter för cancerfall. Jag tillstyrker därför inrättande vid radioterapeutiska kliniken av en förste underläkartjänst.

Förslaget om utbyte av en förste underläkartjänst vid psykiatriska kliniken mot en biträdande överläkartjänst i Ae 24 anser jag mig böra biträda. I enlighet med den av 1954 års riksdag beslutade nya medicinska studieordningen bör vid denna klinik jämväl tillkomma en förste underläkare.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 131 900 kronor. I 1957 års statsverksproposition beräknades medel för avlöning av en förste underläkare vid den neurologiska kliniken under endast ett halvt år. På grund härav erfordras nu en uppräknings av medelstilldelningen med 12 000 kronor. För den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision bör beräknas 370 100 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(131\,900 + 12\,000 + 370\,100)$ 514 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till $(2\,347\,000 + 514\,000)$ 2 861 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Akademiska sjukhuset i Uppsala, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för Akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	19 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 449 700
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	391 900
	Summa kronor 2 861 000;

c) till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 861 000 kronor.

[68] 65. Driftkostnader vid Akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 040 000 ¹	2 377 392 ¹
1957/58 (statsliggaren s. 1055)	3 625 000	
1958/59 (förslag)	3 625 000	

Genom beslut den 12 mars 1954 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan universitetet i Uppsala såsom företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Uppsala läns landsting, å andra sidan, angående samarbete för drift av Akademiska sjukhuset i Uppsala. Närmare redogörelser för avtalet återfinnes i propositionerna nr 123/1951 och 161/1953.

Yrkande

Direktionen för Akademiska sjukhuset (skr. 27/6 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 4 150 000 kronor, varav 1 635 000 (+ 285 000) kronor avser kostnaderna för driften av den psykiatriska kliniken och 2 515 000 (+ 240 000) kronor statens bidrag till bestridande av driftkostnaderna vid sjukhuset i övrigt.

Motiv

Direktionen har eftersträvat att i avvaktan på ett genomförande av sjukhusets planerade utbyggande genom provisoriska åtgärder åstadkomma de förbättringar i olika avseenden, vilka är nödvändiga för att tillgodose kraven på ökade utbildningsmöjligheter i samband med läkarreformens genomförande. Samtidigt har eftersträvats att bereda förbättrade vårdmöjligheter inom olika grenar av sjukvården för länets innevånare. Direktionen föreslår således inrättande av laboratorier för neurofysiologi och för klinisk fysiologi i vissa provisoriska lokaler. Vidare bör en vårdavdelning för radioterapi snarast möjligt inrättas, till en början genom om-disposition under en övergångstid av vårdplatser inom öronkliniken och därefter inom kvinnokliniken. För såväl sjukvården som undervisningen är det likaledes av stor vikt, att sjukhuset förses med en neurokirurgisk klinik.

Verksamheten vid den kirurgiska kliniken tynges av en permanent överbeläggning, som ställt sjukhusledningen inför svåra organisatoriska pro-

¹ I beloppen ingår icke driftkostnaderna vid den psykiatriska kliniken.

blem. Särskilt besvärande har överbeläggningen varit på de två kvinnliga allmänna vårdavdelningarna. Genom tillkomst av en särskild vårdavdelning för barn och av den nyssnämnda radioterapiavdelningen skulle klinikens platsantal bättre anpassas efter vårdbehovet. Direktionen avser därför att framlägga förslag rörande anordnande av en barnkirurgisk avdelning, vilken ställer krav i fråga om personal och utrustning.

Sedan lång tid har anordnandet av en institution för socialmedicin vid sjukhuset varit ett framträdande önskemål. Enär undervisning i ämnet socialmedicin kommer att påbörjas höstterminen 1958 samtidigt som upptagande av en socialmedicinsk verksamhet ur landstingets synpunkt ansetts vara ett framträdande önskemål, anser direktionen det oundgängligen nödvändigt att räkna med upptagande av en sådan verksamhet hösten 1958. I samband med institutionen kommer även lokaler att anordnas för landstingets familjerådgivningsbyrå, vilken f. n. arbetar under synnerligen svåra förhållanden. En omläggning av formerna för sjukhusets förvaltningsarbete, varigenom såväl budgetarbete som bokföring och budgetkontroll kommer att åvila samma instans, är avsedd att genomföras fr. o. m. den 1 juli 1957.

Utgifterna under statens omkostnadsdel har utvisat en fortsatt stegring. Den största stegringen uppvisar sjukhusets kostnader för bränsle, vilka starkt ökats på grund av höjda bränslekostnader i samband med Suezkrisen. Vidare har kostnaderna för laboratorieundersökningar samt viss förbrukningsmaterial m. m. ökat högst avsevärt. I huvudsak sammanhänger nämnda stegringar med tillkomsten av nya, starkt materielförbrukande underavdelningar samt höjda taxor för laboratorieundersökningar och avsevärt ökat antal sådana.

Vid sina beräkningar av driftkostnaderna vid den psykiatriska kliniken har direktionen utgått från den för budgetåret 1957/58 uppgjorda staten. Föreslagen ökning hänför sig till höjda löner och en uppräknig av olika anslagsposter i proportion till det ökade antal vård dagar, som erfarenhetsmässigt synes vara att påräkna. Totalkostnaden för sjukhusets drift i övrigt — bortsett från läkarlöner — har beräknats till 16 825 000 kronor, varav 11 330 000 kronor för löner och 5 495 000 kronor för omkostnader. I enlighet med gällande bidragsgrunder har vid bestämmande av landstingets bidrag totalkostnaden — bortsett från läkarlöner — beräknats till 17 267 000 kronor, varvid de fortlöpande avgifterna till statens pensionsanstalt för viss personal upptagits med dubbla beloppet. Sedan totalkostnaden minskats med poliklinikinkomster och vissa mindre bidrag, har återstoden, 16 490 500 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 310 500. Kvoten 53 kronor 11 öre utgör kostnaden per vård dag. Denna dagkostnad har multiplicerats med antalet vård dagar för sjuka från Uppsala län, vilka beräknats till 250 000. Från den erhållna produkten 13 277 500 kronor har avdrag gjorts med 13 procent eller 1 726 075 kronor, varvid skillnaden blivit 11 551 425 kronor. Sedan från sistnämnda belopp dragits vissa legosängsavgifter och statsbidrag m. m., kvarstår 10 490 966 kronor, vilket utgör landstingets bidrag. Inkomsterna i form av legosängsavgifter, poliklinikavgifter, bostadshyror m. m. beräknas till 3 819 059 kronor. Statens andel skulle alltså uppgå till (16 825 000 — 10 490 966 — 3 819 059) 2 514 975 eller avrundat 2 515 000 kronor.

Departementschefen

Mot direktionens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Enligt vad jag under hand inhämtat kommer emellertid vårdavgifterna för utomlänspatienter å allmän sal vid sjukhuset att fr. o. m. den 1 januari 1958 höjas från 20 till 50 kronor per vård dag. Till följd av den inkomstökning, som härigenom uppkommer och som avtalsenligt helt skall tillgodoräknas statsverket, torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp, 3 625 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid Akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 625 000 kronor.

[69] 66. Utrustning vid Akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	370 000	370 000
1956/57	200 000	200 000
1957/58 (statsliggaren s. 1056)	238 000	
1958/59 (förslag)	337 000	

Yrkanden

I. *Direktionen för Akademiska sjukhuset i Uppsala* (skr. 9/9 1957) hemställer om ett anslag å 390 000 kronor för utrustning av befintliga eller nyttillkommande kliniker och avdelningar, varvid förutsättes att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

1. Utrustning till medicinska kliniken	8 728
2. » » kirurgiska klinikerna	42 176
3. » » ortopediska kliniken	18 000
4. » » plastikkirurgiska kliniken	19 992
5. » » anestesiavdelningen	68 223
6. » » centrallaboratoriet	27 345
7. » » ögonkliniken	15 021
8. » » kvinnokliniken	23 423
9. » » barnkliniken	7 831
10. » » barnkirurgisk avdelning	62 927
11. » » öronkliniken	12 787
12. » » röntgendiagnostiska avdelningen	94 377
13. » » radioterapiavdelningen	12 858
14. » » dermatologiska kliniken	9 915
15. » » fotoavdelningen	7 134
16. » » neurokirurgisk klinik	100 008
17. » » fysiologiskt centrallaboratorium	45 950
18. » » socialmedicinsk institution	35 000
19. » » ekonomiförvaltningen m. m.	81 870
20. » » telefonväxeln	48 000
21. Diverse utrustning	6 000
22. Oförutsedda utgifter	54 000
	801 565
Avgår från äldre utrustningsanslag överförda medel	21 847
	<u>Summa kronor 779 718</u>

II. *Direktionen för Akademiska sjukhuset i Uppsala* (skr. 9/9 1957) hemställer om ett anslag å 28 900 kronor för utrustning av den nya panncentralen vid sjukhuset, varvid förutsättes att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

Motiv

I. De önskemål om komplettering av utrustning samt utbyte av försliten materiel vid befintliga kliniker och avdelningar, vilka framställtts av klinikchefer m. fl. belöper sig till sammanlagt 457 000 kronor medan värdet av de av direktionen i denna del framlagda förslagen uppgår till 400 000 kronor. Även om fullgoda skäl i de flesta fall föreligger för av klinikchefer m. fl. föreslagna materielanskaffningar, anser sig direktionen med hänsyn till de stora kraven på nyutrustning av nytillkommande lokaler f. n. icke i sin helhet kunna tillstyrka klinikchefernas önskemål. Direktionen har därför i sina förslag i huvudsak upptagit endast sådan utrustning, vilken ansetts oundgängligen erforderlig för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande. Vissa önskemål har i mycket hög grad betingats av forskningens och undervisningens krav, varför de icke ansetts böra tillgodoses under ifrågavarande anslag.

För utrustning av nytillkommande avdelningar samt för vissa andra ändamål beräknas 350 000 kronor. De mest kostnadskrävande anskaffningarna i denna del avser nytillkommande avdelningar. Sålunda äskas för barnkirurgisk vårdavdelning 60 000 kronor, för neurokirurgisk avdelning 100 000 kronor och för socialmedicinsk institution 35 000 kronor.

De förhållanden, vilka allmänt inverkar på medelsbehoven för olika ändamål samt de speciella omständigheter, vilka i de särskilda fallen föreligger, framgår av handlingarna i ärendet till vilka hänvisas.

II. Befintlig utrustning är starkt nedsliten och kan endast till en mindre del komma till användning i den nya panncentralen. I samband med centralens utförande kommer mekanisk verkstad för sjukhuset i dess helhet att anordnas, varigenom reparationstjänsten inom sjukhuset blir väsentligt förbättrad. En komplettering av befintlig maskinell utrustning av denna anledning är även erforderlig.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag föreslagit under punkten 67 har jag icke ansett mig kunna tillstyrka inrättandet av föreslagna läkartjänster vid en neurokirurgisk och en barnkirurgisk avdelning. Hänsyn härtill bör tagas vid beräkningen av för nästa budgetår under förevarande anslag erforderliga medel. Jag tillstyrker, att för anskaffning av erforderlig utrustning samt för oförutsedda utgifter av statsmedel anvisas ett anslag av 337 000 kronor, varvid jag förutsätter, att Uppsala läns landsting bidrager med lika stort belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan centrala

sjukvårdsberedningen detaljgranskat utrustningsförslaget, bedöma, om en minskning av utrustningskostnaden kan ske.

Under återopandande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning vid Akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 337 000 kronor.

[70] 67. Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 580 000	1 504 938
1957/58 (statsliggaren s. 1056)	1 800 000	
1958/59 (förslag)	2 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer om ett anslag å 2 000 000 kronor.

Departementschefen

Beträffande grunderna för detta bidrag hänvisas till 1943 års statsverksproposition (VIII s. 141—171). Anslaget kommer för nästa budgetår att belastas med förskott för och preliminär utbetalning av statsbidrag för kalenderåret 1958. Då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[71] 68. Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	81 000	85 200
1956/57	46 000	46 000
1957/58 (statsliggaren s. 1057)	166 000	
1958/59 (förslag)	71 000	

Yrkande

Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (skr. 17/9 1957) hemställer om ett statsbidrag av 71 493 kronor.

1. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen I..... 52 223
2. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen II..... 19 270

71 493

Motiv

Av ansökningshandlingarna framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting förutsattes skola anvisa lika stort belopp.

1) Den avsedda kompletteringen av avdelningens utrustning utgöres av en röntgenapparat, ett tillsatsbord till skullbord i stället för tidigare beviljad encephalografi-stol, injektionsapparat för angiografier, fyra vikdörrar, komplettering av skullbord, demonstrationsanordning för rullfilm, en potterbländare, kasettutrustning samt en högspänningsomkastare.

2) För avdelningen erfordras en specialapparat för skall- och skelett-fotografering, kompletterande utrustning till transversalplanigraf, ett dekas-kop, kassetter samt en vikdörr.

Departementschefen

I enlighet med de principer, som sedan länge tillämpats vid beviljande av statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med hälften av de totala utrustningskostnaderna av nu ifrågavarande slag, under förutsättning att Malmöhus läns landsting bidrager med andra hälften.

Det erforderliga statsbidraget beräknar jag till 71 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kronor.

[72] 69. Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 550 000	1 676 697
1957/58 (statsliggaren s. 1057)	1 840 000	
1958/59 (förslag)	1 940 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppräknas med 105 000 kronor.

Motiv

Såsom driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund har under budgetåret 1956/57 utbetalats 1 676 697 kronor, avseende tiden 1 januari—31 december 1956. I sitt budgetförslag för år 1958 har lasarettsdirektionen beräknat driftkostnaden per vård dag till 67 kronor 69 öre, d. v. s. mer än 16 procent högre än den verkliga dagkostnaden för år 1956, 58 kronor 18 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna vid oförändrad beläggning under budgetåret 1958/59 komma att uppgå till omkring $\left(\frac{1\,676\,697 \times 116}{100}\right)$ 1 944 968 kronor. Då lasarettsdirektionen för år 1958 icke räknar med någon nämndvärd förändring av

beläggningen, kan sistnämnda belopp, avrundat till 1 945 000 kronor, läggas till grund för uppskattningen av medelsbehovet.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes mig i stort sett kunna godtagas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 940 000 kronor.

[73] 70. Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 137 000	1 608 202
1956/57	5 410 000	4 700 892
1957/58 (statsliggaren s. 1058)	3 775 000	
1958/59 (förslag)	4 500 000	

Yrkanden

1. *Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* (skr. 12/9 1957) hemställer om ett anslag å 122 167 kronor.

a) Ytterligare medel för ombyggnad av befintliga hissar samt för installation av ny personhiss inom ortopediska kliniken.....	6 767
b) Installation av automatisk telefonväxel.....	115 400
	122 167

2. *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse* (skr. 5/10 1957) hemställer om ett anslag å 5 386 000 kronor.

a) Uppförande av panncentral.....	1 179 000
b) Utbyggnad av kulvertsystemet.....	450 000
c) Uppförande av etapp I av centralblocket.....	800 000
d) Uppförande av etapp I av centralköket.....	605 000
e) Nybyggnad för administrationen.....	2 175 000
f) Anordnande av ny huvudinfart m. m.....	177 000
	5 386 000

Av handlingarna i ärendet framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting för de olika ändamålen anvisat eller förutsättes skola anvisa enahanda belopp.

Motiv

1 a) 1955 års riksdag anvisade 63 000 kronor för detta ändamål. Landstinget hade tidigare bidragit med enahanda belopp. Sammanlagt har således
16 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

126 000 kronor stått till förfogande för ändamålet. Sedan arbetena nu helt avslutats, har det visat sig, att kostnaderna på grund av prisstegringar och vissa nödvändiga ändringsarbeten uppgått till sammanlagt 139 534 kronor. En brist å 13 534 kronor föreligger sålunda.

1 b) Den nya växeln, som kostar 230 800 kronor, skall bl. a. betjäna det blivande centralblocket.

2 a) Kostnaderna för panncentralen, som beräknas bli i huvudsak färdigställd hösten 1957, kan ännu icke slutligen fastställas men torde komma att uppgå till 10 000 000 kronor. Statsbidrag för uppförande av etapp I av panncentralen har hittills beviljats med tillhoppa 3 825 500 kronor. Kostnaderna för uppförande av etapp II har i tidigare anslagsäskanden beräknats till 1 358 000 kronor. I avbidan på resultatet av förhandlingar mellan landstinget och staten i kostnadsfrågan har statsbidrag till sistnämnda etapp ännu icke anvisats. Dessa förhandlingar har emellertid numera slutförts. För uppförande av etapp II bör därför för nästa budgetår anvisas $\left(\frac{1\,358\,000}{2}\right)$ 679 000 kronor. Enär det måste antagas, att ett ytterligare medelsbehov om cirka 500 000 kronor redan f. n. föreligger för panncentralen, bör jämväl detta belopp anvisas för nästa budgetår.

2 b) Kostnaden för kulvertsystemets utbyggnad uppskattades år 1953 till 1 800 000 kronor. Arbetena beräknas kunna avslutas under år 1957. Kostnaderna, som torde komma att uppgå till mer än 2 000 000 kronor, kan icke f. n. slutgiltigt angivas. Då statsbidrag tidigare beviljats med 450 000 kronor, bör för nästa budgetår för ändamålet anvisas ytterligare 450 000 kronor.

2 c) För uppförande av etapp I av centralblocket har hittills av statsmedel anvisats tillhoppa 3 800 000 kronor. Byggnadsföretaget, som påbörjades hösten 1956, beräknas slutfört i slutet av år 1958. Kostnaderna för ifrågavarande etapp torde komma att uppgå till mer än 9 200 000 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten av att medel ställes till förfogande i ungefärlig takt med arbetets fortskridande bör för nästa budgetår statsbidrag beviljas med ytterligare $\left(\frac{9\,200\,000}{2} - 3\,800\,000\right)$ 800 000 kronor.

2 d) Av statsmedel har hittills anvisats 1 150 000 kronor för uppförande av etapp I av centralköket. Byggnadsföretaget avses skola taga sin början innevarande höst och beräknas vara slutfört i början av år 1959. I byggnaden avses skola inrymmas ett skolkök, vilket i första hand och i övervägande måtto kommer att tillgodose lasarettets i Lund behov. Lokalerna för skolköket torde emellertid icke behöva bli större på grund av att elever eventuellt kan mottagas jämväl från andra landstings inrättningar. Kostnaden för byggnadsföretaget beräknas till 3 510 000 kronor. För nästa budgetår torde för ändamålet böra anvisas $\left(\frac{3\,510\,000}{2} - 1\,150\,000\right)$ 605 000 kronor.

2 e) Enligt mellan staten och landstinget träffad överenskommelse skall staten bidra med hälften av kostnaderna för uppförande å norra lasarettssområdet av en ny förvaltningsbyggnad (se prop. nr 107/1948). Byggnaden beräknas draga en kostnad av 5 700 000 kronor. För innevarande budgetår har för påbörjande av detta byggnadsföretag anvisats 675 000 kronor. Av statsmedel bör sålunda för nästa budgetår anvisas $\left(\frac{5\,700\,000}{2} - 675\,000\right)$ 2 175 000 kronor.

2 f) En ny huvudinfart vid lasarettet avses skola anordnas vid Getingevägen mot centralblockets huvudingång samt mellan barnkliniken och administrationsbyggnaden. Kostnaden för ifrågavarande arbeten beräknas till 354 000 kronor, varav hälften faller på statsverket.

Yttranden

1. *Kommissionen för förhandlingar med Malmöhus läns landsting rörande frågor, som äger samband med den medicinska undervisningens och forskningens anordnande i Lund*, anför bl. a.

Kommissionen har för sin del icke något att erinra mot bifall till direktionens framställning om tilläggsanslag för ombyggnad av hissar m. m. inom ortopediska kliniken.

Telefonväxeln är avsedd att inrymmas i den nya administrationsbyggnaden, vilken skall inrymma bl. a. lasarettsskontor m. m., som tidigare tänkts skola ingå i det s. k. centralblocket. Beträffande detta har staten i princip åtagit sig att svara för hälften av byggnadskostnaderna. Däremot har från statsmakternas sida ställning icke tagits till frågan om statens medverkan i kostnaderna för blockets utrustning. I denna fråga har det uppdragits åt kommissionen att förhandla med landstinget. Anskaffandet av den nya telefonväxeln synes vara en utrustningsfråga, som sammanhänger med utrustningen i övrigt av centralblocket och administrationsbyggnaden. Mot bakgrunden av det åt kommissionen lämnade förhandlingsuppdraget ligger det därför närmast till hands, att frågan i vilken omfattning staten bör bidra till kostnaderna för telefonväxeln kommer under bedömning först i samband med motsvarande spörsmål beträffande utrustningen i övrigt. Några förhandlingar härutinnan har ännu ej kunnat komma till stånd. Det undandraget sig kommissionens bedömning i vad mån förevarande anslagsfråga är av sådan angelägenhetsgrad, att resultatet av nämnda förhandlingar icke kan avvaktas. Bl. a. med hänsyn till att, enligt vad som meddelats kommissionen, installation av telefonväxeln icke torde komma att äga rum förrän på sommaren 1959 synes emellertid ett ställningstagande till frågan om statsbidrag till kostnaderna böra anstå till nästkommande år.

Byggnadsstyrelsen har med hänsyn till rådande allmänna kostnadsökningar och vidtagna ändringar intet att erinra mot uppgiven kostnadsökning för ombyggnad av befintliga hissar och installation av ny personhiss inom den ortopediska kliniken. Styrelsen har icke heller något att er-

inra mot installerandet av en 800 nummers automatisk abonnentväxel vare sig beträffande uppgiven kostnad eller behov av dylik växel. Frågan om statsbidrag skall utgå undandraget sig emellertid styrelsens bedömande.

2. Förhandlingskommissionen anför.

Malmöhus läns landsting beslöt år 1949 att låta uppföra en ny värme- och kraftcentral vid lasarettet i Lund. Sedan byggnadsstyrelsen framlagt förslag till generalplan för utbyggande av universitetet i Lund, innebärande bl. a. ny- och ombyggnad av ett antal institutioner i närheten av den planerade värmecentralen, och landstinget härefter förklarat sig i princip villigt att åtaga sig värmeleverans från den nya värmecentralen till vissa av universitetets byggnader, upptogs mellan byggnadsstyrelsen och landstinget förhandlingar i frågan, vilka resulterade i ett förslag till avtal angående leverans av värme från centralen till vissa i förslaget närmare angivna universitetsbyggnader. Till grund för förslaget låg i oktober 1949 utarbetade ritningar över värmecentralen. I proposition nr 148/1952 förordade departementschefen, att anslutningen till den planerade värmecentralen kom till stånd i enlighet med avtalsförslaget samt tillstyrkte, att kronan skulle bidra till gäldande av kostnaderna för värmecentralens uppförande efter samma grunder, som gällde i fråga om de byggnadsarbeten i allmänhet vid lasarettet, till vilka staten bidrog, d. v. s. med halva kostnaden. Anläggningen i sin helhet beräknades draga en kostnad om cirka 7 640 000 kronor, varav således hälften eller cirka 3 820 000 kronor skulle belöpa på statsverket. Departementschefens ställningstagande vann riksdagens bifall.

Uppförandet av ny panncentral beräknades taga sin början i slutet av augusti 1954. Den fortsatta utredning, som genom byggnadsutredningen för lasarettet bedrivits i ärendet, gav emellertid vid handen att till panncentralen borde anslutas ytterligare vissa utrymmen betecknade såsom panncentralens etapp II, för vilken kostnaderna beräknades utgöra tillhopa 1 358 000 kronor. Nya ritningar upprättades i enlighet härmed (1954 års förslag).

I sina äskanden för budgetåret 1955/56 hemställde landstinget om anslag med hälften av kostnaden för etapp II eller 679 000 kronor. Departementschefen ställde sig emellertid tveksam till frågan, i vilken utsträckning staten borde ekonomiskt understödja ifrågasatt byggnadsföretag (proposition nr 133/1955 s. 33). Han ansåg det sålunda kunna ifrågasättas, huruvida principen om lika fördelning av kostnaderna mellan staten och landstinget med fog kunde hävdas beträffande byggnadsföretaget i dess helhet. Av väsentlig betydelse vid ett ställningstagande härvidlag vore i vilken utsträckning de byggnadsarbeten, som avsåges komma till stånd, omfattats av den byggnadsplan, som tidigare underställts riksdagens prövning. Handlingarna i ärendet lämnade på denna punkt ingen ledning. Departementschefen förordade, att förhandlingar upptogs med landstinget angående storleken av det belopp, som skäligen borde utgå av statsmedel till det ifrågasatt ändamålet. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Därefter uppdrogs åt kommissionen att i ärendet upptaga förhandlingar med landstinget.

För kommissionen har det i första hand gällt att utreda omfattningen av 1949 års förslag till ny panncentral och jämföra detta med 1954 års förslag. Vidare har kommissionen sökt vinna närmare klarhet om sambandet mellan etapp I och II till grund för ett ställningstagande till frågan i vad mån

de i etapp II ingående byggnadsarbetena är av beskaffenhet, att statligt bidrag därtill bör lämnas.

Enligt de år 1949 uppgjorda ritningarna, vilka låg till grund för 1952 års riksdagsbeslut, skulle panncentralen innehålla tillhoppa 43 038 m³. Ritningarna var emellertid preliminära. Efter meddelandet av sagda riksdagsbeslut fortsattes utredningen rörande panncentralens utformning. Man fann då, att byggnadsföretaget i första hand måste begränsas till sin storlek så, att det kunde genomföras inom den kostnadsram, vartill statsmakterna tagit ställning och indelade därför byggnadsarbetena i etapper, därvid förutsattes, att etapp I skulle utgöra en fullt funktionsduglig enhet, som ur värmeförsörjningssynpunkt fyllde samma ändamål som den, till vilket statsmakterna tagit ställning. Efter dessa riktlinjer uppgjordes 1954 års förslag, enligt vilket panncentralens volym i förhållande till det tidigare förslaget ökades med 10 456 m³. Ökningarna hänförde sig till utvidgning av grovförråd, pannhall, sopförbränning, matarvattenverk samt kulvert jämte passage. Därtill kom nya utrymmen för lastbilsgarage och koltransportrum. Å andra sidan gjordes vissa inskränkningar i storleken av redan befintliga utrymmen. Vidare tillkom två nya byggnadsföretag, nämligen uppförandet av en pumpstation och en övervakningsstation. Slutligen upptog 1954 års ritningar även planering av området med tillhörande vägar.

Genom 1952 års riksdagsbeslut har frågan om statens bidragsskyldighet till uppförandet av en ny panncentral i princip blivit avgjord. Med hänsyn till att det till grund för riksdagsbeslutet liggande förslaget av år 1949 endast var preliminärt, måste från såväl landstingets som statens sida ha förutsatts, att betydande ändringar i detsamma kunde bli följderna av den utredning i ärendet, som därefter verkställdes. Vid sådant förhållande måste enligt kommissionens mening sådana tillägg till och ändringar i 1949 års förslag, som enligt den fortsatta utredningen var nödvändiga för att säkerställa centralens funktion som värmekälla, anses ha på förhand accepterats. Ur denna synpunkt synes befogad anmärkning icke kunna riktas mot i etapp I ingående arbeten.

Mera tvekan kan anses råda beträffande de i etapp II ingående arbetena, vilka måste anses ligga utanför 1952 års riksdagsbeslut, när de dels icke kan sägas ha något samband med 1952 års avtal om värmeleverans till vissa universitetsbyggnader, dels endast mera perifert har betydelse för den å lasarettet lämnade sjukvården. Vad först angår grovförrådet, ambulansgaraget och bilverkstaden med personallokaler, finns dessa utrymmen helt eller delvis upptagna i 1949 års förslag. De avfördes emellertid ur etapp I, uppenbarligen med den motiveringen, att utrymmena icke erfordrades för centralens ändamål att leverera värme. Med visst fog kan sägas, att dessa utrymmen mera sammanhänger med lasarettet som ekonomisk driftenhet än med de sjukvårdande uppgifterna. Vid sin bedömning har kommissionen emellertid icke kunnat bortse från att, när de berörda utrymmena omfattades av 1949 års förslag, desamma också måste anses hava i princip godkänts av 1952 års riksdag. Detta gäller även de utrymmen, som finnes upptagna i 1949 års förslag och till en del återfinnes i etapp I men delvis överförts till etapp II. Anmärkning synes icke heller kunna göras beträffande utrymmet för passage.

Etapp II innehåller slutligen två utrymmen, som icke till någon del återfinnes i 1949 års förslag, nämligen lastbilsgarage och övervakningsbyggnad. Dessa utrymmen sammanhänger endast mera perifert med sjukvården. Av

rationaliseringsskäl måste dock anskaffandet av ett tillräckligt antal lastbilar bedömas som en försvarlig och lämplig åtgärd. Kommissionen har därför för sin del ansett, att lastbilsgaraget bör godtagas. Samma ståndpunktstagande föreligger beträffande övervakningsbyggnaden, vars kontrollanordningar måste anses i hög grad befogade även ur statens synpunkt. Slutligen innehåller etapp II planering av det centralen omkringliggande området med tillhörande vägar. Planeringen medför kostnader utöver vad som avsågs i 1949 års förslag. Påpekas bör emellertid, att en viss kostnadsstegring inträtt sedan 1949 och att panncentralen i färdigt skick är något mera omfattande än i 1949 års förslag. Under sådana omständigheter synes anledning icke föreligga att framställa anmärkning mot de beräknade kostnaderna för planeringsarbetena.

Enligt kommissionens uppfattning är samtliga de i etapp II ingående anordningarna nödiga och nyttiga för sjukhusets drift och därigenom indirekt även till gagn för sjukvården och undervisningen vid lasarettet. Härigenom föreligger grund för statligt bidrag till byggnadskostnaderna. Där emot är de utan betydelse för panncentralens drift och måste anses helt falla utanför 1952 års avtal. Detta senare förhållande bör framhållas, enär enligt avtalets § 4 staten har att utgiva ersättning till landstinget för levererad värme beräknad på visst sätt, därvid bl. a. hänsyn även skall tagas till ränta och amortering å av landstinget i centralen nedlagt kapital. Samtliga de kostnader, som är föranledda av etapp II, bör utgå vid denna beräkning. Enligt gällande praxis har det statliga bidraget till byggnadsarbeten vid lasarettet i Lund utgått med hälften av kostnaden. Tillräckliga skäl till att avvika från denna praxis synes icke föreligga.

Anordnandet av den nya huvudinfarten ingår såsom ett led i genomförandet av den föreliggande generalplanen för lasarettet i Lund, enligt vilken huvudinfarten anordnas från Getingevägen till centralblockets huvudingång. Från statsmakternas sida har principbeslut fattats om bidragande från statens sida med hälften av de framtida kostnaderna för centralblockets uppförande. Kommissionen har i tidigare sammanhang givit uttryck åt den uppfattningen, att till uppförande av byggnad bör hänföras jämväl planeringsarbeten och anordnande av tillfartsvägar till byggnaden i erforderlig omfattning. Med hänsyn härtill tillstyrker kommissionen för sin del statsbidrag till företaget i enlighet med hälso- och sjukvårdsstyrelsens framställning.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot att statsbidrag utgår till de i etapp II ingående byggnadsarbetena på sätt förhandlingskommissionen föreslagit.

Byggnadsstyrelsen anför.

Styrelsen har intet att erinra mot förhandlingskommissionens förslag beträffande statsbidrag till etapp II av panncentralen. Innan ställning toges till härutöver erforderligt statsbidrag bör slutliga kostnadsuppgifter avvaktas. År 1953 beräknades kostnaden för kulvertsystemets utbyggnad (delarna 1—7) till 1 800 000 kronor. Arbetet med delarna 3—7 är nu i det närmaste slutfört. Kostnaderna härför har uppgått till mer än 2 000 000 kronor. De återstående delarna är icke slutligt planerade. I avvaktan på slutliga kostnader för byggnadsföretaget synes statsbidrag under budgetåret 1958/59 böra begränsas till 450 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har hösten

1956 uppskattat kostnaderna för centralblockets uppförande i en första byggnadsetapp till cirka 8 300 000 kronor. Sedan ritningarna omarbetats för att bereda plats för sjukgymnastskola i enlighet med proposition nr 160/1957 samt all fast inredning i centralblocket nu inräknats, kan kostnaden för byggnadsföretaget uppskattas till cirka 9 200 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1956. Då byggnaden beräknas bli färdigställd i slutet av år 1958, erfordras ett statsbidrag av 800 000 kronor för budgetåret 1958/59. Slutliga kostnadsuppgifter bör avvaktas, innan ytterligare statsmedel anvisas.

Patientköket som är ett för centralblockets funktion nödvändigt komplement, bör vara färdigställt i början av år 1959. Förutsatt att jämväl lokalerna för skolkök blir statsbidragsberättigade erfordras för budgetåret 1958/59 ett statsbidrag av 605 000 kronor.

Arbetet med uppförande av administrationsbyggnad planeras att påbörjas i början av år 1958 och genomföras på cirka 1½ år. Tillkomsten av denna byggnad är av utomordentlig betydelse för den medicinska utbildningen, varom redan redogjorts i fjolårets remissyttrande från styrelsen. Den gamla administrationsbyggnaden kan nämligen därvid utrymmas och disponeras av den kirurgiska kliniken, vilket även framhållits i betänkande av 1955 års läkarutbildningsutredning. De två bostadshus, vaktmästar- och portvaktsbostäder, som ligger i det nuvarande seminarieområdet, måste rivras för att möjliggöra byggnads- och planeringsarbetena. Som ersättning för dessa har landstinget i skrivelse till Konungen den 18 oktober 1957 erbjudit att ställa bostäder annorstädes i staden till förfogande. Enligt § 6 andra stycket i 1950 års avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt landstinget, å andra sidan, angående överlåtelse av vissa fastigheter i Lund m. m. har landstinget förklarat sig komma att samråda med rektor för folkskoleseminariet i frågor, som berör seminarietomten. Dylikt samråd har enligt vad byggnadsstyrelsen under hand inhämtat icke ägt rum. Styrelsen tillstyrker, att administrationsbyggnaden snarast kommer till stånd. En förutsättning härför är, att överenskommelse i här berörda byggnadsfråga träffas. Mot den uppgivna kostnaden 5 700 000 kronor synes intet vara att erinra och ett statsbidrag av 2 175 000 kronor torde erfordras för budgetåret 1958/59.

I samband med centralblockets färdigställande bör en planerad ny huvudinfart vara utförd. På grund av markbeskaffenheten bör detta arbete utföras under sommarhalvåret. Arbetet avses bli påbörjat den 1 april 1958 och pågå cirka 4 månader. Enligt vad byggnadsstyrelsen under hand erfarit har trafiknämnden i Lund i yttrande den 19 september 1957 framfört vissa erinringar, vilka synes böra beaktas. Den nu uppgivna kostnaden, 354 000 kronor, synes skälig. Ett statsbidrag av 177 000 kronor erfordras för budgetåret 1958/59.

Departementschefen

I likhet med byggnadsstyrelsen har jag icke något att erinra mot uppgiven kostnadsökning för ombyggnad av befintliga hissar och installation av ny personhiss inom den ortopediska kliniken. Jag tillstyrker därför, att återstoden av å staten fallande del av merkostnaden för dessa arbeten, 6 767 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Jag är icke beredd att nu taga ställning till frågan, i vilken utsträckning

statsbidrag bör utgå till kostnaderna för installation av automatisk telefonväxel. Denna fråga synes såsom förhandlingskommissionen framhållit lämpligen komma under bedömande i samband med pågående förhandlingar rörande statens bidrag till kostnaderna i övrigt för centralblockets utrustning.

Vid anmälan i proposition nr 133/1955 av frågan om statsbidrag till etapp II av panncentralen framhöll dåvarande chefen för inrikesdepartementet, att han ansåge det kunna ifrågasättas, huruvida principen om lika fördelning av kostnaderna mellan staten och landstinget med fog kunde hävdas beträffande samtliga i nämnda etapp ingående anordningar. Han funne sig icke utan ytterligare utredning kunna tillstyrka, att statsbidrag i förevarande fall utginge med av landstinget ifrågasatt belopp utan förordade, att förhandlingar upptogs med landstinget angående storleken av det belopp, som skäligen borde utgå av statsmedel till det ifrågavarande ändamålet. Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har förhandlingskommissionen numera inkommit med utredning i ärendet och samtidigt framlagt ett på förhandlingar med landstinget grundat förslag till kostnadsfördelning mellan staten och landstinget. I likhet med statskontoret och byggnadsstyrelsen har jag vid min granskning av förhandlingskommissionens förslag funnit detsamma innebära en ur statens synpunkt godtagbar lösning av frågan om statligt bidrag till ifrågavarande byggnadskostnader. Jag tillstyrker därför, att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 679 000 kronor såsom statsbidrag till etapp II av panncentralen. I likhet med förhandlingskommissionen finner jag angeläget understryka, att samtliga av denna etapp föranledda kostnader icke skall medtagas vid beräkningen av statens ersättning till landstinget för levererad värme enligt 1952 års avtal.

För utbyggnad av kulvertsystemet anvisades för budgetåret 1954/55 ett statsbidrag av 450 000 kronor utgörande hälften av å staten fallande del av den till 1 800 000 kronor uppskattade totalkostnaden för kulvertsystemets utbyggnad. Jag tillstyrker, att återstoden av å staten fallande del eller 450 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Enligt vad byggnadsstyrelsen anfört kan kostnaden för centralblockets uppförande i en första byggnadsetapp numera uppskattas till 9 200 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1956. Jag tillstyrker, att staten bidrager med hälften av kostnaderna med undantag för den del av dessa — cirka 100 000 kronor — som hänför sig till vissa yttre arbeten. Frågan om och i vilken utsträckning staten bör bidra till sistnämnda kostnader torde som i föregående års statsverksproposition framhölls senare få upptagas till prövning. Jag föreslår, att för nästa budgetår för fullföljande av etapp I av centralblocket anvisas 750 000 kronor.

Med anledning av vad hälso- och sjukvårdsstyrelsen numera anfört vill jag icke motsätta mig, att statsbidrag jämväl utgår till kostnaderna för anordnande av skolkök i det planerade nya centralköket. I likhet med bygg-

nadsstyrelsen anser jag, att 605 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår för fullföljande av etapp I av centralköket.

För uppförande av ny administrationsbyggnad har för innevarande budgetår anvisats ett statsbidrag av 675 000 kronor. Som jag tidigare framhållit är det ur undervisningens synpunkt angeläget, att denna nybyggnad snarast kommer till stånd. Landstinget har för nästa budgetår hemställt om ett statsbidrag av 2 175 000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat torde emellertid utan risk för byggnadsföretagets fördröjande en något lägre statlig medelsanvisning kunna ifrågakomma. Med anledning härav förordar jag, att för fullföljande av detta byggnadsföretag för nästa budgetår anvisas ett belopp av 1 832 000 kronor. Jag förutsätter härvid, att överenskommelse skall kunna träffas mellan berörda parter i den av byggnadsstyrelsen berörda bostadsfrågan.

I likhet med förhandlingskommissionen anser jag mig böra förordna, att staten bidrager med hälften av kostnaderna för anordnande av den nya huvudinfarten. Jag föreslår att för nästa budgetår för detta arbete anvisas 177 000 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle statsbidraget för nästa budgetår uppgå till (6 767 + 679 000 + 450 000 + 750 000 + 605 000 + 1 832 000 + 177 000) 4 499 767 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 4 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t Mätte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kronor.

[74] 71. Bidrag till Malmö allmänna sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 628 000	2 915 615
1957/58 (statsliggaren s. 1058)	2 735 000	
1958/59 (förslag)	2 790 000	

Genom beslut den 3 oktober 1952 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen nr 148/1952 (s. 38—41 och 46), skall staten bidraga med en tredjedel av löne- och pensionskostnaderna för viss läkarpersonal vid de genom avtalet upplåtta anläggningarna. För sådana byggnader för undervisnings- och forskningsändamål, som tillkommit eller må tillkomma efter den 30 juni 1950, skall staten härjämte erlægga byggnads- och utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning. Bidrag med 25 procent av de verkliga totalkost-

naderna skall jämväl utgå dels till efter den 30 juni 1950 verkställda ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnader, använda för undervisnings- och forskningsändamål, i den mån fråga ej är om årligt underhåll, ävensom för utrustning i samband härmed, dels ock till samtliga efter nämnda datum utförda, för sjukhuset eller del därav gemensamma anläggningar, vilka direkt eller indirekt betjänar lokal, som användes för medicinsk-klinisk undervisning och forskning. Staten skall vidare årligen bidraga med ett belopp, motsvarande 10 procent av den del av sjukhusets driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på samtliga undervisningsklinikens vårdplatser. Slutligen åligger det staten att utgiva ersättning med 25 procent av anskaffningskostnaden för utrustning, som har sammanhang med undervisning och forskning och som tillkommit utan samband med byggnadsarbete.

1956 års riksdag har vidare godkänt vissa grunder för samarbete med Malmö stad rörande medicinsk undervisning vid de patologiska och bakteriologiska institutionerna vid Malmö allmänna sjukhus (prop. nr 94/1956 s. 29—35).

Enligt uppgifter som under hand kommit mig tillhanda, beräknas statens bidrag för läkarlöner under kalenderåret 1958 till 700 000 kronor. De totala driftkostnaderna uppskattas till 29 880 000 kronor. Sedan totalkostnaden minskats med vissa löne- och pensionskostnader, har återstoden, 27 700 000 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 420 000. Kvoten 66 kronor utgör kostnaden per vård dag. Då antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna uppskattas till 260 000, skulle den på dessa kliniker belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra ($260\,000 \times 66$) 17 160 000 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 1 716 000 kronor.

Enligt vad jag vidare inhämtat erfordras under år 1958 för utrustning av patologisk-bakteriologisk avdelning 400 000 kronor. För ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten inom vissa undervisningskliniker och gemensamma anläggningar beräknas ett medelsbehov av 600 000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 500 000 kronor för anskaffning av instrument och annan utrustning till vissa undervisningskliniker. Sammanlagt skulle alltså för byggnader och utrustning erfordras ($400\,000 + 600\,000 + 500\,000$) 1 500 000 kronor, varav statens andel utgör 375 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till ($700\,000 + 1\,716\,000 + 375\,000$) 2 791 000 kronor eller avrundat 2 790 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 790 000 kronor.

[75] 72. Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 900 000	3 707 964
1957/58 (statsliggaren s. 1058)	3 200 000	
1958/59 (förslag)	4 000 000	

Jämlikt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg (se prop. nr 221/1948) skall staten såsom bidrag till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus årligen erlägga 10 procent av den del av driftkostnaden vid resp. sjukhus, som efter antalet vård dagar belöper på för undervisningen disponerade vårdplatser. Den driftkostnad, som lägges till grund för beräkningen av statens bidrag, skall omfatta följande utgifter: avlöningar, pensioner m. m. till personal, som icke är uppförd på universitetets stat, expeditjonskostnader, diverse läkemedel, förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, kosthåll, värme, elektrisk energi, lyse och vatten, tvätt och renhållning, inventariers underhåll och komplettering, fastigheters underhåll samt hyror. Summan av angivna utgifter fördelas på summan av vård dagarna vid resp. sjukhus. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att den icke må överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisnings sjukhusen. För vissa i avtalet angivna vård platser utgår icke något driftbidrag.

Yrkande

Det större akademiska konsistoriet vid Göteborgs universitet (skr. 14/10 1957) föreslår, att anslaget uppföres med 4 202 000 kronor.

Motiv

Antalet vård dagar vid de till Sahlgrenska sjukhuset anknutna undervisningsklinikerna har för år 1958 uppskattats till 503 260 innebärande en ökning i förhållande till år 1957 med cirka 25 500 vård dagar. Av ökningen faller den största delen — 23 500 vård dagar — på urogenitaltuberkulosavdelningen vid Rävlanda sanatorium, vid vilken avdelning undervisning meddelas medicine kandidater i anslutning till kursen i kirurgi.

Enligt sjukhusdirektionens beräkningar kommer kostnaden per vård dag vid Sahlgrenska sjukhuset att under år 1958 uppgå till 78 kronor. Statsbidraget skall emellertid enligt gällande avtal beräknas på grundval av medeldagkostnaden för samtliga rikets undervisningssjukhus, vilken kostnad av sjukhusdirektionen beräknats till 70 kronor. Statsbidraget till klinikerna vid Sahlgrenska sjukhuset för år 1958 kan sålunda beräknas till 10 procent av $(503\,260 \times 70)$ i runt tal 3 524 500 kronor.

Den dermato-venereologiska klinikens 99 vård platser beräknas bli utnyttjade under tillhoppa 31 000 vård dagar. Dagkostnaden har uppskattats

till 55 kronor. Det statliga bidraget till denna klinik har därför uppskattats till 10 procent av $(31\ 000 \times 55)$ 170 500 kronor.

Antalet underhållsdagar vid den pediatrika kliniken beräknas till 26 000. Dagkostnaden uppskattas till minst 78 kronor. Då bidraget utgår med hänsyn till medeldagkostnaden för samtliga rikets undervisningssjukhus, vilken kostnad uppskattats till 70 kronor, har statsbidraget till pediatrika klinikkens driftkostnader beräknats till 10 procent av $(26\ 000 \times 70)$ 182 000 kronor.

I sjukhusdirektionens budget upptages fr. o. m. år 1957 för varje institution en försäkringstekniskt beräknad pensionsavgift att erläggas till stadens finansförvaltning. Denna pensionsavgift, inklusive den som erlägges till statens pensionsanstalt, beräknas för stadens undervisningssjukhus för år 1958 till 5 kronor 80 öre per vård dag. Det statliga bidraget torde utgå med 10 procent av de sålunda beräknade pensionskostnaderna per vård dag eller med i runt tal 325 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till $(3\ 524\ 500 + 170\ 500 + 182\ 000 + 325\ 000)$ 4 202 000 kronor.

Departementschefen

De kliniker och avdelningar m. m. vid Göteborgs stads sjukhus, vilka upplåtits för undervisning, har särskilt angivits under punkt 11 i avtalet angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg. Påkallas upplåtande för undervisnings- och forskningsändamål av ytterligare kliniker och avdelningar förutsättes enligt avtalet, att särskild överenskommelse träffas härom. I avbidan på tillkomsten av sålunda förutsatt överenskommelse angående urogenitaltuberkulosavdelningens vid Rävlanda sanatorium upplåtande för undervisningsändamål — vilken överenskommelse det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna — är jag icke beredd att förordna anvisande av driftbidrag till denna avdelning. Jag uppskattar medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 4 000 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[76] 73. **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 2 104 500 kronor (statsliggaren s. 1058). Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår bära upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 3 460 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.* för budgetåret 1958/59 beräkna ett reservationsanslag av 3 460 000 kronor.

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter

[77] 74. Vissa bidrag till lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	10 200	10 172
1956/57	10 200	10 172
1957/58 (statsliggaren s. 1059)	10 200	
1958/59 (förslag)	7 200	

Förslag

Genom beslut den 15 maj 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt en *särskild utredningsman* att med beaktande av vad statsutskottet anført i utlåtande nr 11/1952, p. 53, verkställa en översyn av anslaget samt framlägga de förslag till åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda. I en den 21 november 1956 dagtecknad promemoria har utredningsmannen, som tidigare delvis redovisat utredningsuppdraget (se 1955 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, s. 217), framlagt förslag rörande återstående anslagsposter. Utredningsmannen förordar, att anslagsposten till Malmöhus läns landsting indrages. Däremot har han ansett det böra tills vidare anstå med frågan om avveckling av anslagsposterna till Vrigstads hospital, till Veckholms kyrka och hospital samt hospitalssysslomannen ävensom till Veckholms församlings folkskoleväsende. Vad slutligen gäller anslagsposten till Lunds lasarett har utredningsmannen hemställt, att med hänsyn till beträffande detta anslag eventuellt uppkommande kamerala spörsmål utredningen av möjligheterna att avveckla anslagsposten uppdrages åt kammarkollegiet. Beträffande den närmare motiveringen för framlagda förslag torde få hänvisas till handlingarna.

Yttranden

Statskontoret anser i likhet med utredningsmannen, att de förutsättningar, som gällde vid anslagsposternas tillkomst, numera icke är relevanta. Socialvårdens starka utbyggnad under de senaste 50 åren samt penningvärdets fall har medfört, att utgående belopp fått en allt mindre reell betydelse. Med hänsyn härtill ansluter sig ämbetsverket till utredningsmannens förslag.

Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott förklarar sig icke ha något att erinra, därest anslagsposten till landstinget indrages.

Departementschefen

I enlighet med vad utredningsmannen föreslagit torde anslagsposten till Malmöhus läns landsting avvecklas fr. o. m. budgetåret 1958/59. Vad åter gäller anslagsposterna till Vrigstads hospital, till Veckholms kyrka och hospital samt hospitalssysslomannen ävensom till Veckholms församlings folkskoleväsende framgår av vad utredningsmannen anført, att åtskilliga svårbedömbara spörsmål torde uppkomma vid prövningen av frågan om vilka rättsliga anspråk som kan uppställas på fortsatt utfående av berörda anslag. Prövningen härav torde ytterst ankomma på domstol. Enligt vad jag under hand erfarit prövas f. n. en liknande fråga i rättegång mellan kronan och direktionen för Lidköpings barnhus angående bidrag till barnhuset. Då utgången av detta tvistemål torde bli av betydelse för bedömande av nämnda anslagsfrågor, synes medel för dessa ändamål tills vidare böra anvisas.

Jag får slutligen anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 18 januari 1957 uppdragit åt kammarkollegiet att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med den av utredningsmannen föreslagna utredningen rörande anslagsposten till Lunds lasarett. I avvaktan på denna utredning torde anslagsposten alltjämt böra kvarstå.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit torde anslaget kunna nedräknas till avrundat (10 200 — 3 038) 7 200 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 7 200 kronor.

[78] 75. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	400 000	12 000
1956/57	200 000	262 250
1957/58 (statsliggaren s. 1059)	200 000	
1958/59 (förslag)	130 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med 100 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns på anslaget en reservation av 496 034 kronor. Efter frånräknande av beviljade men ej utbetalade bi-

drag återstår på anslaget ett disponibelt belopp av 266 034 kronor. På Kungl. Maj:ts prövning är beroende tre ansökningar om statsbidrag, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av 365 000 kronor. Medelsbehovet uppgår sålunda till (365 000 — 266 034) 98 966 kronor.

Då å ena sidan ytterligare ansökningar om statsbidrag kan komma att ingivas, vilka medför ökad belastning å anslaget, men å andra sidan viss eftersläpning föreligger i fråga om uttagandet av beviljade bidrag, anser styrelsen tillfyllest, att ett anslag av 100 000 kronor anvisas.

Departementschefen

Sedan en av de tre hos Kungl. Maj:t inneliggande bidragsansökningarna numera beviljats, uppgår det för innevarande budgetår disponibla beloppet på anslaget till cirka 37 000 kronor. För återstående två ansökningar kan medelsbehovet beräknas till 165 000 kronor. En av dessa å 110 000 kronor avser bidrag till inrättande av nya vårdplatser vid barnsjukhuset Samariten i Stockholm, vars huvudman är en stiftelse. Enligt gällande bestämmelser är förevarande anläggningsbidrag förbehållet landsting och landstingsfria städer. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid bl. a., att Stockholms stad disponerar samtliga vårdplatser å sjukhuset för barn från staden samt att staden till övervägande del bekostat inrättandet av de nya vårdplatserna. I avgivet utlåtande har statskontoret förklarat, att ämbetsverket icke vill motsätta sig att statsbidrag utgår i förevarande fall. Med hänsyn härtill och till övriga i ärendet upplysta förhållanden anser jag mig böra förorda, att statsbidrag må utgå till stiftelsen. Vid bifall härtill utgör alltså medelsbehovet för nästa budgetår i runt tal (165 000 — 37 000) 130 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag må utgå till stiftelsen barnsjukhuset Samariten för anordnande av nya vårdplatser vid sjukhuset;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

[79] 76. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 100 000	1 244 893
1956/57	1 100 000	1 184 126
1957/58 (statsliggaren s. 1060)	1 100 000	
1958/59 (förslag)	1 200 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor.

Motiv

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 1 732 vårdplatser under år 1958, motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 1 168 705 kronor. Med hänsyn till hos styrelsen inneliggande ansökningar bör bidrag beräknas för ytterligare 59 vårdplatser, motsvarande ett belopp av 38 940 kronor. I enlighet härmed uppskattas det sammanlagda medelsbehovet till (1 168 705 + 38 940) 1 207 645 kronor eller i runt tal 1 200 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[80] **77. Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	100	—
1956/57	392 000	89 165
1957/58 (statsliggaren s. 1060)	73 400	
1958/59 (förslag)	200 000	

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

II. I skrivelse den 24 september 1957 hemställer *styrelsen för föreningen kustsanatoriet Apelviken* om bidrag med 392 855 kronor för täckande av uppkomna merkostnader vid uppförande av köksbyggnad vid sanatoriet.

Motiv

I. Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns en reservation på anslaget av 772 196 kronor.

Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats samt vissa av Kungl. Maj:t föreskrivna återbetalningar av uppburna byggnadsbidrag verkställt, uppkommer ett underskott av 947 kronor. Å andra sidan torde återleverans av uppburna statsbidrag ske med tillhoppa 101 880 kronor. Med hänsyn härtill finner styrelsen tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår uppföres med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

II. För uppförande av en ny köksbyggnad vid sanatoriet har anvisats statsbidrag med sammanlagt 901 000 kronor. Byggnadsarbetena, som fördröjts av omfattande, delvis oförutsedda bergssprängningar vid utgrävningar för grunden, påbörjades i december 1956 och beräknas vara avslutade i april—maj 1958.

De lägsta entreprenadanbuden å byggnadsarbetena uppgår till sammanlagt 1 075 780 kronor. Häri ingår ej kostnader för målningsarbeten samt vissa elektriska arbeten och inmonteringsarbeten, vilka preliminärt beräknats till 41 000 kronor. Arvodet till arkitekt, konstruktörer och kontrollanter utgör 107 356 kronor. Vissa ändrings- och justeringsarbeten medför en merkostnad av 4 219 kronor. Å andra sidan har i förbilligande syfte vidtagna åtgärder lett till en kostnadsminskning med 9 500 kronor. De antagna anbuden grundar sig på prisläget i november 1956. Storleken av de belopp, som med hänsyn till senare inträffade förhöjningar av löne- och materialkostnader kommer att påföras sanatoriet vid den slutliga regleringen av byggnadskostnaderna, kan f. n. icke bedömas. I fråga om byggnadsarbetena uppskattas de till 20 000 kronor. Slutligen tillkommer kostnaderna för utrustning till köksbyggnaden, vilka beräknas till 55 000 kronor.

Kostnaderna för byggnadsföretaget, i vilka icke ingår kostnader för rivning av den befintliga köksbyggnaden, kommer sålunda, i den utsträckning de nu kan bedömas, att uppgå till (1 075 780 + 41 000 + 107 356 + 4 219 — 9 500 + 20 000 + 55 000) 1 293 855 kronor, vilket med 392 855 kronor överstiger anvisade belopp. Föreningen saknar medel för täckande av den uppkomna merkostnaden.

Yttrande

II. Medicinalstyrelsen anför.

I ärendet har styrelsen inhämtat yttrande från byggnadsstyrelsen, som därvid uttalat:

Byggnadsstyrelsen har senast den 18 oktober 1956 i avgivet utlåtande bl. a. framhållit, att kostnaderna för byggnadsföretaget borde beräknas till 1 160 000 kronor, vilket belopp, uppräknat till prisläget den 1 juli 1957 motsvarar 1 240 000 kronor. Efter nu företagen granskning av antagna entreprenadanbud samt övriga beräknade utgiftsposter finner styrelsen intet att erinra mot den för byggnadsföretagets genomförande uppgivna byggnadskostnaden (1 293 855 — 55 000) 1 238 855 kronor.

Medicinalstyrelsen finner det angeläget att nu ifrågavarande byggnadsföretag kan slutföras. Med hänsyn härtill och på grund av föreningens ekonomiska ställning tillstyrker styrelsen, att föreningen beviljas ytterligare statsbidrag för ändamålet. Även om storleken av byggnadskostnaderna icke nu synes kunna slutgiltigt fastställas, föreslår styrelsen, att statsmedel anvisas härför med ett till högst 392 855 kronor begränsat belopp, dock att statsbidrag till företaget ej må överstiga sammanlagt 1 293 855 kronor att utgå för täckande av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga kostnaden för företaget.

Vid sin anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1958/59 under förevarande anslag beräknade styrelsen att ett medelsöverskott av (101 880 — 947) 100 933 kronor skulle uppkomma. Med hänsyn till en därefter tillkommen återleverering av statsbidrag samt eventuell minskning av tidigare beräknad återleverans kan överskottet numera beräknas till 147 013 kronor. Medelsbehovet uppgår således till (392 855 — 147 013) 245 842 kronor eller i runt tal 250 000 kronor. Beloppet torde — därest så är möjligt — anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår eller, om så ej kan ske, för budgetåret 1958/59.

Departementschefen

För uppförande av en köksbyggnad vid kustsanatoriet Apelviken har medel anvisats av 1955, 1956 och 1957 års riksdagar med tillhopa 901 000 kronor. Byggnadsföretaget kostnadsberäknades år 1954 till 960 000 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens mening var dessa kostnader visserligen väl lågt beräknade men tillräckliga, om vissa begränsningar i samband med en av styrelsen föreslagen överarbetning av ritningarna kunde ske. Styrelsen har senare anmält, att några begränsningar i kostnadsbesparande syfte icke syntes möjliga att genomföra. Till härav föranledd merkostnad kommer kostnadsökningar till följd av inträffade prisstegringar, varför totala byggnadskostnaden f. n. beräknas till 1 239 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att de kostnadsberäkningar, som skall läggas till grund för statsmakternas prövning av bidrag till byggnadsarbeten, är realistiskt gjorda. Jag är synnerligen tveksam i fråga om statens skyldighet att svara för merkostnader av förevarande slag. Med hänsyn till föreliggande omständigheter och då föreningen saknar möjligheter att själv svara för den uppkomna merkostnaden, förordar jag emellertid, att föreningen tillerkännes ytterligare bidrag till byggnadsföretaget med högst (1 239 000 — 901 000) 338 000 kronor.

Jag finner mig däremot icke kunna tillstyrka anvisande av medel för utrustning till köksbyggnaden.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde anslagsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till i runt tal (338 000 — 147 013) 200 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulosjukvårdsanstalter* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[81] 78. Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	5 000 000	4 006 255
1956/57	4 400 000	3 715 092
1957/58 (statsliggaren s. 1060)	3 700 000	
1958/59 (förslag)	2 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget nedräknas med 900 000 kronor.

Motiv

Styrelsen har vid sina anslagsberäkningar utgått från av 1957 års riksdag godkända ändrade bidragsgrunder.

Till följd av förekommande ovissa faktorer föreligger svårigheter att beräkna anslagsbehovet. På grund av den sjunkande tuberkulosfrekvensen och med ledning av antalet underhållsdagar vid de anstalter, vilka ej tillhör Konung Oscar II:s jubileumsfond, under åren 1954—1956 (resp. 1 986 425, 1 837 249 och 1 666 901) synes man approximativt kunna uppskatta antalet underhållsdagar under år 1958 till 1 300 000, varav cirka 300 000 torde berättiga till förhöjt statsbidrag. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet för dessa anstalter kunna beräknas till i runt tal 2 700 000 kronor.

Vad gäller de jubileumsfonden tillhöriga sanatorierna, till vilka bidrag utgår från förevarande anslag till driften av vårdplatser som disponeras av Stockholms stad och vissa landsting, har 1957 års riksdag godkänt vissa riktlinjer för utnyttjande av Hesselby sanatorium såsom specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare. Med hänsyn härtill har styrelsen icke funnit påkallat att beräkna medel för bidrag till driften av anstalten. Till bidrag till driften av Österåsens sanatorium beräknas 70 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan sålunda uppskattas till (2 700 000 + 70 000) 2 770 000 kronor eller i runt tal 2 800 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos*
för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[82] 79. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 400 000	27 376
1956/57	440 000	366 875
1957/58 (statsliggaren s. 1061)	350 000	
1958/59 (förslag)	325 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget nedräknas med 25 000 kronor.

Motiv

Nettoutgifterna under budgetåret 1956/57 fördelade sig sålunda:

Driftbidrag	262 192
Bidrag till stödjebandage och proteser	104 399
» » resor för vissa patienter	284
	<hr/>
	Summa kronor 366 875

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 27 juni 1957 meddelat uppdrag överväger styrelsen frågan om överflyttning av patienter från Kronprinsessan Victorias kustsanatorium till Apelvikens kustsanatorium. De å det förra sanatoriet f. n. vårdade cirka 40 tuberkulosfallen torde successivt kunna överflyttas till Apelviken under första halvåret 1958.

Medeltalet vårdade fall av kirurgisk tuberkulos utgjorde vid kustsanatorierna under åren 1955 och 1956 201 resp. 166. Den nedgående tendensen torde komma att fortsätta. Till driftbidrag erfordras således för nästa budgetår ($166 \times 3:25 \times 365$) 196 917 kronor eller avrundat 200 000 kronor. Vid avdelningarna för vård av kirurgisk tuberkulos vid S:t Görans sjukhus uppgår nettoutgifterna för sistförflutet budgetår till i runt tal 15 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage och proteser har under budgetåret 1956/57 uppgått till cirka 104 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till närmast föregående budgetår med inemot 20 000 kronor. Ökningen sammanhänger med höjningen av bidraget från $\frac{2}{3}$ till $\frac{3}{4}$ av kostnaderna för bandage eller proteser samt en viss ökning av antalet polikliniska fall. Då kostnaderna sannolikt kommer att ytterligare öka något under kommande budgetår, beräknas medelsbehovet till 110 000 kronor.

Från förevarande anslag utgår jämväl bidrag till resor för patienter vid Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier samt till resor för följeslagare eller vårdare. Utgifterna för detta ändamål torde kunna rymmas inom ramen för övriga statsbidragsposter under anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattas alltså till (200 000 + 15 000 + 110 000) 325 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[83] 80. Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Under detta anslag har under en följd av år på grund av framställningar i varje särskilt fall medel anvisats för byggnadsarbeten vid jubileumsfondens sanatorier.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	100	91 861
1956/57	100	—
1957/58 (statsliggaren s. 1061)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 6/9 1957) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

På anslaget inestod den 1 juli 1957 499 598 kronor. Härav har disponerats för ombyggnad av en reningsanläggning för avloppsvatten vid Hessleby sanatorium tillhopa 174 000 kronor samt för ombyggnad av ett personalhus och anordnande av vissa expeditionslokaler vid nämnda sanatorium 54 000 kronor eller sammanlagt 228 000 kronor. Då såvitt nu kan bedömas några byggnadsarbeten av större omfattning icke påfordras vid folksanatorierna under budgetåret 1958/59, anser överstyrelsen tillfyllest att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen

I enlighet med överstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna*
för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[84] 81. Bidrag till driften av folksanatorierna

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	100	100
1956/57	100 000	100 000
1957/58 (statsliggaren s. 1062)	180 000	
1958/59 (förslag)	546 000	

Till driften av folksanatorierna utgår statsbidrag med belopp, som erfordras för att täcka underskottet på driften under det senast förflutna budgetåret, jämte ett förskott av 200 000 kronor. Vid uppkommande överskott å driften har förskottet reducerats i motsvarande mån.

Under Konung Oscars II:s jubileumsfonds förvaltning kvarstår numera endast Hessleby och Österåsens sanatorier. Vad gäller Hessleby sanatorium

har 1957 års riksdag godkänt av statsrådet och chefen för socialdepartementet förordade riktlinjer för utnyttjande av sanatoriet såsom specialanstalt för alkoholmissbrukare.

Yrkande

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 6/9 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 746 000 kronor.

Motiv

Under budgetåret 1956/57 har uppstått ett driftunderskott av 45 894 kronor. För budgetåret 1958/59 skulle bidrag således utgå med i runt tal 246 000 kronor. Driften av Hessleby sanatorium under nu löpande budgetår, varunder sanatoriet successivt tages i bruk för vård av tuberkulossjuka alkoholmissbrukare, kan emellertid antagas komma att medföra betydande kostnader, som endast till en del kan täckas med inflytande inkomster. I följd därav torde uppstå ett osedvanligt stort underskott. Då antalet patienter vid utgången av innevarande september månad beräknas uppgå till endast omkring 50, har man anledning räkna med att underskottet kan stiga till cirka 600 000 kronor.

Då överstyrelsen i avgivet yttrande över nykterhetsvårdsutredningens förslag om sanatoriets användning för vård av tuberkulossjuka alkoholmissbrukare ansåg sig kunna tillstyrka ändrad användning av sanatoriet, skedde detta under förutsättning bl. a., att anslag till sanatoriets drift skulle, på sätt utredningen förordat, utgå för budgetåret 1957/58 med ett belopp av 1 210 000 kronor och att överstyrelsen i följd därav skulle under innevarande budgetår erhålla tillräckliga driftmedel. Den lösning av sanatoriets anslagsfråga, som framlades i propositionen nr 98/1957, avvek emellertid avsevärt från utredningens förslag. — Enligt propositionen borde nuvarande möjlighet till underskottstäckning från förevarande anslag i princip bibehållas. Det betydande underskott, som beräknas uppkomma under nu löpande budgetår, kommer emellertid härigenom att täckas först vid ingången av budgetåret 1959/60. Överstyrelsen saknar tillräckliga likvida medel för gäldande av det beräknade underskottet för budgetåret 1957/58 och det ytterligare underskott, som kan uppkomma under år 1958/59. Det synes därför bli nödvändigt att upplåna medel härför. Med hänsyn till de begränsade möjligheterna till sådan upplåning och för att lätta fondens likviditetssvårigheter bör medel till täckande av ifrågavarande underskott ställas till överstyrelsens förfogande redan fr. o. m. den 1 juli 1958. Utöver det driftanslag, som enligt hittills tillämpade principer skolat utgå för budgetåret 1958/59, 246 000 kronor, bör alltså anvisas ytterligare 500 000 kronor.

Yttranden

Socialstyrelsen anför.

Nykterhetsvårdsutredningen räknade i sitt förslag om användning av Hessleby sanatorium för vård av tuberkulossjuka alkoholmissbrukare med ett behov av 112 vårdplatser, en genomsnittlig vårdtid av fem å sex månader samt ett driftkostnadsbelopp av 1 210 000 kronor under budgetåret 1957/58. Dessa driftutgifter skulle enligt förslaget bestridas från förevarande anslag, vilket föreslogs erhålla förslagsanslags natur.

Enligt de av statsmakterna fastställda grunderna för bestridande av driftkostnaderna vid sanatoriet skall kostnaderna fördelas mellan staten å ena sidan samt landstingen och de landstingsfria städerna å den andra. Från staten skall härvid utgå bidrag enligt bestämmelserna om driftbidrag till allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare, medan skillnaden mellan de verkliga vårdkostnaderna och beloppet av nämnda statliga driftbidrag skall täckas genom bidrag från berörda landsting och landstingsfria städer, dock högst med ett belopp av 15 kronor för vård dag. I den mån dessa normerade driftbidrag icke förslår, skall underskottet täckas från förevarande anslag.

I inkomst- och utgiftsstaten för sanatoriet för budgetåret 1957/58 uppskattades bidragen till 1 100 000 kronor. Driften beräknades medföra ett underskott på omkring 200 000 kronor. Vid avgivandet av föreliggande framställning hade överstyrelsen anledning räkna med ett ökat driftunderskott på grund av att de normerade driftbidragen under budgetåret 1957/58 kunde väntas bli avsevärt lägre än beräknat, när tidpunkten för verksamhetens igångsättande har förskjutits framåt — patienter kunde icke tagas emot förrän den 29 juli 1957 och det statliga driftbidraget kunde därför icke utgå till vårdanstalten förrän fr. o. m. nämnda dag — samt att intagningen av patienter har skett i långsammare tempo än beräknat.

Varje förhandsberäkning av det ekonomiska driftresultatet vid sanatoriet under det första året av dess nya verksamhet måste med nödvändighet innefatta flera osäkra faktorer. Då sanatoriet var i full verksamhet vid tiden för omläggningen, var större delen av den i staten upptagna personalen, beräknad för 112 vårdplatser, anställd och kunde icke reduceras, eftersom man måste räkna med möjligheten av full beläggning före budgetårets utgång. Ej heller övriga mer betydande utgiftsposter påverkas i någon större utsträckning av den låga beläggningen vid verksamhetens början. Däremot är inkomsterna i hög grad beroende av beläggningen. Statsbidrag till erkänd vårdanstalt för alkoholmissbrukare utgår kvartalsvis dels i förskott med ett garantibidrag av högst tolv kronor för dag och vårdplats, dels i efterskott med ett beläggningsbidrag av högst åtta kronor för dag och vårdad person. Garantibidraget beräknas efter antalet av styrelsen godkända vårdplatser. Enligt vad departementschefen uttalat i propositionen nr 98/1957 har styrelsen härvid att fortlöpande anpassa detta antal efter beläggningens storlek. I överensstämmelse härmed godkände styrelsen endast 60 vårdplatser fr. o. m. den 29 juli 1957. Fr. o. m. den 29 oktober 1957, då den faktiska beläggningen hade kommit i höjd med och överstigit nämnda antal, godkände styrelsen 84 platser, motsvarande tre av sanatoriets fyra vårdavdelningar.

Antalet intagningar å sanatoriet har under tiden den 29 juli—15 november uppgått till 70. Av de intagna har fyra överflyttats till annan vårdanstalt eller försökspermitterats. Med utgångspunkt från dessa intagnings- och avgångssiffror beräknar styrelsen att det blir nödvändigt att öppna den fjärde avdelningen vid sanatoriet under mars eller april 1958, varigenom styrelsen skulle senast omkring den 1 maj 1958 kunna godkänna alla 112 vårdplatserna vid sanatoriet. Antalet vård dagar under budgetåret uppskattas med ledning härav till omkring 19 000. Sanatoriets inkomster av statsbidrag och bidrag från landstingen och de landstingsfria städerna skulle i överensstämmelse härmed komma att stanna vid omkring 750 000 kronor mot i staten beräknade 1 100 000 kronor. Å andra sidan torde driftutgifterna komma att bli lägre än beräknat till följd av den lägre belägg-

ningen. Utgiftsminskningarna uppskattas till sammanlagt minst 50 000 kronor. Det i staten förutsedda driftunderskottet på inemot 200 000 kronor skulle i enlighet härmed komma att öka med omkring (1 100 000 — 750 000 — 50 000) 300 000 kronor till högst 500 000 kronor.

För täckning av detta underskott torde i första hand kunna tagas i anspråk halva beloppet av det för innevarande budgetår beviljade anslaget av 180 000 kronor samt hälften av det från budgetåret 1955/56 reserverade driftöverskottet av omkring 20 000 kronor eller tillhopa omkring 100 000 kronor. Det återstående driftunderskottet av omkring 400 000 kronor skulle sålunda påkalla uppräknings av anslaget för nästkommande budgetår med motsvarande belopp.

Styrelsen, som med hänsyn till anslagets karaktär av obetecknat anslag i sina beräkningar låtit innefatta en ganska avsevärd säkerhetsmarginal, tillstyrker att för budgetåret 1958/59 till bidrag till folksanatoriernas drift anvisas ett anslag av (246 000 + 400 000) 646 000 kronor.

Statskontoret yttrar.

Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, utskrevs fr. o. m. den 1 juli 1957 samtliga vid denna tidpunkt å sanatoriet intagna tuberkulospatienter, medan anstalten i sin omvandlade egenskap av specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare mottog sin första patient först den 29 juli. Mot bakgrunden av sistnämnda förhållande i förening med föreliggande svårighet att i nämnvärd utsträckning reducera anstaltens driftutgifter i relation till antalet intagna patienter samt med hänsyn till sättet för finansieringen av vårdinrättningens driftkostnader, torde huvudmannen under en övergångsperiod med icke fulltalig beläggning å sjukhuset nödgas förskotta en i jämförelse med förhållandena vid fullt utnyttjad kapacitet onormalt stor del av kostnaderna för driften. Då rådande kreditsvårigheter starkt begränsar möjligheterna att upplåna erforderliga rörelsemedel och det knappast bör förutsättas att i värdepapper placerade tillgångar, huvudsakligen aktier, i erforderlig utsträckning skall avyttras för att avhjälpa likviditetssvårigheterna, vill statskontoret icke motsätta sig, att anslaget för budgetåret 1958/59 uppräknas för att medge täckning av uppkommande underskott under såväl sistförflutna som innevarande budgetår. Med hänsyn till svårigheterna att f. n. bedöma storleken av härför erforderliga medel synes anslaget böra givas förslagsanslags karaktär.

Departementschefen

De av 1957 års riksdag godkända riktlinjerna för utnyttjande av Hessleby sanatorium såsom specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare innebär att vårdkostnaderna intill ett belopp av 35 kronor för dag och intagen patient fördelas mellan de kommunala sjukvårdshuvudmännen samt statsverket. Statens bidrag utgår enligt bestämmelserna om bidrag till driftkostnader vid vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. Förutsättningen för att hålla vårddagkostnaderna nere vid eller under nämnda belopp synes vara att anstaltens samtliga 112 vårdplatser är belagda. Under övergången mellan anstaltens tidigare och nya verksamhet har emellertid beläggningen varit låg. Sedan samtliga förutvarande patienter utskrivits fr. o. m. den 1 juli 1957, intogs de sista dagarna i samma månad 3 patienter,

under augusti 21, september 17, oktober 19 och första hälften av november 10 patienter. Vid mitten av november var 66 vårdplatser belagda. Denna bristande samordning mellan utskrivning och intagning av patienter, vilken lett till att största delen av anstaltens platser under flera månader icke kunnat beläggas, måste enligt min mening betecknas som anmärkningsvärd. Jag förutsätter att anstaltens kapacitet i fortsättningen fullt utnyttjas. Då anstaltens driftutgifter i motsats till inkomsterna endast i mindre grad påverkas av underbeläggningen, kommer driften under budgetåret att medföra ett underskott, som av socialstyrelsen beräknats till 500 000 kronor. Härav torde 100 000 kronor kunna täckas av redan disponibla medel. Återstående del av underskottet, 400 000 kronor, skall i överensstämmelse med förutnämnda riktlinjer täckas av medel från förevarande anslag. Enligt vad jag under hand erfarit har emellertid anstalten i december 1957 godkänts för samtliga 112 platser. I vilken utsträckning detta kan påverka driftutfallet förefaller mig emellertid osäkert. Jag förordar därför att för ändamålet beräknas det av socialstyrelsen angivna beloppet, 400 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter angående den slutliga regleringen av underskottet.

Vad gäller anslagsberäkningen i övrigt torde för nästa budgetår medel anvisas till täckning av under budgetåret 1956/57 uppkommet underskott med 46 000 kronor samt till förskott för driften av Österåsens sanatorium med 100 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde medelsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till (400 000 + 46 000 + 100 000) 546 000 kronor.

Med hänsyn till ovissheten beträffande driftutfallet vid Hessleby sanatorium och då möjlighet bör finnas att — om så skulle visa sig oundgängligen nödvändigt — under följande budgetår medge förskott för driften av samma sanatorium, torde anslaget, som hittills uppförts i riksstaten såsom obetecknat, fr. o. m. budgetåret 1958/59 böra ges förslagsanslags natur.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 546 000 kronor.

[85] 82. **Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	75 000	7 028
1956/57	75 000	2 432
1957/58 (statsliggaren s. 1062)	10 000	
1958/59 (förslag)	13 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas med 3 000 kronor.

Motiv

Nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1956/57 avser bidrag för ljusbehandling.

Genom beslut den 10 maj 1957 har Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att inkomma med förslag till avtal och bestämmelser rörande ersättning för meddelad kemoterapi åt vissa lupuspatienter vid S:t Görans sjukhus i Stockholm samt för i samband därmed företagna erforderliga laboratorieundersökningar. Styrelsen har för avsikt att snarast samråda med Stockholms stad i avtalsfrågan. Denna ersättning är emellertid avsedd att tills vidare begränsas till 10 000 kronor per år. Med hänsyn härtill och då styrelsen utgår från att ersättning kommer att rekvireras per kalenderår i efterskott, torde medelsbehovet kunna beräknas till (3 000 + 10 000) 13 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

[86] 83. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	100	17 740
1956/57	100 000	—
1957/58 (statsliggaren s. 1063)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns på anslaget en reservation av 529 311 kronor. Kungl. Maj:t har beviljat ännu icke utbetalade bidrag å sammanlagt 287 500 kronor. Hos styrelsen inneligger en ansökan om statsbidrag, vilket preliminärt beräknats till 90 000 kronor. Under nästa budgetår kan bidrag vidare komma att sökas för två byggnadsföretag med ett sammanlagt belopp av 372 500 kronor. Det totala medelsbehovet utgör alltså (287 500 + 90 000 + 372 500 — 529 411) 220 589 kronor, vilket belopp styrelsen anser kunna avrundas till 200 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av det erforderliga medelsbehovet giver

mig icke i och för sig anledning till erinran. Med hänsyn till storleken av det belopp, som står till Kungl. Maj:ts disposition, torde emellertid medel ej behöva anvisas för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med allenast ett formellt belopp av 100 kronor, och hemställer, att Kungl. Majt måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[87] 84. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	600 000	436 028
1956/57	500 000	429 658
1957/58 (statsliggaren s. 1063)	500 000	
1958/59 (förslag)	450 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, å vilka epidemilagen äger tillämpning, var enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter 9 170 fall år 1955 och 10 210 fall år 1956. Under första halvåret 1957 rapporterades 4 328 fall. Ett säkert bedömande av utvecklingen under andra halvåret 1957 är icke möjligt. Ehuru sjukdomsfrekvensen under de senaste åren varit relativt låg, kan dock oberäkneliga omslag snabbt inträffa med hänsyn till risk för import av epidemiska sjukdomar i samband med de livliga persontrafikförbindelserna med utlandet liksom till risken för födoämnesinfektioner sammanhängande med den industrialiserade och internationella livsmedelshandeln. Med hänsyn härtill samt till belastningen på anslaget under de senaste budgetåren bör anslaget uppföras med oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Departementschefen

Till följd av svårigheten att bedöma det epidemiologiska läget är det icke möjligt att med säkerhet beräkna medelsbehovet under förevarande anslag. Med hänsyn till de båda senaste budgetårens låga belastningssiffror synes det emellertid tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår upptages till 450 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[88]   85. **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	300 000	186 892
1956/57	100 000	433 367
1957/58 (statsliggaren s. 1064)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns en reservation på anslaget av 1 227 360 kronor. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan ett belopp av ca 300 000 kronor beräknas återstå å anslaget. Kungl. Maj:t har under prövning två ansökningar om statsbidrag, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 146 000 kronor. För tillgodoseende av medelsbehovet för sex hos styrelsen inneliggande framställningar kan vidare komma att erfordras 404 000 kronor. Av Kungl. Maj:t medgivna återbetalningar av uppburna byggnadsbidrag beräknas medföra återleverans av 19 770 kronor. Hos styrelsen inneligger därjämte två ansökningar, vilka kan beräknas medföra återbetalning av 11 160 kronor. Medelsbehovet utgör alltså (146 000 + 404 000 — 19 770 — 11 160 — 300 000) 219 070 kronor. Då å ena sidan ytterligare ansökningar om statsbidrag kan komma att ingivas, vilka kan medföra ökad belastning å anslaget, men å andra sidan viss eftersläpning föreligger i fråga om uttagandet av beviljade bidrag, finner styrelsen tillfyllest att för budgetåret 1958/59 anvisas ett anslag av 200 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av det belopp, som är disponibelt på anslaget, torde det vara tillräckligt att för nästa budgetår upptaga endast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[89]   86. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	3 000 000	3 648 420
1956/57	3 400 000	4 040 565
1957/58 (statsliggaren s. 1064)	4 500 000	
1958/59 (förslag)	4 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppräknas med 300 000 kronor.

Motiv

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 8 076 vårdplatser under år 1958, motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 4 420 734 kronor. Hos styrelsen inneliggande ansökningar kan vidare föranleda beslut om bidrag till ytterligare 755 vårdplatser med 413 363 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår således till (4 420 734 + 413 363) 4 834 097 kronor. Vid de gjorda beräkningarna har förutsatts, att ifrågavarande vårdplatser fullt utnyttjas. Det angivna beloppet utgör således en maximisiffra, som i och för sig medger en viss reducering. Å andra sidan visar erfarenheten, att bidrag kan komma att i icke ringa utsträckning utgå jämväl för tidigare år. Härtill kommer, att man synes böra räkna med att bidrag kommer att beviljas till vårdplatser utöver dem, för vilka i det föregående bidrag beräknats. Enligt invånartalen den 1 januari 1957 föreligger utrymme för ytterligare 1 215 bidragsberättigade vårdplatser. Med hänsyn härtill bör anslaget icke upptagas till lägre belopp än 4 800 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor.

[90] 87. Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	950 000	1 775 551
1956/57	950 000	958 631
1957/58 (statsliggaren s. 1064)	1 100 000	
1958/59 (förslag)	1 300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas med 200 000 kronor.

Motiv

De verkliga nettokostnaderna under budgetåret 1956/57 uppgår till 1 158 714 kronor.

Antalet underhållsdagar vid den till lasarettet i Lund anslutna anstalten med 80 statsbidragsberättigade vårdplatser beräknas i upprättat budgetförslag för 1958 till 28 000. Utgiften per underhållsdag, d. v. s. dagkostnaden, har för år 1958 beräknats till 67 kronor 69 öre. Inkomsten för underhållsdag synes för samma år med ledning av 1956 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 4 kronor 64 öre samt bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre. Den del av dagkostnaden, som återstår ogulden, uppgår alltså till (67: 69 — 4: 64 — 2: 50) 60 kronor 55 öre. Enligt gällande regler skall statsbidrag för denna brist utgå med 5 kronor 50 öre. Statsbidraget kan alltså uppskattas till 154 000 kronor.

Vid den till Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg knutna centralanstalten beräknas antalet statsbidragsberättigade vårdplatser stiga från 89 till 118. Dagkostnaden för år 1958 beräknas till 76 kronor 25 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1956 och genom inverkan av de tillkommande vårdplatserna kan den genomsnittliga inkomsten av legosängsavgiften beräknas till 4 kronor 15 öre per vårddag. Härtill kommer bidrag från huvudmannen med 3 kronor. Den del av dagkostnaden, som härefter återstår, uppgår alltså till (76: 25 — 4: 15 — 3: —) 69 kronor 10 öre, varå statsbidrag enligt gällande grunder skall utgå med 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1958 uppskattats till 40 700, skulle dagkostnadsbidraget kunna beräknas till 244 200 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för *röntgenbehandling och radiumapplikation* har uppskattats till sammanlagt 948 122 kronor. För nu löpande budgetår har motsvarande kostnad beräknats till 810 453 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till (154 000 + 244 200 + 948 122) 1 346 322 kronor. Därutöver bör alltjämt ett mindre belopp finnas tillgängligt för bidrag till vissa resekostnader m. m. Med hänsyn till den verkliga nettokostnaden under det senast förflutna budgetåret samt den beräknade ökningen av antalet statsbidragsberättigade vårdplatser synes anslaget för nästa budgetår böra uppräknas till 1 300 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens medelsberäkning har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radio-terapi* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

[91] 88. Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	75 000	356 232
1956/57	175 000	165 492
1957/58 (statsliggaren s. 1065)	100 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Antalet statsbidragsberättigade vårdplatser vid avdelningen uppgår till 54. I budgetförslaget för Lunds lasarett för år 1958 beräknas antalet underhållsdagar vid avdelningen till 17 000. Med ett statsbidrag av 6 kronor per underhållsdag uppskattas bidragsbeloppet till 102 000 kronor. *Medicinalstyrelsen* har icke funnit anledning till erinran mot denna beräkning men anser beloppet kunna avrundas till 100 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Vanförestalter m. m.

[92] 89. Bidrag till vanförestalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	11 500 000	13 667 486
1956/57	11 400 000	8 530 731
1957/58 (statsliggaren s. 1066) ..	8 800 000	
1958/59 (förslag)	9 100 000	

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

II. Med skrivelse den 4 oktober 1957 har *medicinalstyrelsen* överlämnat av styrelsen infordrade förslag till inrättande av nya tjänster och reglering av befintliga tjänster vid vanförestalterna fr. o. m. den 1 juli 1958. Av styrelsen förordade förslag framgår av följande sammanställning.

1. *Vanförestalten i Stockholm (Norrbäckainstitutet):*

- a) 1 sjukvårdsbiträde Ag 2
- b) 1 ekonomibiträde Ae 4 i st. f. Ae 3

2. *Vanförestalten i Hälsingborg:*

- a) 1 ungdomsledare Ag 10
- b) arvode 4 450 kronor till biträde å deltid
- c) 1 sjukgymnast Ag 12
- d) extraordinariesättning av 1 yrkeslärare Ag 16

3. *Vanförestalten i Göteborg:*

- a) arvode 8 500 kronor till en klinisk amanuens
- b) arvode 17 000 kronor i st. f. 13 188 till överläkare
- c) extraordinariesättning av 1 biträdande yrkeslärare Ag 14

4. *Vanförestalten i Härnösand:*

- a) 1 operationsbiträde
- b) 1 tillskärare och provare Ae 11
- c) 1 biträdande överläkare med lön enligt lönegrad A 23 i st. f. A 20
- d) extraordinariesättning av 1 kontorsbiträde Ag 5
- e) extraordinariesättning av 1 yrkeslärare Ag 16
- f) 1 tvättförståndarinna Ao 8 i st. f. Ao 7

Motiv

I. Enligt därom träffat avtal äger Hälsingborgs stad fr. o. m. den 1 juli 1957 mot självkostnadspris disponera vårdplatserna vid vanförestaltens i Hälsingborg ortopediska klinik intill dess äganderätten till klinikfastigheten övergår i stadens ägo.

Förhandlingar angående övertagande från Göteborgs stads sida av Göteborgsanstaltens ortopediska klinik är ännu ej slutförda, men förslag torde kunna föreläggas 1958 års riksdag av innebörd att staden med äganderätt övertager klinikbyggnaden den 1 juli 1958.

Vid de *ortopediska klinikerna* svarar staten för den del av kostnaderna, som överskjuter 35 kronor per vård dag genom underskottstäckning under påföljande budgetår. Såsom ovan nämnts bestrides kostnaderna för driften av Hälsingborgsanstaltens klinik fr. o. m. den 1 juli 1957 helt av de lokala sjukhushuvudmännen. Vid kliniken i Göteborg förutsattes nuvarande ordning bli gällande intill slutet av innevarande budgetår. Med ledning av preliminära uppgifter rörande vård dagskostnaderna under budgetåret 1956/57 beräknas vid oförändrad prisnivå för underskottstäckning ett belopp av 1 140 000 kronor.

För underskottstäckning vid vanförestalternas *yrkesskolor, skolhem* samt *vård- och arbetshem* erfordras 4 000 000, 650 000 resp. 250 000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 februari 1957 hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t ville till bestridande av kuratorsverksamheten vid vanförestalterna under första och andra kvartalen 1956 ställa till förfogande ett belopp av 11 250 kronor. Genom beslut den 6 juni 1957 medgav Kungl. Maj:t styrelsen att disponera en å anslaget till bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna för budgetåret 1954/55 uppkommen besparing av 2 250 kronor, och ville Kungl. Maj:t vidkommande ärendet i övrigt framdeles meddela beslut. I anledning härav hemställer styrelsen,

att resterande belopp, 9 000 kronor, måtte av styrelsen få disponeras ur förevarande anslag för nästa budgetår.

För bidrag till *bandage och proteser* har för innevarande budgetår beräknats 3 000 000 kronor. För budgetåret 1958/59 behöver medel icke beräknas för Göteborgsanstaltens bandageverkstad, då dess verksamhet fr. o. m. den 1 juli 1958 torde bli övertagen av Göteborgs stad. Härav föranledd kostnadsminskning torde uppgå till 400 000 kronor. Fortsatt utbyggnad av de ortopediska klinikerna inom landstingen och de landstingsfria städerna torde medföra en ytterligare minskning av bidragskostnaderna. Delposten kan därför nedräknas till 2 500 000 kronor. Nettoutgifterna för *invalidvagnar och rullstolar* utgjorde under budgetåret 1956/57 174 066 kronor. Med hänsyn till en tendens till alltmer ökade kostnader för dessa hjälpmedel bör posten uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

Svenska vanförevårdens centralkommitté har under senare år beviljats ett bidrag med 20 000 kronor årligen för befrämjande av *forskning rörande proteser och stödjebandage*. Kommittén har dessutom för innevarande budgetår erhållit ett bidrag med 35 000 kronor till sin *tekniska verksamhet*. Styrelsen anser det synnerligen angeläget, att medel fortfarande ställs till centralkommitténs förfogande för dess tekniska experimentverksamhet, och tillstyrker därför att centralkommittén tilldelas statsbidrag med tillhopa 55 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1958/59 uppgår alltså till (1 140 000 + 4 000 000 + 650 000 + 250 000 + 9 000 + 2 500 000 + 200 000 + 55 000) 8 804 000 eller avrundat 8 800 000 kronor.

II. 1 a) Å ortopedklinikens avdelning 3, en barnavdelning med 35 platser, tjänstgör 3 barnsköterskor, 6 sjukvårdsbiträden och 2 avlösare. En av avlösarna har delvis sin tjänstgöring förlagd till annan avdelning. Då en stor del av patienterna utgöres av spädbarn och barn under 4 år, föreligger ett oundgängligt behov av fulltalig vårdpersonal, varför en extra sjukvårdsbiträdestjänst bör inrättas.

1 b) Sedan tvättföreståndarinnetjänsten indragits i samband med att karolinska sjukhuset sedan år 1955 ombesörjer anstaltens tvätt, förestår biträdet anstaltens tvättförråd med räkning och utlämning av tvätt. Med hänsyn till det med tjänsten numera förenade större ansvaret tillstyrkes en höjning av tjänsten.

2 a) För innevarande budgetår har ett belopp av 6 000 kronor ställts till anstaltens förfogande för avlönande av en ungdomsledare vid kvinnliga elevhemmet under 10 månader. Vid övriga vanföreanstalter är motsvarande tjänster placerade i lönegrad 10. Med hänsyn härtill och till svårigheten att få en kvalificerad befattningshavare, som är villig att tjänstgöra under blott 10 månader, tillstyrkes inrättandet av en tjänst i lönegrad Ag 10.

2 b) I avsaknad av särskild avlösare vid skolhemmet måste vid ledighet

för ordinarie personal arbetsuppgifterna fördelas på den kvarvarande personalen. En under senare år inträdd markant försämring av elevernas hälsotillstånd kräver numera en betydligt större personalinsats. Med hänsyn härtill bör inrättas en arvodesbefattning på deltid med 150 timmars tjänstgöring per månad.

2 c) Fr. o. m. den 1 juli 1957 har arvodet för sjukgymnastisk behandling vid skolhemmet uppräknats från 4 050 till 8 000 kronor. Den genomsnittliga behandlingstid, som härigenom möjliggjorts, uppgår till 45 minuter per patient och vecka, vilket enligt anstaltsöverläkarens mening är helt otillräckligt ur medicinsk synpunkt. Med hänsyn härtill och till svårigheterna att på nuvarande villkor behålla arbetskraft förordas inrättandet av en extra sjukgymnasttjänst.

2 d) Vid den nya yrkesavdelningen för optiker har Kungl. Maj:t medgivit inrättande fr. o. m. den 1 juli 1957 av en extra yrkeslärartjänst. Då tillgången på lärare inom yrkesområdet är mycket begränsad samt lönerna på den fria arbetsmarknaden är högre än enligt den medgivna lönegraden, bör tjänsten göras pensionsberättigande.

3 a) Då en klinisk amanuens ej kan undvaras på ett undervisningssjukhus, bör — under förutsättning att den ortopediska kliniken icke fr. o. m. nästa budgetår övertages av Göteborgs stad — för ändamålet upptagas ett belopp av högst 8 500 kronor.

3 b) Till anstaltens överläkare, som fr. o. m. den 1 juli 1957 utnämns till professor i ortopedi vid Göteborgs universitet, utgår ett fyllnadsarvode, utgörande skillnaden mellan å ena sidan tidigare från anstalten utgående lön jämte visst kursledararvode och å andra sidan professorslönen. Därast arvodet beräknas till motsvarande belopp som utgår till övriga professorer vid universitetet, vilka samtidigt är överläkare, skulle det utgå med 17 000 kronor. Arvodet bör utgå med angivna förhöjda belopp, så länge kliniken drives av vanförestalten.

3 c) Till följd av svårigheterna att behålla kvalificerad lärarkraft å en extra tjänst och då beständigheten av tjänsten på grund av en alltmer stegrad efterfrågan på utbildningsmöjligheter inom facket ej torde kunna ifrågasättas, bör tjänsten extraordinariesättas.

4 a) Operationsverksamheten är av sådan omfattning att den ej kan tillfredsställande bedrivas med nuvarande personal, varför extra arbetskraft måst anlitas. Då någon minskning i verksamheten icke kan förväntas, bör ytterligare ett operationsbiträde anställas.

4 b) En av de kollektivanställda arbetarna vid anstaltens ortopediska skomakeriverkstad har i viss utsträckning ansvaret för och överinseende över arbetet på verkstaden, varjämte han dagligen sysslar med provnings- och poliklinikarbete. Då arbetaren närmast är att betrakta som arbetsledare, bör han beredas tjänstemannaställning med placering i lönegrad Ae 11. Vederbörande åtnjuter redan pensionsrätt enligt 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare.

4 c) En av anstaltens underläkare med lön motsvarande lönegrad A 20, vilken innehar personligt förordnande som biträdande lasarettsläkare, förestår självständig avdelning å kliniken. Med hänsyn härtill är det skäligt att vederbörande erhåller motsvarande löneförmåner som gäller för biträdande lasarettsläkare hos landstingen. Då sistnämnda befattningshavare placerats i lönegrad A 23 redan från den 1 januari 1957, bör reglering av förevarande tjänst ske räknat fr. o. m. den 1 juli 1957.

4 d) Tjänsten inrättades den 1 mars 1955 i samband med omorganisation av operations- och poliklinikverksamheten vid anstalten. Då stadigvarande behov av tjänsten föreligger, bör den göras pensionsberättigande.

4 e) Tjänsten, som inrättats fr. o. m. den 1 juli 1957, bör göras pensionsberättigande för att ge anstaltens styrelse möjlighet att fastare knyta vederbörande lärare till yrkesskolorna.

4 f) I anslutning till vad som förordats i propositionen nr 120/1957 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. bör tjänsten som tvätföreståndarinna höjas från lönegrad Ao 7 till Ao 8.

Departementschefen

I likhet med föregående år (se 1957 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, p. 87) har medicinalstyrelsen framlagt förslag till nya tjänster och löner regleringar vid vanförestalterna. Innan jag redovisar mina ställningstaganden till dessa förslag, vill jag inledningsvis beröra frågan om prövningen av hithörande frågor ur formell synpunkt. Jag vill därvid erinra om att medgivna nya tjänster och löner regleringar till följd av sättet för vanförestalternas finansiering kostnadsmässigt påverkar anslaget först under budgetåret efter det tjänsten inrättats eller löner regleringen skett. Vidare har Hälsingborgs stad fr. o. m. den 1 juli 1957 övertagit driften av Hälsingborgsanstaltens ortopediska klinik och Göteborgsanstaltens klinik väntas övergå till Göteborgs stad fr. o. m. den 1 juli 1958. Vid övriga kliniker svarar de lokala huvudmännen under nuvarande övergångstid för huvuddelen av driftkostnaderna. Därest riksdagen ej uttalar erinran häremot, synes med hänsyn till vad nu anförts knappast erforderligt att framdeles underställa riksdagen klinikerna berörande personalfrågor. I övrigt torde frågor om anställande av sjukvårds- och ekonomibiträden och därmed jämställda befattningshavare ävensom fastställande av arvoden till sådan personal, bisysslearvoden o. dyl. liksom motsvarande löne- och arvodesregleringar få ankomma på Kungl. Maj:t.

Efter prövning av medicinalstyrelsens nu föreliggande förslag har jag beträffande *Norrbackainstitutet* ansett mig böra förorda inrättandet av en sjukvårdsbiträdestjänst i Ag 2 och höjning av en ekonomibiträdestjänst från Ae 3 till Ae 4.

Vad angår *vanförestalten i Hälsingborg* torde inrättandet av en ungdomsledartjänst i Ag 10 medgivas. Förslaget att inrätta en sjukgymnasttjänst i Ag 12 anser jag mig icke kunna biträda men förordar, att nu-

varande arvode för sjukgymnastisk behandling vid skolhemmet uppräknas från 8 000 till 10 000 kronor.

Såsom framgått av det föregående har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 juni 1957 medgivit inrättandet av en extra yrkeslärartjänst inom optikerfacket. Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att en ordinarie tjänst såsom lärare inom skradderifacket skall avföras från anstaltens tjänsteförteckning. Den nyinrättade tjänsten torde liksom de båda yrkeslärartjänsterna inom radio- respektive radio-, televisions- och radarfacket vid vanförestanstalterna i Göteborg och Härnösand göras pensionsberättigande.

Vid *vanförestalten i Härnösand* torde anställandet av ett operationsbiträde medgivas. Därjämte tillstyrker jag, att den extra kontorsbiträdes-tjänsten vid anstaltens sjukavdelning med hänsyn till med tjänsten förenade arbetsuppgifter ombildas till kanslibiträdestjänst och placeras i Ae 7.

Jag får slutligen anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1957 godkänt, att driften vid Eugeniahemmets verkstäder fr. o. m. den 1 januari 1958 övertages av Norrbackainstitutet (jämför propositionen nr 135/1955, s. 104—105). I samband härmed synes lönegradsplaceringen för nuvarande innehavare av bandagemästartjänsten vid Eugeniahemmet, vilken efter övergång i Norrbackainstitutets tjänst avses skola självständigt bedriva viss försöksverksamhet, böra höjas från Ao 16 till Ao 17.

Övriga av medicinalstyrelsen framförda förslag till personalförstärkningar eller tjänsteregleringar finner jag mig ej kunna tillstyrka.

Vad medelsberäkningen för nästa budgetår beträffar har det sammanlagda driftunderskottet för anstalterna i de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1957/58 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknats till 6 149 300 kronor. Med hänsyn till efter den 1 januari 1958 inträdande löneökningar beräknar jag, att underskottet kommer att stiga med cirka 160 000 kronor. I enlighet med medicinalstyrelsens hemställan torde ett belopp av 9 000 kronor ställas till styrelsens disposition för slutlig reglering av anstalterna tidigare tillkommande fasta bidrag till kuratorsverksamhet. Gentemot styrelsens beräkning av anslagsbehovet för bidrag till bandage och proteser samt till invalidvagnar och rullstolar har jag ingen erinran. För ändamålet torde alltså böra beräknas 2 500 000 respektive 200 000 kronor. Slutligen förordar jag, att svenska vanförevårdens centralkommitté tillerkännes oförändrat bidrag med 55 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår torde alltså kunna beräknas till i runt tal (6 149 300 + 160 000 + 9 000 + 2 500 000 + 200 000 + 55 000) 9 100 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 9 100 000 kronor.

[93] 90. Bidrag till resor för vanföra m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	300 000	34 861
1956/57	300 000	48 093
1957/58 (statsliggaren s. 1068)	65 000	
1958/59 (förslag)	65 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppräknas med 5 000 kronor.

Motiv

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag endast under förutsättning, att reseersättning icke utgives av allmän sjukkasse. Belastningen på anslaget under budgetåret 1956/57 omfattar utbetalningar avseende fyra kvartal beträffande två vanförestalter, tre kvartal beträffande två samt två kvartal beträffande en anstalt. Av inkomna rekvisitioner av statsbidrag framgår, att belastningen vid utbetalning av resebidrag till samtliga anstalter för fyra kvartal kan uppgå till i runt tal 70 000 kronor. Med hänsyn härtill bör anslaget uppföras med nämnda belopp.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Med hänsyn till belastningen på anslaget under de båda sistförflutna budgetåren torde anslaget emellertid kunna uppföras med oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[94] 91. Bidrag till Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	940 000	1 405 186
1956/57	925 000	1 214 231
1957/58 (statsliggaren s. 1068)	1 230 000	
1958/59 (förslag)	1 500 000	

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1957) hemställer om anvisande av ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor för Eugeniahemmets drift.

II. Med skrivelse den 4 oktober 1957 har *medicinalstyrelsen* överlämnat från sällskapet Eugeniahemmet infortrat förslag till inrättande av nya tjänster och reglering av befintliga tjänster vid hemmet fr. o. m. den 1 juli 1958. Av styrelsen förordade förslag framgår av nedanstående sammanställning.

1. *Sjukavdelning*

- a) 1 underläkare Ae 23
- b) Avgår enligt a) nuvarande arvoden till biträdande läkare (pediater) och underläkare (ortoped)
- c) $\frac{1}{2}$ kurator Ag 12
- d) Avgår enligt c) nuvarande arvode till kurator å halvtid
- e) 1 lekterapeut Ae 8
- f) 3 barnsköterskor Ae 4
- g) överläkare Ae 26 i st. f. Ae 24

2. *Skolinternat*

- a) $\frac{1}{2}$ kurator Ag 12
- b) Avgår enligt a) nuvarande arvode till kurator å deltid
- c) 1 biträde Ae 2
- d) extraordinariesättning av 5 vårdarinnor Ag 4

III. I skrivelser den 31 oktober 1956 och den 19 augusti 1957 hemställer *sällskapet Eugeniahemmets styrelse* om ett anslag av 1 139 081 kronor, alternativt 800 000 kronor, för täckande av kvarstående underskott t. o. m. den 30 juni 1956.

Motiv

I. Enligt för närvarande gällande avtal mellan Eugeniahemmet och de lokala sjukhushuvudmännen erlägger dessa ersättning för av dem belagda vårdplatser å hemmets *sjukavdelning* med ett belopp, som maximerats till 35 kronor per vård dag. Vård dagskostnaden beräknas under innevarande budgetår uppgå till 42 kronor och antalet vård dagar till 12 000. För underskottstäckning under nästa budgetår erfordras sålunda ($7 \times 12\,000$) 84 000 kronor. Härtill kommer kostnader för utgående fasta statsbidrag, 2 kronor per barn och dag, vilka vid full beläggning under budgetåret 1958/59 uppgår till ($2 \times 14\,000$) 28 000 kronor.

Vid *folk- och småskoleavdelningarna, skolhemmet å Lidingö* samt vid *vård- och arbetshemmet* beräknas underskotten komma att belöpa till 798 000, 265 000 resp. 107 000 kronor.

Till *statsbidrag till stödjebandage och proteser* har under budgetåret 1956/57 till Eugeniahemmet utbetalats sammanlagt 189 931 kronor. Siffran är i stort sett oförändrad i förhållande till närmast föregående år. Oaktat nedgång i vårdplatsantalet har ifrågavarande utgiftspost icke minskat utan i stället relativt sett ökat. På grund härav och med hänsyn till den successiva utbyggnaden av hemmet till central spastikeranstalt synes man framdeles ha att räkna med en ytterligare ökning av dessa kostnader. För ändamålet bör därför beräknas ett belopp av 225 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1958/59 kan således beräknas till i runt tal ($84\,000 + 28\,000 + 798\,000 + 265\,000 + 107\,000 + 225\,000$) 1 500 000 kronor.

II. 1 a)—b) Till vardera av biträdande läkaren och underläkaren utgår arvoden med 12 000 kronor. Då befattningarna ej medför rätt till tjänstårsberäkning, föreligger rekryteringssvårigheter. Den arbetstid, som kan fordras i förhållande till arvodenas storlek, är vidare för avdelningen otill-

fredsställande. Ett utbyte av arvodena mot en tjänst som underläkare bör därför ge arbetet vid avdelningen ökad effektivitet.

1 c) och d) samt 2 a) och b) Då det är önskvärt att de ofta komplicerade fallen bland hemmets klientel kan nöjaktigt utredas, bör en heltidstjänst som kurator i lönegrad Ag 12 inrättas, varvid nuvarande arvoden till kurator å 7 000 resp. 2 400 kronor utgår.

1 e) Vid skolinternatet är f. n. anställd en barnträdgårdslärlarinna, som emellertid icke ensam kan nöjaktigt tillgodose behovet av lekterapi vid både sjukavdelningen och internatet. Då spastiska barn är i särskilt hög grad i behov av väl organiserad lekterapi, bör ytterligare en lekterapeut anställas.

1 f) Av tidigare begärda 8 barnskötersketjänster har endast medgivits fem. På grund av det svårskötta klientelet kan avdelningen emellertid icke fullbeläggas med sålunda medgiven personalförstärkning, varför ytterligare 3 tjänster bör inrättas.

1 g) Sedan statsmakterna beslutat, att Eugeniahemmet skall vara en central spastikeranstalt för hela riket, bör överläkaren med hänsyn till det stora ansvaret såsom ledare för en stab av specialister och för övrig honom underställd personal, erhålla en mot de utvidgade arbetsuppgifterna svarande lönegradsplacering.

2 c) Tjänsten, som av Kungl. Maj:t indragits i samband med medgivande av skolhemmets vårdarinnetjänster, bör åter inrättas.

2 d) Fr. o. m. den 1 juli 1956 har inrättats 10 extra vårdarinnetjänster. Av dessa tjänster har 5 extraordinariesatts fr. o. m. den 1 juli 1957. Även övriga 5 tjänster bör enligt styrelsens mening göras pensionsberättigande.

III. Underskotten har uppkommit genom att sällskapet utöver ramen för sina ekonomiska möjligheter påtagit sig uppgifter, som eljest skulle åvilat det allmänna, främst då drivande av den s. k. asylen. Då täckning av underskott på denna verksamhet medgivits fr. o. m. 1 juli 1956, kommer underskotten därefter icke att ytterligare ökas. Den ekonomiska ställningen är dock nu synnerligen prekär. De för den alltmer ökade bristen erforderliga medlen har sällskapet anskaffat genom *dels* försäljning av samtliga sällskapet tillhöriga obligationer, *dels* höjd belåning av sällskapets fastigheter, *dels* ock genom upptagande av lån i bank mot säkerhet i sällskapets aktier.

Sällskapets ekonomi belastas f. n. ytterligare av att sällskapet måste förskottera överskjutande kostnad för om- och tillbyggnad av sjukavdelningen å hemmet med cirka 185 000 kronor. Vidare har medicinalstyrelsen förklarat sig icke f. n. kunna utbetala beviljat anslag för inventarier till den nya sjukavdelningen i avvaktan på centrala sjukvårdsberedningens yttrande angående vissa specialfrågor. Detta medför en ofrånkomlig utgift av minst 75 000 kronor under den närmaste tiden.

Därest underskotten icke tills vidare åtminstone till någon del täckas av statsmedel, nödgas sällskapet försälja en stor del av de fastigheter eller aktier, vari fonderna placerats. På grund av det hårt trängda läget på kapitalmarknaden kan detta dock icke ske annat än till mycket otillfredsstät-

lande pris, varigenom sällskapet skulle ådragas betydande kapitalförluster. På grund härav hemställes om anslag för täckande av kvarvarande underskott med 1 100 000 kronor eller, om anslag nu icke kan medgivas med hela detta belopp, tills vidare om anslag efter vissa av statskontoret i remissyttrande över 1951 års vanförevårdsutrednings betänkande angivna principer eller med cirka 800 000 kronor.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anför.

Underskotten härrör i vart fall alltsedan den 1 januari 1946 ur driften av det s. k. Nya hemmet (asylon). Enligt styrelsens tidigare uppfattning (se 1946 års statsverksproposition, V ht, s. 291) torde denna vård icke ha varit hänförlig till vanförevård eller spastikervård i egentlig bemärkelse. Under sådana förhållanden anser sig styrelsen i princip icke kunna tillstyrka, att Eugeniahemmet härför erhåller täckning enligt för dylik verksamhet tillämpade grunder.

Statskontoret yttrar.

I 1951 års vanförevårdsutrednings betänkande angående vanföreanstalterna och Eugeniahemmet (SOU 1954: 28 s. 311) uttalades, att de i sällskapets räkenskaper år från år sedan 1944 balanserade, av utgående fyllnadsbidrag icke täckta driftunderskotten hänförde sig till sjukavdelningen och skolan, d. v. s. de statsunderstödda verksamhetsgrenarna. Statskontoret förklarade sig i utlåtande över betänkandet — om än med viss tvekan — icke vilja motsätta sig en reglering av underskotten för de fem sistförflutna budgetåren. I föreliggande framställning upplyses, att underskottet främst hänför sig till driften av den s. k. asylon. Enligt medicinalstyrelsen skulle underskotten i vart fall sedan den 1 januari 1946 härröra ur driften därav. Vid sådant förhållande föreligger enligt statskontorets mening icke någon anledning att medgiva täckning av statsmedel för angivna underskott.

Departementschefen

Under punkten 92 har jag beträffande vanföreanstalterna bl. a. föreslagit, att frågor rörande inrättande och regleringar av vissa lägre tjänster och av vissa arvoden framdeles ej underställes riksdagens prövning. Jag förordar att motsvarande ordning genomföres även för Eugeniahemmets del.

Jag föreslår att en tjänst som kurator i Ag 12 inrättas vid hemmet. Vidare tillstyrker jag, att sjukavdelningen förstärkes med tre barnsköterskor i Ae 4. Av de fem extra vårdarinnestjänsterna vid skolinternatet anser jag två böra extraordinariesättas.

Genom beslut den 29 juni 1956 har Kungl. Maj:t medgivit inrättandet av nio barnskötersketjänster vid det av Norrbackainstitutet förhyrda skolhemmet på Lidingö. Jag föreslår att fem av tjänsterna göres pensionsberättigande.

I övrigt har jag ej funnit mig böra biträda framförda förslag om personalförstärkningar eller tjänsteförändringar.

Jag är alltjämt ej beredd att taga ställning till den gjorda hemställen om täckande av kvarstående underskott i sällskapets räkenskaper å cirka 1 100 000 kronor.

Driftunderskottet å verksamheten har i den för hemmet för budgetåret 1957/58 fastställda inkomst- och utgiftsstaten beräknats till 1 284 900 kronor. Efter den 1 januari 1958 inträdande löneökningar beräknas underskottet stiga med ytterligare cirka 15 000 kronor. Till fasta bidrag till hemmets sjukavdelning för budgetåret 1958/59 torde uppföras ett belopp av 28 000 kronor. Till bidrag till stödjebandage och proteser finner jag tillfyllest att beräkna ett belopp av 200 000 kronor. Jag uppskattar alltså det sammanlagda medelsbehovet till i runt tal (1 284 900 + 15 000 + 28 000 + 200 000) 1 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[95] 92. Bidrag till ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	450 000	250 000
1956/57	150 000	275 000
1957/58 (statsliggaren s. 1069)	135 000	
1958/59 (förslag)	230 000	

Yrkanden

I. *Styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet* (skr. 30/11 1956) hemställer om ett anslag av 225 000 kronor för täckande av ytterligare merkostnader för om- och tillbyggnad av hemmet.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 17/10 1957) hemställer om anvisande av ett anslag av 140 000 kronor för avhjälpande av vissa sanitära bristfälligheter i Eugeniahemmets huvudbyggnad, det s. k. Stora hemmet.

Motiv

I. I skrivelse den 10 februari 1956 hemställde hemmets styrelse om ett anslag av 150 000 kronor för täckande av vissa merkostnader för om- och tillbyggnad av hemmet. De verkliga byggnadskostnaderna har emellertid visat sig överstiga tillgängliga anslag med 210 000 kronor. Kostnadsökningen är icke beroende på förändringar i det ursprungliga programmet utan på svårigheterna att bedöma omfattningen av detaljarbetena med hänsyn till byggnadens ålder och tekniska struktur ävensom på den sedan år 1954, då de ursprungliga beräkningarna verkställdes, pågående allmänna ökningen av byggnadskostnaderna. Då nämnda belopp, 210 000 kronor, delvis är baserat på uppskattade värden, hemställer styrelsen om ett tilläggsanslag av 225 000 kronor.

II. Medicinalstyrelsen anför.

I skrivelse den 28 mars 1957 har styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet framhållit, att även om en större ombyggnad av hemmet icke kan ifrågakomma, vissa förbättringar beträffande de sanitära och hygieniska anordningarna dock framstår som ofrånkomliga. I våningen 2 trappor i Stora hemmet (ingående i skolhemmet), där ett trettiotal barn är förlagda, är dessa anordningar särskilt bristfälliga. Den dagliga hygieniska skötseln av barnen måste äga rum i våningens korridor, där väggfasta handfat är anbringade, en anordning, som otillfredsställande i och för sig, är synnerligen påfrestande för både patienter och personal. Kostnaderna för att avhjälpa dessa brister beräknas till 74 500 kronor.

Ur förste provinsialläkarens inspektionsrapport för år 1957 inhämtas bl. a.: Omförmälda våning rymmer tvenne avdelningar för vardera 12 barn. För dessa barn är inrett ett gemensamt badrum med två badkar och tre tvättställ, som vid badning endast delvis kan utnyttjas. Därjämte finns i vardera trapphallen tre tvättställ placerade utefter ena väggen. Golvet består av stenplattor. Intet skydd för drag eller insyn från trappan finnes. Anordningen är från sanitär och andra synpunkter olämplig, varför ändring snarast bör komma till stånd.

I ärendet har medicinalstyrelsen inhämtat yttrande från centrala sjukvårdsberedningen, som bl. a. anför: Enligt beredningens mening förefaller det troligt, att ersättningsbyggnad för Eugeniahemmet ej hinner uppföras förrän om 10 à 15 år. Hemmet är i vissa delar i så dåligt skick, att en upprustning synes ofrånkomlig. Med hänsyn till den relativt korta tid, som hemmet beräknas komma att tjänstgöra, bör dock omändringsarbetena inskränkas till det minsta möjliga och upprustningen utföras snarast möjligt. För att nedbringa ombyggnadskostnaderna och samtidigt uppnå vissa förbättringar har utarbetats ett nytt förslag till modernisering, betecknat alternativ 5, mot vilket beredningen i princip icke har något att erinra. Vissa detaljer bör emellertid överses i samband med ritningarnas fortsatta utarbetande. Alternativet har kostnadsberäknats till 140 000 kronor, vilken kostnad på grund av tidsbrist ej kunnat kontrollberäknas.

Beredningen anmärker, att kostnaderna för det ombyggnadsalternativ, som av sällskapet åberopats i dess framställning den 28 mars 1957, är avsevärt för lågt beräknat.

För egen del erinrar medicinalstyrelsen om att utredning f. n. pågår om Eugeniahemmets framtida förläggning. Därvid har i enlighet med givna direktiv utredningen tills vidare inskränkts till att omfatta lokaler motsvarande den nuvarande skolavdelningen jämte det av Norrbackainstitutet förhyrda skolhemmet på Lidingö. Detta hem har förutsatts skola utnyttjas endast ett fåtal år. F. n. är det icke möjligt att ange tidpunkten för färdigställande av ett nytt skolhem. Under sådana förhållanden bör de ifrågasatta ombyggnadsarbetena inskränkas till oundgängligen erforderliga förbättringsarbeten. Styrelsen vitsordar, att de föreslagna arbetena är oundgängligen erforderliga och finner desamma snarast böra komma till utförande i enlighet med av centrala sjukvårdsberedningen i princip tillstyrkt förslag. Styrelsen förutsätter att översynen av vissa detaljer i samband med ritningarnas fortsatta utarbetande sker i samråd med beredningen.

Yttrande

I. Byggnadsstyrelsen anför.

I sällskapets framställning den 10 februari 1956 angavs den totala byggnadskostnaden till 593 000 kronor, vilken kostnad enligt byggnadsstyrelsens mening var alltför lågt beräknad. Styrelsen erhöll i det sammanhanget Kungl. Maj:ts uppdrag att utreda och inkomma med förslag till möjliga åtgärder i besparande syfte. Med hänsyn till att byggnadsarbetena då redan igångsatts var emellertid förutsättningar för någon mera avsevärd kostnadsminskning icke för handen.

Definitiva kostnadsuppgifter föreligger numera beträffande vissa av de av sällskapets styrelse uppskattade posterna. Enligt under hand erhållen uppgift kommer totalkostnaden snarare att något över- än understiga 675 000 kronor. Denna totalkostnad kan med hänsyn till byggnadsföretagets omfattning — och då ur standardsynpunkt någon anledning till erinran icke föreligger — anses skälig.

Departementschefen

För budgetåren 1955/56 och 1956/57 har för ombyggnad av Eugeniahemmets sjukavdelning anvisats tillhopa 450 000 kronor. Därjämte har för budgetåret 1957/58 anvisats 135 000 kronor för täckande av uppkomna merkostnader å byggnadsföretaget. Vid anmälan av sistnämnda anslagsfråga (1957 års statsverksproposition, XI ht, p. 91) redovisades jämväl nu föreliggande framställning, som för det dåvarande var föremål för remissbehandling och därför ej kunde upptagas till prövning. Merkostnaderna beräknades då till 225 000 kronor.

Enligt vad jag under hand erfarit uppgår de slutliga kostnaderna för byggnadsföretaget till 691 870 kronor, innebärande en total merkostnad av 241 870 kronor. Byggnadsstyrelsen har vid sin granskning av byggnadsföretaget ur standard- och kostnadssynpunkter ej funnit anledning till erinran. Med hänsyn härtill och till vad under föregående anslagspunkt anförts om sällskapets ekonomiska belägenhet anser jag mig böra förorda, att såsom bidrag till täckande av ytterligare uppkomna merkostnader för byggnadsföretaget anvisas ett belopp av (225 000 — 135 000) 90 000 kronor. Jag vill emellertid understryka, att av mig under punkten 80 gjorda uttalanden om nödvändigheten av realistiska kostnadsberäkningar m. m. äger giltighet även i förevarande fall.

Vad gäller den ifrågasatta ombyggnaden av en våning i Stora hemmet så har vid besök på platsen konstaterats, att de sanitära anordningarna i flera avseenden är otillfredsställande. Då verksamheten vid Eugeniahemmet beräknas fortgå i nuvarande anläggningar under åtskilliga år framöver, finner jag angeläget, att av medicinalstyrelsen föreslagna förbättringsåtgärder snarast kommer till stånd. I likhet med styrelsen förutsätter jag, att det fortsatta ritningsarbetet sker i samråd med centrala sjukvårdsberedningen. Under åberopande av vad sålunda anförts förordar jag, att sällskapet tillerkännes bidrag med belopp motsvarande den styrkta verkliga kostnaden för byggnadsåtgärderna, dock högst 140 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas till (90 000 + 140 000) 230 000 kronor.

Tidigare benämning av anslaget, Ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet, torde böra ändras till Bidrag till ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet. Å det förra anslaget eventuellt uppkommande reservation torde överföras till det nya anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor.

[96] 93. **Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	30 000	16 685
1956/57	350 000	35 099
1957/58 (statsliggaren s. 1069)	610 000	
1958/59 (förslag)	420 000	

Yrkande

Styrelsen för Göteborgs diakoniss-sällskap hemställer i skrivelse den 25 september 1957 om ett anslag av 420 000 kronor för tackande av uppkomna merkostnader vid uppförande av förskolehemmet.

Motiv

Sällskapet har under budgetåren 1955/58 för ändamålet tillerkänts bidrag med sammanlagt 990 000 kronor motsvarande den år 1953 beräknade kostnaden för uppförande av hemmet. Sedan det av inkomna entreprenad-ansbud framgått att byggnadskostnaderna avsevärt skulle överstiga den tidigare gjorda kostnadsberäkningen, överarbetades ritningarna, varefter byggnadsarbetena påbörjades under sommaren 1957. Hemmet beräknas vara inflyttningsklart i augusti 1958.

Uppförandekostnaden beräknas numera till 1 410 000 kronor. Orsaken till fördyringen är framför allt den efter 1953 inträdda stegringen av materialpriser och arbetslöner. Annan grundläggning än från början avsetts medför en merkostnad av cirka 70 000 kronor. Under utredningsarbetet har visat sig önskvärt att inrätta en saltvattensbassäng, vilket innebär en kostnadsökning med cirka 54 000 kronor. Andra fördyrande faktorer har varit viss utökning av köks- och toalettutrymmen, varom önskemål framställt av centrala sjukvårdsberedningen, stegring av arkitekt- och konsultarvoden m. m.

Sällskapet, som utan framgång sökt erhålla bidrag från privata fonder, saknar möjlighet att med egna medel täcka merkostnaden. Sällskapet erinrar därvid om att det utfäst sig att svara för personalbostäder samt tomt- och inredningskostnader. Med hänsyn härtill och till att staten ansett sig böra svara för anläggningskostnaden för hemmet, hemställes om ett anslag av 420 000 kronor.

Yttranden

Byggnadsstyrelsen finner att efter de omarbetningar som skett av ritningarna dels med anledning av ett av centrala sjukvårdsberedningen avgivet yttrande, dels under våren 1957 torde några ytterligare nedskärningar av byggnadsprogrammet icke kunna ske utan att vårdmöjligheterna begränsas. Då byggnadsarbetet redan igångsatts, har även möjligheterna att på ett eller annat sätt förbilliga detaljutförandet beskrivits.

Den nu uppgivna kostnaden, 1 410 000 kronor, torde icke vara för högt beräknad med nuvarande kostnadsläge och med byggnadens nuvarande utformning och utrustning. I den uppgivna kostnaden synes icke kostnad för brandalarm ingå.

Statskontoret anför.

Diakonissällskapets år 1953 gjorda ansökning om statsbidrag till uppförande av ett spastikerhem i Göteborg behandlades vid 1955 års riksdag. Vid anmälan av ärendet uttalade vederbörande departementschef bl. a., att staten icke syntes böra undandraga sig att påtaga sig anläggningskostnaderna för en anstalt av denna karaktär. Riksdagen fann icke anledning till erinran mot detta uttalande. Med hänsyn till att staten ansetts ensam böra svara för kostnaderna för spastikerhemmets uppförande och då diakonissällskapet synes ha vidtagit de åtgärder, som rimligen kunnat krävas i förevarande fall, har statskontoret icke funnit anledning till erinran mot att sällskapet beviljas ett tilläggsanslag med äskat belopp.

Departementschefen

Av vad förut anförts framgår att medelsanvisningen för byggnadsföretaget grundar sig på år 1953 uppgjorda kostnadsberäkningar. En viss kostnadsökning torde vara ofrånkomlig till följd av härefter inträdda prisstegringar. En betydande del av merkostnaden är dock hänförlig till vissa, delvis av centrala sjukvårdsberedningen påkallade, utvidgningar av det tidigare fastställda byggnadsprogrammet. Å andra sidan har diakonissällskapet sökt vidtaga alla kostnadsbesparande åtgärder som varit möjliga utan att vårdresultatet äventyras. Sällskapet saknar möjlighet att med egna medel täcka merkostnaden.

Jag finner av mig under punkten 80 gjorda uttalanden om nödvändigheten av realistiska kostnadsberäkningar m. m. vara tillämpliga jämväl i förevarande fall. Såsom statskontoret erinrat om har staten emellertid ansetts böra svara för kostnaderna för uppförandet av nu ifrågavarande förskolehem. Med hänsyn härtill och då jag finner angeläget, att sällskapet sättes i stånd att fullborda byggnadsföretaget, förordar jag, att sällskapet för täckande av uppkomna merkostnader tillerkännes ytterligare bidrag med 420 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 420 000 kronor.

[97] 94. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 250 000	1 554 895
1956/57	1 900 000	1 915 852
1957/58 (statsliggaren s. 1069)	2 000 000	
1958/59 (förslag)	2 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas med 800 000 kronor.

Motiv

Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen att utreda frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel. Utredningen torde kunna färdigställas under loppet av år 1958. Styrelsen har därför för budgetåret 1958/59 räknat med gällande bidragsrunder.

Under budgetåret 1956/57 har statsbidrag med sammanlagt 1 915 852 kronor utgått till elva anstalter, nämligen Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus i Stockholm, Malmö allmänna sjukhus, lasaretten i Lund, Borås (Solhems sjukhus), Örebro, Linköping, Kristianstad, Norrköping och Jönköping samt Akademiska sjukhuset i Uppsala. Med hänsyn till viss förskjutning i fråga om bidragsutbetalningarna kan den verkliga kostnaden för budgetåret 1956/57 anses utgöra 2 028 523 kronor.

Statsbidragsbehovet för de vid lasarettet i Västerås och garnisonssjukhuset i Boden inrättade ortopediska avdelningarna beräknas till 335 000 resp. 65 000 kronor. Pågående förhandlingar om övertagande från Göteborgs stads sida av vanförestaltens i Göteborg ortopediska klinik torde — därest övertagande sker under första halvåret 1958 — föranleda, att förevarande anslag belastas med bidrag för andra halvåret 1958, preliminärt beräknat till 400 000 kronor. Å andra sidan kommer anslaget Bidrag till vanförestalter m. m. ej därefter att belastas med bidrag till anstalten för stödjebandage och proteser, varför styrelsen beräknat motsvarande minskning i belastningen å sistnämnda anslag för budgetåret 1958/59.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattas alltså till (2 028 523 + 335 000 + 65 000 + 400 000) 2 828 523 eller avrundat 2 800 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[98] 95. Bidrag till riksföreningen mot polio

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	20 000	20 000
1956/57	20 000	20 000
1957/58 (statsliggaren s. 1070)	20 000	
1958/59 (förslag)	20 000	

Yrkande

Riksföreningen mot polio (skr. 18/6 1957) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Budgetberäkningen för år 1957 upptager utgifter till ett sammanlagt belopp av 855 000 kronor, varav 100 000 kronor beräknats till forskningsbidrag, 400 000 kronor till understöd åt polioskadade, 100 000 kronor till efterbehandlings- och konvalescentvård, 40 000 kronor till koloniverksamhet m. m. Riksföreningens hjälpverksamhet tenderar att öka på grund av fortsatt hjälp till tidigare kända poliofall och påbörjad hjälp till nya. För att insamlade medel i sin helhet jämte åtminstone en del av medlemmarnas årsavgifter samt ränteintäkter av tidigare insamlat kapital skall kunna användas för hjälpverksamheten måste de fasta administrationskostnaderna hållas så låga som möjligt. Dessa kostnader, som för år 1958 beräknas till 100 000 kronor, avses att täckas genom kommunala anslag å i runt tal 30 000 kronor och förevarande anslag samt i övrigt genom medlemsavgifter m. m.

Departementschefen

Jag finner mig böra tillstyrka riksföreningens framställning och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till riksföreningen mot polio* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[99] 96. Bidrag till anskaffande av hörapparater

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	450 000	208 311
1956/57	600 000	448 751
1957/58 (statsliggaren s. 1070)	600 000	
1958/59 (förslag)	600 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, dels att gällande bidragsgrunder i vissa hänseenden ändras, dels ock att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

F. n. utgår bidrag till anskaffande av hörapparater med hela anskaffningskostnaden till barn under 16 år utan någon ekonomisk behovsprövning. Vad däremot angår övriga hörselskadade är bidraget begränsat till $\frac{2}{3}$ av apparatkostnaden, dock högst 100 kronor, varjämte en ekonomisk behovsprövning tillämpas. Statsbidrag utgår sålunda under förutsättning att vederbörandes till statlig inkomstskatt taxerade inkomst enligt nästföregående års taxering icke överstiger, för ensamstående person 5 500 kronor och för makar tillsammans 8 000 kronor samt att vederbörande ej påförts statlig förmögenhetsskatt.

I en till styrelsen ingiven promemoria har kuratorn vid hörcentralen vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg påtalat de nackdelar, som kan uppstå på grund av avsaknaden av möjlighet att bevilja en hörselskadad statsbidrag till inköp av hörapparat i fall, då försämring i vederbörandes ekonomiska förhållanden inträtt. Efter remiss har hörselvårdsnämnden tillstyrkt en ändring härvidlag.

Styrelsen anser, att även om maximiinkomsten för erhållande av statsbidrag till anskaffande av hörapparater satts något högre än motsvarande belopp i bestämmelserna angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden, vissa skäl likväl föreligger att jämväl beträffande de hörselskadade ge möjlighet till en friare behovsprövning i särskilt ömmande fall. Möjligheten att bevilja bidrag till hörselskadade över 16 år bör därför utvidgas till att omfatta fall, där efter utgången av det år, nästföregående års taxering avser, avsevärd försämring inträtt i vederbörandes ekonomiska förhållanden.

Den verkliga belastningen å anslaget under budgetåret 1956/57 har uppgått till 408 751 kronor. En viss utökning av hörapparatverksamheten kan förväntas, men med hänsyn till belastningen under föregående budgetår anser styrelsen tillfyllest, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jämväl vid bifall till styrelsens ovan framförda förslag om utvidgning av bidragsrätten torde kunna tills vidare anstå med uppräknings av anslaget.

Yttrande

Statskontoret anför.

I samband med tillkomsten av förevarande kungörelse erinrades om (se statsutskottets utlåtande nr 104/1955, s. 14) att ett flertal statsbidragsförfattningar på hälso- och sjukvårdsområdet byggde på kungörelsen angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden. Enligt sistnämnda författning kan bidrag utgå jämväl i fall, där efter utgången av det år nästföregående års taxering avser avsevärd försämring inträtt i vederbörandes ekonomiska förhållanden, oaktat enligt nämnda taxering inkomsten överstigit det för åtnjutande av statsbidrag fastställda maximibeloppet eller förmögenhetsskatt påförts. Liknande bidragsvillkor återfinnes exempelvis beträffande statsbidrag till resor för vanföra m. m., för behandling av lupuspatienter, för ferieresor för barn

och husmödrar samt till resor för patienter vid Apelvikens och Kronprinsessan Victorias kustsanatorier. Någon uppgift om frekvensen av de fall, där ansökan om bidrag för anskaffande av hörapparater måst avvisas trots inträffad avsevärd försämring i de ekonomiska förhållandena har icke stått att vinna. Såväl sakliga som praktiska synpunkter talar emellertid för en liberalisering av statsbidragsgivningen. Ämbetsverket förordar sålunda den föreslagna författningsändringen. Härvid förutsättes att bidrag icke beviljas då det finnes grundad anledning antaga att sökandens vid nästkommande taxering till statlig inkomstskatt taxerade belopp kommer att överstiga i kungörelsen angivet maximibelopp eller att sökanden därvid påföres förmögenhetsskatt.

Departementschefen

Enligt gällande bestämmelser kan person, som fyllt 16 år och vars ekonomiska ställning efter senaste taxering försämrats, icke erhålla bidrag till anskaffande av hörapparat, även om sådan rätt skulle ha förelegat därest prövningen grundats på senare taxering. Detta medför att sökandens apparatanskaffning blir uppskjuten. Såsom framgår av vad förut anförts föreligger däremot beträffande andra liknande statsbidrag möjligheter till en friare behovsprövning. Med hänsyn härtill finner jag mig böra förorda, att nämnda bestämmelser ändras i den riktning medicinalstyrelsen föreslagit. Med anledning av vad statskontoret avslutningsvis anført vill jag uttala, att jag förutsätter att bidrag icke beviljas, därest det framstår som uppenbart, att vederbörandes ekonomiska förhållanden undergått avsevärd förbättring.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till anskaffande av hörapparater m. m., som av mig förordats, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958;

b) till *Bidrag till anskaffande av hörapparater* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

Förlossningsanstalter

[100] 97. Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	100	246 250
1956/57	100 000	147 000
1957/58 (statsliggaren s. 1070)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns en reservation på anslaget av 538 012 kronor. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan ett belopp av 89 862 kronor beräknas återstå. På Kungl. Maj:ts prövning är beroende en ansökning om statsbidrag, för vilken kan beräknas åtgå ett belopp av cirka 30 000 kronor. Sedan jämväl detta belopp frånräknats, föreligger en behållning på anslaget av cirka 60 000 kronor.

Då å ena sidan ytterligare ansökningar om statsbidrag kan komma att ingivas men å andra sidan en betydande eftersläpning föreligger i fråga om uttagandet av beviljade bidrag, torde det vara tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1958/59 uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med allenast ett formellt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Hälsovård i allmänhet

[101] 98. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 2 755 000 kronor (statsliggaren s. 1071). Vidare har till Statens institut för folkhälsan: Omkostnader för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 655 000 kronor (statsliggaren s. 1073).

Folkhälsoinstitututredningen avgav i oktober 1956 betänkande med förslag angående institutets arbetsuppgifter och organisation. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Med hänsyn till innehållet i remissvaren har utredningens förslag därefter överarbetats inom inrikesdepartementet. Beredningen av hithörande frågor har emellertid ännu icke kunnat slutföras.

Med hänsyn härtill förordar jag, att institutets avlönings- och omkostnadsförslag i riksstatsförslaget upptages med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra uppföras med 3 260 000 kronor och omkostnadsanslaget med 748 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 beräkna ett förslagsanslag av 3 260 000 kronor.

[102] 99. *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.* Under återopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 beräkna ett förslagsanslag av 748 000 kronor.

[103] 100. *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	113 300	122 935
1957/58 (statsliggaren s. 1073)	119 000	
1958/59 (förslag)	122 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget ökas med 9 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalökningar:	
a) arvode till biträdande överlärare.....	+ 600
b) timarvoden till biträdande överlärare och tillfälliga lärare.....	+ 10 400
c) utgår enligt a) och b) 1 barnmorskelärare på övergångsstat.....	— 22 884
2. Höjning av timarvoden till tillfälliga lärare vid repetitionskurser och i specialämnen	+ 4 280
3. Arvoden åt föreläsare vid studiebesök.....	+ 600
4. Omräkning:	
löneklassuppflyttningar	+ 3 591
på grund av statens löneförordningar	+ 13 075
avrundning	+ 138
	+ 9 800

Motiv

1) Enligt av statsmakterna år 1953 godkänt förslag rörande den läkarutbildade lärarpersonalens sammansättning och undervisningsskyldighet skulle överlärarens undervisningsskyldighet utvidgas att omfatta omkring 200 timmar. Den del av undervisningen, som överläraren icke kunde medhinna (cirka 300 timmar) skulle meddelas av en läkare vid Södersjukhusets gynekologisk-obstetriska avdelning med ställning som biträdande överlärare samt av tillfälliga lärare. Barnmorskelärartjänsten skulle därvid indragas. Biträdande överläraren skulle under överlärarens semester och

sjukdom uppehålla dennes tjänst. Ersättning härför skulle utgå med ett fast arvode om 600 kronor, medan undervisningen skulle ersättas per timme. Så länge barnmorskeläraren kvarstode i tjänst måste emellertid viss övergångsanordning tillämpas.

Barnmorskeläraren uppnår under innevarande budgetår pensionsålderns nedre gräns. Den beslutade omläggningen av den läkarutbildade lärarpersonalens sammansättning kan således under förutsättning av barnmorskelärarens avgång med pension genomföras nästkommande budgetår.

Förutom årsarvodet till biträdande överläraren å 600 kronor erfordras under den nya delposten till arvoden åt biträdande överlärare och tillfälliga barnmorskelärare för timarvoden (300×45) 13 500 kronor. Under delposten bör således sammanlagt 14 100 kronor beräknas.

2) Medicinalstyrelsen föreslår, att arvoden till timlärare höjes med 10 kronor per timme.

3) Till lärare och andra befattningshavare, som demonstrerar vid elevernas studiebesök vid vissa inrättningar, bör utgå särskilda arvoden.

Departementschefen

Såsom medicinalstyrelsen erinrat, innebar statsmakternas beslut år 1953 (prop. 109/1953, s. 11) rörande den läkarutbildade lärarpersonalens undervisning, att överlärarens undervisningsskyldighet skulle utvidgas till 200 timmar samt att resten av undervisningen eller cirka 300 timmar skulle bestridas dels av en läkare vid Södersjukhusets gynekologisk-obstetriska avdelning med ställning som biträdande överlärare, dels ock av tillfälliga lärare. Barnmorskelärartjänsten skulle indragas.

Barnmorskeläraren— som förts på övergångsstat — har under den tid han kvarstått i tjänst handhaft viss del av undervisningen. Han har numera beviljats avsked fr. o. m. utgången av december 1957. Den beslutade omorganisationen kan således nu helt träda i tillämpning. Jag förordar därför, att medel beräknas för nästa budgetår för särskilt arvode till en biträdande överlärare med 600 kronor samt för timersättningar till denne och tillfälliga lärare med ($10\,500 - 3\,100$) 7 400 kronor. Förslaget innebär alltså en kostnadsökning med ($600 + 7\,400$) 8 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att liksom i fråga om övriga timlärararvoden hittillsvarande arvodesnormer bibehålles. Indragningen av barnmorskelärartjänsten medför emellertid ett minskat medelsbehov med cirka 22 900 kronor. Omorganisationen innebär alltså en besparing under anslaget med ($22\,900 - 8\,000$) 14 900 kronor.

Förslaget om anvisande av medel för arvoden till föreläsare vid studiebesök kan jag icke biträda.

För vissa reseersättningar beräknar jag ett belopp av 900 kronor.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en minskning av medelsanvisningen med 14 000 kronor. Den automatiska utgiftsstegringen medför ett ökat medelsbehov för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision med

cirka 17 000 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (+ 17 000 — 14 000) 3 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (119 000 + 3 000) 122 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag i det föregående anført.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för barnmorskeläroanstalten i Stockholm som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	61 000
2. Arvoden till biträdande överlärare och tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	25 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	22 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 300
	Summa kronor 122 000;

c) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 122 000 kronor.

[104] 101. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	175 000	64 426
1957/58 (statsliggaren s. 1074)	190 000	
1958/59 (förslag)	194 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 3 700 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
Expenser	3 500	7 200	3 700

Motiv

Det för inköp av undervisningsmateriel m. m. avsedda beloppet — 2 700 kronor — har visat sig otillräckligt. De sista två åren har endast ett fåtal böcker kunnat inköpas till elevernas bibliotek. Tryckning av nya studie-

handböcker och prospekt är aktuellt. En höjning av beloppet med 500 kronor är därför erforderlig.

Läroanstaltens år 1943 inköpta filmapparat är omodern och utsliten. Filmförevisning är ett viktigt led i undervisningen men kan ej utnyttjas i önskvärd omfattning på grund av filmapparatens beskaffenhet. Med förordande av överlärarens begäran om medel för inköp av en ny ljudfilmprojektor föreslår medicinalstyrelsen därför, att 3 200 kronor anvisas för ändamålet.

Departementschefen

Under anslagsposten till expenser torde för inköp av undervisningsmateriel m. m. avsett belopp böra höjas med 500 kronor. Vidare beräknar jag under samma anslagspost för inköp av en ljudfilmsprojektor en ökad medelsanvisning med 3 200 kronor.

I enlighet med det anförda torde anslaget böra uppräknas med (500 + 3 200) 3 700 kronor och sålunda upptagas till (190 000 + 3 700) 193 700 eller avrundat 194 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 194 000 kronor.

[105] 102. *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	90 000	74 541
1957/58 (statsliggaren s. 1075)	94 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 9/9 1957) hemställer, att anslaget höjes med 2 400 kronor.

	Ökning
Omräkning	2 400

Motiv

Under budgetåret 1958/59 kommer teoretiska kurser att pågå under 5½ månader samt praktisk undervisning under 12 månader.

De i 1957 års statsverksproposition omförmälda förhandlingarna med Göteborgs stad har icke slutförts, varför styrelsen utgått från oförändrad personalstat.

Omräkningen betingas av de höjda lönerna för statstjänstemännen.

Därest timarvodena åt tillfälliga lärare skulle höjas, bör denna delpost uppräknas.

Yttrande

Medicinalstyrelsen anför bl. a.

Förhandlingarna med Göteborgs stad rörande organisationen av den läkarutbildade personalens undervisningsskyldighet och sjukvårdande verksamhet har ännu ej slutförts.

Posten till rörligt tillägg bör upptagas med 11 700 kronor eller 2 500 kronor mer än vad styrelsen för läroanstalten beräknat.

I sina anslagsaskanden för barnmorskeläroanstalten i Stockholm har medicinalstyrelsen föreslagit en uppräknig av arvodet per undervisningstimme för den timavlönade lärarpersonalen med 10 kronor. Styrelsen föreslår, att arvoden till motsvarande lärare vid Göteborgsanstalten måtte utgå med enahanda belopp. På grund härav bör delposten till arvoden åt tillfälliga lärare vid repetitionskurser höjas med 1 300 kronor och delposten till arvoden åt tillfälliga lärare i lustgasgivning m. fl. specialämnen med 1 500 kronor, vilket innebär en uppräknig av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare i dess helhet från 8 700 kronor till 11 500 kronor.

Den 1 juli 1957 var 97 barnmorsketjänster vakanta. Härav uppehölls 53 tjänster av tillfälliga särskilda vikarier. Vid pågående utredning inom medicinalstyrelsen angående distriktssköterskebarnmorskornas utbildning har vidare konstaterats, att en utökning av kursverksamheten vid läroanstalten i Göteborg till två kurser om året i stället för nuvarande en erfordras för att fylla det omedelbara behovet av distriktssköterskebarnmorskor.

På grund av att läroanstalten i Göteborg numera är hänvisad till en förlossningsanstalt med endast cirka 2 400 förlossningar om året, kan utbildningskapaciteten beräknas till högst 40 nya elever per år, eller en ökning med 10 elever. Detta motsvarar i stort sett dock endast det genom inrättandet av distriktssköterskebarnmorskebefattningar inom den öppna förlossningsvårdens och distriktsvårdens organisation ökade behovet av utbildade barnmorskor och täcker ej helt behovet. Kursverksamheten föreslås utökad till två kurser årligen med 20 elever i varje i stället för nuvarande en kurs med 30 elever. Kostnadsökningen härför under förvarande anslag beräknas uppgå till sammanlagt cirka 25 000 kronor.

Departementschefen

De vid anmälan av motsvarande anslag i 1957 års statsverksproposition (XI ht, s. 325) omförmälda förhandlingarna med Göteborgs stad angående ersättning till läroanstalten för barnmorskelärares tjänstgöring på stadens kvinnoklinik pågår alltjämt. Den avsedda omorganisationen har därför ännu inte kunnat genomföras. Jag hemställer emellertid, att Kungl. Maj:t måtte, därest förhandlingarna slutföres, för nästa budgetår erhålla motsvarande bemyndigande att ändra personalförteckningen för läroanstalten, som utverkats för budgetåret 1957/58.

Till medicinalstyrelsens förslag om utökning av antalet kurser vid läroanstalten finner jag mig — i avvaktan på resultatet av pågående utredning inom styrelsen angående förkortning av distriktssköterskebarnmorskornas utbildning — f. n. icke kunna taga ställning. Jag beräknar ej heller medel för höjning av timlärararvoden.

För vissa reseersättningar beräknar jag ett belopp av 400 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttning samt 1957 års lönerevision med 5 500 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (400 + 5 500) 5 900 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (94 000 + 5 900) 99 900 kronor eller avrundat 100 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, vilka må erfordras vid ett genomförande av ifrågasatt omorganisation av läroanstalten;

b) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	73 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	9 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	6 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 900
	Summa kronor 100 000;

c) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[106] 103. *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	51 500	60 073
1957/58 (statsliggaren s. 1075)	65 000	
1958/59 (förslag)	84 000	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 9/9 1957) hemställer, att anslaget höjes med 19 200 kronor.

	Utgifter	Anslag	Förslag	Ökn. el minskn.
	1956/57	1957/58		
1. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Kost åt elever	8 638	24 500	30 825	+ 6 325
b) Resor för elever	300	300	500	+ 200
2. <i>Uppbördsmedel</i>		70 000	57 335	— 12 665
Nettoökning				+ 19 190

Motiv

1 a) I enlighet med det år 1957 fastställda avtalet med Göteborgs stad utgår ersättning för kost åt elever enligt samma grunder som gäller för personal vid Sahlgrenska sjukhuset, f. n. 205 kronor 50 öre per månad. Då läskurs pågår under 4 månader och ferier under 1 månad beräknas kostnaderna till $(5 \times 30 \times 205 : 50)$ 30 825 kronor.

1 b) Delposten har visat sig otillräcklig. Med hänsyn härtill och till taxehöjningarna föreslås en uppräknig med 200 kronor.

2) Då samtliga elever under budgetåret torde komma att bebo dubbelrum beräknar styrelsen ersättningen för hyra till $\left(\frac{11 \times 30 \times 1\,005}{12}\right)$ 27 637 kronor 50 öre. Elevarvodena beräknas till 29 700 kronor. Sammanlagt uppskattas ersättningarna till 57 335 kronor. Den för innevarande budgetår enligt särskilt avtal med Göteborgs stad överenskomna ersättningen för återförhyrda rum utgår ej under nästa budgetår, varigenom uppbördsmedlen minskas något.

Yttrande

Medicinalstyrelsen beräknar kostnadsökningen under förevarande anslag för det av styrelsen framlagda förslaget om en utökning av undervisningen — vilket förslag redovisats under läroanstaltens avlöningsanslag — till cirka 9 000 kronor.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 26 april 1957 godkänt nytt avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Göteborg. I överensstämmelse med i avtalet angivna grunder bör delposten till kost åt elever höjas med 6 325 kronor. Under särskilda uppbördsmedel upptaget belopp bör minskas med 12 665 kronor.

Till resor för elever beräknar jag ett med 200 kronor förhöjt belopp.

I enlighet med det anförda skulle anslaget behöva uppräknas med $(6\,325 + 200 + 12\,665)$ omkring 19 200 kronor och således upptagas till $(65\,000 + 19\,200)$ 84 200 eller avrundat 84 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg*: Omkostnader för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 kronor.

[107] 104. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar

	Anslag,	Nettoutgift
1956/57	292 800	299 906
1957/58 (statsliggaren s. 1076)	313 000	
1958/59 (förslag)	364 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 21/8 1957)
hemställer, att anslaget höjes med 67 800 kronor.

1. Lönereregleringar	Ökning
a) Rektor Ao 21 i st. f. föreståndare Ao 17.....	2 367
b) Skolsköterska Ae 12 i st. f. Ae 9.....	1 570
2. Personalförstärkning	
Kontorsbiträde Ag 5 med halvtidstjänstgöring.....	4 004
3. Arvoden åt tillfälliga lärare.....	16 000
4. Omräkning	
Löneklassuppflyttningar.....	2 000
Lönerereglering.....	41 500
Arvodereglering.....	300
Avrundning.....	59
	67 800

Motiv

1 a) Lönesättningen för skolans föreståndare måste anses låg med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifterna. För att kunna fylla sina uppgifter själv måste föreståndaren vara sjuksköterska med påbyggnadskurs för lärare i sjuksköterskeskolor samt praktisk erfarenhet som instruktionssköterska. Därutöver bör hon om möjligt ha studerat hälso- och sjukvårdsförhållanden och sjuksköterskeutbildningen även i andra länder och helst besitta goda insikter i psykologi, pedagogik och sociala förhållanden. Med dessa kompetenskrav bör befattningen ej placeras lägre än i lönegrad Ao 21.

b) Befattningshavaren tjänstgör både som husmor och skolsköterska. Hon har uppsikt över elevhemmet, är arbetsledare för ekonomipersonalen och verkställer inköp. Vidare handhar hon hälsokontrollen över eleverna och fullgör viss undervisning i hälsovård.

Tjänsten, som inrättades 1942 och vid inflyttningen i skolans elevhem kombinerades med uppgiften som internatföreståndare, erhöll 1952 sin nuvarande lönegradsplacering. Internatföreståndare vid landstingens sjuksköterskeskolor är placerade i 12—14 lönegraden.

2) Det är omöjligt för kanslibiträdet att, förutom kassa-, registrators- och sekreterargöromålen, hinna med all utskrift och expediering av post. Den nya kursplanen och intensifierad undervisning har även medfört ökat skrivarbete. Skolans expedition måste sålunda skriva ut tabeller och skriftliga prov. Bristen på läroböcker i många fall nödvändiggör att uppgöra och låta utskryva kompendier. Tillfällig skrivhjälp medför ej tillräcklig avlastning och utgör ingen ekonomiskt rationell arbetskraft. Ett kontorsbiträde i lönegrad Ag 5 bör därför anställas med halvtidstjänstgöring. Kostnaden härför minskat med nu utgående belopp för tillfällig skrivhjälp, 1 000 kronor, uppgår till 4 004 kronor.

3) Då det blivit allt svårare att förmå kompetenta lärare att åtaga sig

undervisning, är det nödvändigt att höja timlärararvodena med minst 10 kronor per undervisningstimme.

Departementschefen

Den föreslagna höjningen av löneställningen för skolans föreståndare och skolsköterskan kan jag icke biträda.

Skolstyrelsens förslag om förstärkning av kontorspersonalen kan jag icke biträda i vidare mån än att jag under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar ett från 1 000 till 2 000 kronor förhöjt belopp för anställande av tillfällig skrivhjälp.

För höjning av arvoden till tillfälliga lärare vid jämsidesundervisningen m. m. tillstyrker jag en ökad medelsanvisning med 3 800 kronor. För den föreslagna generella höjningen av timlärararvodena beräknar jag däremot inga medel.

För vissa reseersättningar bör anvisas ett belopp av 3 000 kronor.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en ökning av medelsanvisningen med 7 800 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision med cirka 43 500 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (7 800 + 43 500) 51 300 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (313 000 + 51 300) 364 300 eller avrundat 364 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	78 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 500
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	54 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	186 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	42 000

Summa kronor 364 000;

b) till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 364 000 kronor.

[108] 105. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	101 000	110 000
1957/58 (statsliggaren s. 1077)	101 000	
1958/59 (förslag)	113 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 21/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 18 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. <i>Expenser</i>				
a) Bränsle, lyse, vatten.....	16 206	12 000	14 000	2 000
b) Övriga expenser.....	7 659	6 700	6 900	200
2. <i>Övriga utgifter</i>				
a) Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m.	8 997	9 000	9 000	—
b) Kost åt elever.....	50 981	49 700	59 700	10 000
c) Elevers resor i undervisningssyfte...	844	700	4 000	3 300
d) Bostadsersättning till elever.....	—	2 000	4 500	2 500
				18 000

Motiv

1 b) Delposten är sedan ett flertal år hårt belastad och nyanskaffningar av kontorsmaskiner har ej kunnat göras i erforderlig omfattning. Två instruktionssköterskor, med expedition på olika sjukhus, har ej tillgång till skrivmaskin, som de i sitt arbete är beroende av. Styrelsen begär för nästkommande budgetår medel för inköp av en skrivmaskin till en kostnad av 900 kronor. Därjämte beräknas kostnadsökningar för telefon och förbrukningsartiklar till minst 200 kronor.

2 a) För den upprustning av inventariebeståndet — särskilt sängutrustningen för eleverna — som tidigare har beslutats, bör för nästa budgetår anvisas resterande 5 000 kronor. Delposten bör därför upptagas med oförändrat belopp.

2 c) och d) Taxehöjningen föranleder en höjning av reseposten med 300 kronor.

Elevbostäderna är otillräckliga. Eleverummen, som ursprungligen inrättats som enkelrum, utnyttjas som dubbelrum, men trots detta måste ett antal elever bo hos anhöriga i Stockholm. Sjukhusen, som har stora bostadssvårigheter, har på senare tid ej kunnat bereda bostad åt vissa elever. På grund av bostadsbristen har utbildningstiden inom den öppna vården, då eleverna i regel måste bo på skolans elevhem, fått lov att avkortas och för vissa elever uteslutas eller uppskjutas. I vissa fall har det varit möjligt att få en del av i Stockholm bosatta elever att ej utnyttja internatet. I många fall strandar emellertid detta på att resor från egen bostad till praktikplats eller skolan är dyrbara och att eleven även måste bekosta ett större antal

måltider än om hon vistas på skolan. Skolan bör ha möjlighet att kompensera eleverna för en förmån som de avstår ifrån. Medel bör därför ställas till förfogande för resor med 3 000 kronor och upptagas under delposten till elevers resor i undervisningssyfte. För bostadsersättning bör beräknas 4 500 kronor. Posten för bostad till manliga elever, som aldrig utnyttjats, bör höjas med 2 500 kronor och benämnas Bostadsersättning till elever.

Departementschefen

För ökade bränslekostnader tillstyrker jag en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 2 000 kronor.

Delposten till övriga expenser torde bära nedräknas med 700 kronor. Jag har emellertid icke något att erinra mot att den föreslagna anskaffningen av en skrivmaskin sker inom ramen för under delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. anvisat belopp.

För kost åt elever m. m. beräknar jag en ökad medelsanvisning med 10 000 kronor.

På grund av taxehöjningen bör delposten till elevers resor i undervisningssyfte ökas med 300 kronor. Förslaget i övrigt om höjning av posten kan jag icke biträda. I stället synes möjligheterna att på annat sätt kompensera eleverna för avsedda resekostnader bära undersökas.

Förslaget att ombilda posten till bostad åt manliga elever att avse elever, som under läskurs eller praktik i öppen vård ej kan beredas bostad vid skolan, finner jag mig kunna biträda. Någon uppräknings av posten torde dock icke bära ske.

I enlighet med det anförda torde anslaget för nästa budgetår bära höjas med (+ 2 000 — 700 + 10 000 + 300) 11 600 kronor och således upptagas till (101 000 + 11 600) 112 600 eller avrundat 113 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 113 000 kronor.

[109] 106. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	184 000	187 786
1957/58 (statsliggaren s. 1078)	192 000	
1958/59 (förslag)	211 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget ökas med 28 500 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	+ 1 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare.....	—
3. En instruktionsköterska Ae 14.....	+ 15 173
4. Omräkning:	
a) grundlöner.....	+ 25 345
b) löneklassuppflyttningar.....	+ 1 100
c) rörligt tillägg.....	— 14 118
	+ 28 500

Motiv

1) Arvodet till den för sjuksköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten gemensamma redogöraren har höjts till 3 600 kronor. Ersättningarna till styrelseledamöterna beräknas till 400 kronor.

2) För en kurs i narkosgivning begäres samma belopp som tidigare år, 9 900 kronor. Om ett statligt institut för högre utbildning av sjuksköterskor inrättas, bör narkoskursen i framtiden förläggas dit. Därest timarvodena för tillfälliga lärare skulle höjas, bör anslagsposten höjas med motsvarande belopp.

3) Styrelsen upprepar sin framställning från de två närmast föregående åren om ytterligare en instruktionskötersketjänst som fjärde klinicklärarinna. Det är svårt att finna skäl till att två statliga sjuksköterskeskolor av samma kapacitet icke skall ha lika stort antal lärarkrafter. Den praktiska utbildningen med tillhörande teoretisk undervisning har på vissa sjukhus samordnats med stadens sjuksköterskeskolas undervisning. Då den lärarkraft, statens skola lämnar icke står i proportion till dylika tjänster av staden, har skolan kommit i en prekär situation. På Lillhagens sjukhus, där elever från de båda skolorna utbildas samtidigt, har statens sjuksköterskeskola placerat en klinicklärarinna, som undervisar samtliga elever. Motsvarande tjänst lämnas av en av staden anställd klinicklärarinna på Göteborgs barnsjukhus. Elever från de båda skolorna utbildas emellertid tillsammans även på Sahlgrenska sjukhuset, kvinnokliniken I, operationsavdelning I och kirurgiska mottagningsavdelningen samt på Göteborgs epidemisjukhus, där undervisning och handledning lämnas uteslutande av stadens personal. På epidemisjukhuset finnes särskilt anställd klinicklärarinna. Göteborgs sjukhusdirektion har framhållit, att statens sjuksköterskeskola i gengäld bör placera en klinicklärarinna på kvinnokliniken I. Då elevantalet vid statens sjuksköterskeskola något understiger elevantalet vid Göteborgs sjuksköterskeskola på såväl Sahlgrenska sjukhuset som epidemisjukhuset, skulle klinicklärarinnan endast delvis sysselsättas med undervisning på kvinnokliniken. Hon behövs emellertid även för övervakningen och undervisningen av provelever, vilket för närvarande åligger skolans hårt trängda lärarkrafter utöver deras undervisning i de teoretiska kurserna. Det är särskilt angeläget, att undervisningen av

eleverna under deras utbildning på barnbördsavdelningen blir effektiv, bl. a. därför att kvaliteten på den grundläggande utbildningen inom mödravården torde komma att utgöra en viktig förutsättning för en planerad avkortad utbildning vid barnmorskeläroanstalterna.

Departementschefen

Förslaget om anställande av ytterligare en instruktionssköterska vid skolan kan jag f. n. icke biträda.

Liksom för de senaste budgetåren torde för nästa budgetår böra anvisas 9 900 kronor för anordnande av en fem månaders kurs i narkosgivning för omkring tio deltagare.

För vissa reseersättningar beräknar jag ett belopp av 1 100 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision m. m. med 17 900 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (1 100 + 17 900) 19 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (192 000 + 19 000) 211 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	59 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	110 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 000

Summa kronor 211 000;

- b) till Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 211 000 kronor.

[110] 107. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	106 400	144 714
1957/58 (statsliggaren s. 1079)	156 000	
1958/59 (förslag)	179 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 23 200 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar.....	897	900	1 000	+ 100
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m.....	3 000	6 500	3 000	— 3 500
b) Ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever	198 638	234 200	252 424	+ 18 224
c) Elevers resor i undervisningssyfte...	4 090	3 400	3 800	+ 400
3. Särskilda uppbördsmedel.....		112 000	104 100	— 7 900
Nettoökning				+ 23 124

Motiv

2 a) I det för innevarande budgetår under anslagsposten anvisade beloppet ingår 3 500 kronor för anskaffning av en ljudfilmsprojektor.

2 b) Enligt det år 1957 fastställda avtalet med Göteborgs stad erlagger sjuksköterskeskolan 11 000 kronor per år för undervisnings- och expeditionlokaler. För upplåttna bostadsrum erlagges 155 880 kronor. Ersättningen för åt eleverna under läskurs tillhandahållen kost beräknas till 83 844 kronor. För särskilt förhyrd undervisningslokal erlagges 1 700 kronor. Sammanlagda kostnaderna under delposten skulle alltså uppgå till 252 424 kronor.

3) Under den praktiska utbildningen erlagger Göteborgs stads sjukhusdirektion per elev och år 1 350 kronor för elev, som bebor ensamt rum, och 900 kronor för elev, som har delat rum. Sammanlagt beräknas ersättningen till 104 100 kronor.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 26 april 1957 godkänt nytt avtal med Göteborgs stad rörande upplåtelse av lokaler m. m. för statens sjuksköterskeskola i Göteborg. I överenstämmelse med i avtalet angivna grunder bör till ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever beräknas cirka 252 400 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 18 200 kronor. Under särskilda uppbördsmedel upptaget belopp uppskattas till omkring 104 000 kronor eller 8 000 kronor mindre än för innevarande budgetår.

Icke heller övriga av skolans styrelse framställda förslag, innefattande ett minskat medelsbehov med 3 000 kronor, föranleder någon erinran från min sida.

I enlighet med det anförda skulle anslaget behöva uppräknas med

(+ 18 200 + 8 000 — 3 000) 23 200 kronor eller avrundat 23 000 kronor. Anslaget bör sålunda upptagas till (156 000 + 23 000) 179 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 179 000 kronor.

[111] 108. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	23 000	24 475
1956/57	23 000	21 650
1957/58 (statsliggaren s. 1080)	23 000	
1958/59 (förslag)	18 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 18 000 kronor.

Motiv

Under budgetåret 1956/57 har stipendier beviljats med sammanlagt 20 600 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier och hela andra utbetalningen av under budgetåret 1955/56 beviljade stipendier utgjorde 21 650 kronor.

Under budgetåret 1956/57 inkom 99 ansökningar om stipendium, av vilka 85 bifölls. Budgetåret 1955/56 var motsvarande antal 122 resp. 102. Nedgången torde bero på att Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län fr. o. m. den 1 januari 1957 slopat elevavgiften.

Vid ingången av budgetåret 1957/58 fanns en reservation av 13 197 kronor. Om härifrån drages den summa, som erfordras för andra utbetalningen av de under budgetåret 1956/57 beviljade stipendierna eller 10 300 kronor, återstår ett belopp av 2 897 kronor.

Med hänsyn härtill och till att numera endast tre sjuksköterskeskolor uttager elevavgifter torde anslaget för budgetåret 1958/59 kunna begränsas till 18 000 kronor.

Departementschefen

Såsom framgår av medicinalstyrelsens redogörelse har antalet sjuksköterskeskolor, som uttager elevavgifter, minskat och uppgår numera endast till 3. Med anledning härav har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att låta verkställa en översyn av grunderna för stipendiegivningen. I avvaktan på resultatet härav torde anslaget för nästa budgetår i enlighet med styrelsens förslag böra nedräknas med 5 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att det för innevarande budgetår 20 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

anvisade förslagsanslaget till Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor (statsliggaren s. 1080) torde böra utgå ur riksstaten. Av 8 statsbidragsberättigade skolor är det numera endast 3, som varje år begär bidrag. Då bidraget sålunda synes ha i väsentlig grad förlorat sin betydelse, förordar jag, att för nästa budgetår inga medel anvisas för ändamålet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

[112] 109. **Högre utbildning av sjuksköterskor.** Något anslag med ifrågasvarande rubrik finnes ej upptaget i gällande riksstat. Däremot har för innevarande budgetår till Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl. anvisats ett anslag av 140 000 kronor (statsliggaren s. 1081).

Den högre utbildningen av sjuksköterskor har hittills bedrivits av svensk sjuksköterskeförening, som erhållit statsbidrag för verksamheten med i princip två tredjedelar av kostnaderna.

Medicinalstyrelsen har den 20 september 1957 överlämnat en inom styrelsen verkställd utredning angående organisationen av ifrågasvarande utbildning. Styrelsen föreslår, att ett statligt institut för högre utbildning av sjuksköterskor inrättas. Remissbehandlingen av styrelsens förslag har först nyligen avslutats och beredningen av hithörande frågor har ännu icke kunnat slutföras.

Med hänsyn härtill förordar jag, att för ändamålet upptages ett preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Högre utbildning av sjuksköterskor* för budgetåret 1958/59 beräkna ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

[113] 110. **Specialutbildning av barnsjuksköterskor**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	51 600	54 956
1957/58 (statsliggaren s. 1081)	52 700	
1958/59 (förslag)	52 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 8 700 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Arvode till en föreståndarinna.....	17 736	20 640	2 904
2. Arvode till en kursledarinna.....	9 432	10 624	1 192
3. Arvoden till speciallärare samt hospiteringsersättningar	18 500	22 200	3 700
4. Expenser.....	1 700	1 700	—
5. Sjukvård m. m.....	32	36	4
6. Repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårds- central anställda sjuksköterskor.....	5 300	6 200	900
			8 700

Motiv

Undervisningen vid skolan meddelas *dels* vid s. k. A-kurser (barnavård och barnsjukvård) under sammanlagt högst tolv månader, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av 4 månader i samband med praktik inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas f. n. årligen två A-kurser med sammanlagt cirka 60 elever och två B-kurser med tillhoppa 40 elever. Då intagning av elever till A-kurserna sker två gånger per år, undervisas vid skolan ständigt två grupper av dessa elever. B-kurserna pågår under tillhoppa åtta månader av året.

Därjämte anordnas vid skolan en repetitions- och kompletteringskurs om en månad för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor.

A-kursen finansieras f. n. huvudsakligen genom den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik. Kostnaderna för B-kurserna, vilka är avgiftsfria, har helt bestritts av statsmedel.

Medicinalstyrelsen har utgått ifrån samma regler och organisation som tidigare.

1) och 2) Anslagsposterna bör uppräknas med hänsyn till de för år 1958 överenskomna lönerna för de statsanställda. För föreståndarinnan föreslås därjämte en arvodeshöjning motsvarande en löneklass.

3) Såsom tidigare framhållits är de nuvarande föreläsningsarvodena för låga och det har visat sig allt svårare att erhålla lämpliga föreläsare. Då betydligt högre arvoden medgivits inom andra områden bör ersättningsbeloppen höjas med lägst 10 kronor per timme.

6) Av de sjuksköterskor, som är anställda å barnavårdscentral, finnes 81, vilkas utbildning ligger minst fem år tillbaka i tiden. Då behov sålunda alltjämt föreligger av dylika kurser, bör medel anvisas för ändamålet även under nästkommande budgetår. Kostnaden beräknas till 1 328 kronor för kursledarinna, 4 600 kronor för timplärlararvoden samt 200 kronor till expenser eller sammanlagt i runt tal 6 200 kronor.

Departementschefen

För höjning av arvoden till speciallärare och hospiteringsersättningar finner jag mig icke kunna beräkna några medel.

De repetitions- och kompletteringskurser för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor, som hållits alltsedan budgetåret 1951/52, torde — bl. a. i avvaktan på att närmare undersökning göres rörande behovet av ytterligare sådana kurser — kunna inställas under nästa budgetår.

I enlighet med det anförda och då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, torde anslaget böra nedräknas med (5 300 — 4 100) 1 200 kronor och således upptagas till (52 700 — 1 200) 51 500 kronor eller avrundat 52 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kronor.

[114] 111. **Utbildningskurser i arbetsterapi.** Under denna rubrik är i gällande riksstat uppfört ett anslag av 23 700 kronor för anordnande under budgetåret 1957/58 vid Steneby skolor för yrkesundervisning och slöjdföreningens skola i Göteborg av en kompletteringskurs för personal inom sinnessjukvården (statsliggaren s. 1082).

Yrkande

Överstyrelsen för yrkesutbildning (skr. 28/8 1957) hemställer, att 26 000 kronor anvisas för en kompletteringskurs under budgetåret 1958/59.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Arvodeshöjningar.....			350
2. Undervisningsarvoden.....	13 700	15 500	1 800
3. Inköp av arbetsmateriel.....	2 250	2 400	150
			2 300

Motiv

Fr. o. m. år 1954 har, i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen nr 82/1954 angivna riktlinjer, vid Älvsborgs läns landstings centrala yrkesskola i Steneby och slöjdföreningens skola i Göteborg varje år anordnats en kompletteringskurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom sinnessjukvården. Till den år 1956 anordnade kursen anmäldes 20 sökande, vilka samtliga intogs.

Efter samråd med medicinalstyrelsen finner överstyrelsen, att det även för budgetåret 1958/59 föreligger stort behov av en kompletteringskurs.

Departementschefen

I enlighet med överstyrelsens förslag förordar jag, att även under nästkommande budgetår anordnas en kompletteringskurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för sinnessjukvårdspersonal.

Mot överstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har

jag icke funnit anledning till erinran. Anslaget bör således uppföras med (23 700 + 2 300) 26 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser i arbetsterapi* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 26 000 kronor.

[115] 112. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	7 200 000	7 266 900
1956/57	8 000 000	8 826 937
1957/58 (statsliggaren s. 1082) ..	8 500 000	
1958/59 (förslag)	10 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas med 1 500 000 kronor.

Motiv

Den 31 december 1956 utgjorde antalet inrättade tjänster 1 731, av vilka 1 468 besatta med ordinarie innehavare. Härvid har medräknats 37 distriktssköterskebarnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har ökat med 17 under år 1956. Under år 1957 har 87 sjuksköterskor avslutat sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Motsvarande siffra för år 1958 beräknas till cirka 90. Den 1 juli 1957 var 23 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Cirka 25 dylika vikarier beräknas vara i tjänst under år 1957. Avgångsprocenten på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1956 3 procent. Ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens övergår dessutom varje år till annan verksamhet inom hälsovården. För år 1957 torde man kunna beräkna den sammanlagda avgången till 5 procent eller 73 befattningshavare.

Antalet distriktssköterskor vid 1958 års ingång kan således beräknas uppgå till (1 468 + 87 + 25 — 73) 1 507, av vilka 1 482 ordinarie distriktssköterskor och 25 vakansvikarier. Antalet tillsatta tjänster skulle sålunda under år 1957 ökas med 14. Med utgångspunkt härifrån skulle antalet distriktssköterskor vid 1958 års slut kunna beräknas till (1 482 + 90 + 25 — 73) 1 524, innebärande en ökning av antalet tillsatta tjänster med 17 under år 1958. Medeltalet för året skulle sålunda bli 1 516. Statsbidraget för nämnda tjänster beräknas uppgå till (1 516 × 6 800) 10 308 800 kronor. Styrelsen har därvid utgått från den lön, som f. n. utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ao 11, löneklass 13, ortsgrupp 3 (11 724 kronor) jämte ett till 16 procent av grundlönen beräknat tillägg (1 876 kronor). Härtill kommer utgifter för kallortstillägg, beräknade till cirka 85 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till (10 308 800 + 85 000) 10 393 800 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 10 000 000 kronor.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 10 400 000 kronor, vilket innebär en ökning med 1 900 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsköterskor m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 10 400 000 kronor.

[116] 113. **Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.** Under denna rubrik är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna förslagsanslaget till Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård anvisats 90 000 kronor (statsliggaren s. 1082).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår *dels* att de kostnader, vilka f. n. belastar förslagsanslaget till Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård, fr. o. m. budgetåret 1958/59 bestrides från förevarande anslag, *dels ock* att ifrågavarande anslag uppräknas med 280 000 kronor.

	Anslag 1956/57	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag
1. Bidrag till avlöningar.....	3 400 000	3 097 418	3 300 000	3 500 000
2. Bidrag till resor.....	90 000	54 178	90 000	80 000
				3 580 000

Motiv

Anslaget för budgetåret 1958/59 avser verksamheten under kalenderåret 1958.

1) Enligt gällande planer skulle antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1957 ha uppgått till högst 572. Ett tiotal planer kommer att upphöra med utgången av år 1957, varefter en viss minskning av antalet tjänster beräknas äga rum. Antalet med ordinarie innehavare besatta tjänster torde den 1 januari 1958 utgöra omkring 520, varjämte ett tjugotal tjänster väntas komma att uppehållas med vikarier. Styrelsen uppskattar alltså antalet statsbidragsberättigade befattningar till 540, för vilka statsbidrag — beräknat enligt lönen till statlig tjänsteman i lönegrad A 10, löneklass 12, ortsgrupp 3, jämte 16 procent tillägg — kan beräknas utgå med $\left(540 \times \frac{12\ 862}{2}\right)$ 3 472 740 kronor. Under år 1958 torde

ett sjuttiotal barnmorskor komma att vara placerade i lönegrad A 9, för vilka statsbidrag beräknas efter löneklass 11, varför från ovannämnda belopp bör avgå $(70 \times \frac{710}{2})$ 24 850 kronor. Statsbidrag till kostnaderna för extra tillägg, inberäknat kallortstillägg, beräknas till 42 000 kronor.

Medelsbehovet för avlöningar skulle sålunda för budgetåret 1958/59 uppgå till $(3\,472\,740 - 24\,850 + 42\,000)$ 3 489 890 kronor, eller avrundat 3 500 000 kronor.

2) För kalenderåret 1956 har rekvirerats 83 336 kronor för distriktsbarnmorskornas resor i samband med förlossning och eftervård.

Antalet hemförlossningar kan för år 1958 uppskattas till cirka 1 800. Antalet eftervårdsbesök kan beräknas till cirka 25 000. Anslagsposten torde böra uppföras med 80 000 kronor.

Totala medelsbehovet skulle således uppgå till $(3\,500\,000 + 80\,000)$ 3 580 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag att under förevarande anslag upptaga även medel för bidrag till distriktsbarnmorskors resor i samband med hemförlossning och eftervård finner jag mig böra tillstyrka.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig ingen erinran. Med hänsyn till belastningen å anslaget för de senaste budgetåren samt till det minskande antalet distriktsbarnmorskor synes anslaget emellertid kunna begränsas till 3 400 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål med 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

[117] 114. Understödande av dispensärverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	1 500 000	1 636 316
1956/57	1 750 000	1 417 639
1957/58 (statsliggaren s. 1083)	1 500 000	
1958/59 (förslag)	1 500 000	

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen utgår statsbidrag till av studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 5 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 12 000 kronor för år till dispensären i Stockholm.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Den verkliga nettokostnaden för budgetåret 1956/57 utgjorde cirka 1 654 000 kronor.

De statsbidrag, som är anknutna till vissa löneklasser, bör uppräknas i anslutning till 1957 års höjningar av statstjänstemännens löner. Härigenom ökas medelsbehovet med cirka 100 000 kronor.

Statsbidraget till medellösa och mindre bemedlades resor till och från centraldispensär, undersökningsstation eller filialmottagning för undersökning utgår numera endast för resor, beträffande vilka ersättning ej skall utgivis av allmän sjukkasse. För år 1956 har för ändamålet utbetalats cirka 40 000 kronor mindre i statsbidrag än för tidigare år. Utbetalning har emellertid ännu icke skett av samtliga statsbidragsrekvisitioner. Minskningen i medelsbehovet för resor kan uppskattas till 100 000 kronor.

I skrivelse till landstingens hälsovårdsstyrelser har medicinalstyrelsen meddelat, att styrelsen med hänsyn till den minskande tbc-frekvensen icke har något att erinra emot att, där så prövas lämpligt, de särskilda distriktsdispensärmottagningarna slopas och dispensärklientelet i stället hänvisas till vederbörande tjänsteläkares ordinarie mottagning, under förutsättning, att statsbidrag för det på sådant sätt organiserade distriktsdispensärväsendet icke rekvireras. Ännu saknas möjlighet att avgöra, i vilken utsträckning landstingen kommer att genomföra en sådan omorganisation, och att mera exakt beräkna i vad mån anslagsbehovet kommer att påverkas härav.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1958/59 kan sålunda beräknas till (1 654 000 + 100 000 — 100 000) 1 654 000 kronor. Med hänsyn till besparingar till följd av omorganisationen av dispensärverksamheten synes anslaget dock kunna uppföras med oförändrat 1 500 000 kronor.

Departementschefen

Såsom medicinalstyrelsen framhållit torde genom den planerade omorganisationen av dispensärmottagningarna en viss sänkning av medelsbehovet kunna förväntas. Med hänsyn härtill och då jag ej heller i övrigt har någon erinran mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[118] 115. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	540 000	479 607
1956/57	540 000	602 088
1957/58 (statsliggaren s. 1083)	540 000	
1958/59 (förslag)	635 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes till 748 000 kronor.

Motiv

Materialet angående skärmbildsundersökningarna under åren 1946—1952 resp. 1950—1954 visar en viss minskad frekvens av nyupptäckt tuberkulos. Tuberkulosen är dock alltjämt en folksjukdom, som det ur folkhälsosynpunkt är en angelägenhet av vikt att med tillgängliga medel bekämpa. Ett av de viktigaste medlen har varit och är alltjämt de allmänna skärmbildsundersökningarna. Dessa undersökningar har visat sig ha stor betydelse för upptäckande av även andra sjukdomstillstånd, främst hjärtkärlsjukdomar och lungtumörer.

Enligt medicinalstyrelsens mening är det ett önskemål av vikt, att undersökningarna även för framtiden bibehållas i minst samma omfattning som hittills.

Med anledning av statsutskottets uttalande i sitt utlåtande nr 11/1957 anser sig medicinalstyrelsen böra ånyo äska medel för en av skolöverstyrelsen föreslagen skärmbildsundersökning av lärare, vaktmästare- och bespisingpersonal vid olika slags skolor.

Ett genomförande av undersökningen torde med hänsyn till de engagemang skärmbildscentralen iklätt sig gentemot de landsting och landstingsfria städer, där undersökningar kommer att pågå under nästkommande budgetår, svårligen kunna effektueras med nuvarande antal patruller. För ändamålet erfordras minst en patrull utöver de nu befintliga. En återgång till 14 skärmbildspatruller är icke minst viktig med hänsyn till de militära skärmbildsundersökningar, som utföres genom skärmbildscentralens försorg.

Medicinalstyrelsen utgår sålunda från att under nästkommande budgetår 14 skärmbildspatruller kommer att vara i verksamhet. Liksom tidigare räknar styrelsen med en viss förstärkning — extra läkare och extra biträden — av personalen vid centraldispensärerna inom av undersökningarna berörda landstingsområden och landstingsfria städer. Med hänsyn till den senast genomförda arvodesregleringen torde dock en viss uppräknings av arvoden, vilka varit oförändrade sedan den 1 juli 1953, böra komma till stånd. Kostnaderna för ifrågavarande personal kan därför upp-

skattas till 129 000 kronor, varvid styrelsen utgått från att undersökningar kommer att pågå inom sex områden.

För patrullpersonalen räknar medicinalstyrelsen med oförändrad lönegradsplacering. Kostnaderna för avlöning av den i patrullerna ingående personalen beräknas till $(12 \times 12 \times 1\,097 + 4 \times 12 \times 1\,036 + 8 \times 12 \times 838 + 12 \times 12 \times 648)$ 381 456 kronor eller avrundat 381 000 kronor, varvid styrelsen räknar med 12 röntgentekniker, 4 sjuksköterskor och 8 skärmbildsbiträden samt 12 sjukvårdsbiträden för de allmänna skärmbildsundersökningarna. Lönebeloppen beräknas för teknikern enligt 13, för sköterskorna enligt 12, för skärmbildsbiträdena enligt 8 samt för sjukvårdsbiträdena enligt 3 löneklassen av ortsgrupp 3. Antalet patruller har här reducerats med en, avsedd för den eventuella undersökningen av skolpersonalen.

För traktamenten för 12 patruller torde med hänsyn till föregående budgetårs belastningssiffror böra avses 225 000 kronor.

För röntgenslitage, film, framkallning, drivmedel m. m. beräknas — efter cirka 550 000 undersökningar och 80 öre per undersökning — medelsbehovet till 440 000 kronor.

För resor för granskningsläkarna beräknas högst 2 000 kronor.

Kostnaderna för den allmänna skärmbildsundersökningen skulle sålunda uppgå till $(129\,000 + 381\,000 + 225\,000 + 440\,000 + 2\,000)$ 1 177 000 kronor.

Den planerade skolundersökningen beräknas komma att omfatta i runt tal 100 000 personer samt genomföras med två skärmbildspatruller under en tid av två år. Kostnaderna uppskattas enligt följande.

Med hänsyn till den förhållandevis låga undersökningsfrekvensen per dag torde personalbesättningen på de berörda två patrullerna kunna inskränkas till två personer per patrull, en röntgentekniker och ett sjukvårdsbiträde. Lönekostnaderna uppskattas till $[2 \times 12 \times (1\,220 + 648)]$ 44 832 kronor eller avrundat 44 800 kronor. För teknikerna har därvid beräknats lön enligt löneklass 13, ortsgrupp 5, samt för biträdena enligt löneklass 3, ortsgrupp 3. För traktamentsersättningar beräknas $(4 \times 270 \times 32)$ 34 560 kronor eller avrundat 34 500 kronor. Kostnaderna för röntgenrör, reparationer, film, framkallning, drivmedel till bilar och generatorer m. m. uppskattas till 77 700 kronor. Medicinalstyrelsen beräknar vidare under anslaget till skärmbildscentralen ett extra biträde för skriv- och kontorsgöromål ävensom viss ökad medelsanvisning av expensmedel. För resor för närmare planering av undersökningarna beräknas cirka 3 000 kronor.

För skärmbildsundersökningen av skolpersonalen skulle sålunda under förevarande anslag erfordras $(44\,800 + 34\,500 + 77\,700 + 3\,000)$ 160 000 kronor.

Totalt skulle kostnaderna för skärmbildsundersökningarna uppgå till $(1\,177\,000 + 160\,000)$ 1 337 000 kronor. Av detta belopp skall 1 177 000 kronor till hälften eller avrundat 589 000 kronor bestridas av sjukvårds-

områdenas huvudmän medan andra hälften skall bestridas av statsmedel. Kostnaden för undersökningen av skolpersonalen bör helt bestridas av statsmedel. Den statliga medelsanvisningen bör sålunda upptagas till 748 000 kronor. Bidragen från huvudmännen bör redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Departementschefen

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen avser medicinalstyrelsen att under nästa budgetår 14 patruller skall vara i verksamhet för skärmbildsundersökningar. Härav är 2 patruller avsedda för en av skolöverstyrelsen föreslagen obligatorisk skärmbildsundersökning av viss skolpersonal. Skolöverstyrelsens hemställan torde ej komma att föranleda något förslag till 1958 års riksdag. Jag beräknar därför för nästa budgetår inga särskilda medel för ändamålet under förevarande anslag.

Enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen avses under nästa budgetår fortsatta allmänna skärmbildsundersökningar komma att äga rum i Stockholms och Norrköpings städer samt Östergötlands, Gotlands, Blekinge och Jönköpings län. Eventuellt kommer undersökningar även att påbörjas i Norrbottens län. För dessa undersökningar räknar jag med 13 patruller.

Medicinalstyrelsen har beräknat medelsbehovet för 12 patruller till cirka 590 000 kronor. För 13 patruller skulle med motsvarande beräkningsgrunder, vilka icke föranlett någon erinran från min sida, erfordras en medelsanvisning av omkring 635 000 kronor. Från huvudmännen inflytande bidrag torde liksom hittills böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 635 000 kronor.

[119] 116. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	410 000	411 860
1957/58 (statsliggaren s. 1084)	407 000	
1958/59 (förslag)	486 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget höjes med 111 000 kronor.

A. Avlöningar	Ökning
1) Personalförstärkningar:	
a) 1 röntgentekniker Ae 12.....	+ 14 379
b) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål Ag 5.....	+ 10 008
2) Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar.....	+ 3 904
Vikariatsersättningar.....	+ 8 448
Grundlöner m. m.....	+ 90 000
Rörligt tillägg.....	— 20 700
Avrundning.....	— 39
	106 000
 B. Omkostnader	
Övriga expenser.....	+ 5 000
	5 000
	111 000

Motiv

A 1 a) Chefläkaren vid skärmbildscentralen har ånyo föreslagit inrättande av ytterligare en befattning som serviceman och därvid anført bl. a. följande.

Det har visat sig omöjligt för en serviceman att tillfredsställande medhinka sina ordinarie uppgifter, omfattande främst reparationer och översyn av apparatur och bilar. Om arbetet utföres på egen verkstad, blir det cirka 50 procent billigare än vid entreprenad. Härtill kommer, att servicemannen ofta måste sändas ut i fältarbete för att vid skärmbildspatrullerna ersätta tillfälligt insjuknade röntgentekniker, då de på förhand utannonserade skärmbildsundersökningarna ej kan inhiberas. Servicemannen har till mera än en tredjedel av arbetstiden varit sysselsatt med dylika tillfälliga uppdrag, varvid hans arbete på verkstaden i motsvarande grad försumrats. Reservteknikern kan nämligen på grund av bristande sakkunskap ej fullt ersätta servicemannen. Den tekniska kontrollen av bildkvaliteten, vilken intensifierats, kräver kontinuerligt disponibel arbetskraft av servicemannatyp. Bildkvaliteten är av avgörande betydelse för hela skärmbildsförfarandet. Servicemannen avses skola samtidigt eller alternerande bistå förste servicemannen.

Medicinalstyrelsen tillstyrker förslaget. För den föreslagna tjänsten bör lägre placering än Ae 12 icke ifrågakomma.

1 b) För den planerade skärmbildsundersökningen av lärarpersonal m. fl. bör kontorsbiträdespersonalen förstärkas med ett biträde, avsett i första hand som medhjälpare åt assistenten, som kommer att få huvudansvaret för planerandet och genomförandet av undersökningen. För tjänsten bör krävas erfarenhet av kontorsarbete, varför den bör upptagas i 5 lönegraden.

För att möjliggöra förordnanden å läkartjänsterna under ledigheter bör beloppet för vikariatsersättningar ökas till cirka 10 000 kronor.

B. Verkliga belastningen å delposten för budgetåret 1956/57 har varit cirka 16 917 kronor. För budgetåret 1958/59 räknar medicinalstyrelsen med viss nyanskaffning av kontorsmaskiner och kontorsmöbler m. m., delvis i samband med den planerade skolundersökningen, som medför viss utökning av personalen. Medelsbehovet under delposten för den ifrågasvarande undersökningen beräknas till cirka 3 000 kronor. Ytterligare inköp

av film- och kortskåp för det militära skärmbildsarkivet kommer sannolikt att visa sig erforderlig. Stådningskostnaderna belöper sig nu till drygt 10 000 kronor. Den nödvändiga totala uppräkningsen av delposten uppskattas till högst 5 000 kronor.

Departementschefen

Förslaget om inrättande av en ny tjänst som röntgentekniker i Ae 12 anser jag mig icke kunna tillstyrka. På grund av vad jag anfört under föregående anslag i fråga om skärmbildsundersökningar av skolpersonal beräknar jag inga medel för den föreslagna biträdestjänsten i Ag 5.

Delposten till övriga expenser torde böra höjas med 1 000 kronor.

För löneklassuppflyttningar m. m. och för 1957 års lönerevision beräknar jag en ökad medelsanvisning med i runt tal 78 000 kronor.

På grund av det anförda bör anslaget uppräknas med (1 000 + 78 000) 79 000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till (407 000 + 79 000) 486 000 kronor och fördelas på olika poster på sätt framgår av följande stat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	400 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	63 800
	<u>463 800</u>

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	21 700
	<u>22 200</u>

Summa kronor 486 000;

- b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 486 000 kronor.

[120] 117. **Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten.** För detta ändamål har för budgetåret 1957/58 anvisats ett reservationsanslag av 225 000 kronor (statsliggaren s. 1085).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 500 000 kronor.

Motiv

Medicinalstyrelsen finner att en fortsättning av den genom medelsanvisningarna för budgetåren 1956/57 och 1957/58 möjliggjorda upprustningen av skärmbildsmaterielen är oundgängligen nödvändig. De i föregående års petitaframställning anförda argumenten äger alltjämt samma aktualitet.

De närmast aktuella nyanskaffningarna av bilar avser en skärmbildsbuss och två skåpbilar. Skärmbildsbussen motiveras i första hand av den planerade skolundersökningen, som på grund av lokala förhållanden måste genomföras med bussar. Kostnaden för en buss beräknas till cirka 70 000 kronor, inklusive kostnaden för anskaffning och montering av en för skärmbildsapparatusens drift i vissa situationer erforderlig generator. Priset på skåpbilarna torde böra beräknas till lägst 30 000 kronor per bil eller för två bilar, 60 000 kronor. Till förnyelse av bilparken skulle således erfordras totalt (70 000 + 60 000) 130 000 kronor.

Sedan medel beviljats för ombyggnad av sex skärmbildsapparater återstår tio apparater vilka är i starkt behov av en upprustning. Det är önskvärt, att dessa apparater ombygges samtidigt. Vid övergång delvis till maskinell framkallning med operforerad film uppstår vissa olägenheter, när olika slags film kommer till användning. Genom omställningen fördröjes nämligen arbetet till men för den diagnostiska verksamheten. För att bildkvaliteten skall bibehållas på högsta nivå bör även all film vara likartad. Kostnaderna för ombyggnad reduceras vidare avsevärt, därest en större serie kan uppläggas, och kan med utgångspunkt härifrån uppskattas till cirka 35 000 kronor per apparat. Med hänsyn till eventuell prisstegring föreslås att för ändamålet anvisas 355 000 kronor.

Ett akut behov av ytterligare en framkallningsmaskin föreligger. Med hänsyn till prisstegringar torde kostnaden härför böra beräknas till 15 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för den föreslagna upprustningen uppgår sålunda till (130 000 + 355 000 + 15 000) 500 000 kronor.

Departementschefen

För de två senaste budgetåren har för återanskaffning av försliten och föråldrad skärmbildsmateriel — fordon och apparatur — anvisats 60 000 resp. 225 000 kronor. Den sålunda påbörjade upprustningen av materielen bör fortsätta under nästa budgetår.

För utbyte av ytterligare två av de äldsta skåpbilarna beräknar jag omkring 50 000 kronor. Därutöver bör cirka 10 000 kronor anvisas för täckande av vissa kostnadsökningar för de bilar, som anskaffats innevarande budgetår.

För fortsatt ombyggnad av skärmbildsapparaturen föreslår jag en medelsanvisning av 150 000 kronor.

Vidare beräknar jag för inköp av ytterligare en framkallningsmaskin 15 000 kronor.

Jag förutsätter, att medicinalstyrelsen vid den sålunda föreslagna anskaffningen tillvaratager alla möjligheter till kostnadsbesparingar, som kan förefinnas.

I enlighet med det anförda torde medelsanvisningen för nästa budgetår böra upptagas till (50 000 + 10 000 + 150 000 + 15 000) 225 000 kronor eller oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[121] 118. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård. Under denna rubrik är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna förslagsanslaget till Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård anvisats 1 000 000 kronor (statsliggaren s. 1085).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer *dels* att de kostnader, vilka f. n. belastar förslagsanslaget till Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård, fr. o. m. budgetåret 1958/59 må bestridas från förevarande anslag, *dels ock* att ifrågavarande anslag uppräknas med 1 700 000 kronor.

	Anvisat 1956/57	Utgifter 1956/57	Anvisat 1957/58	Förslag	Ökning
Bidrag till avlöningar m. m.:					
a) Bidrag till inredning och utrustning av centraler	10 000		10 000	10 000	—
b) Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	4 028 800	3 825 054	4 440 000	5 000 000	560 000
c) Bidrag till upplysningsverksamhet	50 000		50 000	50 000	—
d) Bidrag till viss försöksverksamhet m. m.	11 200		—	—	—
2. Bidrag till resor	1 000 000		1 218 484	1 000 000	1 140 000
					700 000

Motiv

Verkliga belastningen under posterna 1 a) och b) för budgetåret 1956/57 har uppgått till 3 986 313 kronor. Den lägre anslagsbelastningen under budgetåret torde bero på eftersläpning beträffande utanordnandet av statsbidrag. Anslaget för budgetåret 1958/59 avser verksamheten under år 1958.

1 b) Antalet födda barn åren 1952—1956 utgjorde resp. 112 244, 112 504, 107 210, 107 314 och 108 054.

Hälsöovervakningens omfattning framgår av följande tablåer.

År	Antal inskrivna		Antal besök hos läkare		Antal läkar- mottagningar
	mödrar	barn	mödrar	barn	
1952.....	78 816	319 096	197 792	540 622	66 189
1953.....	79 981	327 774	205 394	548 775	67 444
1954.....	76 861	325 996	206 281	572 889	69 787
1955.....	82 858	344 650	224 903	571 882	70 394

Flertalet huvudmän har anordnat eftervård för nyförlösta kvinnor. För år 1956 uppgick antalet patienter till 6 300. Antalet eftervårdsbesök hos läkare under år 1958 beräknas till 30 000.

Sammanlagda antalet läkarmottagningar under år 1958 uppskattas till 73 000 och antalet besök hos läkare till 250 000 inom den förebyggande mödravården och 575 000 inom den förebyggande barnavården. Kostnaderna beräknas till följande belopp:

Grundbelopp 10 kronor per mottagning.....	730 000
Ersättning för förvårds- och eftervårdsbesök av mödrar, 3 kronor 50 öre per moder	875 000
Ersättning för besök av barn, 2 kronor 50 öre per barn.....	1 437 500
	3 042 500

Till ersättningar för särskilt anordnade mottagningar av läkare för rådgivning i fråga om barn, som förete uppfostringssvårigheter eller neuro-labila symtom, beräknas åtgå oförändrat 50 000 kronor.

Bidraget till föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I upptages med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Den totala kostnaden för läkarövervakningen skulle sålunda uppgå till (3 042 500 + 50 000 + 30 000) 3 122 500 kronor.

Statens kostnader för sjuksköterskors och barnmorskors avlönande uppgick under budgetåret 1956/57 till (1 456 398 + 176 964) 1 633 362 kronor.

Antalet heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentraler under år 1958 beräknas till 270 och antalet heltidsanställda barnmorskor vid mödravårdscentraler till 45, varjämte styrelsen räknar med 30 deltidanställda befattningshavare. Avlöningsbidraget till heltidsanställda befattningshavare uppskattas enligt lönegrad A 10, löneklass 12, ortsgrupp 3, jämte 16 procent tillägg till $\left(315 \times \frac{12\ 862}{2}\right)$ 2 025 765 kronor och för deltidanställda befattningshavare till (30 × 500) 15 000 kronor, tillhoppa 2 040 765 kronor.

Sammanlagt skulle alltså bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till (3 122 500 + 2 040 765) 5 163 265 kronor, avrundat 5 000 000 kronor.

1 c) För medicinalstyrelsens upplysningsverksamhet, vilken huvudsakligen handhaves av svenska socialvårdsförbundet, hemställs om oförändrat (40 000 + 10 000) 50 000 kronor.

2) Verkliga kostnaderna för budgetåret 1956/57 utgjorde 1 129 874 kronor.

Med hänsyn härtill samt till den fortsatta utvidgningen av den förebyggande mödravården förordar medicinalstyrelsen, att anslagsposten uppföres med 1 140 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag att under förevarande anslag upptaga även medel för bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård anser jag mig böra tillstyrka.

För bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknar jag 5 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag ingen erinran. Anslaget synes emellertid kunna avrundas nedåt till 6 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

[122] 119. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	850 000	1 099 586
1956/57	900 000	1 420 197
1957/58 (statsliggaren s. 1086)	1 000 000	
1958/59 (förslag)	1 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget med hänsyn till den genom mödravårdens intensifiering ökande besöksfrekvensen vid mottagningarna inom den förebyggande mödra- och barnavården höjes till 1 350 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen budgetåret 1956/57 föreslår jag, att anslaget höjes med 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[123] 120. Abortförebyggande åtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	175 000	179 278
1956/57	280 000	243 199
1957/58 (statsliggaren s. 1086)	284 000	
1958/59 (förslag)	284 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 41 000 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Anordnande och upprätthållande av verksamheten..	139 900	170 900	31 000
2. Tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator.....	110 000	120 000	10 000
3. Ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner.....	34 000	34 000	—
4. Preventivrådgivning för män.....	100	100	—
			41 000

Motiv

1) Verksamheten har under år 1956 bedrivits vid 13 rådgivningsbyråer. *Medicinalstyrelsen* har godkänt rådgivningsbyråer i Falun och Motala fr. o. m. den 1 januari 1957, den senare byrån har dock ännu ej trätt i verksamhet. Rådgivningsbyrå i Uppsala kommer sannolikt att godkännas fr. o. m. den 1 juli 1957. Utöver dessa räknar styrelsen med inrättande av ytterligare 4 byråer under 1958, varigenom antalet rådgivningsbyråer under kalenderåret 1958 skulle uppgå till 20.

Enligt gällande beräkningsgrunder uppskattas medelsbehovet för rådgivningsbyråernas verksamhet till följande belopp, nämligen för läkarlöner 46 800 kronor, för löner åt kuratorerna 104 000 kronor samt för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 40 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda statsbidragen till rådgivningsbyråerna uppgå till (46 800 + 104 000 + 40 000) 190 800 kronor. Då samtliga byråer sannolikt ej kommer att vara i verksamhet under hela år 1958 uppskattas medelsbehovet till 170 900 kronor.

2) Under år 1956 har 4 478 kvinnor nyinskrivits vid rådgivningsbyråerna mot 4 942 år 1955. Med utgångspunkt från minst 5 000 nyinskrivna kvinnor vid de befintliga byråerna och cirka 1 000 vid de nytillkommande förordar *medicinalstyrelsen* att (6 000 × 20) 120 000 kronor anslås för ändamålet.

3) Belastningen under budgetåret 1956/57 uppgick till 30 870 kronor. Då någon större ökning av antalet graviditetsreaktioner ej är att förvänta kan anslagsposten upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen

1955 års familjerådgivningskommitté har i augusti 1957 avgivit betänkande med förslag till utbyggnad av de nuvarande rådgivningsbyråerna för abortförebyggande verksamhet till familjerådgivningsbyråer. Betänkandet har nyligen remissbehandlats. Därest förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag, kan detsamma förväntas träda i tillämpning tidigast den 1 januari 1959. Medelsanvisningen under förevarande anslag — som för nästa budgetår avser verksamheten under år 1958 — synes på grund härav böra uppskattas med utgångspunkt från nu gällande beräkningsgrunder.

Verksamheten har under år 1956 bedrivits vid 13 byråer eller samma antal som under år 1955. Under år 1957 har godkänts 3 nya byråer, varav hittills 2 trätt i verksamhet. Medicinalstyrelsen räknar med att under år 1958 skall tillkomma 4 nya byråer. Samtliga dessa byråer torde emellertid knappast komma att vara i verksamhet under hela året. Med hänsyn härtill och till belastningen under anslaget för budgetåret 1956/57 torde anslaget för nästa budgetår kunna upptagas till oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1958/59
anvisa ett förslagsanslag av 284 000 kronor.

[124] 121. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	400 000	367 309
1956/57	475 000	492 931
1957/58 (statsliggaren s. 1087)	475 000	
1958/59 (förslag)	490 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

Motiv

Bruttoutgifterna för budgetåret 1956/57 var 496 000 kronor. Återbetalningar har verkställts med 3 069 kronor. Antalet stipendiesökande var läsåret 1956—57 257. 243 stipendier å 2 000 kronor och 10 halva stipendier å 1 000 kronor beviljades.

Den 1 juli 1957 tjänstgjorde inom folktandvården 333 stipendiater. Av 120 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendiattjänstgöringen under budgetåret 1956/57 tjänstgjorde eller hade till tjänstgöring strax efter den 1 juli 1957 anmälts 118. Två har av olika anledningar beviljats uppskov med påbörjandet av sin tjänstgöring.

Antalet inskrivna elever vid högskolorna var vid senaste vårterminens slut 977.

Med hänsyn till den ännu bestående bristen på tandläkare inom folktandvården är det önskvärt, att stipendier utdelas även under nästkommande budgetår. Antalet bör vara oförändrat 250.

Departementschefen

Av medicinalstyrelsens redogörelse framgår, att antalet tjänstgörande stipendiater inom folktandvården den 1 juli 1957 utgjorde 333 — mot 290 ett år tidigare — eller nära en fjärdedel av totala antalet distriktstandläkare. Samtliga stipendiater, som icke av särskilda skäl beviljats uppskov, hade vid denna tidpunkt påbörjat eller skulle just påbörja tjänstgöringen.

Jag förordar, att medel för nästa budgetår beräknas för 250 stipendier om 2 000 kronor. För den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1958/59 kommer att överstiga 250, bör dock hinder icke möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av det ytterligare antal stipendier, som må bli erforderligt. Med hänsyn till det anförda och då återbetalning av beviljade stipendiebelopp regelmässigt synes förekomma i viss utsträckning, synes anslaget för nästa budgetår i enlighet med medicinalstyrelsens förslag kunna upptagas till 490 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.*
för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

[125] 122. Bidrag till driften av folktandvården

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	8 400 000	9 082 760
1956/57	9 300 000	9 097 688
1957/58 (statsliggaren s. 1087) ..	9 800 000	
1958/59 (förslag)	10 300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas till 10 300 000 kronor.

Motiv

Den 1 juli 1957 var 20 centraltandpolikliniker och 616 av 637 inrättade distriktstandpolikliniker i verksamhet. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 34, varav 19 lasarettstandläkare. Antalet distriktstandläkare uppgick till 1 430, varav 1 049 inom landstingsområdena. Härav fullgjorde 333 stipendiater föreskriven tjänstgöringsskyldighet. 445 tandläkare hade ej svensk examen. 128 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarier.

Under andra halvåret 1956 legitimerades 69 tandläkare och under första

halvåret 1957/95. Under andra halvåret 1957 beräknas omkring 85 tandläkare komma att utexamineras. Antalet distriktstandläkare den 1 juli 1958 uppskattas till minst 1 550.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn inom folktandvården under 1956 inom landstingsområdena cirka 485 000 och i städerna utanför landsting cirka 160 000 eller tillhoppa omkring 645 000 barn.

Med hänsyn till att antalet behandlade barn under perioden 1946—1956 ökat med i genomsnitt 31 000 per år för landstingsområdena och 15 000 per år för städerna utanför landsting uppskattas antalet fullständigt behandlade barn under år 1958 till cirka 547 000 resp. 190 000 eller tillhoppa cirka 737 000. Med nuvarande bidragsgrunder skulle statsbidraget uppgå till 8 752 000 kronor resp. 1 520 000 kronor eller avrundat tillhoppa 10 300 000 kronor.

Departementschefen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har den 11 september 1957 tillkallats sakkunniga för utredning av vissa frågor rörande folktandvårdens organisation. Utredningen har till uppgift att behandla frågan om åtgärder i syfte att stimulera rekryteringen av tandläkare till folktandvården. Vidare bör möjligheterna att utöka tandvården för ungdom i åldern 16—19 år ingående undersökas. Genom beslut den 20 december 1957 har Kungl. Maj:t uppdragit åt utredningen att jämväl utreda vissa frågor rörande grunderna för statsbidragsgivningen m. m. Det är min förhoppning att utredningen skall kunna framlägga förslag, som innebär, att den fortsatta utbyggnaden av folktandvården kan intensifieras.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, innebärande en ökning med 500 000 kronor, har jag ingen erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 10 300 000 kronor.

[126] 123. Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	200 000	196 200
1956/57	250 000	239 300
1957/58 (statsliggaren s. 1087)	250 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 200 000 kronor.

Motiv

Den 1 juli 1957 fanns å anslaget disponibelt 265 238 kronor. Om avdrag göres för inneliggande och redan beviljade ansökningar står för innevarande budgetår till medicinalstyrelsens förfogande ett belopp av 260 938 kronor för nya ansökningar.

För 144 i bruk varande polikliniker, för vilka bidrag ännu ej begärts, beräknas 429 300 kronor. För 63 planerade polikliniker beräknas 254 300 kronor. Ett belopp om (429 300 + 254 300) 683 600 kronor skulle alltså erfordras.

Med hänsyn till alltjämt rådande tandläkarbrist och begränsningen av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten finner sig styrelsen nödsakad att räkna med viss återhållsamhet med inrättandet av nya tandpolikliniker. Med beaktande härav och med hänsyn till eftersläpningen av rekvisitioner torde anslaget kunna begränsas till 200 000 kronor.

Departementschefen

På grund av bristen på tandläkare inom folktandvården kan man räkna med en viss återhållsamhet med inrättande av nya tandpolikliniker. Med hänsyn härtill samt till eftersläpningen av statsbidragsrekvisitionerna synes medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[127] 124. *Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	55 000	53 462
1957/58 (statsliggaren s. 1087)	45 200	
1958/59 (förslag)	46 000	

Yrkande

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm (skr. 11/9 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 46 200 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Arvoden till kurslärare.....	26 600	26 600	—
2. Reseersättningar till kursdeltagare.....	4 000	5 000	1 000
			1 000

Motiv

Lärarkollegiet åberopar skrivelse från *kursnämnden* vari anförts bl. a. följande:

Under tiden den 22 juli—24 augusti 1957 genomfördes en utbildningskurs för 30 utländska tandläkare med tysk tandläkarexamen, vilka tjänstgjort omkring två år som distriktstandläkare inom folktandvården. Förlängningen av kurstiden från fyra till fem veckor och den därigenom möjliggjorda omorganisationen av undervisningen har varit ändamålsenlig. Samtliga kursdeltagare har med gott resultat genomgått kursen. Ett antal deltagare har på ett utmärkt sätt tillgodogjort sig undervisningen.

Med hänsyn till att ytterligare ett betydande antal utländska tandläkare torde böra genomgå kompletterande undervisning bör en kurs anordnas även sommaren 1958 enligt i huvudsak samma grunder, som gällt för den under år 1957 hållna kursen.

1) Lärarkollegiet ifrågasätter, huruvida icke den höjning som skett i fråga om övriga inom högskolans verksamhet förekommande arvoden till kursgivare, bör föranleda en uppräknig i motsvarande mån av timarvoden till kurslärarna vid kursen för utländska tandläkare. Sker en dylik uppräknig, bör posten höjas.

Departementschefen

Erfarenheterna av de båda hittills hållna kurserna har varit goda. Den under år 1957 genomförda förlängningen av kursen och omläggningen av kursprogrammet har visat sig vara av stort värde för åstadkommande av ett gott studieresultat. Jag förordar därför, att även under nästa budgetår en utbildningskurs anordnas enligt f. n. gällande riktlinjer.

För reseersättningar till kursdeltagare beräknar jag ett med 1 000 kronor förhöjt belopp.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (45 200 + 1 000) 46 200 kronor eller avrundat 46 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

[128] 125. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	227 000	217 598
1957/58 statsliggaren s. 1088)	236 000	
1958/59 (förslag)	190 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, dels att det för innevarande budgetår under anslaget upptagna beloppet om 50 000 kronor för

forskningsverksamhet för nästa budgetår anvisas under särskilt reservationsanslag, dels ock att för den yrkesmedicinska centralen vid Karolinska sjukhuset avsett belopp höjes med 9 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
A. <i>Avlöningar</i>	+ 5 500
B. <i>Omkostnader:</i>	
Materiel och diverse omkostnader	+ 3 500
C. <i>Bidrag till forskningsverksamheten</i>	— 50 000
	— 41 000

Motiv

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten A. Swensson* upprättad redogörelse för centralens verksamhet under budgetåret 1956/57. Av redogörelsen framgår bl. a. följande.

Verksamheten har i stort sett fortgått efter samma riktlinjer som tidigare. Vid centralen har under året mottagits omkring 700 patienter. De undersökta personerna kan fördelas på ett fyrtiotal riskgrupper av vitt skiftande art. Härtill kommer friskkontroller av bland annat minderåriga. Försäkringsinrättningar har begärt specialutredningar och bedömning av cirka 40 mera komplicerade och svårbedömda försäkringsfall.

Härutöver har utförts gruppundersökningar på arbetsplatser för att belysa frågor rörande riskmoment och skyddsåtgärder.

Resultaten av centralens forskning rörande yrkessjukdomar har redovisats i tolv publikationer, avseende bl. a. kvartspartiklars toxicitet, s. k. kronisk koloxidförgiftning, en hygienisk undersökning av dentallaboratorier, den yrkeshygieniska kontrollen vid framställning av alkylkviksilverföreningar, glassliparsjuka, kliniska synpunkter på klordioxid, yrkeskada av salpetersyreångor och moderna insektsbekämpningsmedel.

För att tillmötesgå behovet av upplysning angående yrkesrisker och yrkessjukdomar har medicinalstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen gemensamt börjat utge ett informationsblad, *Aktuella yrkesrisker*. Yrkesmedicinska centralen fungerar vidare som jourhavande informationscentral för läkare från hela landet.

Med forskningsbidrag har under kalenderåret 1956 bedrivits fortsatta eller avslutade undersökningar rörande silikos, toxiciteten hos kvicksilverföreningar och kvarts, verkningsmekanismen vid små mängder koloxid samt retande gasers effekt på de övre luftvägarna m. m. Vidare har undersökningar utförts beträffande bl. a. koloxid, dammätningsmetoder, gaser och lösningsmedel samt de terapeutiska möjligheterna vid metallförgiftningar.

Biträdande överläkaren framför ånyo önskemålet, att verksamheten gives den mera definitiva organisationsform, som är nödvändig för att centralen skall kunna arbeta med full effektivitet.

Medicinalstyrelsen framhåller, att centralen icke kan organiseras som en permanent avdelning vid karolinska sjukhuset så länge lokalfrågan lägger hinder i vägen. Förslag om folkhälsoinstitutets omorganisation kan

föväntas genomförda först fr. o. m. budgetåret 1958/59. Då omorganisationen emellertid icke torde komma att inverka på centralens verksamhet, räknar styrelsen med att densamma kommer att under nästa budgetår bedrivas efter huvudsakligen samma riktlinjer som hittills. Ur administrativ synpunkt finnes skäl för att, även om en definitiv anknjtning av centralen till karolinska sjukhusets organisation f. n. icke är möjlig, ledningen av centralen redan nu helt anförtros direktionen för sjukhuset.

A. För höjda arvoden till underläkarna på grund av den allmänna löneförhöjningen och för ökat rörligt tillägg beräknas 5 500 kronor. Styrelsen förutsätter, att Kungl. Maj:t även i fortsättningen har möjlighet att medgiva sådan förstärkning av personalen, som befinnes oundgängligen nödvändig.

B. Posten föreslås höjd på grund av prisstegringar å förbrukningsmateriel samt för löpande underhåll och komplettering av centralens instrumentutrustning m. m.

C. Posten bör brytas ut till ett särskilt reservationsanslag, förslagsvis benämnt Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område.

Departementschefen

Vid anmälan av motsvarande anslag för de senaste budgetåren har ett ställningstagande till yrkesmedicinska centralens definitiva organisation och verksamhetsområde ansetts böra anstå i avvaktan på prövning av förslag av folkhälsoinstitutsutredningen angående omorganisation av statens institut för folkhälsan. Förslaget kunde nämligen väntas komma att påverka avgränsningen av centralens arbetsområde i förhållandet till institutet. Såsom framgår av vad jag anfört under folkhälsoinstitutets avlöningsanslag, är det min avsikt att för 1958 års riksdag skall framläggas proposition med förslag rörande institutets framtida organisation. Enligt utredningen avses någon väsentlig förändring av centralens verksamhetsområde icke komma att ske. Frågan härom kommer att upptagas till diskussion i propositionen. I avvaktan härpå synes verksamheten även under nästa budgetår få bedrivas efter huvudsakligen samma riktlinjer som hittills. Jag förutsätter härvid, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen, om så skulle visa sig oundgängligen nödvändigt.

Den automatiska stegringen av lönekostnaderna på grund av 1957 års lönerevision föranleder en uppräknings av anslaget med cirka 8 000 kronor.

För prisstegringar på förbrukningsmateriel beräknar jag ett ökat medelsbehov under anslagsposten till materiel och diverse omkostnader med 1 000 kronor. Då posten för innevarande budgetår uppräknats med 5 000 kronor för viss engångsanskaffning, torde densamma böra minskas med 4 000 kronor.

Mot förslaget att för bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjuk-

domar anvisa ett särskilt reservationsanslag har jag icke något att erinra. För ändamålet har f. n. beräknats 50 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör således anslaget nedräknas med (50 000 + 4 000 — 8 000) 46 000 kronor och sålunda uppföras med (236 000 — 46 000) 190 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[129] 126. **Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område.** Särskilt anslag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område finnes icke upptaget i gällande riksstat. Under anslaget till viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område har emellertid för ändamålet anvisats 50 000 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att särskilt reservationsanslag för ifrågavarande ändamål uppföres med 50 000 kronor.

Motiv

Det har i flera fall förekommit, att beviljade forskningsbidrag av förbi-seende från sökandenas sida icke uttagits inom den för utbetalning från förslagsanslag föreskrivna tiden. I sådana fall krävs Kungl. Maj:ts medgivande till utbetalning. Detta innebär en onödig omgång. I likhet med andra statliga forskningsanslag bör därför det för forskning rörande yrkessjukdomar avsedda beloppet ges karaktär av reservationsanslag. Till dess erfarenhet vunnits av hur anslaget utnyttjas bör för ändamålet uppföras oförändrat 50 000 kronor.

Då medicinalstyrelsen icke besitter erforderlig sakkunskap för avgivande av förslag till utdelning av bidrag från anslaget, bör denna uppgift överlämnas åt statens medicinska forskningsråd.

Yttrande

Statens medicinska forskningsråd har ingen erinran mot medicinalstyrelsens förslag. Med hänsyn till att anslagsmedlen ifråga skall användas till försöksverksamhet av forskningskaraktär för sådana projekt som i hög grad har karaktär av målforskning, finner rådet det rimligt, att anslaget uppföres som ett särskilt reservationsanslag, som med hänsyn till anslagets speciella ändamål fördelas efter i viss mån andra principer än som gäller för rådets övriga anslag. Rådet förutsätter, att rådet får fatta beslut rörande fördelningen av anslaget och att kontrollen av de utdelade anslagen får ske på samma vis som rådets kontroll av övriga forskningsanslag, som står till rådets förfogande.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört under föregående punkt anser jag i likhet med medicinalstyrelsen lämpligt, att ett särskilt reservationsanslag upptages för bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomar. Närmare bestämmelser angående utdelning av bidrag från anslaget torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. För ändamålet torde för nästa budgetår böra anvisas oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[130] 127. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 000 000	871 646
1955/56	1 000 000	915 957
1956/57	900 000	960 897
1957/58 (statsliggaren s. 1089)	900 000	
1958/59 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv

Den alltjämt betydande belastningen på anslaget beror bl. a. på numera tillämpade behandlingsmetoder med relativt höga kostnader för läkemedel, t. ex. penicillin.

Antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1953 till 14 170, år 1954 till 13 924, år 1955 till 14 025, år 1956 till 13 838 samt första halvåret 1957 till 6 083. Frekvensen har alltså under de senaste åren hållit sig på ungefär samma nivå. Även om syfilis fortfarande visar nedgång, är gonorréfrekvensen alltjämt påfallande hög.

1) För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1956/57 utgivits 522 373 kronor. Beloppet avser bidrag till bl. a. arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel. Då någon väsentlig ökning av läkemedelskostnaderna icke torde vara att emotse beräknas för den allmänna delen sammanlagt 700 000 kronor.

2) Ersättningarna till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har för budgetåret 1956/57 uppgått till 223 499 kronor, motsvarande cirka 60 000 prov. Därjämte utfördes cirka 40 000 prov vid statens bakterio-

logiska laboratorium. Medelsbehovet för ändamålet uppskattas till cirka 225 000 kronor. Kostnaderna för blodprov för Wassermans reaktion uppgick under föregående budgetår till 151 752 kronor, motsvarande omkring 34 500 prov. Dessutom har under budgetåret vid statens bakteriologiska laboratorium utförts cirka 72 500 undersökningar. För ifrågavarande prov beräknas 150 000 kronor. För prov enligt den s. k. TPI-testen beräknas 75 000 kronor.

Sammanlagt beräknas för nämnda odlingar och prov 450 000 kronor.

3) För bidrag till avlönande av 8 kuratorer i de fyra största städerna beräknas 60 000 kronor, vilket innebär en höjning av bidraget med 15 procent. Arvodena har varit oförändrade sedan 1953/54.

4) Statsbidraget till avlönande av den läkare, som har inseende över mottagningarna i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kronor.

5) För upplysningsverksamhet beräknas oförändrat 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattas alltså till (700 000 + 450 000 + 60 000 + 1 200 + 10 000) 1 221 200 kronor. Med hänsyn till belastningen torde anslaget kunna begränsas till 1 100 000 kronor.

Departementschefen

Antalet nyanmälda fall av könssjukdomar är alltjämt betydande. Effektiva åtgärder för deras bekämpande bör därför även i fortsättningen vidtagas.

För bidrag till avlönande av kuratorer beräknar jag oförändrat belopp.

I övrigt har jag ingen erinran mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Anslaget torde emellertid med hänsyn till belastningen under de närmast föregående budgetåren kunna begränsas till 1 000 000 kronor, vilket innebär en ökning med 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[131] 128. Skyddsympning mot difteri

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	90 572
1955/56	40 000	89 827
1956/57	60 000	99 997
1957/58 (statsliggaren s. 1090)	60 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frivillig skyddsympning mot difteri har under år 1956 visat en ökad frekvens. Antalet ympningar uppgick år 1953 till 40 000, 1954 till 44 250, 1955 till 88 200 och 1956 till 102 000.

Difterifrekvensen har de senaste åren sjunkit från 13 fall år 1953 till 1 fall 1954, 3 fall 1955 samt inget fall 1956. Varken för 1955 eller 1956 redovisas bacillbärare. Den av den »naturliga infektionen» åstadkomna immuniteten mot sjukdomen sjunker samtidigt och vid ett dåligt immunitetsläge kan sjukdomen åter snabbt gripa omkring sig.

Med hänsyn till de ovissa förutsättningar som påverkar anslagsberäkningen föreslås, att anslaget upptages med oförändrat 60 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen å anslaget torde detsamma böra höjas med 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1958/59
anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[132] 129. Skyddsympning mot polio

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 000 000	296 669
1957/58 (statsliggaren s. 1090)	2 000 000	
1958/59 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningen budgetåret 1956/57 motsvarar icke de verkliga kostnaderna. Fr. o. m. den 1 juli 1957 inkomna rekvisitioner uppgår till mer än 750 000 kronor.

Medicinalstyrelsen räknar preliminärt med att anslutningen till ympningarna våren 1957 genomsnittligt varit 70—75 procent. Man kan vid kommande ympningar räkna med större anslutning, sedan nu allmänhetens förtroende för ympningarna vunnits. Åtskilliga föräldrar, som tidigare avböjt ympning, väntas ha ändrat åsikt. *Medicinalstyrelsen* uppskattar därför anslutningen till ympningarna våren 1959 till cirka 85 procent. De kategorier, som då främst böra ifrågakomma, är tidigare ej ympade folkskolebarn samt förskolebarn, födda år 1955. Antalet sådana barn, som skall ympas, beräknas till 225 000.

Då erfarenheten visat, att risken för polio är större för gravida kvinnor än för befolkningen i övrigt, bör dessa kvinnor snarast erbjudas skydd genom polioympning. Detta bör ske inom den förebyggande mödravårdens ram och organiseras efter samma principer som gäller för vaccinering av barn. Möjlighet bör även hållas öppen att utsträcka den kostnadsfria ympningen till andra grupper och åldersklasser än ovan nämnts. Kostnaderna för ympningarna bör i så fall tills vidare bestridas från förevarande anslag.

Ersättningen till ympare och övervakare samt kostnader för materiel beräknas efter samma grunder som vid ympningen våren 1957.

För propaganda beräknas oförändrat 30 000 kronor.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat 2 000 000 kronor.

Departementschefen

Under våren 1957 har skyddsympningar mot polio genomförts för fyra årsklasser skolbarn, födda åren 1946—1949, samt fyra årsklasser förskolebarn, födda åren 1950—1953. Omkring 650 000 barn har ympats. Anslutningen bland skolbarnen har utgjort i genomsnitt cirka 80 procent och bland förskolebarnen cirka 60 procent. En tredje injektion till dessa barn kommer att ges i början av innevarande år.

Ympningsprogrammet för våren 1958 upptar vidare tre årsklasser skolbarn, födda åren 1943—1945, samt en årsklass förskolebarn, födda år 1954. I runt tal 400 000 barn beräknas härigenom erhålla möjlighet till skyddsympning. Därjämte avses resterande barn från 1957 års ympning få tillfälle härtill.

För budgetåret 1958/59 synes i första hand förskolebarn, födda år 1955, böra komma i fråga för kostnadsfri ympning. Härtill kommer resterande barn från ympningen våren 1958 samt en tredje injektion till samtliga, som ympats under sistnämnda tid. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag förordar jag vidare, att kostnadsfri skyddsympning anordnas för gravida kvinnor, vilka synes vara särskilt utsatta för risken att drabbas av polio. Ympningen bör organiseras inom ramen för den förebyggande mödravården.

Förutom nu avsedda ympningar föreslår jag, att möjligheterna att organisera ympning även av ungdomar och vuxna upp till 40-årsåldern undersökes. I första hand synes man härvid böra inrikta sig på årsklasserna 1934—1942, därvid dock för år 1959 endast de fem yngsta årsklasserna torde kunna komma i fråga. Jag förutsätter därvid, att vederbörande erlägger skäligen ersättning för själva ympningen, medan vaccinet tillhandahålles kostnadsfritt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser om organisationen av dessa ympningar.

Såsom framgår av vad jag föreslagit under avlöningsanslaget till statens bakteriologiska laboratorium, avses laboratoriet komma att för nästa budgetår erhålla sådan förstärkning av resurserna, att poliovaccin kan framställas i en omfattning som gör det möjligt att genomföra det skisserade ympningsprogrammet med svenskt vaccin. Något utländskt vaccin synes alltså ej behöva importeras för ändamålet.

Kostnaderna för nästa budgetårs skyddsympningar mot polio kan — inklusive ett belopp av 30 000 kronor för propaganda — uppskattas till i runt tal 1 000 000 kronor under förevarande anslag, vilket innebär en minskning med hälften.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[133] 130. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	30 000	517 005
1955/56	30 000	61 775
1956/57	35 000	168 617
1957/58 (statsliggaren s. 1091)	80 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Medel disponeras under anslaget till stipendier för snabbutbildning av narkosläkare samt till kurser i behandling av svalg- och andningsförlamningar. Vidare bekostas vård av i styrelsens respiratorcentral ingående respiratorer samt arvode till den läkare, som handhar respiratorerna. Ersättning till två nordiska expertgrupper har också utgått från anslaget, liksom ersättningar för skyddskoppymningar utanför den förebyggande barnavårdens ram.

Sedan inspektören för spetälskesjukvården avlidit år 1956, har styrelsen ej funnit skäl förordna ny inspektör. Tjänsten bör i stället ombildas till en befattning som konsult för tropiska sjukdomar, i vilkens åligganden bl. a. skulle ingå spetälskesjukvården. Till dess verksamhetens omfattning blir närmare utformad torde arvodet till konsulten bära utgå med samma belopp som till inspektören, 600 kronor för år, varjämte han bör åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning.

Det epidemiologiska läget är f. n. gynnsamt. Prognosen beträffande epidemiska sjukdomar är emellertid alltid osäker och situationen kan radikalt förändras. Kostnaderna för vissa centrala åtgärder, till exempel snabbutbildning av narkosläkare och utbildningskurser i behandling av vissa former av polio bör även under nästa budgetår bestridas från anslaget. I övrigt förutsätter medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t liksom tidigare äger möjlighet att disponera medel från anslaget såväl till sådana överläggningar och utredningar i hälsovårdsfrågor som till särskilda åtgärder till förebyggande och bekämpande av epidemiska sjukdomar, för vilka medel ej finns i annan ordning tillgängliga.

Med hänsyn till de ovissa förutsättningar, som påverkar anslagsberäkningen, föreslår medicinalstyrelsen, att anslaget upptages med oförändrat 80 000 kronor.

Departementschefen

Såsom medicinalstyrelsen framhållit torde särskild inspektör för spe-tälskesjukvården i fortsättningen ej vara nödvändig. Förslaget att ombilda inspektörsbefattningen till en befattning som konsult för tropiska sjukdomar kan jag ej tillstyrka. Däremot synes medicinalstyrelsen böra äga möjlighet att i mån av behov anlita medel under anslaget för bestridande av kostnader för tillfälliga konsultationer rörande sådana sjukdomar.

I annat sammanhang har ifrågasatts anordnande av en särskild undersökning vid statens veterinärmedicinska anstalt rörande förekomsten av paratyfus hos höns. Därest en sådan undersökning kommer till stånd förutsätter jag, att vissa kostnader för provtagning m. m. i samband med undersökningen — beräknade till omkring 17 000 kronor — får bestridas från förevarande anslag.

I övrigt synes för anslaget böra gälla samma dispositionsbestämmelser som tidigare. Med hänsyn till belastningen torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 20 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård*
för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 000
kronor.

[134] 131. Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	150 000	4 026
1957/58 (statsliggaren s. 1092)	150 000	
1958/59 (förslag)	100 000	

Med hänsyn till de ovissa förutsättningar, som påverkar medelsbehovet, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[135] 132. **Ambulans- och räddningsflygtjänst.** Något anslag med ifrågavarande rubrik finnes ej upptaget i gällande riksstat. För ändamålet har emellertid under förslagsanslagen till sjuktransporter med flygplan och till understödjande av helikopterflyg anvisats 70 000 resp. 275 000 kronor (statsliggaren s. 1092).

Från anslaget till sjuktransporter med flygplan bestrides vissa kostnader för flygvapnets ambulansflygplan i Luleå och Östersund, nämligen över-
syns-, underhålls-, drivmedels- och administrationskostnader. Från anslaget bestrides vidare utgifter för begagnande av privata flygplan vid transportuppdrag, företrädesvis i Norrbottens och Jämtlands län, som icke lämpligen kan utföras med helikopter. Av anslaget till understödjande av helikopterflyg är 200 000 kronor beräknade för dylik verksamhet i Norrbottens län. Resten är avsedd att möjliggöra undsättningsflygningar med helikopter i Stockholms skärgård och andra delar av riket.

Verksamheten administreras av flygförvaltningen och länsstyrelsen i Norrbottens län. Länsstyrelsen åligger bl. a. att träffa avtal med vederbörande flygföretag om helikopterverksamhet i länet. Flygförvaltningen har motsvarande uppgift för landet i övrigt och handhar verksamheten beträffande flygvapnets ambulansplan och andra flygningar med konventionella flygplan.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 13 april 1956 ledamoten av riksdagens första kammare, sedermera statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet B. Näsgård att verkställa utredning av frågan om utbyggnad av ambulans- och räddningsflygtjänsten i riket m. m. Sedan Näsgård den 16 februari 1957 erhållit begärt entledigande från sakkunniguppdraget uppdrogs åt ledamoten av riksdagens andra kammare P. G. A. Svensson i Stenkyrka att vara utredningsman. Utredningen har den 15 oktober 1957 avgivit betänkande rörande ambulans- och räddningsflygtjänsten, i det följande kallat undsättningsflygtjänsten.

Yrkande

Utredningen föreslår, att för budgetåret 1958/59 för kostnader för ambulans- och räddningsflygningar anvisas sammanlagt 541 000 kronor, varav för helikopterverksamhet 506 000 kronor och för annan flygverksamhet 35 000 kronor.

Motiv

Utredningen redogör först för den nuvarande organisationen av undsättningsflygverksamheten och anför bl. a.

Vad först beträffar *flygvapnets ambulansflygplan*, ursprungligen tre med stationering i Luleå, Östersund och Hägernäs, har det i Hägernäs stationerade planet i september 1956 havererat och kasserats utan att något nytt plan anskaffats i dess ställe. Luleåplanet har under budgetåret 1956/57 hållits i reserv och tages numera normalt icke i bruk för avsett ändamål.

I nedanstående tablå redovisas verksamheten fr. o. m. år 1954:

År	Förläggningsplatser	Antal transporter	Antal patienter	Flygtid timmar	Flyg-kilometer
1954	Hägernäs	42	42	32.37	4 899
	Östersund	12	11	27.20	4 428
	Luleå	27	27	106.30	23 361
	Summa 1954	81	80	166.27	32 688
1955	Hägernäs	33	32	22.20	3 159
	Östersund	14	16	40	7 110
	Luleå	15	15	53.30	11 485
	Summa 1955	62	63	115.50	21 754
1956	Hägernäs	50	52	30.28	4 397
	Östersund	10	10	23.10	4 390
	Luleå	8	8	34.10	7 055
	Summa 1956	68	70	87.48	15 842
1957	Östersund	7	7	24.15	4 280

Undsättningsflygningar med privata flygplan torde uppgå till ett eller annat tiotal om året, huvudsakligen i Norrbottens och Jämtlands län. Vissa undsättningsflygningar utföres med flygvapnets Catalinaplan och andra militära flygplan utan att kostnaderna belastar sjuktransportanslaget. Antalet dylika flygningar under år 1956 uppgick till 65.

I fråga om helikopter verksamheten anføres.

I *Norrbotten* har en statsunderstödd helikopter av typ Bell 47 G, tillhörig Ostermans Aero AB (i det följande kallat »Ostermans»), från sin bas i Gällivare under perioden den 1/9 1956—den 31/8 1957 utfört ett 100-tal uppdrag om tillhoppa omkring 250 flygtimmar för undsättningsflygtjänsten. För verksamheten under budgetåret 1956/57 har gällt ett mellan länsstyrelsen i Norrbottens län och Ostermans träffat avtal av i huvudsak samma innehåll som tidigare avtal. Sålunda har utgått fast avgift inkluderande ersättning för jourtjänst m. m. å 158 000 kronor samt en avgift av 180 kronor för uttagen flygtimme jämte i förekommande fall viss traktamentsersättning m. m. Till samma timpris har utförts även andra uppdrag än undsättningsflygningar motsvarande cirka 300 flygtimmar, varav 200 för vattenfallsstyrelsens räkning.

I samråd med länsstyrelsen i Jämtlands län organiserade flygförvaltningen helikopterberedskap i *Östersundsområdet* under fyra månader vintern 1956/57 enligt särskilt avtal, som flygförvaltningen ingick med Ostermans. Ersättning skulle utgå dels för jourtjänst med ett bestämt belopp

av 3 080 kronor för månad och dels för utförda flyguppdrag med 325 kronor för timme jämte grundavgift å 100 kronor för varje uppdrag. Helikoptern anlätades under angivna tider endast för ett undsättningsuppdrag.

Undsättningsflygtjänsten i *Stockholmsområdet* uppehålls främst med helikopter enligt särskilt avtal mellan flygförvaltningen och Ostermans, innefattande fast ersättning för jourtjänst m. m. Bolaget har ägt uppbära cirka 30 000 kronor i fast avgift under budgetåret 1956/57. Timkostnadspriset har bestämts på samma sätt som för Östersundshelikoptern. Antalet utförda flygningar utgjorde ett hundratal och flygtiden sammanlagt drygt 200 timmar. Baseringsorten är Bromma flygplats.

I *övriga delar av landet* har statsunderstödd helikopter verksamhet förekommit endast sporadiskt och redovisas i den för Stockholmshelikoptern upptagna tiden.

Beträffande tillgången på flygmateriel visar gjorda undersökningar i fråga om *konventionella flygplan*, att ett 20-tal flygföretag finns med tillstånd att utföra ambulansflygningar. Dessa företag förfogar tillsammans över cirka 20 två-motoriga och cirka 50 en-motoriga flygplan. Vissa av de en-motoriga planen har visat sig lämpade för undsättningsuppdrag även under krävande förhållanden, men de har varit i bruk 10 å 15 år och är i behov av att ersättas med nya enheter. De två-motoriga planen kan av olika skäl, trots att de kan förses med två eller flera bårar, icke anses helt lämpliga för längre ambulansflygningar. Önskvärt är, att tillgången på moderna, för ambulansuppdrag lämpade flygplan tillgodoses genom viss nyanskaffning. Detta understrykes också av att flygvapnets två återstående speciella ambulansplan är nedslitna och föråldrade och att tillgången på militära transport- och stabsplan överhuvudtaget är knapp. Genom övergången till readrift inom flygvapnet finnes, utöver nyssnämnda flygplan, numera icke några för ambulansuppgifter lämpade plan vid flygförbanden.

Hela antalet *helikoptrar* i landet utgör nu 13, varav 2 Sikorsky S 55, 1 Alouette, 1 Bell 47 J och 9 andra Bell-helikoptrar. Med undantag av Alouette-helikoptern och en Bell 47 G-2 tillhör samtliga Ostermans. Åtminstone två företag planerar enligt uppgift att anskaffa ytterligare helikoptrar bl. a. även Bell 47 J. Sikorsky-helikoptrarna användes på grund av sin storlek endast undantagsvis för undsättningsuppdrag. Bell 47 J och Alouette kan transportera en eller två patienter liggande på bår inne i kabinen, som även har plats för en sjukvårdare. I detta avseende innebär dessa helikoptrar en avsevärd förbättring gentemot tidigare helikoptrar av typerna Bell 47 D och G, där en liggande patient icke får plats inne i kabinen utan måste transporteras i en sluten bårkabin utanför den egentliga flygkroppen. För räddningstjänsten är det av betydelse, att ifrågavarande helikoptrar äro utrustade med vinschanordning. Ehuru de tidigare typerna av Bell 47 i praktiken visat sig nöjaktigt uppfylla de krav, som kan uppställas för användning vid undsättningsuppdrag, är Bell 47 J avsevärt bättre lämpad för dessa ändamål, särskilt under de svåra väderleksförhållanden, som ofta

råder i Norrland. AB Lapplandsflyg har förvärvat en helikopter av typ Bell 47 G-2, en utveckling av Bell 47 G med större motorstyrka och räckvidd än denna. Sjukbåren appliceras dock här liksom på den äldre modellen utanför kabinen. Denna helikopter är stationerad i Porjus.

Efter beslut av 1957 års riksdag har marinen påbörjat inrättandet av en helikopterorganisation. Fyra två-motoriga helikoptrar av märket Vertol H 21, har beställts. För nästa budgetår planeras inköp av ytterligare två Vertol-helikoptrar och fyra mindre helikoptrar. Organisationen beräknas vara helt utbyggd år 1965 och då praktiskt taget täcka rikets samtliga kustområden.

Arméns helikopterorganisation skall enligt tillgängliga uppgifter ha sin tyngdpunkt i övre Norrland. Ännu föreligger icke något beslut av statsmakterna rörande denna organisation, och det kan beräknas dröja minst fem år efter det beslut fattats, innan helikopterväsendet inom armén blivit utbyggt i planerad omfattning.

I sina allmänna synpunkter framhåller utredningen, att den nuvarande kombinationen av konventionella flygplan och helikoptrar enligt hittillsvarande erfarenheter visat sig särskilt lämplig för undsättningsverksamhet under svenska terräng- och klimatförhållanden. Den har i allt väsentligt kunnat tillgodose rimliga krav på snabb insats vid sjukdomsfall, olyckshändelser och liknande situationer. Utredningen anser det uppenbart, att undsättningsflygtjänsten även framdeles bör baseras på samverkan av helikopter och konventionellt flyg. En viss »arbetsfördelning» är här given. Helikoptrar och mindre flygplan, särskilt sådana av amfibietyp, lämpar sig bäst för uppdrag av mera lokal karaktär. För långa transporter bör större och snabbare amfibieplan eller andra flygplan av lämplig typ stå till förfogande. Undsättningstjänsten kan emellertid icke bereda full sysselsättning för enbart därför avsedd flygmateriel. Då både flygplan och helikoptrar representerar betydande kapitalvärden och måste omhänderas av väl skolad personal bör materiel och personal beredas största möjliga uppdragsmängd vid sidan om undsättningsuppdragen. Endast härigenom kan kostnaderna för begagnande av flyg hållas nere.

En vidgad samverkan med det militära helikopterväsendet kan bli aktuell, när detta blivit utbyggt. För militärt ändamål anskaffade helikoptrar i undsättningstjänsten kan då, i den mån verksamhetsområdena sammanfaller och de militära helikoptrarna är av lämplig storlek, tänkas utnyttjas för undsättningsuppdrag. Organisationen av undsättningsflygtjänsten torde då böra omprövas med hänsyn till de nya förutsättningarna.

Den ojämförligt största användningen av helikopter hos de civila statliga myndigheterna förekommer inom statens vattenfallsverk. Behovet tillgodoses genom förhyrning av helikopter från enskilda företag. Flygverksamheten, som huvudsakligen är förlagd till sommarhalvåret, avser i första hand det inre av Norrland, således de områden, där undsättningsflygtjänsten är

mest aktuell. Det totala behovet av helikopterverksamhet för civila statliga ändamål är emellertid icke så stort, att det motiverar en civil statlig helikopterorganisation. Behovet bör sålunda liksom hittills utan svårighet kunna tillgodoses genom privata flygföretag. De hittills gjorda erfarenheterna av samverkan med enskilda företag bedömes av utredningen såsom övervägande goda.

Behovet av konventionella flygplan för undsättningsflygtjänsten har i och med utvecklingen av helikopterverksamheten minskat. För de uppgifter, som alltjämt förekommer, anser utredningen behov av fast stationerade statliga ambulansflygplan icke längre föreligga. Inom detta område bör behovet kunna tillgodoses genom att anlita flygplan tillhöriga privata företag eller flygvapnet.

Utredningen understryker vidare, att förbättrade kommunikationer kan minska behovet av undsättningsflygverksamhet. Å andra sidan ställes genom turistväsendets utveckling i fjällområdena nya krav på räddningstjänsten.

En effektiv central organisation av verksamheten är en väsentlig förutsättning för att en undsättningsflygtjänst, som bygger på insats i första hand av civila flygförare, skall kunna fungera väl. Det högsta ansvaret bör därför samlas på en hand. Flygförvaltningen, som f. n. omhänderhar en del av verksamheten, har i och för sig stora förutsättningar för uppgiften och har också på ett förtjänstfullt sätt fullgjort sina hittillsvarande åligganden. Då de militära ambulansflygplanen numera icke har samma betydelse för organisationen som tidigare, föreligger emellertid icke längre samma skäl att betunga flygförvaltningen med uppgiften att svara för den civila undsättningsflygtjänsten. Från ämbetsverkets sida har också uttryckts önskemål om befrielse från uppgiften.

Enligt utredningens uppfattning har luftfartsstyrelsen — som på den civila sidan har högsta ansvaret för flygverksamheten i riket — synnerligen goda förutsättningar att administrativt samordna och leda undsättningsflygverksamheten i hela riket. Utredningen föreslår därför, att luftfartsstyrelsen erhåller uppdrag att tjänstgöra som huvudman för verksamheten. Då verksamheten fortsättningsvis bör bedrivas i allt väsentligt i samma former som hittills, innebär uppgiften bl. a. att förhandla med olika flygföretag om avtal rörande verksamhetens bedrivande i de delar av landet, där behov av stationärt undsättningsflyg finnes eller kan uppkomma. Även i övrigt bör det ankomma på luftfartsstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för att verksamheten anpassas efter det aktuella behovet och fungerar effektivt.

Utredningen understryker särskilt angelägenheten av att en samordning av förekommande avtalsuppgörelser på det statliga civila och militära området om förhyrning av helikopter sker under medverkan av luftfartsstyrelsen. Särskilt för bedömande av frågor om ersättning för

fasta kostnader och jourtjänst kan en dylik samordning vara av betydelse för att åstadkomma fördelaktigare villkor för beställaren.

Vad angår organisationen av helikopterverksamheten finner utredningen, att den höga utnyttjningsgraden klart ådagalagt behovet av en hela året omfattande helikopterberedskap i *Norrbottens län*. Utredningen föreslår, att helikopterstationen för detta område utrustas med helikopter av större typ, i första hand Bell 47 J, så att patienten kan medföras inne i kabinen. Förläggningssorten bör fortfarande vara Gällivare men — i likhet med vad som f. n. är möjligt enligt gällande avtal — bör helikoptern under förutsättning att hangarfrågan ordnas kunna förläggas till Kiruna, då behovet av helikopter i detta område är särskilt påtagligt.

Det hittills tillämpade ersättningssystemet bör i princip i allt väsentligt fortfarande gälla. Den fasta ersättningen torde dock böra höjas och uppskattas enligt tillgängliga prisuppgifter till 210 000 kronor. I gengäld beräknas timpriset sänkt från 180 till 160 kronor. I motsats till tidigare bör andra flygningar än undsättningstransporter och uppdrag för länsstyrelsens räkning ersättas enligt gällande marknadspris. Utredningen anser att det icke finnes anledning att med medel, som anvisas för undsättningsflyg, subventionera flygning på uppdrag av statliga och kommunala myndigheter för andra ändamål. Den ersättning som flygföretaget erhåller utöver det avtalade timpriset skall inbetalas till staten och användas för att reducera utgifterna för undsättningsflygtjänsten. Bestämmelsen har införts i avtalet redan för innevarande budgetår för att möjliggöra insättandet av den större helikoptern Bell 47 J. Någon nämnvärd minskning beträffande antalet av de uppdrag, som beröres av den genomförda avgiftsdifferentieringen, anser utredningen ej anledning räkna med.

Beträffande *Västerbottens och Jämtlands län* anföres.

I båda dessa län får vägnätet anses vara bättre utbyggt än i Norrbotten. Även här finnes dock ännu många boställen utan vägförbindelse eller med mycket lång väg till närmaste sjukhus eller sjukstuga. I Jämtland ställer den livliga turismen särskilt vintertid stora krav på effektiv undsättningstjänst. Sedan på senare år en kraftig utveckling av turistväsendet i Västerbottens fjälltrakter skett, har önskemål framförts om inrättande av undsättningsflygtjänst även i detta län.

Då den hittillsvarande ordningen varit ägnad att tillgodose förekommande behov i Östersundsområdet, anser utredningen tillräcklig anledning icke föreligga att för närvarande inrätta permanent helikopterstation inom detta område. Däremot bör liksom hittills helikopter tillfälligt stationeras i Östersund under de s. k. förfallstiderna och vid andra tillfällen, då länsstyrelsen finner detta påkallat. För invånarna i de glesbefolkade inre delarna av Västerbottens län med dess stora avstånd skulle tillgång till helikopter inom detta område innebära en avsevärd trygghetskänsla. Härtill kommer värdet därav för turistväsendet och för vissa lokala uppgifter, t. ex. av polisjär natur och inom lappväsendet. Användningen av helikopterflygtid för andra uppdrag än undsättningsflyg beräknas komma att uppnå ungefär samma stor-

leksordning som i Norrbotten. Enbart vattenfallsverkets behov uppskattas sålunda till cirka 200 timmar om året.

I det inre av Västerbottens län saknas för civil flygverksamhet upplåtna flygfält och utbyggd flygsäkerhetstjänst. Begränsade möjligheter föreligger därför att driva flygverksamhet med konventionella plan. Icke heller finnes något fast etablerat flygföretag i denna del av landet. Under angivna betingelser kommer däremot helikopterns speciella egenskaper till sin rätt.

Utredningen förordar sålunda, att en fast helikopterstation försöksvis inrättas för Västerbottens län. Såsom lämplig baseringsort föreslås Storuman, som ligger centralt i länet och även lämpar sig som utgångsplats för flygningar vid sidan om undsättningstjänsten. Södra Norrbotten nås lätt därifrån liksom skärgårdsområdet vid Holmöarna. Avståndet till Östersund och Jämtlands fjälltrakter är icke större än att Västerbottenshelikoptern på ett par timmar kan förflytta sig dit, om akut behov av helikopterinsats skulle uppstå där under tid, då helikopterberedskap ej är inrättad i Östersund. Sjukvårdsinrättningar finnes i Vilhelmina (sjukstuga) och Lycksele (lasarett), som ligger inom nära räckhåll från Storuman. I Umeå, dit flygtiden från Storuman är cirka en timme, finnes centrallasarett och anknötning till det inrikes trafikflyget. Liksom i Norrbotten bör helikoptern tidvis kunna förläggas till annan basplats än den ordinarie. Önskvärt är att redan från början av verksamheten kan disponeras helikopter av den större typen.

För stadigvarande basering av helikopter i denna del av landet erfordras tillgång till hangar med verkstadsutrymme. Under en försöksperiod torde dock hangarfrågan kunna lösas provisoriskt genom upplåtelse av större garageutrymme eller dylikt. Utfaller försöksverksamheten väl, aktualiseras önskemålet att snart nå en tillfredsställande lösning av hangarfrågan. Enligt utredningens mening bör vederbörande kommun eller landstinget påtaga sig ansvaret härför.

Luftfartsstyrelsen bör erhålla uppdrag att förhandla om villkoren för helikoptertjänsten. Härvid synes det för Gällivarehelikoptern gällande avtalet i tillämpliga delar kunna tjäna som förebild.

För *skärgårdsområdena* — Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Smålands och Blekinge skärgårdar samt Bohuslän — föreligger underlag för regelbunden helikopterverksamhet endast i fråga om Stockholms skärgård, till vilken då räknas även skärgården utanför Södermanland. Krav på helikopterberedskap har framförts även beträffande Östergötlands och Smålands skärgårdsområden, särskilt under förfallstiderna.

Utredningen finner, att den nuvarande jourtjänsten för Stockholmsområdet bör bibehållas. I avtalet bör intagas bestämmelser om att vederbörande företag skall vara skyldigt att mot avtalad flygtidsersättning ställa ytterligare minst en helikopter till förfogande för att med kort varsel insättas i den del av södra eller mellersta Sverige, där akut behov uppstår, med stationering i exempelvis Norrköping eller Västervik.

Behov av helikopter för ambulansuppdrag föreligger i allmänhet icke inom övriga skärgårdsområden. Möjlighet bör emellertid finnas att tillfälligt stationera helikopter inom dessa områden.

Gotland och Gotska Sandön kan icke nås av helikoptern i Stockholmsområdet. För ambulanstransporter från dessa öar måste större helikopter användas. Vad Gotland beträffar medför dock regelbunden flyglinjetrafik, att behov av helikoptertransport beräknas föreligga endast undantagsvis.

I fråga om övrig flygverksamhet har utredningen funnit, att systemet med speciella ambulansplan vid vissa flygflottiljer med hänsyn till de relativt få uppdragen innebär ett dåligt utnyttjande av materiel och besättning. Det har därför ifrågasatts att indraga dessa plan. Utredningen anser hinder icke böra möta att fr. o. m. nästa budgetår låta det f. n. reservställda ambulansplanet i Luleå utgå ur organisationen. Förekommande flyguppsdrag i denna del av landet kan antingen utföras med Gällivarehelikoptern eller med konventionella privata flygplan. Sådana finnes baserade i Gällivare, Kiruna och Porjus. Den regelbundna linjeflygtrafiken på sträckan Kiruna—Luleå och vidare söderut kan givetvis också utnyttjas i vissa fall.

Antalet utryckningar för flygambulansen i Östersund har de senaste åren varit omkring 10. Graden av utnyttjande är således ganska låg. Det civila flygföretaget Jämtlandsflyg i Östersund har förklarat sig villigt att åtaga sig alla inom detta område förekommande ambulansuppdrag och att kostnadsfritt hålla erforderlig jourtjänst. Företaget, som disponerar fyra mindre flygplan, har även förklarat sig berett att komplettera flygplansparken. Luftfartsstyrelsen har meddelat företaget tillstånd att med nu tillgängliga flygplan driva yrkesmässig luftfart, innefattande även ambulansflygningar.

Utredningen förordar, att Jämtlandsflyg försöksvis under budgetåret 1958/59 får svara för undsättningsflygtjänst i Östersundsområdet på villkor att garanti erhålles för en effektiv jourtjänst. Intill dess företaget anskaffat ett större och för ambulanstjänst lämpligt plan, anser utredningen vidare icke tillrådligt att helt avveckla ambulansplanet vid Jämtlands flygflottilj. Detta bör således tills vidare alljämt bibehållas vid flottiljen, men kan reservställas.

För längre ambulanstransporter torde även i fortsättningen få användas tillgängliga militära och civila flygplan. Då luftfartsstyrelsen förutsattes uppehålla nära kontakt med flygstabens flygsäkerhetsavdelning samt ha överblick i fråga om civila flygplan bör svårigheter icke uppstå att tillgodose ifrågavarande transportbehov. Utredningen framhåller dock angelägenheten av en förstärkning av flygplansbeståndet med plan som vid sidan av annan användning lämpar sig för ambulanstjänst. Sålunda saknas f. n. praktiskt taget plan av amfibietyp och plan med korta start- och landningssträckor. Enligt vad utredningen erfarit har emellertid rikets allmänna kartverk vissa planer på förhyrning av flygplan av ny och även för ambulansuppdrag lämplig typ, därest medel därtill kan erhållas. Flygplanen skall i så fall anskaffas av ett flygföretag i Stockholm. Utredningen förordar, att nyanskaffningen gives stöd från myndigheternas sida, bl. a. därigenom att ifrågasatt lån ur luftfartsfonden beviljas. Även i övrigt bör anskaffning av för ambulanstjänsten lämpliga plan stödjas. Utredningen förutsätter, att luftfartsstyrelsen framdeles uppmärksammar frågor av detta slag.

Vad beträffar frågan om alarmeringsbestämmelser för tillkallande av flyg vid sjukdomsfall eller i andra nödsituationer bör det ankomma på luftfartsstyrelsen att i samråd med telestyrelsen och övriga berörda instanser utarbeta och utfärda erforderliga föreskrifter. Reglerna för sjöräddningstjänsten kan därvid lämpligen tjäna som förebild. Nuvarande bestämmelser om formerna för rekvisition av helikopter — genom tjänsteläkare, distriktssköterska eller landsfiskal — synes erforderliga för att hindra missbruk, men det är viktigt att de tillämpas med urskillning och i en generös anda.

Samma flygsäkerhetskrav som gäller för andra civila flyguppdrag bör iakttagas vid undsättningsflygningar. Detta innebär viss övervakning av militär eller civil flygtrafikledning, möjligheter till radiokontakt och tillgång till säkra väderleksuppgifter. Frågor rörande flygsäkerhetstjänsten vid undsättningsflygningar faller inom luftfartsstyrelsens kompetensområde och torde böra ägnas största uppmärksamhet.

Beträffande kostnadsfördelningen diskuterar utredningen huruvida icke en fördelning av utgifterna för sjuktransporter kan göras mellan staten, kroppssjukvårdens huvudmän och de allmänna sjukkasorna. För sjukkassornas del skulle emellertid en dylik anordning komma att huvudsakligen drabba de sjukkassor, som verkar i isolerade trakter och därför redan nu är hårt tyngda med utgifter för resekostnadsersättningar. En sådan utveckling vore olycklig och bör undvikas. Vad landstingen angår har svenska landstingsförbundet motsatt sig, att dessa skulle svara för flygambulanskostnaderna och tillika framhållit, att landstingen under senare år i ökad omfattning sökt avveckla sina tidigare engagemang i sjuktransporthänseende. Utredningen finner övervägande skäl tala för att staten påtager sig samtliga kostnader för ambulansflygningen. Med den uppläggning, som föreslagits, synes de totala kostnaderna för undsättningsflygtjänsten icke komma att mera avsevärt överstiga hittillsvarande kostnader. Att under sådana förhållanden införa ett administrativt vidlyftigt ersättningssystem ifråga om ambulansflygkostnaderna vill utredningen icke förorda. Det är visserligen sant, att verksamheten endast berör vissa län och kommuner i riket. Det är emellertid härvid i första hand fråga om svagt befolkade och hårt skattetyngda län och kommuner. De största kostnaderna uppstår i Norrbottens och Västerbottens län. Även vissa skärgårdskommuner beröres. Det torde icke svara väl mot den allmänna politiken vid behandlingen av frågor rörande Norrland och skärgårdarna att pålägga dem extra bördor i här ifrågavarande avseende. Däremot torde kommuner och landsting kunna och böra medverka vid anordnande av hangarer och lämpliga landningsplatser för helikoptrar och mindre flygplan.

För budgetåret 1958/59 beräknar utredningen följande kostnader för en undsättningsorganisation i enlighet med förslaget.

Helikopterverksamhet

<i>Norrbottnens län</i>			
Fast årskostnad	210 000		
300 flygtimmar à 160 kr.	48 000		
Återbäring 200 flygtimmar à (360—160) 200 kr.	— 40 000		218 000
<i>Västerbottnens län</i>			
Fast årskostnad	210 000		
100 flygtimmar à 160 kr.	16 000		
Återbäring 200 flygtimmar à (360—160) 200 kr.	— 40 000		186 000
<i>Stockholms skärgård och landet i övrigt</i>			
Fast årskostnad för jourtjänst i Stockholm	20 000		
Jourkostnad i Östersund	10 000		
200 flygtimmar à 360 kr.	72 000		102 000
<i>Annan flygverksamhet</i>			
Undsättningsflygningar med privata, mindre flygplan 50 flygtimmar à 300 kr.	15 000		
Undsättningsflygningar med privata, större flygplan 25 flygtimmar à 800 kr.	20 000		35 000
<i>Nettoutgift</i>			541 000

Yttranden

Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, riksförsäkringsanstalten, medicinalstyrelsen, flygförvaltningen, cheferna för marinen och flygvapnet, luftfartsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, telestyrelsen, rikets allmänna kartverk, civilförsvarsstyrelsen, 1953 års civilförvarsutredning, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Jämtlands, Västerbottnens och Norrbottens län, svenska landstingsförbundet och svenska sjukkassee förbundet.

Av utredningen föreslagna allmänna riktlinjer för verksamheten har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Sålunda finner *luftfartsstyrelsen* den föreslagna organisationen i stort sett tillfredsställande. *Chefen för flygvapnet* och *flygförvaltningen* delar uppfattningen att den nuvarande kombinationen av konventionella flygplan och helikoptrar är lämplig för undsättningstjänst under svenska terräng- och klimatförhållanden. Även *medicinalstyrelsen* och *civilförsvarsstyrelsen* ansluter sig till denna uppfattning. *Svenska landstingsförbundet* konstaterar med tillfredsställelse, att riktlinjer uppdragits, som syftar till en fastare organisation av ambulansflygtjänsten. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller, att undsättningsflygtjänsten bör grundas på en lämpligt avvägd samverkan mellan konventionellt flyg och helikoptrar.

I fråga om den centrala organisationen förklarar sig *luftfartsstyrelsen* i princip icke ha någon erinran mot ett övertagande av uppgiften att leda och samordna undsättningsflygtjänsten i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag. Luftfartsstyrelsen förutsätter härvid, att de civila flygföretagens deltagande får en sådan varaktighet, att företagen kan bygga upp en organisation för medverkan på längre sikt. Konsekvenserna av utbyggnaden av militära helikopterorganisationer med planerade baseringar i kustområden och i Norrland bör härvid beaktas.

För uppfattningen att luftfartsstyrelsen bör bli samordnande myndighet har uttryck givits av *medicinalstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, 1953 års civilförsvarsutredning, rikets allmänna kartverk, svenska landstingsförbundet* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands och Norrbottens län*. Vattenfallsstyrelsen anser dock att samordningen bör begränsas till helikopter för undsättningstjänsten. I övrigt är de statliga uppdragen av så skiftande karaktär och omfattning att enhetliga taxebestäm- melser kan bli svåra att motivera. Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller, att den direkta förfoganderätten över helikoptern bör ligga hos länsstyrelsen.

Icke heller *chefen för flygvapnet och flygförvaltningen* har i princip någon erinran mot att ledningen för undsättningsflygtjänsten överföres till luftfartsstyrelsen. Med hänsyn bl. a. till en planerad utredning inom försvaret rörande en statlig militär helikopterorganisation — med vilken fråga även ambulans- och räddningsflygtjänsten bör sammankopplas — anser dock myndigheterna, att med organisationsändringen bör anstå intill dess resultatet av utredningen föreligger.

Chefen för marinen föreslår, att den förutsatta samordningen av olika statliga institutioners förhandlingar och avtal om utnyttjande av privat- ägda helikoptrar skall ske genom marinförvaltningens försorg. I övrigt bör emellertid ledningen och samordningen av undsättningsflygtjänsten i fred åvila luftfartsstyrelsen i vad avser insats av civila flygföretag.

Förslaget rörande *helikopterverksamheten* har i stort sett icke föranlett någon invändning från remissmyndigheternas sida.

Vattenfallsstyrelsen delar utredningens uppfattning, att det totala behovet av helikopterverksamhet för civila statliga ändamål icke är så stort, att det skulle motivera etablerandet av en civil statlig helikopterorganisation, men anser, att detta gäller endast så länge de privata flygföretagen konkurrerar inbördes och deras tekniska resurser är tillfredsställande.

Även *1953 års civilförsvarsutredning* anser, att behovet av helikopterflyg i fred bör tillgodoses genom förhyrning av erforderlig materiel. Utredningen finner det böra övervägas om ej undsättningstjänstens helikoptrar bör kunna utnyttjas även för civilförsvaret och föreslår, att luftfartsstyrelsen vid förhandlingar med privata företag beaktar möjligheterna härtill.

Rikets allmänna kartverk understryker angelägenheten av att helikoptrar, som vid sidan av räddningstjänst kan utnyttjas i annan civil verksamhet, finns att tillgå inom i första hand Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Möjligheterna att utnyttja helikopter torde för verkets del ha bidragit till totalt lägre fältarbetskostnader. Avsikten är att i än högre grad än hittills använda helikopter i det inre av Norrland.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen biträder med hänsyn till hittills vunna erfarenheter en utbyggnad av undsättningsflygtjänsten i enlighet med utredningens förslag. Utbyggnaden bör dock betraktas som ett

provisorium och givas en sådan organisation att denna framdeles om så finnes lämpligt kan inlemmas i en eventuell kommande militär helikopterorganisation.

Statskontoret framhåller att vid tillskapandet av ett militärt helikopter-väsande hänsyn i görligaste mån bör tagas till angelägenheten av att förbanden tillföres helikoptrar lämpliga för uppdrag inom undsättningsflygtjänsten.

I fråga om den *regionala helikopterorganisationen* uttalas bl. a. följande. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anför.

Erfarenheterna av den hittills inom länet med helikopter bedrivna ambulans- och räddningsflygtjänsten har varit goda. Helikoptern har infriat förväntningarna både som komplement till och som ersättning för konventionella flygplan. Den har sålunda kunnat utföra transportuppdrag under förhållanden, då en insats från det konventionella flyget skulle ha varit omöjlig, främst under förfallstiderna, då vanliga flygplan, även om de varit försedda med flottörer eller skidor, icke kunnat starta eller landa — i varje fall icke utan betydande risker. Härutöver framhålles den betydelse ur psykologisk synpunkt som tillgången på en helikopter utgör för befolkningen i de kommunikationsisolerade bygderna. Det innebär en trygghetskänsla att veta, att i bekymmersamma situationer möjligheter finns att ordna flygtransporter även under förhållanden, då det konventionella flyget icke kan komma i fråga.

Länsstyrelsen finner behovet av kontinuerlig helikopterberedskap i länet klart ådagalagt samt ifrågasätter med hänsyn till länets stora ytvidd, den isolerade bebyggelsen i inlandet, fjälltrakterna och skärgården samt det glesa vägnätet, om icke två helikoptrar redan nu bör stationeras inom länet. Lämpligaste förläggningssorterna torde då vara Kiruna och Porjus eller möjligen Arjeplog. Härigenom skulle de nordligaste och västligaste delarna av länet samt skärgårdsområdet nöjaktigt kunna betjänas av helikopterflyg. Om det f. n. icke är möjligt att placera två helikoptrar inom länet, anser länsstyrelsen, att den lämpligaste stationeringsorten är Gällivare kyrkstad, där en baserad helikopter kan utföra flygningar till samtliga delar av länet med genomsnittligt sett minsta möjliga tidsförlost. Länsstyrelsen förutsätter att tillfällig stationering på annan ort än Gällivare liksom hittills skall kunna ske. Helikoptern bör vara av den större typ som utredningen föreslagit.

Luftfartsstyrelsen ifrågasätter, huruvida icke Norrbotten-helikoptern i framtiden bör vara placerad i Kiruna med hänsyn till den utbyggnad av flygsäkerhetstjänst och markorganisation, som äger rum och beräknas komma att ytterligare fortsätta på denna plats.

Vattenfallsstyrelsen finner placeringen av helikoptrar i Gällivare och Storuman lämplig för styrelsens verksamhet. Därest annan basering överväges önskar styrelsen deltaga i förhandlingarna därom. Styrelsen finner de svåra väderleksförhållandena motivera användning av helikoptern Bell 47 J i Norrland. Det högre timpris som denna betingar uppväges enligt styrelsens erfarenhet mer än väl därav att upprepade fram- och återflygningar undviks. Styrelsen beklagar, att flygförvaltningens tidigare förslag om fast helikopterstation för Östersundsområdet frångåtts av utredningen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län upplyser, att en i länet stationerad helikopter varit av värde för ambulans- och räddningstjänsten. Så länge uppdrag vid sidan om denna tjänst icke kan erhållas i tillräcklig utsträckning torde det emellertid vara alltför kostnadskrävande att ha en helikopter stadigvarande baserad inom området. Den föreslagna helikoptern i Storuman skulle med en effektiv beredskap kunna i vissa fall tillfredsställa det akuta behovet av helikopter i länet. Därest helikopter tillfälligtvis stationeras i Östersund under de s. k. förfallsperioderna bör en högre utryckningsberedskap än hittills garanteras.

Statskontoret är ej övertygat om behovet av helikopterberedskap i Östersund, därest en fast helikopterstation inrättas i Storuman.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller, att en fast helikopterstation i Storuman kommer att få den allra största betydelse även för räddningstjänsten i fjällområdena, vilka för varje år i allt större utsträckning öppnas för turismen.

Utredningens förslag rörande skärgårdsområdena tillstyrkes i stort sett av de länsstyrelser som beröres därav. *Länsstyrelsen i Stockholms län* understryker att, då militär helikoptermateriel inom få år torde kunna utnyttjas för undsättningstjänsten, organisationen på ostkusten torde få omprövas med hänsyn till de nya förutsättningarna. Intill dess räknar länsstyrelsen med att i Stockholm stationerat amfibieflygplan fullgör de uppdrag, som helikopter ej lämpar sig för. *Länsstyrelsen i Södermanlands och Blekinge län* finner den föreslagna organisationen väl tillgodose de båda länens behov av undsättningsflygtjänst. *Länsstyrelsen i Kalmar län* delar helt uppfattningen att ytterligare en helikopter behövs för skärgården i Östergötland och Småland. Till skärgårdsområdena bör också räknas Öland. Som tillfällig baseringsort för helikopter förordas av detta skäl Västervik framför Norrköping. *Länsstyrelsen i Gotlands län* betonar nödvändigheten av att helikoptertransport står till förfogande med kort varsel. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser — i avvaktan på en utbyggnad av det militära helikopterväsendet — förslaget kunna accepteras som ett provisorium under förutsättning att helikopter vid behov kan tillfälligt stationeras på västkusten.

* *Chefen för marinen* förklarar sig beredd att fr. o. m. budgetåret 1958/59 låta ombesörja sjuktransporter från Gotska Sandön med marinens helikoptrar.

Beträffande organisationen av ö v r i g f l y g v e r k s a m h e t bör enligt *luftfartsstyrelsens* uppfattning amfibieflygplanet i Luleå icke utgå ur organisationen, bl. a. med hänsyn till den av utredningen dokumenterade bristen på dylika flygplan. Undersökningar om möjligheten att överföra flygplanet i fråga till civilt företag inom regionen, som är villigt att hålla det samma utrustat för undsättningsflygningar, bör verkställas. Vad nu sagts gäller även ambulansflygplanet vid Jämtlands flygflottilj i Östersund.

Firma Jämtlandsflyg (numera firma Spökis aero) förutsättningar och resurser för att på ett tillfredsställande sätt mera varaktigt fullgöra undsättningsflyguppgifter bör närmare undersökas, innan slutlig ståndpunkt tages till frågan. Luftfartsstyrelsen understryker, att tillgången på lämpliga flygplan är mindre god. Med hänsyn till de avsevärda anskaffningskostnaderna synes det därför angeläget, att de privata flygföretag, som kan komma att ingå i undsättningsorganisationen, för ändamålet kan beviljas lån ur luftfartslånefonden.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen anför bl. a.

De kvarvarande två ambulansflygplanen i Luleå och Östersund bör bl. a. av ekonomiska skäl efter helikopterberedskapens utbyggnad inom dessa områden, snarast avvecklas och förekommande längre ambulansuppdrag utföras med civila eller militära flygplan. Betydelsen av att nyanskaffning kommer till stånd av flygplan som vid sidan av andra uppgifter — såsom transportflygningar av olika slag eller flygfotografering — även lämpar sig för ambulanstjänst understrykes. Det kan ifrågasättas, om kostnaderna för längre ambulansflygningar även i fortsättningen skall belasta flygvapnets anslag. Så länge kostnaderna är av nuvarande storlek, finns dock ej anledning att begära särskilda medel härför.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i princip icke något att erinra mot att det i Östersund stationerade ambulansflygplanet reservställes samt att firma Jämtlandsflyg försöksvis under budgetåret 1958/59 får svara för undsättningsflygtjänsten inom Östersundsområdet. Förutsättningen är dock att garantier skapas för att vid de tillfällen då det militära planet måste insättas i aktion, utryckningstiden blir så kort som möjligt. Länsstyrelsen understryker starkt betydelsen av att lämpliga flygplan kan ställas till förfogande av det privata företaget, samt att av utredningen angivna villkor för en effektiv jourtjänst uppfylles. Vidare ifrågasättes om ej Jämtlandsflyg — som erbjudit sig att kostnadsfritt hålla erforderlig jourtjänst — ändock borde få skäligen ersättning härför.

Rikets allmänna kartverk anför.

Kartverket har för budgetåret 1958/59 begärt medel för förhyrning av två tvåmotoriga flygplan, som skulle kunna användas även för undsättningsflyg. Dessa flygplan kommer att användas helt för verkets räkning under sommarhalvåret, och någon möjlighet att under denna årstid utnyttja planen för jourtjänst som ambulansplan finns icke. Under vintermånaderna däremot vore det ur ekonomiska synpunkter önskvärt med en kombinerad användning. Det förutsättes nämligen, att kartverkets kostnader skulle bli lägre, om det uthyrande företaget kunde erhålla en kompletterande sysselsättning för flygplanen under vintern.

I fråga om *alarmeringstjänsten* anför *telestyrelsen* sammanfattningsvis bl. a.

Flygambulans kommer, i samma takt som SOS-tjänst införes och i den mån sådan ambulans kommer att finnas organiserad i landets olika delar, att kunna tillkallas via det för hela landet gemensamma anropsnumret

90 000. I avvaktan på att denna möjlighet uppstår, kan flygambulans begäras vid icke automatiserade stationer direkt hos telefonisten och vid automatiserade stationer, via anropsnumret 00. Erforderliga uppgifter om alarmeringsförhållandena för flygambulans bör lämnas till televerket genom luftfartsstyrelsens försorg, så att trafikanterna kan informeras och televerkets stationer erhålla erforderliga direktiv om de nummer, till vilka anrop avseende flygambulans skall kopplas.

Luftfartsstyrelsen anser, att motsvarande procedur som f. n. i stort sett utan olägenhet kan tillämpas. Vissa uppgifter rörande den operativa ledningen bör dock kvarligga hos flygvapnets centrala flygsäkerhetsledning, t. ex. avgöranden om insättande av flygplan för längre ambulanstransporter.

Medicinalstyrelsen framhåller, att befogenhet att rekvirera helikopter bör tillkomma förutom tjänsteläkare och distriktssköterska även distriktsbarnmorska. Styrelsen ifrågasätter om icke sådan rätt vid förfall för nämnda befattningshavare bör tillkomma även lasarettsläkare. Liknande uppfattning framföres av *länsstyrelsen i Norrbottens län*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att rekvisition av helikopter eller konventionellt flygplan bör ske genom vederbörande länsstyrelse eller efter dess medgivande.

Länsstyrelsen i Stockholms län understryker vikten av att rekvisitionsbestämmelserna tillämpas i generös anda.

Beträffande *flygsäkerhetstjänsten* framhåller *luftfartsstyrelsen* att den pågående förbättringen av flygsäkerhetstjänsten i samband med utbyggnaden av den s. k. norrlandslinjens flygplatser torde komma att lösa vissa av undsättningsflygets flygsäkerhetsproblem. Därest dessa problem i sin helhet skall lösas kan dock kostnader uppkomma, som utredningen ej kalkylerat med.

Vad angår *kostnadsfördelningen* ifrågasätter *statskontoret* om icke de av ambulansflygverksamheten berörda landstingen i en eller annan form bör bidra till kostnaderna härför. Ämbetsverket erinrar om att Stockholms läns landsting tidigare lämnat årligt bidrag till ett vid Hägernäs stationerat ambulansflygplan. Det bör övervägas huruvida icke för längre transporter vederbörande landsting bör delta i kostnaderna.

Övriga remissinstanser, som yttrat sig i denna fråga, är eniga om att kostnaderna för ambulans- och räddningsflygtjänsten liksom hittills bör åvila statsverket. Till denna uppfattning ansluter sig sålunda *riksförsäkringsanstalten*, *medicinalstyrelsen*, *svenska landstingsförbundet*, *svenska sjukkasseförbundet* och *länsstyrelsen i Stockholms län*. Sistnämnda myndighet framhåller därjämte, att möjlighet bör ges kommuner och landsting att bidra till vissa anläggningar för verksamheten.

Departementschefen

Ambulans- och räddningsflygtjänsten var i ett tidigare skede baserad huvudsakligen på tre ambulansflygplan, stationerade vid flygvapnets baser

vid Luleå, Östersund och Hägernäs. Under senare år har emellertid helikopter börjat användas för undsättningsuppdrag i allt större utsträckning på grund av dess lämplighet särskilt för kortare transporter och under svåra väderleksförhållanden. För vissa längre transporter måste dock fortfarande konventionella flygplan användas. Med anledning av helikopterns stora användbarhet särskilt för de besvärliga terräng- och klimatförhållandena i övre Norrland inrättades fr. o. m. budgetåret 1954/55 försöksvis en statsunderstödd fast helikopterstation för denna del av landet. Försöksorganisationen har grundat sig på årliga avtal med Ostermans aero aktiebolag innefattande viss fast avgift jämte särskild timersättning m. m. Då försöksverksamheten slog väl ut, föreslog flygförvaltningen år 1955, att ett tidigare framlagt förslag till utbyggnad av organisationen skulle genomföras i vad avsåg inrättande av fasta helikopterstationer även i Storuman och Östersund. Vissa ekonomiskt administrativa problem ansågs emellertid böra klarläggas, innan ställning kunde tagas till förslaget, och år 1956 uppdrogs åt en särskild sakkunnig att utreda frågan om utbyggnad av ambulans- och räddningsflygorganisationen. Under tiden därefter har en viss ytterligare utvidgning av helikopterflygtjänsten skett. Flygplanet vid Hägernäs havererade i september 1956 och måste kasseras. Överenskommelse träffades då med Ostermans om jourtjänst med helikopter mot viss fast ersättning m. m. Vidare har för Östersundsområdet träffats avtal om jourtjänst med helikopter under de s. k. förfallstiderna — d. v. s. de perioder, då flygning med konventionella plan på grund av väderleksförhållandena som regel ej är möjlig — för komplettering av flygvapnets beredskapstjänst. Flygvapnets ambulansplan vid Luleå har varit reservställt fr. o. m. budgetåret 1956/57.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att utredningen nu framlagt förslag till en mera permanent organisation av ambulans- och räddningsflygtjänsten. Förslaget har i stort sett tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. För egen del finner jag det uppenbart, att en organiserad flygtjänst även i fortsättningen är nödvändig för att tillgodose behovet av flygtransporter vid sjukdomsfall och i andra nödsituationer, då övriga transportmedel ej går att använda eller tidsnöden ej medger detta. Utredningen anser, att verksamheten liksom hittills bör basera sig på den samverkan mellan helikopter och konventionella flygplan, som visat sig särskilt lämplig för svenska terräng- och väderleksförhållanden. Till denna uppfattning ansluter jag mig och finner det klart ådagalagt, att en fastare form för en sådan samverkan bör skapas. Helikopterorganisationen bör i varje fall tills vidare grunda sig på förhyrning av helikoptrar från privata företag. För att nedbringa kostnaderna bör i så stor utsträckning som möjligt eftersträvas samarbete med andra statliga och enskilda beställare av helikopterflygtid. Jag förutsätter givetvis, att i den mån en statlig militär helikopterorganisation skulle växa fram, möjligheterna att basera ambulans-

och räddningsflygtjänsten på denna tillvaratages. En omprövning av formen för verksamheten måste då göras.

Enligt utredningen bör en enhetlig central organisation skapas för ledning av verksamheten i dess helhet. Särskilt betydelsefullt är, att en myndighet med överblick över hela den civila flygverksamheten får i uppdrag att sluta erforderliga avtal om förhyrning av flygmateriel, så att samordning av dessa frågor kan åstadkommas. Även för alarmerings- och flygsäkerhetstjänsten är det av vikt, att en central myndighet finnes, som i samråd med övriga berörda myndigheter kan lösa ifrågakommande problem. Fler-talet remissinstanser har tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget, att luftfartsstyrelsen skulle erhålla uppdraget att leda och samordna ambulans- och räddningsflygtjänsten. Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen — som i princip ej funnit anledning till erinran mot förslaget — anser dock att, i avvaktan på resultatet av en nyligen påbörjad utredning inom försvaret om fortsatt utbyggnad och samordning av den militära helikopter-verksamheten, den nuvarande organisationen bör tillämpas. Detta skulle innebära, att ansvaret för helikopterverksamheten i övre Norrland — som utgör den större delen av verksamheten — fortfarande skulle åvila länsstyrelsen i Norrbottens län, medan verksamheten i övrigt skulle ledas av flygförvaltningen. Någon enhetlig central ledning skulle alltså ej kunna åstadkommas, i varje fall ej inom den närmaste framtiden. Under sådana omständigheter finner jag starka skäl tala för att luftfartsstyrelsen i varje fall tills vidare blir samordnande myndighet. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

I likhet med utredningen anser jag, att den fasta helikopterstationen för övre Norrland bör bibehållas. Den höga graden av utnyttjande visar, att helikoptern i Gällivare fyller ett mycket stort behov. Jag tillstyrker även, att en något större typ av helikopter än som användes f. n. får förhyras. Avtal med vederbörande privata flygföretag torde böra träffas i huvudsaklig överensstämmelse med av utredningen angivna riktlinjer, vilka i stort sett motsvarar dem, som f. n. tillämpas. Det bör åligga den avtalslutande myndigheten att söka åstadkomma så fördelaktiga villkor som möjligt för statsverket.

Utredningen har föreslagit, att en fast helikopterstation skall inrättas även för Västerbottens län. Jag finner det i och för sig visat, att en permanent helikopterberedskap skulle vara av värde särskilt för de inre delarna av länet, där en hel del väglösa och isolerade trakter finnes. Helikoptern skulle även kunna bli till nytta för Östersundsområdet. Innan ställning togs till frågan, torde emellertid vissa kompletterande undersökningar böra göras, bl. a. beträffande möjligheterna att anordna hangar för helikoptern. Med hänsyn härtill och till de i nuvarande läge begränsade ekonomiska resurserna finner jag mig icke kunna förorda någon utbyggnad av helikopterorganisationen att omfatta Västerbottens län.

För övriga delar av landet har utredningen föreslagit i huvudsak samma helikopterorganisation som f. n. Östersunds- och Stockholmsområdena bör sålunda genom särskilda avtal tillförsäkras helikopterberedskap i stort sett enligt nu gällande grunder. För sistnämnda område bör därjämte en viss förstärkning ske därigenom att ytterligare minst en helikopter under förfallstiderna ställes till förfogande för att betjäna även skärgårdsområdena utanför Östergötland och Småland. Denna lösning finner jag tillfredsställande för ifrågavarande områden. Vad länsstyrelsen i Kalmar län anfört om önskvärldheten av att även Öland kan nås av jourtjänsten bör beaktas vid placeringen av helikoptern. Jag förutsätter vidare, att liksom hittills möjlighet skall finnas att vid behov besluta om tillfällig helikopterberedskap även för andra delar av riket.

Även förslaget till organisation av undsättningstjänsten med konventionella flygplan anser jag mig i stort sett kunna tillstyrka. För Östersundsområdet bör sålunda förhandlingar upptagas med firma Jämtlandsflyg (Spökis aero) om att detta företag försöksvis under nästa budgetår svarar för nödvändig jourtjänst. I avvaktan på att företaget anskaffar ett även för längre transporter lämpligt flygplan bör dock i enlighet med förslaget flygvapnets ambulansplan ej helt utgå ur organisationen utan tills vidare reservställas och bibehållas för de tillfällen, då behov av större flygplan uppstår, utan att därför särskild beredskap upprätthålles. Beträffande flygplanet i Luleå anser jag mig med hänsyn till vad luftfartsstyrelsen uttalat i denna fråga böra förorda, att detsamma ej helt utgår ur organisationen utan fortfarande får stå i reserv. För ambulans- och räddningstransporter i övrigt bör även i fortsättningen användas tillgängliga civila och militära flygplan. I detta sammanhang vill jag erinra om att chefen för jordbruksdepartementet föreslagit anvisande av medel för nästa budgetår för förhyrning av två flygplan för rikets allmänna kartverk. Dessa flygplan torde kunna användas för undsättningsflygverksamhet i varje fall vissa tider av året. Det synes önskvärt att — i den mån behov av dylika flygtransporter föreligger — flygplanen utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Vad kostnadsfördelningen beträffar kan visserligen skäl anföras för att landsting eller sjukkassor skulle i varje fall bidra till utgifterna för ambulansflygtjänsten. Med hänsyn till att en sådan anordning skulle komma att drabba berörda landsting och sjukkassor i Norrland särskilt tungt, finner jag mig böra tillstyrka, att staten ensam svarar för dessa kostnader. Även önskvärldheten av ett så smidigt administrativt system som möjligt talar härför.

Mot utredningens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår för den av mig föreslagna organisationen har jag ingen erinran. I enlighet härmed beräknar jag för helikopterflygverksamhet i övre Norrland omkring 218 000 kronor, för dylik verksamhet för landet i övrigt omkring 102 000 kronor samt för flygningar med konventionella flygplan omkring 35 000 kronor.

Medelsbehovet uppgår sålunda till (218 000 + 102 000 + 35 000) 355 000 kronor. För ändamålet torde böra uppföras ett särskilt anslag, benämnt Ambulans- och räddningsflygtjänst. De båda hittillsvarande anslagen till sjuktransporter med flygplan och till understödande av helikopterflyg kan därmed utgå ur riksstaten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

[136] 133. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	326 400	321 968
1957/58 (statsliggaren s. 1093)	345 800	
1958/59 (förslag)	386 000	

Yrkande

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 28/8 1957) hemställer att anslaget höjes med 41 900 kronor.

	Ökning
1. 1 förste byråarkitekt i Ae 24 i st. f. Ae 21	3 828
2. Ombildning av en tjänst som ingenjör i Ag 17 till Ae 17	—
3. Omräkning:	
löneklassuppflyttningar	4 263
grundlöner m. m.	33 700
avrundning	109
	41 900

Motiv

1) Befattningen som byråarkitekt i Ae 21 har varit inrättad fr. o. m. den 1 juli 1949. Innehavaren, som måste vara högskoleutbildad arkitekt eller äga därmed jämförliga kvalifikationer, har att biträda föreståndaren för planläggningsavdelningen samt inför beredningens arbetsutskott självständigt föredraga sådana ärenden, som till honom överlämnas. Avdelningens tekniskt utbildade personal består förutom av nämnda två befattningshavare av två ingenjörer i Ae 17.

Då planläggningsavdelningen fullgör viktiga uppgifter, särskilt granskningen av ritningar och andra handlingar rörande ny-, om- och tillbyggnad av sjukhus, synes det med byråarkitekttjänsten förenade ansvaret motivera en högre lönegradsplacering än den nuvarande. Sveriges arkitekters riksförbund har i skrivelse till beredningen påyrkat höjning av tjänsten till lönegrad Ae 24. Beredningen ansluter sig härtill och föreslår att tjänstebestämmelsen ändras till förste byråarkitekt.

2) Innehavaren av en av de två ingenjörstjänsterna i Ae 17 å planlägg-

ningsavdelningen är tjänstledig för tjänstgöring såsom byggnadstekniker hos statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande. Anställningen kan förutses bli förhållandevis långvarig, enligt kommitténs utsago cirka femton år. Under tiden för innehavarens tjänstledighet uppehålls ingenjörs-tjänsten av en vikarierande ingenjör, vilken med hänsyn till föreskrifterna i allmänna avlöningsreglementet är förordnad som extra tjänsteman i Ag 17.

Det är förenat med stora olägenheter för beredningen att nödgas ha den ifrågavarande ingenjörstjänsten besatt med vikarie under så lång tid som tjänstledigheten kan förutses vara. Svårigheterna att å vikariatet kunna behålla kunnig tjänsteman är mycket stora, därest innehavaren ej beredes den mera tryggade ställning, som skulle följa av dubblering av tjänsten i Ae 17. Den nuvarande vikarien har tjänstgjort som extra tjänsteman hos beredningen sedan den 25 februari 1952 och vikarierat å ingenjörs-tjänsten fr. o. m. den 1 september 1954. En ombildning av tjänsten torde få anses rimlig med hänsyn även till den nuvarande innehavarens tjänstetid. Beredningen föreslår, att med innehavet av en av ingenjörstjänsterna i Ae 17 skall förenas skyldighet att tills vidare tjänstgöra hos statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande.

Yttrande

Statens lönenämnd kan icke tillstyrka, att byråarkitekttjänsten i Ae 21 uppflyttas till högre lönegrad än Ae 23.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som byråarkitekt i Ae 21 uppflyttas till förste byråarkitekt i Ae 23.

På av beredningen anförda skäl tillstyrker jag, att en ingenjörstjänst i Ae 17 å planläggningsavdelningen dubblas. För innehavaren av den ena tjänsten torde böra föreskrivas, att han skall tjänstgöra hos statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande. Avlöningsförmånerna för vederbörande förutsättes liksom hittills utgå från anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en ökning av medelsanvisningen för ändrad lönegradsplacering med 2 500 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen för löneklassuppflyttningar samt 1957 års löne-revision med 38 000 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (2 500 + 38 000) 40 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (345 800 + 40 500) 386 300 eller avrundat 386 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag i det föregående anfört.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59.

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	92 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	234 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	51 700
	<hr/>
	Summa kronor 386 000;

c) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 386 000 kronor.

[137] 134. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	32 700	40 257
1957/58 (statsliggaren s. 1093)	37 000	
1958/59 (förslag)	40 000	

Yrkande

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 28/8 1957) hemställer, att anslaget uppräknas med 3 000 kronor.

	Utgifter	Anslag	Förslag	Ökning
	1956/57	1957/58		
Övriga expenser	24 438	22 000	25 000	3 000

Motiv

Ökningen hänför sig till nyanskaffning av vissa möbler m. m. samt till stegringen av städningskostnaden och andra utgifter av löpande natur. Ett större bord med stolar bör inköpas till en kostnad av cirka 2 000 kronor att användas huvudsakligen vid styrelsens och arbetsutskottets sammanträden. De nuvarande för ändamålet använda möblerna är ursprungligen ej avsedda härför och ej heller lämpliga. Ökningen av städningskostnaden beräknas till 500 kronor. Den allmänna kostnadsfördyringen återverkar på bl. a. utgifterna för telefonavgifter och för inköp av papper och annan kontorsmateriel med lägst 500 kronor. Av belastningen budgetåret 1956/57 utgjorde cirka 22 000 kronor sedvanliga expenskostnader och cirka 2 500 kronor utgifter av engångsnatur.

Departementschefen

På grund av höjda telefonavgifter och städningskostnader förordar jag en ökning av delposten till övriga expenser med 1 000 kronor. Vidare beräknar jag för anskaffning av ett sammanträdesbord m. m. en ökad medelsanvisning med 2 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget höjas med (1 000 + 2 000) 3 000 kronor och sålunda upptagas till (37 000 + 3 000) 40 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[138] 135. *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	340 000	289 368
1956/57	400 000	392 228
1957/58 (statsliggaren s. 1094)	400 000	
1958/59 (förslag)	430 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget uppräknas med 30 000 kronor.

Motiv

Av belastningen för budgetåret 1956/57 hänför sig 210 812 kronor till bidrag för år 1955. I statsbidrag för verksamheten under år 1956 har således utbetalats 181 416 kronor. Den 1 juli 1957 förelåg rekvisitioner om cirka 220 000 kronor.

Under budgetåret 1956/57 har tillkommit 2 läkartjänster och 4 assistenttjänster, varför anslaget bör höjas till 430 000 kronor.

Departementschefen

Mentalsjukvårdsdelegationen inom kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket har den 13 november 1957 avlämnat betänkande angående organisationen av den psykiska barna- och ungdomsvården. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling. Förslag grundat på detsamma kan — därest proposition i ämnet framlägges för 1958 års riksdag — förväntas träda i tillämpning tidigast fr. o. m. den 1 januari 1959 och påverkar ej anslaget för nästa budgetår, som avser verksamheten under år 1958.

Med hänsyn till det anförda och då jag icke har någon erinran mot

medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 430 000 kronor.

[139] 136. **Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlännningar**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	600 000	654 289
1956/57	750 000	1 348 441
1957/58 (statsliggaren s. 1094)	630 000	
1958/59 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 1 260 000 kronor.

Motiv

Det för budgetåret 1956/57 anvisade anslaget var avsett för beredande av vård av dels sjuka flyktingar, vilka på grund av tidigare beslut omhändertagits, dels ock sjuka flyktingar, beträffande vilka Kungl. Maj:t föreskriver, att kostnaderna för omhändertagandet skall bestridas från anslaget. Kungl. Maj:t har uppdragit åt medicinalstyrelsen att omhändertaga en stor kontingent ungerska flyktingar, vilket förklarar den höga belastningen för nämnda budgetår.

Antalet flyktingar under medicinalstyrelsens omvårdnad var den 1 juli 1957 117. Med utgångspunkt från att beläggningen å sanatorier och vårdanstalter på grund av ytterligare kontingenter flyktingar kommer att bli förhållandevis konstant beräknar styrelsen följande beläggning och vårdkostnader:

	Antal vårdade		Kostnad
	per dag	per dag	per år
Stråtenbo konvalescentförläggning	30	10	109 500
E-paviljonger och sanatorier	80	35	1 022 000
Vrigstadhemmet	7	7	17 885
	117		1 149 385

Kostnaderna för den sociala omvårdnaden — fickpengar, kläder samt patienternas förströelse och sysselsättning — beräknas enligt gällande grunder till 67 900 kronor. Beträffande Stråtenbo har fickpengar och kura-torsmedel inräknats i dagkostnaden.

För tandvård, resor och begravningskostnader beräknas resp. 1 500, 4 000 och 500 kronor eller sammanlagt 6 000 kronor.

Lönekostnaderna för chefspersonal vid Stråtenboförläggningen, för kurator vid E-paviljongen vid Fagereds sanatorium och för en kurator hos styrelsen uppskattas till resp. 17 500, 1 200 och 16 300 kronor, tillsammans 35 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras (1 149 385 + 67 900 + 6 000 + 35 000) 1 258 285 kronor eller avrundat 1 260 000 kronor.

Departementschefen

Bland de omkring 6 500 ungerska flyktingar från Österrike och Jugoslavien, som sedan slutet av år 1956 överförts till Sverige, har nära 200 utgjorts av vårdbehövande tuberkulossjuka flyktingar. Dessa har erhållit vård vid svenska sanatorier och resultatet härav kan betraktas som synnerligen tillfredsställande. Vårdtiden har i regel kunnat göras mycket kort och har i flertalet fall ej överstigit tre månader. Sålunda är ett 80-tal eller omkring hälften av dem som mottagits här t. o. m. augusti 1957 numera utskrivna från sanatorium. De flesta har därefter arbetsplacerats.

Av de omkring 10 tuberkulossjuka flyktingar av europeisk härkomst från Kina jämte deras anhöriga, för vilka inresevisering beviljades i maj 1956, har numera samtliga anlänt hit.

På framställning av höge kommissarien för flyktingar medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 26 april 1957, att ytterligare ett tiotal tuberkulossjuka flyktingar från Kina jämte anhöriga till dem finge mottagas i Sverige. Av denna grupp har emellertid endast en anlänt hit. I augusti 1957 har vidare överförts 12 tuberkulossjuka flyktingar från flyktingläger i Trieste.

Uppkommande vårdkostnader för samtliga omförmälda sjuka flyktingar bör även under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag. Jag förutsätter vidare, att Kungl. Maj:t liksom hittills får besluta om mottagande av mindre grupper sjuka — företrädesvis tuberkulossjuka — flyktingar. Medelsanvisningen för ändamålet uppskattar jag till 1 000 000 kronor, vilket innebär en ökning med 370 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[140] 137. *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	5 000	—
1956/57	5 000	2 833
1957/58 (statsliggaren s. 1094)	5 000	
1958/59 (förslag)	120 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget upptages med 150 000 kronor.

Motiv

Under detta anslag har medel anvisats sedan budgetåret 1950/51 för bestridande av vissa kostnader i samband med den överföring av österrikiska läkare, varom beslut fattats av 1950 års riksdag. Från anslaget må fr. o. m. budgetåret 1955/56 även bestridas kostnader för anordnande av efterutbildning för andra till riket inkomna läkare.

Under budgetåret 1956/57 har en kurs i svenska medicinalförfattningar anordnats för utländska läkare. Medicinalstyrelsen avser att anordna en liknande kurs under nästkommande budgetår och beräknar kostnaderna härför till 5 000 kronor.

Av de omkring 40 ungerska flyktingläkare, som kommit till riket, tjänstgör de flesta vid sjukhus. På grund av det stora behovet av vikarier på provinsialläkartjänster föreslår medicinalstyrelsen, att en särskild kurs i socialmedicin och svenska medicinalförfattningar anordnas för de ungerska läkare, som vill ägna sig åt provinsialläkarbanan. Kursen bör omfatta omkring 3 månader för cirka 20 deltagare. Även andra utländska läkare bör kunna få delta. För att uppnå största möjliga deltagarantal i kursen föreslås, att ett antal stipendier inrättas som bidrag till uppehållskostnaderna. Då de av ifrågavarande läkare, som tjänstgör å lasarett, f. n. har en inkomst av 1 600 å 1 800 kronor per månad och kursen medför vissa extra kostnader, bör stipendiebeloppet helst icke understiga 2 000 kronor per månad. Endast sådana läkare bör tilldelas stipendier, som förbinder sig — utöver de sex månaders tjänstgöring i öppen vård, som krävs för behörighet — att tjänstgöra inom provinsialläkardistrikt, som styrelsen bestämmer, under ett år för varje stipendium vederbörande lyft. Därest detta villkor icke uppfylles, bör uppburna stipendiebelopp jämte ränta återbetalas, såvida ej i särskild ordning befrielse därifrån medges. Närmare bestämmelser i ämnet torde få utfärdas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för stipendierna beräknas till $(20 \times 3 \times 2\,000)$ 120 000 kronor. För anordnande av kursen, arvoden till läkare m. m. beräknas 25 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras $(5\,000 + 120\,000 + 25\,000)$ 150 000 kronor.

Yttranden

Utredningen rörande efterutbildning av vissa utländska läkare har intet att erinra mot att medel äskas för av medicinalstyrelsen angivna ändamål. *Statskontoret* anför.

Med hänsyn till det trängande behovet av läkare inom den öppna vården

är det angeläget, att åtgärder vidtages för att säkra rekryteringen till provinsialläkarbanan. För sådant ändamål bör i viss utsträckning kunna utnyttjas den kvalificerade arbetskraft, som representeras av ungerska och andra utländska läkare. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör en särskild kurs anordnas för de ungerska läkare som vill ägna sig åt provinsialläkarbanan. Frågan om kursens omfattning undandrar sig väsentligen statskontorets bedömande. Ämbetsverket förutsätter emellertid, att arvoden och andra kostnader anpassas efter vad som tillämpats i tidigare liknande sammanhang.

Statskontoret finner icke skäl föreligga att ifrågavarande flyktingläkare beviljas förmåner på andra och fördelaktigare villkor än som gäller för de österrikiska läkare, som efter särskild uttagning beretts möjlighet att här utöva sitt yrke. Den i Sverige rådande bristen på läkare torde över huvud ha lett till gynnsamma arbetsmarknads- och löneförhållanden för dem, som medgives rätt att inom landet verka som läkare. Med beaktande jämväl av den möjlighet att snabbt vinna fastare anställning, som en genomgång av kursen skulle medföra för flyktingläkarna, torde det varken av rekryteringsskäl eller med hänsyn till framtida utkomstmöjligheter vara erforderligt, att staten helt åtager sig kostnaderna för efterutbildningen.

Enligt propositionen nr 134/1950 erhöll de österrikiska läkarna samtliga ett mindre kontantbidrag om 500 kronor, varjämte läkare med försörjningsplikt — jämte visst ytterligare bidrag — bereddes lånemöjligheter för bestridande av levnadskostnaderna under tiden för fullgörande av provtjänstgöring och kortare kurser i svenska språket och i statsmedicin.

Statskontoret föreslår, att i medicinalstyrelsens framställning avsedda läkare för genomgående av den ifrågasatta kompletteringskursen dels beviljas ett kontantbidrag å förslagsvis 1 000 kronor, dels beredes möjligheter att erhålla lån med statlig kreditgaranti eller, om detta ej skulle anses böra komma i fråga, lån på sedvanliga villkor ur fonden för låneunderstöd. Förslaget att förbinda utgående förmåner med krav på viss tids tjänstgöring anser sig statskontoret icke böra biträda. I stället bör reglerna om behörighet att i riket utöva läkarkonsten utan vunnen legitimation utformas på sådant sätt att de främjar rekryteringen till provinsialläkarbanan.

Departementschefen

Såsom statskontoret framhållit, är det med hänsyn till det trängande behovet av läkare inom den öppna vården angeläget, att åtgärder vidtages i syfte att säkra rekryteringen till provinsialläkarbanan. Jag anser mig därför böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om en särskild kurs i socialmedicin och svenska medicinförfattningar för de till landet hitkomna ungerska och andra utländska läkare, som önskar ägna sig åt denna bana. Kursen bör omfatta cirka 20 deltagare och pågå omkring 3 månader.

Av ifrågavarande utländska läkare fullgör de flesta tjänstgöring inom svensk sjukvård och uppbär härvid inkomster, som de måste avstå ifrån vid genomgång av berörda kurs. För att stimulera till deltagande i kursen finner jag det nödvändigt, att vederbörande erhåller viss kompensation för inkomstbortfallet i form av stipendier under kurstiden. Stipendierna bör dock maximeras till högst 1 500 kronor per månad och möjlighet till

differentiering med hänsyn till bl. a. försörjningsplikt och vistelseort bör finnas. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag det lämpligt, att till stipendierna knytes villkor om tjänstgöring som provinsialläkare under ett år för varje särskilt stipendiebelopp, vederbörande erhåller. Jag vill erinra om att liknande villkor är knutna till de stipendier blivande tandläkare kan komma i åtnjutande av under studietiden.

Kostnaderna för stipendier beräknas till omkring 90 000 kronor. För övriga kurskostnader — lärararvoden m. m. — torde böra anvisas cirka 25 000 kronor. Totalkostnaden för kursen uppskattas således till 115 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om anordnandet av kursen.

För övriga kurser för utländska läkare beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag och i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen angående efterutbildning av utländska läkare oförändrat 5 000 kronor.

I enlighet med det anförda torde anslaget böra upptagas med (115 000 + 5 000) 120 000 kronor, vilket innebär en ökning med 115 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

C. Överståthållarämbetet och landsstaten**[141] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	5 125 000	5 619 661
1957/58 (statsliggaren s. 1095)	5 456 000	
1958/59 (förslag)	6 522 000	

Överståthållarämbetet (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 515 124 kronor och för skatteavdelningen med 634 800 kronor.

*Motiv**Kansliavdelningarna***A. Personalförstärkningar m. m:**

1. Trafiksektionen:

	Ökn. el. minskn.
a) 1 ny amanuens Ag 13	+ 15 131
b) 1 vakant kansliskrivartjänst Ao 10 ändras till kanslisttjänst Ao 15	+ 3 800
c) 7 nya kontorsbiträden Ag 5	+ 70 059
d) 1 ny expeditjonsvakt Ag 5	+ 10 008
2. 1 ny kanslist Ao 15 å socialsektionen	+ 16 774

3. Räkenskapsdetaljen:

a) 1 kontorsbiträdestjänst Ao 5 ändras till kontoristtjänst Ao 9	+ 2 311
b) 1 kontorsbiträdestjänst Ae 5 ändras till kanslibiträdestjänst Ao 7	+ 1 100

4. 1 kontorsbiträdestjänst Ao 5 å vapenexpeditionen ändras till kanslibiträdestjänst Ao 7 .....

5. 1 kontorsbiträdestjänst Ao 5 å utlänningssektionen ändras till kanslibiträdestjänst Ao 7 .....

6. 1 nytt kontorsbiträde Ag 5 å första kansliavdelningen för arbete med stiftelser .....

7. Passexpeditionen:

a) 1 nytt kontorsbiträde Ag 5	+ 10 008
b) 1 ny expeditjonsvakt Ag 5	+ 10 008

8. Vikariatsersättningar för ordinarie personal .....

9. Tillfällig personal för bilskatt och pass .....

B. Omräkning:

1. Ersättning för handläggning av frågor om psykologiskt försvar (tidigare ej beräknad i statförslag) .....

2. Ersättningar till vägtrafikombud (högre ersättning och flera fordon) .....

3. Löneklassändringar .....

4. Uppflyttningar i reglerad befordringsgång .....

5. 1957 års löneregleryng .....

6. Ordinariesättning av 4 kontorsbiträdestjänster .....

+ 515 124

Skatteavdelningen:

	Ökn. el. minskn.
C. Personalförstärkningar m. m.:	
1. Tjänsten som förste assessor Ao 26 omändras till tjänst som bitr. skattedirektör Bo 1.....	+ 1 763
2. Tjänst som förste expeditionsvakt Ao 7 höjes till Ao 8.....	+ 682
3. Tillfällig personal.....	+ 12 000
4. Vikariats- och övertidsersättningar.....	+ 12 180
D. Omräkning:	
1. Helårslöner — i st. f. löner ett halvt år budgetåret 1957/58 — av nyanställd personal för prövningsnämndens kansli.....	+ 66 881
2. Ordinariesättning av 1 kontorsbiträdestjänst.....	—
3. Löneklassändringar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång.....	+ 50 880
4. 1957 års lönerreglering.....	+ 490 371
Avrundning.....	+ 43
	+ 634 800
Summa	+ 1 149 924

Motiv

A. Under 1950-talet har en betydande utökning av kansliavdelningarnas arbetsuppgifter ägt rum, utan att motsvarande förstärkning av personalorganisationen skett. I den mån förstärkning medgivits har den huvudsakligen avsett biträdespersonal. Ökningen av jurist- och kanslistpersonalen har under den senaste tioårsperioden inskränkt sig till en jurist och två kanslisters.

På grund av motorismens snabba utveckling framstår den fr. o. m. budgetåret 1957/58 medgivna förstärkningen av trafiksektionens biträdespersonal redan nu som klart otillräcklig.

A. 1 a) Indragningen fr. o. m. innevarande budgetår av anslaget till en extra amanuens tjänst har medfört, att det sammanlagda antalet jurister vid kansliavdelningarna på en när är detsamma som då 1947 års omorganisation genomfördes. Ett allmänt behov av en förstärkning av juristpersonalen förefinnes sålunda. Särskilt angeläget är att bibehålla den förstärkning av juristpersonalen vid trafiksektionen — 1 assessor och 1 förste byråsekreterare — som den extra amanuens tjänsten möjliggjorde.

Trafikpolisintendentens befattning med trafiksektionen — som ställföreträdande avdelningschef och beslutande i en betydande del av ärendena — har numera upphört och övertagits av assessorn. På grund härav har dennes föredragningskyldighet till större delen fått överflyttas på andra befattningshavare. Det har därför varit nödvändigt att tilldela sektionen en tredje jurist, huvudsakligen för ärendena angående återkallelse av körkort, vilka ej medhunnits under de tider, då sektionen haft endast två jurister. För att undvika ytterligare balans har ämbetet nödgats att även efter den 1 juli 1957, då den extra amanuens tjänsten indrogs, tillhandahålla trafiksektionen en tredje jurist. Detta har skett på bekostnad av utlänningssektionens fasta personal och föranlett att balansen ifråga om medborgarskapsärendena åter börjat öka och nu uppgår till omkring 750 ärenden.

A. 1 b)—d) Antalet registrerade fordon var den 1/1 1957 104 080 (30/4 1957 109 441) mot 95 938 den 1/1 1956 (30/4 1956 101 272); antalet nyregistreringar 1/1—30/4 1957 var 17 028 mot 12 943 motsvarande tid 1956; antalet avregistreringar har ökat från 22 672 år 1955 till 32 357 år 1956 (9 704 år 1950); antalet körkortsansökningar år 1956 var 17 438 (16 529 år 1955); antalet domar och strafförelägganden, föranledande anteckning i körkortsregistret och i vissa fall åtgärd för körkortsåterkallelse, var år 1956 ej mindre än 23 239 (17 510 år 1955).

Arbetsläget tenderar nu att bli fullständigt ohållbart. Sålunda kan nämnas, att expeditionstiden för registreringsbevis, som ända fram till år 1955 var 1—2 dagar, nu uppgår till mellan 1½ och 3 månader. Ehuru erfarenheterna av de den 1 juli 1957 genomförda ändringarna i personalstaten bör avvaktas, innan ytterligare befordringstjänster föreslås, måste dock på en punkt en förstärkning jämväl av arbetsledningen ske. Den kansliskrivarebefattning, som med innevarande budgetår inrättats, är uppenbart otillräcklig för avsedda arbetsuppgifter och bör utbytas mot en kanslisttjänst. Därvidlag måste ihågkommas, att ämbetets bilregister handhar jämväl de åtgärder för indrivning av resterande bilskatt, som i länen ombesörjes av landskontoren. Förstärkningen i övrigt måste i belysning av arbetsbelastningen och arbetsläget bli betydande. Ofrånkomligen behövs ytterligare sex kontorsbiträden å bilregistret och ett å körkortsdetaljen. Å sektionen erfordras vidare en extra expeditionsvakt.

A. 2. De ärenden, som nu handlägges av byråsekreteraren å socialsektionen (statsmedelsmål enligt socialhjälps- och barnavårdslagarna samt ansökningar om tillstånd att ingå äktenskap före stadgad ålder), skulle till större delen kunna överflyttas på en kanslist. Härigenom skulle sektionschefen kunna erhålla nödvändigt biträde vid handläggningen av de alltmer arbetskrävande alkoholist- och skyddsuppfostringsärendena. Vidare skulle det bli möjligt att från allmänna sektionen å första kansliavdelningen överföra vissa ärenden, som på grund av sin beskaffenhet hör hemma å socialsektionen. Allmänna sektionen skulle därigenom i viss mån kompenseras för arbetsökningen för juristerna genom ärendena angående pensionsstiftelser.

A. 3 a) Räkenskapsdetaljens arbetsuppgifter har starkt ökat under senare år utan att dock något tillskott av befordrad personal kunnat göras. Avlöningsuträkning och upphandlingsverksamhet jämte omhändertagandet av kansliavdelningarnas förråd av kontorsförnödenheter har därför måst anförtros ett kontorsbiträde. Uppenbarligen är ifrågavarande kontorsbiträdes arbetsuppgifter synnerligen kvalificerade.

A. 3 b) Såsom biträde åt kassören i kassan för automobilskatt m. m. har avdelats ett kontorsbiträde, vilket numera på grund av den stora ökningen av omsättningen i nämnda kassa helt sysselsättes såsom ställföreträdare för och biträde åt kassören. Kontorsbiträdet ombesörjer bl. a. stämpelbeläggning och mottagning av betalning för trafiksektionens expeditio-

ner. Dessa arbetsuppgifter är så kvalificerade, att de bör åvila ett kansli-
biträde.

A. 4. Å detaljen för vapenärenden tjänstgör en kansliskrivare och tre
kontorsbiträden, varav ett under halva dagen. Arbetsbördan är synnerligen
omfattande och nödvändiggör, att detaljförståndaren vid sin sida har ett
på hela arbetsområdet väl insatt kvalificerat biträde.

A. 5. Förandet av utlännings- och fastighetsdiarierna å utlänningssek-
tionen ankommer självständigt på ett kontorsbiträde, som därjämte biträ-
der sektionschefen med beredning av hithörande ärenden, vilket bl. a. inne-
fattar bevakning av ett mycket stort antal tidsbestämda och ofta brådslande
verkställighetsåtgärder. Befattningshavaren, som har att tillhandagå utlän-
ningar med upplysningar och bör äga språkkunskaper, bör med hänsyn till
arbetsuppgifternas art vara kanslibiträde.

A. 6. Om innehavaren av den nyinrättade kanslisttjänsten för stiftelse-
ärenden m. m. skall hinna behandla inkomna anmälningar och granska
räkenskapssammandrag, erfordras ytterligare förstärkning med ett kon-
torsbiträde för diarieföring och expediering m. m. och för hjälp vid gransk-
ningen.

A. 7. Antalet passansökningar befinner sig i stigande (1953 26 798,
1954 30 150, 1955 36 315, 1956 38 618, 1:a halvåret 1956 27 796 och 1:a
halvåret 1957 31 585). Även under lågsäsongen är arbetsuppgifterna numera
så omfattande, att helårsanställning av ytterligare ett kontorsbiträde måste
ske. Sedan passexpeditionen numera erhållit nya lokaler å bottenvåningen i
fastigheten vid Beridarbangatan, skilda från ämbetets övriga lokaler i fas-
tigheten, erfordras därjämte en särskild expeditionsvakt.

A. 8. Något belopp för vikariatsersättningar till ordinarie personal har ej
upptagits i tidigare statförslag, oaktat sådana kostnader givetvis förekom-
mit varje år. För budgetåret 1956/57 uppgick de till 16 663 kronor.

A. 9. Utöver begärd utökning av den helårsanställda personalen å pass-
expeditionen och trafiksektionen föreligger ofrånkomligt behov av medel
för anställande av tillfällig arbetskraft under högsäsong. Kostnaden för ut-
skrift av pass och för tillfällig personal å passexpeditionen har under bud-
getåret 1956/57 ökat med 10 000 kronor sedan föregående budgetår. För
trafiksektionens del ökade under 1957 enbart kostnaden för tillfällig per-
sonal och övertidsersättningar för den ordinarie bilskatteuppbörden med
drygt 10 000 kronor i förhållande till kostnaden för 1956 års ordinarie bil-
skatteuppbörd (från 19 000 till närmare 30 000 kronor). På grund av ökning
av motorfordonsbeståndet motses än högre kostnader under kommande
uppbörder. En uppräknig med 25 000 kronor i grundlön för tillfällig per-
sonal å passexpeditionen och trafiksektionen är därför erforderlig.

C. 1. Behov av biträdande skattedirektör har sedan länge förelegat och nu
ytterligare accentuerats genom den blivande taxeringsorganisationen, som
kommer att ställa ännu större krav än f. n. på provningsnämndens ordfö-

rande, då denne ensam kommer att fatta beslut i vissa enklare besvärsmål och en ökning av antalet personliga inställelser inför nämnden torde vara att emotse. Med hänsyn härtill torde det ej bli möjligt för skattedirektören att med åliggandet som ordförande i prövningsnämnden förena samtliga de övriga göromål, vilka åvilar honom såsom chef för skatteavdelningen. — Den biträdande skattedirektören bör övertaga handläggningen av ärendena angående folkbokföring, uppbörd och indrivning samt nöjesskatt men bör framförallt fungera som ordförande i prövningsnämnden i betydande utsträckning; för arbetets behöriga gång erfordras en sådan uppdelning av ordförandeskapet att ungefär hälften kommer på honom.

C. 2. Vid skatteavdelningen finns 14 expeditionsvakter. Av de ordinarie expeditionsvakterna var tidigare en placerad i Ca 11 med titeln förste expeditionsvakt och de övriga i Ca 10. Fr. o. m. 1 juli 1957 har den förstnämnde blivit placerad som övriga expeditionsvakter i Ao 7. Då det åligger ifrågasvarande befattningshavare att leda och övervaka expeditionsvakternas arbete, bör han — liksom före 1 juli 1957 — vara placerad i högre lönegrad än dessa.

C. 3. Vikarier och tillfällig personal erfordras i ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår. Särskilt ärendena rörande uttagande i utlandet av restförda utskylder har ökat i en omfattning, som tidigare ej kunnat förutses. Uppräkningen har skett med hänsyn till belastningen under budgetåret 1956/57 och löneökningen enligt 1957 års lönereglering.

C. 4. Höjningen avser övertidsersättningar (vikariatsersättningarna beräknas nedgå med ca 3 500 kronor) och hänför sig nästan uteslutande till expeditionsvaktspersonalen, som erhållit ökad övertidsersättning med ca 32,5 %. Medelsbehovet har dock ej uppräknats i samma grad som denna höjning, eftersom vissa faktiska besparingar i fråga om övertidsersättningarna bör kunna åstadkommas.

Yttranden

I yttrande över överståthållarämbetets framställningar har *statens organisationsnämnd* med utgångspunkt från de beräkningsgrunder, som tillämpats beträffande länsstyrelserna, uttalat, att det åskade personalbehovet på bilregistret antalsmässigt icke synes oskäligt.

Statens lönenämnd har ingen erinran mot föreslagen uppflyttning av tre tjänster som kontorsbiträde till kanslibitråde. Förslaget om uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst till kontoristtjänst biträdes endast på så sätt, att tjänsten utbytes mot kanslibiträdestjänst. Övriga lönegradshöjningar finner nämnden icke skäl tillstyrka.

Departementschefen

För innevarande budgetår har genomförts en förstärkning av personalen vid överståthållarämbetets trafiksektion. Denna tog dock huvudsakligen

sikte på en uppflyttning av redan befintliga tjänster. De i ämbetets framställning påvisade svårigheterna för sektionen till följd av arbetsbördans pågående och förutsebara stegring — vilka bl. a. haft till följd att expeditionstiden för registreringsbevis uppgår till mellan 1½ och 3 månader — nödvändiggör emellertid enligt min mening en mera volymmässig förstärkning av personalen. Jag finner det däremot icke påkallat att förorda någon ändring av de föregående år beslutade tjänsterna vid sektionen. Förstärkningen bör sålunda ske i form av medelsanvisning till tillfällig personal. Jag beräknar härför ett belopp av 70 000 kronor, vilket bör möjliggöra anställande av bl. a. en extra befattningshavare i föredragandeställning. Med hänsyn till arbetsbördans ökning förordar jag därjämte, att beloppet för tillfällig personal för bilskattdebitering och för passärenden uppräknas med 24 000 kronor. För vikariatsersättningar till ordinarie personal bör beräknas föreslaget belopp, 11 600 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag vidare, att fyra kontorsbiträdestjänster — en i Ao 5 för räkenskapsärenden, en i Ae 5 i kassan för automobils katt m. m., en i Ao 5 för vapenärenden och en i Ao 5 för utlänningsärenden — omändras till kanslibiträdestjänster i Ao 7.

Åskandena om en ny kanslist, två nya kontorsbiträden för arbete med stiftelser resp. vid passexpeditionen samt en ny expeditionsvakt vid samma expedition anser jag mig icke kunna tillstyrka.

I fråga om skatteavdelningen godtager jag ämbetets beräkning av erforderligt belopp för tillfällig personal samt för vikariats- och övertidsersättningar. Yrkandena om omändring av tjänsten som förste assessor till biträdande skattedirektörstjänst och om uppflyttning av en förste expeditionsvaktstjänst är jag däremot ej beredd att biträda.

I enlighet med ämbetets förslag bör fyra extra ordinarie kontorsbiträden vid kansliavdelningarna och ett sådant biträde vid skatteavdelningen jämlikt grunderna för den reglerade befodringsgången erhålla tjänster i Ao 5 fr. o. m. nästa budgetår.

Vad jag sålunda föreslagit medför en höjning av anslaget för kansliavdelningarna med 110 000 kronor och för skatteavdelningen med 24 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för uppflyttningar i löneklass och reglerad befodringsgång m. m. samt för 1957 års lönerevision med 324 000 kronor för kansliavdelningarna och 608 000 kronor för skatteavdelningen. Anslaget bör alltså uppräknas med (110 000 + 24 000 + 324 000 + 608 000) 1 066 000 kronor och sålunda i sin helhet bestämmas till (5 456 000 + 1 066 000) 6 522 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med vad som framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet, vilka erfordras i anledning av vad jag i det föregående föreslagit;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	83 300
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 041 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	49 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 438 200
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	26 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	883 300

Summa kronor 6 522 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 6 522 000 kronor.

[142] **2. Överståthållarämbetet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	451 000	479 912
1957/58 (statsliggaren s. 1097)	468 300	
1958/59 (förslag)	505 400	

Yrkande

Överståthållarämbetet (skr. 31/8 1957) föreslår, att anslaget höjes med 50 200 kronor.

	Belastning		Anslag	Förslag	Ökn. el. minskn.
	1955/56	1956/57	1957/58		
1. <i>Sjukvård m. m.</i> :					
Skatteavdelningen	8 776	9 839	8 600	9 000	+ 400
2. <i>Expenser</i> :					
a) Kansliavdelningarna:					
bränsle, lyse och vatten ..	32 785	37 280	33 000	37 000	+ 4 000
övriga expenser	111 175	171 798	114 000	164 600	+ 50 600
b) Skatteavdelningen:					
Övriga expenser	230 000	245 500	266 800	262 000	— 4 800
					+ 50 200

¹ Av anslaget utgör 11 300 kronor merkostnad för engångsanskaffning för prövningsnämndens kansli; frånräknas detta belopp innebär äskandet en anslagshöjning med 6 500 kronor.

Motiv

2 a) Kostnaden för renhållning och städning beräknas stiga med 2 000 kronor genom höjda städningslöner.

För skrivmaterial, papper, blankettryck m. m. erfordras en relativt kraftig höjning, främst beroende på den stora ansvällningen av ärenden på trafiksektionen och passexpeditionen. Av äskad höjning å 10 000 kronor avser 5 000 kronor ljuskopieringspapper och 5 000 kronor annat papper, blankettryck och skrivmaterial.

Telefonkostnaderna har stigit med 1 000 kronor genom höjning av samtalsavgifterna, 400 kronor genom flera anknytningar till telefonväxeln och två nya direkttelefoner samt 2 500 kronor genom fyra nya anknytningar till polisens växel, tillhoppa 3 900 kronor, och beräknas stiga med ytterligare 2 700 kronor genom förhöjd debitering av Stockholms stad för ämbetets telefoner å polisens växel.

Inredning av mottagningsrum och kassa i på våren 1957 ianspråktagna nya lokaler för passexpedition har i allt väsentligt måst anstå. Då ändamålsenlig inredning är nödvändig för att effektivt kunna utnyttja de nya lokalerna, bör medel härför anvisas. Kostnaderna beräknas till 14 000 kronor. Nödvändigt är därjämte att förse trafiksektionen med ytterligare möbler och viss annan inredning, bl. a. kösystem för allmänheten. Vidare måste en sedan länge nedsliten matta i överståthållarpalatsets trapphall (troligen 30 år gammal) ersättas för en kostnad av 2 100 kronor. — Merkostnaden för samtliga nu angivna inköp beräknas till 19 000 kronor.

Åren 1948 och 1949 inköptes ett tjugotal skrivmaskiner. De flesta av dessa är nu i det närmaste utslitna, varför utbyte av åtminstone tio blir nödvändigt under budgetåret 1958/59. Vidare torde vara rationellt att anskaffa några elektriska skrivmaskiner. Dessutom erfordras en multiplikationsmaskin för räkenskapsdetaljen och en ljuskopieringsapparat för trafiksektionen. Merkostnaden för nu ifrågavarande inköp uppgår till 12 000 kronor.

Kostnaderna för bindning av böcker och handlingar har kunnat hållas inom anslagsramen, men vissa nödvändiga bindningar har fått anstå tills vidare på grund av medelsbrist. Posten har därför uppräknats med 1 000 kronor.

2 b) Utgifterna för skrivmaterial m. m. har med beaktande av medelsåtgången under de två sistförflutna budgetåren kunnat nedräknas med 8 000 kronor till 50 000 kronor.

Telefonkostnaderna beräknas genom höjningen av samtalsavgifterna stiga med 6 000 kronor till 66 000 kronor.

Kostnaderna för inköp och underhåll av möbler har uppräknats med 2 500 kronor till 24 000 kronor på grund av behovet av ersättnings- och nyanskaffning av möbler och kontorsmaskiner. En successiv förnyelse av inventarierna är i högsta grad påkallad.

Kostnaderna för bokinköp m. m. har med hänsyn till höjda priser — bl. a. avsevärt ökat pris för ett nödvändigt alfabetiskt, årligt register över stadens innevånare — uppräknats med 6 000 kronor till 36 000 kronor (utgifterna under delposten för budgetåret 1956/57 utgjorde ca 34 800 kronor).

Departementschefen

Mot överståthållarämbetets beräkning av posterna till sjukvård m. m. för skatteavdelningen samt till bränsle, lyse och vatten för kansliavdelningarna har jag ingen erinran.

Till övriga expenser för kansliavdelningarna förordar jag en med 40 000 kronor förhöjd medelsanvisning. Jag har härvid bl. a. nedräknat äskandena för inköp av möbler och inventarier samt kontorsmaskiner med 9 600 kronor. Mot beräkningen av beloppet till övriga expenser för skatteavdelningen har jag ingen annan erinran än att jag upptager kostnaden för inköp och underhåll av möbler till oförändrat belopp, innebärande en minskning av expensposten i förhållande till anvisningen för löpande budgetår med 7 300 kronor.

Anslaget torde alltså böra ökas med $(400 + 4\,000 + 40\,000 - 7\,300)$ 37 100 kronor till 505 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 505 400 kronor.

[143] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	42 100 000	44 019 319
1957/58 (statsliggaren s. 1098) ..	45 965 000	
1958/59 (förslag)	53 615 000	

Länsstyrelsernas yrkanden

Länsstyrelsernas framställningar med förslag till beräkning av utgifterna för nästa budgetår under förevarande anslag upptar en mångfald yrkanden om nya tjänster eller lönegradsuppflyttning av tjänster. Förutom förstärkning av den icke-ordinarie landskanslist- och biträdespersonalen på grund av den fortlöpande arbetsansvällningen samt ytterligare telefonist- och expeditionsvaktpersonal i vissa fall genom tillkomsten av nya eller utökade tjänstelokaler har sålunda — i enlighet med tidigare framställningar från civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och Sveriges juristförbund — föreslagits, att tjänsten som förste länsassessor med hänsyn till arbetsansvaret och av rekryteringsskäl uppflyttas från Ao 26 till Bo 1. Från vissa håll har begärts, att länsnotariatjänster å planeringssektionen på grund av arbetsuppgifternas art och ändrad ansvarsställning

uppflyttas från Ao 21 och Ao 19 till resp. Ao 23 och Ao 21. Andra yrkanden avser uppflyttning av vissa landskanslister från 13 till 15 lönegraden och överförande till länsstyrelsernas personalplan av den tillfälligt anställda personalen vid folkbokföringsavdelningarna. En del länsstyrelser har föreslagit, att förste expeditionsvaktstjänsten uppflyttas från 8 till 9 lönegraden och — enligt framställningar från personalhåll — att vissa telefonisttjänster omändras från Ao 5 till Ao 7. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* begär att även under nästkommande budgetår få anställa en extra jurist för arbetsuppgifter i samband med vattenregleringar, och hänvisar härvidlag till att länsstyrelsens arbete med fördelning av nedsatta medel m. m. fortgår flera år efter det regleringsföretagen färdigställts. I vad de angår personalplanen innebär de särskilda yrkandena i övrigt följande.

Envar av länsstyrelserna i *Malmöhus* och *Göteborgs och Bohus län* begär en tjänst som länsassessor i Ao 24 i utbyte mot en länsnotarietjänst i befodringsgången för avlastning av förste länsassessorns arbetsbörda. Länsstyrelserna hänvisar till att statens organisationsnämnd föreslagit denna anordning för de tre största länen och att sådant tjänsteutbyte fr. o. m. innevarande budgetår skett i Stockholms län.

Länsstyrelsen i Gotlands län föreslår, att länsassessorstjänsten å landskansliet omändras till förste länsassessorstjänst i Ao 26 och förenas med ställföreträdararvode. Länsassessorn är på samma sätt som förste länsassessorn i andra län landssekreterarens ställföreträdare. Tjänsten bör därför och för att dugande arbetskraft skall kunna erhållas och behållas vara likställd med motsvarande befattning i övriga län. Av sistnämnda skäl föreslås därjämte, att förste länsnotarietjänsten å landskansliet uppflyttas från Ao 21 till Ao 23.

På grund av ökningen av arbetsuppgifterna å landskansliet, främst sådana, som kräver personal i föredragandeställning, har begärts nya länsnotarietjänster, i *Uppsala län* en i Ao 21 och i ettvar av *Östergötlands, Kristianstads, Hallands* och *Gävleborgs län* en i befodringsgången.

Av liknande skäl har för vederbörande landskanslier föreslagits, av *länsstyrelsen i Värmlands län* en ny länsassessorstjänst i Ao 25 och *länsstyrelsen i Kopparbergs län* en sådan tjänst i utbyte mot en länsnotarietjänst i befodringsgången samt av envar av *länsstyrelserna i Malmöhus* och *Norrbottnens län* en ny förste länsnotarietjänst i Ao 21. Länsstyrelserna har som särskilda motiveringar framhållit de svårigheter, som utvecklingen inom socialvårdsområdet framkallat. De kvalificerade socialärendena har under de senaste åren avsevärt ökat i omfattning. Särskilt nykterhetsvårdsärendena bereder svåra problem genom kraftig tillväxt och genom att förhör måste hållas i allt större utsträckning, vilket vållar extra arbete och stor tidsspilla på grund av många och ofta långa resor.

Med hänsyn till arten och omfattningen av vissa för länet speciella ärendegrupper, bl. a. länsstyrelsens befattning med allmänningarnas ange-

lägenheter och ärenden rörande bevakning av kronans rätt, har *länsstyrelsen i Norrbottens län* vidare hemställt om en ny länsnotariatjänst i befordringsgången för landskontorets kameralsektion.

Envar av länsstyrelserna i *Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs* och *Västernorrlands län* har med hänvisning till förhållandena i vederbörande län föreslagit dels ytterligare en biträdande taxeringsintendenttjänst i Ao 26, dels ock en ny befattningshavare för provningsnämndens kansli, i *Stockholms* och *Malmöhus län* en förste länsnotarie i Ao 23, i *Göteborgs* och *Bohus län* en länsassessor i Ao 24 samt i *Älvsborgs* och *Västernorrlands län* en förste länsnotarie i Ao 21. Sistnämnda länsstyrelse önskar jämväl en kontoristtjänst i Ao 9 för samma kansli.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser, att den med hänsyn till arbetsmaterialets omfattning i taxeringshänseende bör hänföras till grupp III A bland länsstyrelserna och yrkar därför inrättande av en biträdande taxeringsintendenttjänst och en tjänst som förste taxeringsinspektör i Ao 21. En sådan taxeringsinspektörstjänst begäres jämväl av *länsstyrelsen i Västmanlands län*.

Med motivering att alla andra län har förste taxeringsrevisorstjänster i Ao 23 och Ao 21 och att rekryteringssvårigheter därför kan uppstå, hemställer *länsstyrelsen i Gotlands län*, att taxeringsrevisorstjänsten i befordringsgången omändras till förste taxeringsrevisorstjänst i lägst Ao 21. Länsstyrelsen begär vidare, att landskanslisttjänsten i Ao 15 å taxeringssektionen omändras till tjänst som förste landskanslist i Ao 19 och hänvisar härutinnan till att länsstyrelsen saknar taxeringsinspektörstjänst, vilket medför, att särskilda krav måste ställas på föreståndaren för och arbetsledaren å taxeringssektionen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har föreslagit, att en landskanslisttjänst i Ae 13, vars innehavare är föreståndare och arbetsledare för bilregistret, utbytes mot en sådan tjänst i Ao 15. Arbetsbelastningen och personalstyrkans storlek motiverar enligt länsstyrelsens mening utbytet.

För planeringssektionen med arbetsuppgifter, vilka förutsatts av statens organisationsnämnd, hemställer *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att ytterligare en kansliskrivartjänst i Ao 10 inrättas å landskansliet. En å annan sektion placerad kansliskrivare kan av särskilda skäl ej, som avsetts, överflyttas till kansliskrivaruppgifterna på planeringssektionens bilregister.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har föreslagit inrättande av en ny kontoristtjänst i Ao 9 å landskansliet för kvalificerade biträdesgöromål å civilförsvarssektionen. Av samma skäl har envar av *länsstyrelserna i Stockholms* och *Norrbottens län* begärt, att en kanslibiträddestjänst i Ao 7 å resp. kameralsektionen och civilförsvarssektionen ändras till kontoristtjänst i Ao 9.

Inrättande av ytterligare kanslibiträddestjänster i Ao 7 har begärts av *länsstyrelserna i Kristianstads län* — en tjänst å taxeringsrevisionen i utbyte

mot kontorsbiträdestjänst; länet erhöll ej sådan tjänst föregående år, eftersom det angivits, att revisionen redan disponerade ett kanslibitråde; detta var emellertid tillfälligt utlånat från kameralsektionen, dit det måste återgå — *Malmöhus län* — en tjänst — *Västmanlands län* — två tjänster, varav en i utbyte mot kontorsbiträdestjänst — och *Kopparbergs län* — en tjänst.

Envar av länsstyrelserna i *Hallands* och *Norrbottnens län* föreslår, att den kanslibiträdestjänst i Ao 7 å landskansliet, som disponeras för biträdet å landsfogdeexpeditionen, utbytes mot kontoristtjänst i Ao 9. Framställning rörande denna sak har därjämte gjorts av *föreningen Sveriges landsfogdar* (skr. 3/5 1957) som hemställt, att landsfogdarna i samtliga län skall erhålla en kontorist som biträde. I skrivelsen erinras om att kanslibiträdestjänsterna på landsfogdeexpeditionerna — uppförda på landskansliernas personalstat — tillkom i mitten av 1940-talet. Arbetsuppgifterna har därefter väsentligt ökat och kraven på biträdenas kompetens har blivit större. Bitrådets åligganden kan närmast betraktas som en expeditjonsföreståndares e. d.

Länsstyrelserna i Kalmar och *Skaraborgs län* har begärt, att tjänsten som landshövdingens sekreterare omändras från kanslibitråde i Ao 7 till kontorist i Ao 9. *Samtliga landshövdingar* har framställt samma yrkande. Det framhålles, att sekreterarens arbetsuppgifter är mångskiftande och kvalificerade samt att stora krav måste ställas på vederbörandes omdöme och förmåga till självständigt arbete. Minst kontoristtjänst är nödvändig för att lämpliga personer skall kunna erhållas.

Liksom föregående år — då 15 000 kronor anvisades för ändamålet för innevarande budgetår — har *länsstyrelsen i Norrbottens län* begärt, att medel måtte anvisas under anslagsposten till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. med belopp, motsvarande avlöning till befattningshavare i länsassessors löneställning. Länsstyrelsen framhöll i fjol, att behov föreligger av en befattningshavare, vilken kan odelat ägna sig åt större utredningar, exempelvis om verkningarna av ytterst omfattande vattenregleringar och om projekt av stor betydelse för länets näringsliv, samt att länsstyrelsen erhållit uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen utreda Tornedalens och Överkalix-bygdens försörjning medelst där befintliga naturtillgångar. — Enligt länsstyrelsernas mening är det ytterst viktigt, att framförallt utredningar rörande länets näringsliv får fullföljas.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången kan antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 minskas med 31 medan antalet telefonisttjänster bör ökas med en.

Medelsbehovet för nästa budgetår utgör enligt länsstyrelsernas framställningar i runt tal 54 562 000 kronor. Av ökningen, cirka 8 597 000 kronor, är 7 732 000 kronor av automatisk natur. Sistnämnda belopp fördelar sig med 246 000 kronor på löneklasshöjningar, 999 000 kronor på utök-

ningen av taxeringsorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1958 samt 6 487 000 kronor på merkostnader i anledning av 1957 års lönerrevision.

Länsstyrelsernas behov av personal för planeringsverksamhet

Yrkanden om särskild personal för utredningsfrågor i samband med planeringsverksamhet har framställts av *länsstyrelsen i Stockholms län*, som föreslår inrättande av en länsassessorstjänst i Ae 24, och *länsstyrelsen i Blekinge län*, som hemställt om anvisande av ett belopp å 35 000 kronor till arvode för särskild sakkunnig.

Sistnämnda spörsmål har upptagits till behandling i en inom inrikesdepartementet upprättad *promemoria angående länsstyrelsernas behov av arbetskraft med statistisk-ekonomisk utbildning*.

I promemorian redogöres för den belysning frågan tidigare fått bl. a. av 1948 års länsstyrelseutredning i dess betänkande SOU 1950: 28, riksdagens år 1956 församlade revisorer samt skolöverstyrelsen i en skrivelse den 11 oktober 1956 angående rationalisering av skolbyggnadsverksamheten.

Länsstyrelseutredningen framhöll den stora vikten — ur samhällsekonomiska och lokaliseringpolitiska synpunkter — av en konsulterande, rådgivande och dirigerande verksamhet på bebyggelseplaneringens och byggnadsväsendets område. Hela denna verksamhet inom länet borde i stort sett samordnas och ledas av *ett* organ. Enligt utredningens mening borde detta ankomma på länsstyrelsen såsom den för bebyggelseplaneringen på länsstadiet främst ansvariga myndigheten. Länsstyrelsen borde ges en sådan ställning, sådana befogenheter och sådan personell utrustning, att den på ett effektivt sätt kunde befordra samordningen och samverkan samt bilda en centralpunkt i samhällsplaneringen inom länet.

Utredningen uttalade vidare, att länsstyrelsen för att kunna fylla sin med tiden säkerligen alltmer maktpåliggande uppgift som det centrala länsorganet på planeringsväsendets område måste tillföras sakkunskap på det samhällsekonomiska fältet. Även för den initiativverksamhet samt den aktiva och ledande uppgift, som på olika områden bör ankomma på länsstyrelsen, torde ökade insikter i ekonomiska och sociala ämnen böra krävas hos vissa av länsstyrelsens befattningshavare som ett komplement till den juridiska sakkunskapen.

Statsrevisorerna framhöll, att planarbetet i första hand ankommer på kommunerna men att ledningen av detsamma vore en statlig uppgift, som utövades centralt av byggnadsstyrelsen samt lokalt av länsstyrelserna och länsarkitektorganisationen.

Generalplanering och detaljplanering i de enskilda kommunerna hade bedrivits i jämförelsevis god takt, medan regionplaneringen hittills bedrivits i ytterst begränsad skala. Samtidigt som den fortskridande samhällsutvecklingen starkt ökat behovet av översiktlig samhällsplanering — befolkningens starka omflyttning, förestående omdaningar och utbyggnader av gemensamma samhälleliga anordningar såsom vägar, vatten- och avloppsanläggningar, sjukhus, skolor m. m. — hade den statliga organisationen på planväsendets område förstärkts och effektiviserats endast i begränsade hänseenden. Det vore angeläget, att planeringen för regioner och större områden fortginge parallellt med generalplanering och annan kommunal

planering, så att de översiktliga och större programmen kunde beaktas vid detaljplanläggningen.

Revisorerna förklarade vidare bl. a., att problemen vore så omfattande, att ställning till desamma knappast kunde tagas utan en närmare utredning av såväl organisationen som lagstiftningen, men framhöll samtidigt, att man inom den nuvarande organisationens ram borde vidtaga åtgärder för att i görligaste mån undanröja den nuvarande starka splittringen av utrednings- och planeringsuppgifterna. Icke minst gällde detta i fråga om det utredningsarbete, som föreginge ställningstagandet i planfrågor. De resurser, som ställts till främst byggnadsstyrelsens och länsstyrelsernas förfogande syntes emellertid icke vara tillräckliga för att eftersläpningen i översiktlig planering och utredningsarbete skulle kunna hävas inom önskvärd tid. I första hand syntes här en förstärkning böra övervägas, beträffande såväl rådet för översiktlig planläggning som länsstyrelsernas planeringssektioner och länsarkitektkontoren. I fråga om sistnämnda organisationer borde jämsides härmed prövas, i vad mån ett sammanförande av dem till ett planorgan för länen under gemensam ledning skulle kunna äga rum. — I icke ringa mån torde förhållandena på planväsendets område sammanhånga med bristen på planfackmän. Jämväl i detta hänseende torde snara åtgärder vara erforderliga, varvid uppmärksamheten syntes böra inriktas på behovet icke endast av arkitekter och tekniker utan även av den samhällsekonomiskt utbildade personal som krävdes för förberedelsearbetet.

Statskontoret, 1951 års byggnadsutredning och svenska landskommunernas förbund avstyrkte på anförda skäl revisorernas förslag.

Byggnadsutredningen fann det mest angeläget, att länsstyrelserna finge erforderliga personella resurser för att sammanställa, bearbeta och vid behov tillhandahålla resultatet av undersökningar, som verkställdes vid byggnadsplanering och i andra sammanhang. Länsstyrelsernas svaga ställning i planeringssammanhanget syntes nämligen i väsentlig mån bero på att möjlighet att sammanställa och återge det stora materialet saknades. Behovet, vilket kunde betecknas som trängande, syntes åtminstone i flertalet fall kunna tillgodoses genom att till landshövdingens förfogande ställdes en befattningshavare med speciell statistisk och samhällsvetenskaplig utbildning eller andra liknande kvalifikationer.

Svenska landskommunernas förbund ansåg, att man i första hand borde förverkliga det gamla önskemålet om att knyta samhällsvetenskapligt skolad personal till länsstyrelserna, vilka hade ytterst viktiga funktioner inom samhällsplaneringens olika områden. En till länsstyrelsen knuten statistiker eller näringsgeograf, som förvärfvar god allmän kännedom om förhållandena i länet, borde kunna ge såväl länsstyrelsen som kommunerna värdefulla synpunkter och informationer i samhällsplaneringsfrågor samt möjliggöra ett bättre utnyttjande av den kvalificerade tekniska personalen.

Lantbruksstyrelsen och bostadsstyrelsen hade ej något att erinra mot att en utredning komme till stånd, vari bl. a. spörsmålet om en förstärkning med utredningspersonal gjordes till föremål för prövning.

Statsutskottet fann i sitt utlåtande över revisorernas uttalanden tiden knappast nu vara mogen för någon mera genomgripande omläggning av den översiktliga planverksamheten. Vissa jämkningar i såväl organisationen som gällande rättsregler torde dock vara erforderliga för att i görligaste mån komma tillrätta med de påtalade olägenheterna. Utskottet uttalade, att revisorernas framställning och de avgivna remissutlåtandena

borde överlämnas till 1951 års byggnadsutredning för att av denna närmare övervägas. Utredningen borde därvid noggrant undersöka möjligheten dels att åstadkomma samordning i det grundläggande utredningsarbetet och dels att genomföra förenklingar i själva planinstitutet. Utskottet förut-satte, att ev. förslag komme att vederbörligen beakta kommunernas själv-ständighet och berättigade intressen.

I enlighet med utskottets förslag beslöt r i k s d a g e n att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om åtgärder i det av utskottet angivna syftet.

I sin förutnämnda skrivelse påpekar *skolöverstyrelsen*, att en ekonomisk planering av byggnadsföretag för skolväsendet alltid måste vara inriktad på lokalbehov på längre sikt. Detta behov kan i regel icke fastställas utan noggrann utredning främst av befolkningsförhållandena och skolorganisa-tionen inom vederbörande område. Särskilt på landsbygden aktualiserar genomförandet av enhetsskolan svåra problem. Bl. a. kommer samarbete över kommungränserna att erfordras i mycket stor utsträckning. Särskilt med hänsyn till de mycket stora investeringar i skolbyggnader, som genom-förandet av enhetsskolan kommer att medföra, är det av största vikt att säkra befolkningsprognoser kan läggas till grund för skolplaneringen.

Enligt p r o m e m o r i a n synes den lämnade redogörelsen ådagalägga, att planeringsverksamheten på länsstadiet skulle kunna underlättas och ef-fektiviseras genom anlitande av arbetskraft med statistisk-ekonomisk ut-bildning. Ur flera synpunkter — bl. a. av skäl som anförts av länsstyrelse-utredningen och svenska landskommunernas förbund — torde det vara mest rationellt att knyta denna arbetskraft till länsstyrelsernas planerings-sektioner. Fördelarna härmed synes så påtagliga, att det kan ifrågasättas, om icke detta försöksvis bör ske, oaktat riksdagen uttalat sig för en mera långtgående penetrering av problemkomplexet. Härför talar jämväl situa-tionen på skolväsendets område, som påkallar snara lokaliseringsutredning-ar och andra översiktliga undersökningar. En sådan försöksverksamhet torde även komma att ge erfarenheter av värde för bedömningen av de frågor, vilka riksdagen funnit böra utredas.

Försöksverksamheten synes böra komma till stånd endast i vissa län, för-slagsvis 5 à 6, där detta får anses mest angeläget och där de bästa erfaren-heterna kan vara att vinna. Härvidlag bör länets storlek ej vara utslags-givande. Även i ett mindre län kan de ekonomiska och geografiska för-hållandena vara sådana att länet bör komma i fråga.

För de avsedda arbetsuppgifterna torde erfordras personal med akade-misk utbildning i ämnena statistik, geografi och nationalekonomi. Jämväl insikter i statskunskap synes önskvärda. Det torde därjämte böra fordras viss erfarenhet av undersökningar och utredningar av den art, som här avses. Under försökstiden synes vederbörande ej böra givas någon fastare anknytning till länsstyrelsen. De bör sålunda ej lönegradsplaceras utan avlönas som arvodister. Härigenom undviks ett föregripande av den ut-redning, som i hithörande spörsmål skall verkställas av byggnadsutredning-

en. Det torde vara lämpligt att ifrågakommande länsstyrelser anvisas medel för att anställa vederbörande såsom sakkunniga för viss tid eller för utförande av vissa uppdrag.

Yttranden

Över departementspromemorian har yttranden avgivits av *statskontoret, skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen, bostadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, 1951 års byggnadsutredning* och *länsstyrelserna i samtliga län samt svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och Sveriges samhällsvetareförbund.*

I samtliga yttranden tillstyrkes eller lämnas utan erinran det förslag, som framförts i promemorian.

Statskontoret vill sålunda med hänsyn till de skäl, som anförts för anordningen, icke motsätta sig att medel ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för en försöksverksamhet inom ett begränsat antal län. Ersättningen till anlitate experter torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande länsstyrelse.

1951 års byggnadsutredning tillstyrker obetingat, att försöksverksamhet anordnas. *Svenska landskommunernas förbund* framhåller angelägenheten av att medel skyndsamt ställes till förfogande, så att försöksverksamheten kan påbörjas tämligen omgående.

Skolöverstyrelsen understryker promemorians uttalande, att de fördelar för planeringsverksamheten på länsstadiet, som kan vinnas genom att till länsstyrelsernas planeringssektioner knyta personal med statistisk-ekonomisk utbildning, får anses så påtagliga, att detta försöksvis bör ske, oaktat riksdagen uttalat sig för en mera långtgående penetrering av problemkomplexet. Enligt överstyrelsens mening bör emellertid försöksverksamheten givas en något större omfattning än promemorian förutsatt och anordnas vid minst en tredjedel av länsstyrelserna.

Synpunkter rörande personalens utnyttjande, liknande de av skolöverstyrelsen framförda, har uttalats av *vissa länsstyrelser*, vilka finner det önskvärt att ifrågavarande personal skall få anlitas även av annan länsstyrelse än den där vederbörande placerats.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför härom följande.

Försöksverksamheten torde böra begränsas till sin omfattning, särskilt med hänsyn till ovissheten i vilken utsträckning arbetskraften kan hållas sysselsatt. Lämpligast synes vara, att de föreslagna experterna visserligen anställas på ett visst antal länsstyrelser men mot skyldighet att tillhandagå kringliggande länsstyrelser inom efter skiftande förhållanden avpassade regioner. Härigenom skulle vinnas en jämnare sysselsättning och en vidgad förtrogenhet med de problemkomplex, som möter på området och som ofta påverkas av förhållanden långt utom länsgränserna. Länsstyrelsernas planeringssektioner skulle också mera allmänt komma i kontakt med ifrågavarande experter och vinna erfarenhet av arbetet på hithörande område.

Bostadsstyrelsen uttalar, att det kan vara tveksamt om planeringssektionerna är den på längre sikt lämpligaste placeringen för ifrågavarande personal, eftersom skäl kan anföras för placering på länsarkitektkontoren. Försöksverksamheten bör därför enligt styrelsens mening inriktas så, att bättre möjligheter erhålles att framdeles bedöma hur personalen bäst kan inlemmas i länsförvaltningen. Liknande synpunkter anføres av *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Byggnadsstyrelsen finner det angeläget att försöksverksamheten koncentreras på undersökningar med praktiskt inriktade frågeställningar och av betydelse för samhällsplaneringen som helhet. Detta skulle, tillämpat på prognosområdet, innebära, att de behövliga specialutredningarna för t. ex. skolväsen och ålderdomsvård utföres som del av en allmän samhällsprognos och icke isolerade från den allmänna samhällsplaneringen. Styrelsen understryker vikten av en nära kontakt mellan den föreslagna arbetskraften och länsarkitektkontoren.

Länsstyrelserna i Blekinge, Värmlands, Gävleborgs och Västerbottens län ifrågasätter, om ej avsedd befattningshavare bör direkt underställas landshövdingen.

Vissa andra länsstyrelser har uttalat, att den ifrågasatta personalen bör vara skyldig att utföra arbete även åt övriga länsmyndigheter.

Sveriges samhällsvetareförbund finner det angeläget, att arbetskraft med statistisk-ekonomisk utbildning snarast tillföres planverksamheten och ansluter sig till uppfattningen att denna arbetskraft — i varje fall under försöksstadiet — bör knytas till länsstyrelsernas planeringssektioner.

Departementschefen

I syfte att effektivisera arbetssättet genomfördes fr. o. m. den 1 januari 1953 en omorganisation av länsstyrelserna. Denna innebar bl. a., att en sektionsindelning infördes och att ärendena i samband därmed delegerades för att den kvalificerade personalen bättre skulle kunna utnyttjas. Under de senaste åren har emellertid på många områden inträtt en så avsevärd ökning av arbetsbördan, främst i fråga om ärenden, vilka kräver insats av personal i föredragandeställning, att arbetsuppgifterna trots denna omorganisation på många håll — och därvid främst på landskanslierna — vållar bekymmer. Såsom flera länsstyrelser framhållit, kräver speciellt nykterhetsvårdsfrågorna och andra svärbemästrade ärenden inom socialvårdsområdet stor arbetsinsats från den kvalificerade personalens sida. Ehuru arbetsläget sålunda i och för sig kunde motivera ett mera positivt ställningstagande i vissa fall till de gjorda framställningarna, är jag dock med hänsyn till de krav på begränsning av statsutgifterna, som måste uppställas i nuvarande läge, icke beredd att tillstyrka nya tjänster annat än i ett par fall, där särskilda förhållanden gör detta motiverat. Jag för-

ordar sålunda, att en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång inrättas å landskansliet i ettvarvt av Malmöhus och Norrbottens län. I förstnämnda länet har nykterhetsvårdsmålen en särskilt stor omfattning och i Norrbotten påkallar de för länet speciella förhållandena en utökning av juristpersonalen. Jag upptager vidare medel till avlöning av ytterligare en icke-ordinarie landskanslist å landskansliet i Uppsala län.

Liksom för innevarande budgetår torde medel böra anvisas till fortsatt anställande av en extra länsnotarie å landskansliet i Västernorrlands län för arbetsuppgifter på grund av vattenregleringar m. m.

För fullföljande av vissa för Norrbottens län viktiga initiativ och utredningar har under sakkunnigposten anvisats 15 000 kronor för innevarande budgetår för ersättning till särskild sakkunnig. Då det är av vikt att dessa utredningar kan fullföljas, upptager jag även för nästa budgetår ett motsvarande belopp härtill. Eftersom utredningarna även berör det länsstyrelsen av Kungl. Maj:t givna uppdraget rörande Tornedalens och Överkalixbygdens försörjning medelst befintliga naturtillgångar, torde liksom för innevarande budgetår eventuella kostnader utöver det här beräknade beloppet få bestridas från vederbörligt kommittéanslag.

Yrkandena från vissa län om förstärkning av taxeringspersonalen och ytterligare tjänster för prövningsnämndskanslierna anser jag mig icke kunna tillstyrka, innan erfarenheter vunnits om verkningarna av den fr. o. m. innevarande år genomförda ändringen av taxeringsorganisationen.

I enlighet med förslag av statens organisationsnämnd i samband med den i föregående års statsverksproposition (XI ht, s. 414) redovisade organisationsundersökningen vid länsstyrelsernas landskanslier föreslår jag, att — i likhet med vad som fr. o. m. innevarande budgetår skett i Stockholms län — en länsassessorstjänst i Ao 24 i utbyte mot en länsnotariatjänst i befordringsgången inrättas å landskansliet i vardera av Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Tjänsterna avses för allmänna sektionen. Å befattningshavarna bör ankomma att med eget ansvar handlägga vissa ärendegrupper i sektionchefens ställe. Med hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag vidare, att en landskanslisttjänst i Ao 15 å taxeringssektionen i Gotlands län omändras till förste landskanslisttjänst i Ao 19, att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 å taxeringssektionen i Kristianstads län omändras till kanslibiträdestjänst i Ao 7 samt att två kontorsbiträdestjänster i befordringsgången, en — för tjänstgöring å landsfogdeexpeditionen avsedd — å landskansliet i Gotlands län och en å uppboordssektionens folkbokföringsdetalj i Kristianstads län, omändras till kanslibiträdestjänster i Ae 7.

Med hänsyn till bl. a. arten av förekommande arbetsuppgifter och de krav, som måste ställas på vederbörande, förordar jag slutligen, att för

sekreterarna hos landshövdingarna inrättas 24 kontoristtjänster i Ao 9 i utbyte mot, i Gotland en kontorsbiträdestjänst i befordringsgången och i övriga län kanslibiträdestjänster i Ao 7. Tjänsterna bör i personalplanen knytas till de avsedda arbetsuppgifterna.

I enlighet med länsstyrelsernas förslag bör enligt grunderna för den reglerade befordringsgången antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster minskas med 31 till 360 och antalet ordinarie telefonisttjänster ökas med en till 29.

Övriga framställda yrkanden om lönegradsuppflyttningar eller förändring av tjänster är jag icke beredd att biträda.

De i det föregående framlagda förslagen innebär en kostnadsökning med i runt tal 88 000 kronor.

I anslutning till de år 1956 godkända riktlinjerna för en ändrad taxeringsorganisation — vilken bl. a. innebär att för taxeringen i första instans av rörelseidkare och vissa andra skattskyldiga skall inrättas en eller flera särskilda nämnder i fögderierna och städerna med egen uppbördsförvaltning samt att granskningsarbetet i dessa nämnder i första hand skall ombesörjas av heltidsanställda tjänstemän, taxeringsassistenter, med hjälp av biträden för rutingöromålen — upptogs i föregående års statsverksproposition (XI ht, s. 417) frågan om taxeringsassistentorganisationen. Det uttalades därvid bl. a., att taxeringsassistenterna borde anställas som statliga tjänstemän även i städerna med egen uppbördsförvaltning, att antalet tjänstemän vid fullt utbyggd organisation kunde beräknas till i runt tal 275, men att någon tidtabell för utbyggnaden, bl. a. av rekryteringsskäl, ej kunde fastställas. Mot dessa uttalanden gjorde riksdagen ingen erinran. — I enlighet med departementschefens förslag har inrättats 50 taxeringsassistenttjänster i Ao 17 fr. o. m. den 1 januari 1958.

Ehuru vissa personalsvårigheter för länsstyrelserna kan befaras uppkomma, bör enligt min mening med hänsyn till angelägenheten av att effektivisera taxeringsväsendet uppbyggnaden av organisationen fortsätta även nästa budgetår. Jag föreslår därför, att ytterligare 50 taxeringsassistenttjänster i Ao 17 inrättas. Bl. a. med hänsyn till den avsedda kursverksamheten för utbildning av landskanslister bör de inrättas först fr. o. m. den 1 januari 1959. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, var tjänsterna skall placeras. Kostnadsökningen under nästa budgetår för dessa tjänster utgör i runt tal 430 000 kronor.

Vid framläggande av förslag i föregående års statsverksproposition (XI ht, s. 416) om inrättande av vissa högre biträdestjänster förutsatte departementschefen, att den av statens organisationsnämnd på grundval av dess undersökningar rekommenderade omläggningen av arbetsformerna på landskanslierna skulle möjliggöra en avveckling av den därstädes anställda extra biträdespersonalen. Efter verkställda beräkningar vill jag nu an-

mäla, att jag finner det möjligt att av denna anledning nedräkna beloppet för tillfällig personal med 400 000 kronor, motsvarande avlöning till ett 50-tal extra kontorsbiträden.

I det föregående har redovisats en inom inrikesdepartementet upprättad promemoria angående länsstyrelsernas behov av arbetskraft med statistisk-ekonomisk utbildning. De i denna promemoria gjorda uttalandena har understrukits eller lämnats utan erinran av samtliga remissorgan. En försöksverksamhet på detta område skulle enligt min mening bidra till att allsidigare belysa flera angelägna samhällsproblem. Ej minst för kommunernas verksamhet torde den komma att innebära påtagliga fördelar. Jag är dock icke beredd att för nästa budgetår upptaga något särskilt belopp för ändamålet. Jag förutsätter emellertid, att en begränsad försöksverksamhet får anordnas, om och i den mån så kan ske inom ramen för eljest anvisade medel. Det torde under angivna förutsättning få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med (88 000 + 430 000 — 400 000) 118 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för uppflyttningar i löneklass och reglerad befordringsgång samt 1957 års lönerevision m. m. med 7 532 000 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (118 000 + 7 532 000) 7 650 000 kronor till (45 965 000 + 7 650 000) 53 615 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med vad som framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka erfordras i anledning av de av mig framlagda förslagen;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tillsvidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	1 025 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	28 050 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	238 000

4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., förslagsvis	61 000	
b. Ersättning till militärassistenter, förslagsvis	162 000	
c. Ersättning till inkvarteringschefer, förslagsvis	17 000	
d. Ersättning till vägtrafikombud, förslagsvis	105 000	345 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	16 600 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), förslagsvis	427 000	
7. Rörligt tillägg, förslagsvis	6 930 000	
		<u>Summa kronor 53 615 000;</u>

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 53 615 000 kronor.

[144] 4. *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	225 000	153 206
1957/58 (statsliggaren s. 1107)	150 000	
1958/59 (förslag)	150 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* beräknats till 165 000 kronor.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[145] 5. *Länsstyrelserna*: *Reseersättningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 200 000	1 100 842
1957/58 (statsliggaren s. 1107)	1 260 000	
1958/59 (förslag)	1 335 000	

De sammanlagda utgifterna för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* beräknats till 1 152 000 kronor. Härtill kommer flyttningsersättningar och tjänstgöringstraktamenten, beräknade till ca 190 000 kronor.

Departementschefen

Myndigheternas beräkning av medelsbehovet föranleder ingen annan erinran från min sida än att uppräkningsen av anslaget synes kunna avrundas till 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 335 000 kronor.

[146] 6. Länsstyrelserna: Expenser

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	6 510 000	6 628 708
1957/58 (statsliggaren s. 1109)	7 605 000	
1958/59 (förslag)	7 735 000	

Yrkanden

1) Enligt *länsstyrelsernas* framställningar bör medelsbehovet för budgetåret 1958/59 beräknas till 7 230 800 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 1 194 000 kronor, för övriga expenser för eget behov 5 719 800 kronor och för expenser för annat än eget behov 317 000 kronor. I beloppet å 5 719 800 kronor ingår engångsutgifter å tillhoppa 588 000 kronor för nya televäxlar samt anskaffning av möbler, inventarier m. m. till nyuppförda tjänstelokaler i Hallands och Kopparbergs län. De nya byggnaderna i dessa län har ytterligare fördröjts, varför anvisade medel för innevarande budgetår, 78 000 kronor för televäxel i Halmstad samt 100 000 kronor för sådan växel och 50 000 kronor för möblering i Falun, ej kommer att ianspråktagas.

2) *Byggnadsstyrelsen* beräknar medelsbehovet för möblering av representationsrum i landshövdingeresidensen i Nyköping och Kalmar — för innevarande budgetår upptaget belopp härför kommer ej att tagas i anspråk — samt för renovering och underhåll av möbler och textilier i residensen till sammanlagt 180 000 kronor.

3) *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* (skr. 2/9 och 10/10 1957) hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 62 800 kronor till kurser för utbildning av landskanslistor, oförändrat 10 000 kronor till utbildningskurser för biträdespersonal vid landskontor och häradskrivarkontor, 3 500 kronor till arvoden åt nämndens ledamöter samt 1 500 kronor för studiekonferenser för landsstatstjänstemän, tillhoppa 77 800 kronor.

4) *Länsstyrelsernas antagningsnämnd* (skr. 22/10 1957) beräknar anslagsbehovet för sin verksamhet till 6 800 kronor. Ökningen i förhållande till det f. n. anvisade beloppet, 4 500 kronor, hänför sig delvis till höjda ar-
25 — Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13

vodesersättningar men beror framför allt på väsentligt stegrade annonskostnader genom de alltmer markerade svårigheterna att skaffa aspiranter till länsstyrelserna (under sistförflutet budgetår uppgick utgifterna för annonser till ca 2 500 kronor mot ca 1 000 kronor ett budgetår tidigare).

5) *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* (skr. 30/8 1957) har föreslagit, att varje länsstyrelse anvisas ett belopp av förslagsvis 500 kronor per budgetår till sammanträden eller kurser för den personal, som utsetts att utgöra länsstyrelsens sektion för psykologiskt försvar. Enligt nämndens mening är det synnerligen önskvärt, att länsstyrelserna tager initiativ för att samla och utbilda denna personal. Nämnden har själv ej medel att ställa till förfogande härför.

Motiv

3) En kurs för utbildning av landskanslister å landskontor samt aspiranter å häradsskrivar- och kronokamrerartjänster har börjat hösten 1957 och skall avslutas med kursens speciella del hösten 1958. Jämväl den extra utbildningskurs, för vilken medel anslagits innevarande budgetår och som tager sin början under våren 1958 med kursens allmänna del, skall fortsätta med speciella delen hösten 1958. Kostnaden för var och en av ifrågavarande kursdelar beräknas till 17 600 kronor. Härvid har kostnaden för arvoden till lärare upptagits till ett med 1 700 kronor förhöjt belopp. Med hänsyn till stegrade kostnader för läroböcker har vidare beloppet för expenser uppräknats med 500 kronor.

Enär antalet befattningshavare, vilka väntar på att få genomgå ifrågavarande utbildning, fortfarande är stort, anser nämnden det vara behöfligt att anordna dels en ny kurs med början hösten 1958 och dels — i likhet med vad som varit fallet våren 1957 och avses skola ske våren 1958 — en extra kurs. Denna senare bör taga sin början med allmänna delen under våren 1959.

Kostnaden för var och en av dessa kursdelar beräknas till 13 800 kronor, därvid arvodesbeloppet till lärare uppräknats med 800 kronor i förhållande till anvisningen för innevarande budgetår.

Totala kostnaden för budgetåret 1958/59 för kursverksamheten för landskanslister å landskontor m. fl. skulle alltså uppgå till (17 600 + 17 600 + 13 800 + 13 800) 62 800 kronor.

Enär utbildningsbehovet enligt vad nämnden inhämtat f. n. är ringa, avses någon kurs för landskanslister å landskansli ej skola anordnas under budgetåret 1958/59.

Till försöksvis anordnad verksamhet med utbildningskurser för biträdespersonal å landskontor och häradsskrivarkontor har för innevarande budgetår anvisats 10 000 kronor. Enligt nämndens mening bör dylika kurser anordnas i samma omfattning även under budgetåret 1958/59.

Kostnaden för arvoden till nämndens ledamöter har uppräknats med hänsyn till vidtagen höjning av kommittéarvodena.

Departementschefen

Länsstyrelsernas del av anslaget är för innevarande år fastställd till 6 917 000 kronor, varav 1 085 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 5 532 000 kronor för övriga expenser för eget behov och 300 000 kronor för expenser för annat än eget behov. I beloppet till övriga expenser för eget behov ingår 844 000 kronor för vissa engångsutgifter — 607 000 kronor för televäxlar samt möbler och inventarier till nya landstatsbyggnader och 237 000 kronor för möbler och kontorsmaskiner till den personal, som nyanställt för förstärkning av taxeringsorganisationen — varav 228 000 kronor ej kommer att tagas i anspråk under budgetåret på grund av försenade byggnadsarbeten. För nästa budgetår bör posten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till kostnadsstegringar och ytterligare utökade lokalutrymmen uppräknas till av länsstyrelserna äskat belopp, 1 194 000 kronor. Jämväl för övriga expenser för eget behov kräves ökad medelsanvisning på grund av höjda städninglöner och telefonavgifter samt vissa andra prisstegringar. Med hänsyn till att erforderligt belopp för utgifter av engångskaraktär är mindre än för löpande budgetår, synes höjningen dock kunna begränsas till 53 000 kronor. Jag upptager därför posten till 5 585 000 kronor. Häri ingår som utgifter med anledning av nybyggda tjänstelokaler i Hallands och Kopparbergs län 200 000 kronor för teleanläggningar och 310 000 kronor för möbler och andra inventarier samt flyttningskostnader. På grund av föreliggande behov av nya bilar har jag därjämte räknat med utbyte av tjänstebilarna i fem län. Till expenser för annat än eget behov upptager jag med hänsyn till medelsåtgången under de två senaste budgetåren 297 000 kronor. Länsstyrelsernas del av anslaget bör alltså bestämmas till (1 194 000 + 5 585 000 + 297 000) 7 076 000 kronor.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar torde böra beräknas oförändrat 400 000 kronor. Till bestridande av de kostnader, för vilka byggnadsstyrelsen beräknat medel, upptager jag 170 000 kronor.

Mot länsstyrelsernas utbildningsnämnds förslag till kursverksamhet för landskanslistor och vissa biträden har jag ingen erinran. Det får med hänsyn till utbyggnaden av taxeringsorganisationen anses erforderligt, att kurserna för landskanslistor å landskontor m. fl. dubblas även under nästa budgetår. Nämndens medelsberäkningar anser jag mig kunna godtaga. För ifrågavarande ändamål bör sålunda beräknas (62 800 + 10 000 + 3 500 + 1 500) 77 800 kronor.

Medelsbehovet för länsstyrelsernas antagningsnämnds verksamhet torde med hänsyn till vad nämnden anfört böra uppräknas med 1 700 kronor till 6 200 kronor.

Såsom beredskapsnämnden för psykologiskt försvar framhållit, torde det vara värdefullt att den personal, som utsetts att utgöra länsstyrelsernas sektioner för psykologiskt försvar, kan samlas till sammanträden och kur-

ser. Jag tillstyrker därför, att medel för ändamålet anvisas under förevarande anslag. Jag finner det dock f. n. icke påkallat, att sådan verksamhet varje år bedrivs i samtliga län, och beräknar fördenskull för ändamålet ett belopp av 5 000 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (7 076 000 + 400 000 + 170 000 + 77 800 + 6 200 + 5 000) 7 735 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 7 735 000 kronor.

[147] 7. *Länsstyrelserna: Publikationstryck*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	175 000	203 180
1957/58 (statsliggaren s. 1114)	185 000	
1958/59 (förslag)	200 000	

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 216 100 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till medelsförbrukningen under sistförflutet budgetår föreslår jag, att anslaget uppräknas med 15 000 kronor, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[148] 8. *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 550 000	1 639 919
1957/58 (statsliggaren s. 1114)	1 692 000	
1958/59 (förslag)	2 193 000	

Yrkanden

1) *Länsstyrelsernas* anslagsäskanden upptager för den under länsstyrelserna sorterande personalen ett belopp av i runt tal 1 504 000 kronor.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har under åberopande av landsfogdens stegrade arbetsbörda hemställt, att tjänsten som landsfogdeassistent i länet omvandlas till biträdande landsfogdetjänst.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har föreslagit, att biträdande landsfogdetjänsten i länet ordinariesättes.

2) *Riksåklagarämbetet* (skr. 31/8 1957) äskar 580 000 kronor jämte rörligt tillägg för avlöningar till den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen (ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter) och

20 000 kronor jämte rörligt tillägg för vikariatsersättningar till befattningshavare inom denna organisation.

Ämbetet har vidare föreslagit, att tjänsterna som biträdande landsfogde överföres på ordinarie stat. Framställning härom har gjorts även av *Sve- riges juristförbund* (skr. 26/8 1957).

Motiv

2) Utbyggandet av åklagarorganisationen i anledning av processreformens genomförande pågår alltjämt. Inom stadsfiskalsorganisationen beräknas under tiden fram till utgången av budgetåret 1958/59 elva tjänster bli att besätta på grund av organisationens utbyggnad och en på grund av uppkommen vakans. Därjämte erfordras ytterligare ett antal landsfogdeassistenter för tjänstgöring som biträdande åklagare och som vikarier för stadsfiskalerna. Denna förstärknings- och vikariatsorganisation bör på grund av städernas tillväxt och den ökade brottsligheten omfatta mer än 30 — ämbetet räknar för närvarande med 33 — landsfogdeassistenter. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med 45 (12 + 33) befattningshavare.

Fr. o. m. den 1 juli 1957 har inrättats ytterligare tre fasta landsfogde-assistenttjänster, vilka skall tillsättas inom den närmaste tiden. Dessutom skall en vakantbliven sådan tjänst återbesättas. Härjämte föreligger, oaktat landsfogdeorganisationen numera utbyggt med åtta biträdande landsfogdar och 14 fasta landsfogdeassistenter, alltjämt behov av ytterligare assistenthjälp, kanske främst beroende på att landsfogdarnas polisiära verksamhet så ökat, att de i allt större utsträckning måst överlämna åklagar- göromålen till assistenterna. — Organisationens nuvarande storlek — förutom de biträdande landsfogdarna och fasta landsfogdeassistenter sju ambulerande assistenter — bygger på en av särskilda sakkunniga år 1954 verkställd beräkning. Under tiden därefter har emellertid inträtt en sådan ökning av landsfogdarnas arbetsbörda, att Kungl. Maj:t i juni 1957 ansett det påkallat besluta om utredning rörande behovet av kvalificerad biträdes- hjälp i de län, där biträdande landsfogde eller fast landsfogdeassistent ej finnes anställd. I avbidan på resultatet av denna utredning och med anledning av det nödvändiga behovet av assistenthjälp såväl i förut åsyftade som i övriga län är det erforderligt, att tio (mot f. n. sju) ambulerande landsfogdeassistenter står till förfogande som biträdeshjälp. Inom landsfogdeorganisationen skulle alltså under en nära framtid behövas 14 (4 + 10) befattningshavare.

Förutom det personalbehov, som sålunda föreligger inom stadsfiskals- och landsfogdeorganisationerna, erfordras för tjänstgöring hos statspolis- intendenten och för särskilda utredningsuppdrag, lågt räknat, fem landsfogdeassistenter.

Enligt dessa beräkningar skulle omkring 64 (45 + 14 + 5) befattnings-

havare erfordras inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta personalbehov finnes att tillgå 44 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter, som icke innehar eller varaktigt uppehåller fast tjänst inom åklagarväsendet. Tillgänglig personal förslår alltså icke för personalbehovet under budgetåret 1958/59 inom den utbyggda organisationen. För att täcka denna brist och för att tillgodose det ytterligare personalbehov, som uppkommer genom åklagares pensionsavgång under tiden närmast efter den 1 juli 1959 eller åklagaraspiranternas avgång från banan m. m., erfordras antagning och utbildning av ytterligare ett antal åklagaraspiranter. Ämbetet räknar med att för sådant ändamål tio aspiranter bör anställas under ett vart av budgetåren 1957/58 och 1958/59.

Av de 44 aspiranter och ambulerande landsfogdeassistenter, som nu tjänstgör inom aspirantorganisationen, beräknas ett 15-tal ha tagits i anspråk för tjänster inom åklagar- och polisväsendet före ingången av budgetåret 1958/59. Tio beräknas komma att tjänstgöra inom landsfogdeorganisationen, fem fullgöra sådan tjänstgöring, för vilken ersättning utgår av andra statliga anslag än nu ifrågavarande, och övriga 15 erfordras för tjänstgöring inom stadsfiskalsorganisationen. Endast tio befattningshavare tillhörande aspirantorganisationen skulle alltså avlönas av statsmedel under budgetåret 1958/59. Emellertid har ämbetet till följd av den alltmera ökande arbetsbelastningen för åklagarna i städerna nödgats att i icke obetydlig utsträckning anlita icke färdigutbildade aspiranter och assistenter för åklagartjänstgöring i städerna. I den mån omständigheterna medgiver bör dessa icke färdigutbildade aspiranter och assistenter fullgöra sin utbildning. Särskilt angeläget är att ett så stort antal som möjligt av de äldre åklagaraspiranterna beredes tillfälle att under nästa budgetår genomgå den teoretiska polisutbildningen. Ämbetet räknar med att under budgetåret 1958/59 ett tiotal bör undergå utbildning. Under utbildningstiden åtnjuter de lön av statsmedel.

Medelsbehovet av grundlöner för aspirantorganisationen utgör enligt ämbetets beräkningar, för tio ambulerande assistenter 177 960 kronor, för utbildning av tio i tjänst varande aspiranter 100 000 kronor, för tio aspiranter, som beräknas bliva antagna fr. o. m. den 1 oktober 1957, 156 480 kronor samt för tio aspiranter, som förutsättes komma att antagas den 1 juli 1958, 144 600 kronor, tillhoppa 579 040 kronor eller i runt tal 580 000 kronor.

På grund av landsfogdarnas stora arbetsbörda har det, när vidlyftiga åtalsärenden ankommit å deras handläggning, i åtskilliga fall visat sig nödvändigt att bereda dem partiell tjänstledighet. Detta har medfört, att vikariatsersättningar till landsfogdeassistenter, för vikariat å landsfogde-, biträdande landsfogde- eller fast landsfogdeassistenttjänst, kommit att belasta anslagsmedlen till åklagaraspirantorganisationen. Då det måste förutses, att dylika partiella tjänstledigheter blir nödvändiga även framdeles i ej obetydlig omfattning, är det påkallat att upptaga ett belopp för härav föranledda vikariatsersättningar med förslagsvis 20 000 kronor i grundlön.

Enär stadigvarande behov otvivelaktigt föreligger av de i åtta län inrättade tjänsterna som biträdande landsfogde och då det måste anses önskvärt, att den trygghet i anställningen, som åtföljer ordinarie tjänst, beredes de biträdande landsfogdarna, bör tjänsterna överföras å ordinarie stat.

Departementschefen

Förslagen om ordinariesättning av tjänsterna som biträdande landsfogde och om ändring av landsfogdeassistenttjänsten i Älvsborgs län till biträdande landsfogdetjänst är jag ej beredd att tillstyrka.

Riksåklagarämbetets äskanden innebär, att medel beräknats för att möjliggöra en utökning av vikariekadern — ambulerande assistenter — inom landsfogdeorganisationen med tre befattningshavare utöver de sju assistenter, som skall finnas enligt föregående års beslut. Då arbetsläget inom organisationen är bekymmersamt, anser jag mig böra godtaga detta förslag och upptager därför medel i enlighet härmed. Det belopp, varmed uppräknings sålunda skett, bör dock få disponeras endast efter Kungl. Maj:ts särskilda medgivande. På av riksåklagarämbetet anförda skäl tillstyrker jag därjämte, att 20 000 kronor i grundlön beräknas för vikariatsersättningar till assistenterna.

Ämbetets beräkning i övrigt av medelsbehovet för aspirantorganisationen liksom länsstyrelsernas uppskattning av medelsbehovet föranleder ingen min erinran. I äskade belopp för icke-ordinarie personal ingår arvode till juriska kandidater under tillhoppa 12 månaders tjänstgöring å landsfogdeexpedition jämlikt 20 § domsagostadgan.

Vad jag förut föreslagit medför en ökning av medelsbehovet med 84 600 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. samt 1957 års lönerevision med 416 400 kronor. Anslaget bör alltså höjas med (84 600 + 416 400) 501 000 kronor och således bestämmas till (1 692 000 + 501 000) 2 193 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med vad som framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	754 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 139 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	300 000
	Summa kronor 2 193 000;

- b) till *Landsfogdarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 193 000 kronor.

[149] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	343 000	393 005
1957/58 (statsliggaren s. 1116)	357 000	
1958/59 (förslag)	390 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 439 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposterna till sjukvård m. m. samt till reseersättningar beräknar jag med hänsyn till belastningen under sistförflutet budgetår till resp. 1 500 (— 1 000) kronor och 230 000 (+ 15 000) kronor.

För expenser har under budgetåret 1956/57 förbrukats i runt tal 157 000 kronor. På grund härav och med hänsyn till inträdda kostnadsstegringar finner jag mig böra uppräknas anslagsposten med 19 000 kronor till 158 500 kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (1 500 + 230 000 + 158 500) 390 000 (+ 33 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kronor.

[150] 10. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	13 820 000	14 471 250
1957/58 (statsliggaren s. 1117) ..	15 263 000	
1958/59 (förslag)	18 020 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår utgör enligt *länsstyrelsernas* framställningar i runt tal 17 890 000 kronor eller 2 627 000 kronor mer än innevarande budgetår. Av ökningen hänför sig 2 612 000 kronor till automatiska utgiftsstegringar.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör antalet kontorsbiträden i Ao 5 ökas med 27.

Departementschefen

I enlighet med *länsstyrelsernas* framställningar föreslår jag, att ytterligare 27 extra ordinarie kontorsbiträden enligt grunderna för reglerad befordringsgång erhåller ordinarie tjänst i Ao 5 fr. o. m. nästa budgetår. Antalet sådana tjänster skulle därefter uppgå till 461.

Under anslaget till *länsstyrelsernas* avlöningar (s. 382) har jag för fortsatt utbyggnad av taxeringsorganisationen i första instans förordat inrättande av ytterligare 50 taxeringsassistenttjänster i Ao 17 fr. o. m. den 1

januari 1959. Vid 1956 års beslut om förstärkning av taxeringsorganisationen förutsattes, att en ny biträdestjänst skall inrättas för varje taxeringsassistenttjänst. I städerna med egen uppbördsförvaltning skall dock dessa biträdestjänster vara kommunala. Enär det får förutsättas, att vissa av de föreslagna nya taxeringsassistenttjänsterna kommer att tillsättas i sådana städer, torde erforderliga antalet biträden komma att understiga 50. Å andra sidan bör övervägande flertalet taxeringsassistenter placeras i fogderierna, där behovet av förstärkning med specialister för granskning av mera svårbedömda deklarationer i allmänhet är mera framträdande än i de större städerna. Med hänsyn härtill anser jag mig böra räkna med 45 nya biträden i reglerad befordringsgång fr. o. m. den 1 januari 1959.

Detta mitt förslag innebär ett ökat medelsbehov med 190 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för uppflyttningar i löneklass och reglerad befordringsgång m. m. samt 1957 års lönerevision med tillhoppa 2 567 000 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (190 000 + 2 567 000) 2 757 000 kronor till (15 263 000 + 2 757 000) 18 020 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med vad som framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av mitt förslag i det föregående.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga förutberörda ändring i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl.;
- b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 035 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 668 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 317 000
<u>Summa kronor</u>	<u>18 020 000;</u>

- c) till *Häradsskrivarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 18 020 000 kronor.

[151] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 310 000	1 348 022
1957/58 (statsliggaren s. 1119)	1 882 000	
1958/59 (förslag)	1 963 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till i runt tal 1 785 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptager jag till oförändrat belopp, 50 000 kronor.

För reseersättningar kan jag med någon jämkning godtaga myndigheternas uppskattning av anslagsbehovet och beräknar ett med 30 000 kronor förhöjt belopp eller 375 000 kronor.

Till expenser har för innevarande budgetår — bortsett från engångskostnader för förstärkning av taxeringsorganisationen, 294 000 kronor — anvisats 1 193 000 kronor. Med hänsyn till kostnadsstegringen, bl. a. höjda städningslöner, finner jag detta belopp böra uppräknas med 90 000 kronor till 1 283 000 kronor. Därjämte upptager jag för merkostnader i fögderierna med anledning av de föreslagna nya taxeringsassistent- och biträdestjänsterna 255 000 kronor, varav i runt tal 210 000 kronor avser utgifter av engångskaraktär för anskaffning av möbler och kontorsmaskiner. Jag beräknar således anslagsposten till (1 283 000 + 255 000) 1 538 000 kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (50 000 + 375 000 + 1 538 000) 1 963 000 (+ 81 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 963 000 kronor.

[152] 12. *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	20 650 000	20 838 354
1957/58 (statsliggaren s. 1121) ..	22 310 000	
1958/59 (förslag)	25 613 000	

I. Utredning om landsfiskalernas biträdesorganisation

Vid sin anmälan i 1956 års statsverksproposition av förevarande anslag anförde dåvarande chefen för inrikesdepartementet, att situationen inom landsfiskalsorganisationen genom den betydande ökningen av arbetsbördan och avsevärda omkastningar i den inbördes ordningen mellan landsfiskalsdistrikten i fråga om arbetsbelastningen blivit sådan, att en omprövning av personalbehovet vore påkallad och att han därför avsåg att snarast låta verkställa en utredning angående hithörande frågor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 14 februari 1956 kanslirådet i civildepartementet N. M. af Malmberg att såsom sakkunnig verkställa en översyn av landsfiskalernas biträdesorganisation. Sedermera utsågs byrådirektören i statens organisationsnämnd E. A. Norberg och landsfiskalen i Nacka distrikt L. B. Wæsterberg att såsom experter biträda utredningsmannen vid uppdragets fullgörande. Utredningen — som antagit benämningen 1956 års landsfiskalsbiträdesutredning — har den 2 april

1957 överlämnat *Betänkande angående landsfiskalernas biträdesorganisation*. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Jag anhåller att nu få upptaga ifrågavarande spörsmål till behandling.

Nuvarande organisation m. m.

Den nuvarande landsfiskalsdistriktsindelningen och personalorganisationen i distrikten bygger på beslut av 1951 års riksdag (prop. 1951:140; SU 134; Rskr 252).

Antalet landsfiskalsdistrikt uppgår f. n. till 334. 314 av dessa är odelade, d. v. s. landsfiskalen är både polischef-åklagare och utmätningsman. I 16 distrikt finns två landsfiskaler med var sitt kontor, en polischef-åklagare och en utmätningsman. I fyra distrikt slutligen finns särskild polischef-åklagare, medan distrikten i fråga om utmätningsmannagöromålen sammanlagits två och två. Tillhoppa finns alltså i dessa fyra distrikt endast två utmätningsmannakontor. Antalet landsfiskalskontor utgör sålunda 352.

Inom organisationen finns anställda — förutom landsfiskaler — extra ordinarie landsfiskaler, biträdande landsfiskaler, landsfiskalsassistenter och landsfiskalsaspiranter samt kontorister, kanslibitråden och bitråden för skriv- och kontorsgöromål. Därjämte finns övergångsvis vissa konstapels-tjänster.

Extra ordinarie landsfiskalstjänster, lönegradsplacerade i Ae 21, är f. n. inrättade till ett antal av 17. De är placerade i 16 större distrikt — polischef-åklagardistrikt och odelade distrikt, varav ett — Solna — har två befattningar. E. o. landsfiskal skall biträda landsfiskalen i hans tjänsteutövning och äger att med samma befogenhet som landsfiskal handlägga de ärenden eller grupper av ärenden, som landsfiskalen överlämnar till honom.

Antalet biträdande landsfiskalstjänster — i lönegrad Ae 19 — är f. n. 153. De är placerade på 15 polischef-åklagarkontor och 138 odelade kontor. För biträdande landsfiskal gäller samma föreskrifter som för e. o. landsfiskal i fråga om biträde åt landsfiskalen samt ärendenas handläggning m. m. Biträdande landsfiskalstjänst är befordringstjänst över den reglerade befordringsgången för landsfiskalsaspiranter-landsfiskalsassistenter. För behörighet till sådan tjänst erfordras — förutom distriktsåklagarexamen och genomgång av polischefsklass vid statens polisskola — minst sex års tjänstgöring inom landsfiskalsorganisationen efter antagning till landsfiskalsaspirant. Kravet på denna tjänstgöringstid har medfört, att ej mer än hälften av tjänsterna f. n. är tillsatta. De övriga uppehålls — i den mån personalen räcker till — av befattningshavare inom befordringsgången.

Landsfiskalsaspirant placeras i Af 13. Efter 1½ år antages han som landsfiskalsassistent i Ae 15 och befordras efter ytterligare två år till Ae 17. Enligt av utredningen inhämtade uppgifter utgjorde den 1 juni 1956 antalet i tjänst varande landsfiskalsassistenter och landsfiskalsaspiranter 108. Av dessa uppehöll 75—80 befattningshavare vakanta biträdande landsfiskalstjänster. Den reservkader av befattningshavare i befordringsgången, som avses för vikariatsändamål och tillfälliga behov och vilken enligt 1951 års riksdagsbeslut förutsattes skola omfatta 60—70 befattningshavare, utgjorde sålunda endast ett 30-tal. Enligt vad utredningen inhämtat, skulle för de den 1 juni 1956 anställda assistenterna och aspiranterna kunna beräknas följande tidsschema för ernående av behörighet till biträdande landsfiskals-

tjänst: 1957 för 7 befattningshavare, 1958 för 11, 1959 för 32, 1960 för 20, 1961 för 21 och 1962 för 9.

Vid tiden för utredningen utgjorde antalet övriga biträden på personalplan 817, varav 102 kontorister, 252 kanslibiträden och 463 biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. (Genom därefter vidtagna ändringar i distriktsindelningen har personalplanen något ändrats, så att antalet biträden f. n. är 104 kontorister, 250 kanslibiträden och 468 biträden för skriv- och kontorsgöromål, varav ett halvtidstjänstgörande.) Enligt för utredningen tillgängliga uppgifter fanns vid nämnda tidpunkt vidare anställda 65 extra biträden, varav åtta med deltidstjänstgöring. 10 av de på personalplan upptagna biträdena för skriv- och kontorsgöromål är ej knutna till visst kontor utan avsedda för ambulerande tjänstgöring. Dessa tjänster har av Kungl. Maj:t inrättats i fem län till ett antal av en — tre per län. Enligt gällande personalförteckning är 60 kontoristtjänster, 160 kanslibitträdestjänster och 180 kontorsbitträdestjänster upptagna som ordinarie.

Biträdesuppsättningen på de olika kontoren varierar mellan ett och sex biträden (med undantag för kontoret i Karesuando distrikt, där något fast biträde ej finns). Mer än halva antalet kontor eller 186 har två biträden och antalet kontor med tre biträden är 104. Dessa båda slag av kontor utgör alltså tillhopa 290 eller 82,6 procent av samtliga kontor med fast biträdestjänst. Den främsta biträdestjänsten vid kontor med flera tjänster är kontorist- eller kanslibitträdestjänst. Övriga tjänster är som regel placerade i befordringsgången. Blott i enstaka fall (tillhopa tolv kontor) finns både kontorist och kanslibiträde vid ett och samma kontor. Med ett undantag finns kontoristtjänster inrättade vid alla kontor, där e. o. landsfiskal är anställd. Kontoristtjänst finns i övrigt vid en del polischef-åklagarkontor, nästan alla utmätningsmannakontor och ett stort antal odelade kontor. Vid så gott som samtliga kontor med biträdande landsfiskalstjänst är kanslibitträdestjänst den främsta tjänsten i biträdesgraderna.

Före 1951 års omorganisation fanns vid åtskilliga landsfiskalskontor en konstapel, avsedd för — jämte kontorsuppgifter — även göromål av polisiär natur och annat arbete, vid vars utförande polisutbildning kunde vara av värde. Enligt 1951 års beslut avskaffades i princip dessa tjänster. Övergångsvis skulle de dock finnas kvar i vissa distrikt i avbidan på en förbättrad polisorganisation. För de återstående i tjänst varande konstaplarna, som ej placerades på dessa tjänster, borde inrättas personliga tjänster. I anslutning till riksdagens beslut förordnade Kungl. Maj:t den 28 september och den 26 oktober 1951 med verkan från och med den 1 januari 1952, dels att i 76 distrikt skulle tills vidare i avbidan på förbättring av polisorganisationen inom distriktet övergångsvis finnas konstapelstjänst och dels att i 53 distrikt skulle för motsvarande antal övertaliga konstaplar finnas inrättade personliga tjänster. Båda slagen av tjänster placerades i Ce 14. I distrikt med konstapelstjänst skall främsta biträdestjänsten hållas vakant.

Antalet konstaplar har sedan 1952 minskat kraftigt på grund av avgång, främst genom att konstaplarna efter genomgång av assistentklassen vid statens polisskola i stor utsträckning erhållit anställning inom polisväsendet. Enligt vad utredningen inhämtat, uppgick antalet i tjänst varande konstaplar i mars 1957 till 55.

Genom uppgifter enligt frågeformulär har utredningen i fråga om konstaplarnas arbetsuppgifter uttrönt följande. De flesta — mer än $\frac{2}{3}$ av antalet — sysslar med övervägande antalet på ett kontor förekommande

brottmålsärenden. Endast upprättande av saköreslängd och undertecknande av rekvisitioner o. d. handläggs regelmässigt ej av konstaplarna. Av de administrativa ärendena åvilar förandet av allmänna diariet drygt hälften av konstaplarna. I fråga om övriga sysslor i samband med dessa ärenden kan ingen enhetlig tendens skönjas. Flertalet av konstaplarna sysslar ej alls med utmätningssärenden och endast ett ringa antal fullgör alla eller flertalet till dessa ärenden hörande göromål. I 19 fall har uppgivits, att konstapelns uteslutande sysslar med kontorsgöromål. Endast i ett fåtal fall har landsfiskalerna måst anlita konstapeln för utredningar utom kontoret i betydande omfattning. Flertalet konstaplar synes däremot endast i mån av tid och vid förhinder för den ordinarie polispersonalen utföra egentliga polisgöromål.

Utredningens uttalanden och förslag

Arbetsbördan på landsfiskalskontoren har enligt vad utredningen konstaterat undergått en betydande ökning på senare år. Den nuvarande personaluppsättningen bygger i det stora hela på arbetsstatistik för år 1949, och den sedan dess fortgående kraftiga utvecklingen har för många distrikt medfört betydande arbetssvårigheter, för vilkas avhjälpande tillfällig personal måst anställas.

Arbetsstatistik föreligger nu för varje år fr. o. m. 1952, vilken grundar sig på antalet diarietförda ärenden, varvid poängsummor uträknats på basis av olika koefficienter för skilda arbetsmoment. Statistiken, som i stort sett får anses utgöra en tillförlitlig grundval för bedömningen av landsfiskalernas behov av arbetshjälp, har i vissa fall efter närmare granskning korrigerats av utredningen, innan den lagts till grund för beräkningen av antalet erforderliga biträden. Sammanfattningsvis kan utredningen med stöd av denna statistik konstatera, att ökningen av arbetsbördan i många fall nödvändiggör en mera permanent förstärkning av biträdespersonalen. I andra fall åter visar sig den förefintliga personaluppsättningen motsvara behovet. Som en allmän utgångspunkt för utredningens överväganden gäller, att landsfiskalerna för att kunna fullgöra sin egentliga uppgift bör i görligaste mån frigöras från arbetsuppgifter, som kan överlätas på befattningshavare i lägre tjänsteställning.

E. o. landsfiskaler

Utredningen erinrar om att vissa framställningar gjorts om utbyten av biträdande landsfiskalstjänster mot tjänster som e. o. landsfiskal och inför i anslutning härtill följande.

Huvudskälet till dessa förslag är en önskan att få en effektiv och kontinuerligt disponibel arbetshjälp till landsfiskalerna i berörda distrikt. Läget är nämligen det, att de biträdande landsfiskalstjänsterna enligt personalplanen ej motsvaras av samma antal i tjänst varande tjänsteinnehavare, varför landsfiskalerna i vissa distrikt icke erhåller avsedd arbetshjälp. Det synes föreligga anledning att överväga någon ökning av antalet e. o. landsfiskalstjänster, om en dylik anses möjlig att genomföra med hän-

syn till rekryteringsförhållandena och andra omständigheter. En ökning bör emellertid i så fall ske utan motsvarande minskning av antalet biträdande landsfiskalstjänster för att icke bristen på vikarier skall ytterligare accentueras.

Biträdande landsfiskaler och kanslisters

Såsom förut berörts, är endast omkring hälften av de i personalplanen upptagna biträdande landsfiskalstjänsterna definitivt besatta med innehavare. Tjänsterna uppehålls i övrigt — i mån av tillgång på personal — av befattningshavare inom assistentgruppen. Därjämte tillkommer det förhållandet, att varken de biträdande landsfiskaler, som finns tillsatta, eller de i deras ställe tjänstgörande assistenterna regelmässigt kan stadigvarande disponeras för de kontor, som de egentligen avsetts för; i betydande utsträckning tages de nämligen i anspråk för tjänstgöring vid andra kontor.

Eftersom antalet landsfiskalsaspiranter ännu icke motsvarar efterfrågan, kan förbättring icke åstadkommas på det naturligaste sättet, nämligen genom att flera biträdande landsfiskalstjänster inrättas. Ej heller ur befordrings- och rekryteringssynpunkt kan en dylik åtgärd förordas. Man torde därför få utgå från nuvarande antal biträdande landsfiskalstjänster. Denna uppfattning har bekräftats vid överläggning med nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst.

Antalet biträdande landsfiskalstjänster på odelade kontor utgör 141. Om detta antal slås ut på landsfiskalskontoren utan e. o. landsfiskal i oavbruten följd uppifrån räknat enligt senaste arbetsstatistik, företer serien vissa luckor. Sammanlagt 120 av de ifrågavarande kontoren har biträdande landsfiskal, medan 19 av kontoren — härvid bortses från Arvika distrikt, som genom att Arvika stad har egen åklagare bör undantagas — saknar sådan tjänst. Av dessa senare bör enligt utredningens mening kontoret i Karlsborg omedelbart utrustas med biträdande landsfiskalstjänst. Tjänsten bör nyinrättas, eftersom behovet ej lämpligen kan tillgodoses genom omdisposition av tjänster.

Frånräknas Karlsborgs distrikt, skulle alltså föreligga en grupp på 18 kontor, vid vilka biträdande landsfiskalstjänst skulle vara motiverad. Då, som nämnts, antalet tjänster ej kan utökas, skulle ett tillgodoseende av behovet vid dessa kontor få åstadkommas genom en omdisposition av tjänster. Allmänt sett föreligger emellertid starka skäl för att i nuvarande läge beröva ett distrikt dess biträdande landsfiskalstjänst. Utredningen har i stället övervägt en annan utväg, som synes kunna på ett bättre sätt än den nyss diskuterade medföra åsyftat resultat. Härom anföres följande.

Landsfiskalerna i de distrikt det nu gäller är i första hand i behov av kvalificerat biträde för arbetet med brottmålen, vilka uppvisar en kraftig och fortgående ökning. En verklig avlastning torde kunna påräknas, om landsfiskalen till sitt förfogande får en tjänsteman, som i viss utsträckning kan utföra göromål, som vanligen åvilar en assistent. En dylik tjäns-

teman skulle givetvis inte förutsättas uppträda inför rätta, men mycket vore säkerligen vunnet genom att tjänstemannen kunde biträda landsfiskalen vid förberedelsearbetet i brottmål och andra därmed sammanhängande göromål. Utredningen åsyftar med andra ord en tjänsteman i lägre löneläge än landsfiskalsassistents men ovanför den egentliga biträdeskarriären.

Utredningen sammanfattar därefter de göromål, som normalt skulle kunna anförtros en dylik »mellangradstjänsteman» samt framhåller därvid, att övervägande skäl talar för att tjänster av angivet slag icke bindes vid särskilt uppställda kompetenskrav. Allmän duglighet och lämplighet för uppgiften i förening med erfarenhet av arbetet inom arbetsområdet torde vara det väsentliga. I fråga om teoretisk utbildning torde kunskaper motsvarande minst realexamen vara erforderliga. Polisutbildning är givetvis av stort värde men bör ej uppställas som kompetenskrav.

Beträffande lönegradsplaceringen för en tjänst av detta slag erinrar utredningen om att landsfiskalsassistenternas befordringsgång börjar med aspirantstadium i 19 (13) lönegraden och extra ordinarie anställning i 21 (15) lönegraden. Inom biträdesgruppen i egentlig mening på landsfiskalskontoren är å andra sidan 13 (9) lönegraden f. n. — liksom i regel enligt utredningens förslag i det följande — den högsta graden. Löneläget för de nu avsedda mellangradstjänsterna bör bl. a. övervägas i relation till löneställningen inom de nyss angivna båda karriärerna. I och för sig talar med hänsyn till arbetsuppgifternas art vissa skäl för en placering i 19 lönegraden. Utredningen har likväl ansett sig böra stanna vid att föreslå, att ifrågavarande tjänster placeras i 17 lönegraden.¹ Anställningsformen bör till en början i avvaktan på närmare erfarenheter vara extra ordinarie. Med avseende på tjänstebenämningen vill utredningen förorda kanslist.

Utredningen föreslår, att kanslisttjänster i 17 lönegraden — nuvarande lönegraden A 12 — inrättas i 25 särskilt angivna distrikt. Genomföres detta förslag, skulle drygt hälften av antalet odelade kontor, 314, eller 167 bli utrustade med arbetshjälp av mera kvalificerad art (biträdande landsfiskal eller kanslist.) Det angivna antalet kanslisttjänster bör givetvis icke betraktas som definitivt utan bör kunna omprövas i den mån utvecklingen och vunna erfarenheter framdeles gör detta motiverat.

Utredningen har vidare funnit skäl tala för att försök göres med inrättande av kanslisttjänster utan fast anknytning till visst kontor, avsedda att möjliggöra för länsstyrelsen att tillgodose uppkommande behov av kvalificerad biträdeshjälp åt landsfiskalerna. Utredningen erinrar härvidlag om det förut berörda förhållandet, att de biträdande landsfiskalerna på grund av vikariatstjänstgöringar i andra distrikt endast i begrän-

¹ Utredningens förslag i denna del har icke biträtts av landsfiskalen Waesterberg, vilken för sin del ansett arten av de arbetsuppgifter, som avses för befattningshavarna, motivera placering av tjänsterna i 19 (13) lönegraden.

sad utsträckning tjänstgör vid eget kontor. Särskilt inom de län, som är sämst ställda i fråga om biträdande landsfiskalstjänster, Västerbottens, Kalmar och Kopparbergs län — dessa län har i förhållande till antalet kontor minsta antalet tjänster, endast resp. 25, 26,7 och 28,6 procent — är olägenheterna med nuvarande ordning påtagliga. Med hänsyn till det anförda föreslås, att inom vart och ett av nämnda län två kanslisttjänster ställes till länsstyrelsens förfogande för att möjliggöra avhjälpande av särskilt angelägna behov av arbetskraftsförstärkning. Tjänsterna torde i personalplanen böra upptagas som ambulerande på sätt som tillämpas i fråga om vissa biträdestjänster.

Övriga biträden

a) Behovet av biträdespersonal

I syfte icke blott att söka fastställa det i nuvarande läge föreliggande behovet av arbetskraft utan även att skapa en användbar bas för beräkning av de jämkningar, som fortlöpande kan behöva göras till följd av förskjutningar i arbetsmängden, har utredningen utarbetat en poängskala, där en för varje arbetsuppgift åsatt poäng så nära som möjligt återspeglar biträdenas arbetsinsats, därvid hänsyn även tagits till spiltid o. dyl.

Verkställda provberäkningar för de olika landsfiskalskontoren på grundval av 1955 års arbetsstatistik — varav för några kontor i Stockholms och Västerbottens län, vid vilka utredningen sedermera närmare studerade arbetsförhållandena — har givit sådana resultat, att utredningen ansett sig kunna fastslå, att den utarbetade poängskalan jämte arbetsstatistik väl lämpar sig som grund för beräkning av personalbehovet vid landsfiskalskontoren. Utredningen har därför — i vad gäller antalet biträden — baserat sitt förslag på denna skala och arbetsstatistiken för år 1956.

Förslaget innebär totalt en ökning av antalet biträden med 37 i förhållande till nu gällande personalplan och det antal extra biträden, som fanns anställda vid tidpunkten för utredningens undersökningar. För vissa distrikt innebär förslaget en minskning av personaluppsättningen. Vid förslagets utarbetande har viss hänsyn tagits till de föreslagna kanslisttjänsterna.

b) Tjänstetyper

F. n. är kontoristtjänst den främsta biträdestjänsten på landsfiskalskontoren. Kontoristtjänst finns emellertid — med få undantag — ej vid kontor med biträdande landsfiskal. Högsta biträdestjänsten vid dessa kontor är således kanslibiträdestjänst. Detta torde vara ett uttryck för den uppfattningen, att förekomsten av biträdande landsfiskal påverkar göromålen för biträdespersonalen. Häremot framhåller utredningen, att det bör vara regel att biträdande landsfiskalstjänst ej inrättas i ett distrikt, med mindre det kan förutses att tjänsteinnehavaren normalt

får full sysselsättning med sådana göromål, som bör ingå i en karriärtjänst. Utifrån denna uppfattning synes det utredningen mest konsekvent att i princip bedöma arten av den främsta biträdestjänsten fristående från förefintligheten av biträdande landsfiskalstjänst. Biträdesgöromålen på landsfiskalskontoren är i betydande utsträckning av kvalificerad natur.

En tillämpning av numera vedertagna normer ger enligt utredningen till resultat, att de göromål, som bör ankomma på det främsta biträdet, får anses motsvara dem, som normalt åvilar innehavare av kontoristtjänst. Utredningen föreslår därför, att kontoristgraden blir normalgrad för främsta biträdestjänsten vid landsfiskalskontoren.

Från denna huvudregel bör emellertid avvikelser göras både nedåt och uppåt. Utredningen anför härutinnan bl. a. följande.

För kontor med ett biträde eller med ett heltidsanställt och ett halvtidsanställt biträde bör beräknas kanslibitträdestjänst i stället för kontoristtjänst. De kvalificerade göromålen kan vid dessa kontor ej beräknas bli förekommande i sådan utsträckning, att kontoristtjänst är fullt motiverad. Av detta ställningstagande följer emellertid, att den enda biträdestjänsten vid det fåtal kontor, där denna f. n. är tjänst inom reglerad befordringsgång, bör uppflyttas till kanslibitträdestjänst. Jämväl vid de kontor, som utrustas med kanslisttjänst, bör den främsta biträdestjänsten vara kanslibitträdestjänst. Tillräckliga skäl för kontoristtjänst i dessa fall torde ej föreligga. De flesta kontoren inom denna kategori är emellertid f. n. utrustade med kontoristtjänst. En särskild övergångsanordning torde därför böra tillämpas, innebärande att kanslibitträdestjänsten ej tillsättes, förrän kontoristtjänsten blir vakant.

Å andra sidan föreligger anledning att i viss utsträckning gå utöver kontoristgraden beträffande den främsta biträdestjänsten. Redan 1947 års landsfiskalsutredning diskuterade införande av kansliskrivartjänster närmast i fem polischef-åklagardistrikt. Från personallikvid har därefter framförts önskemål om inrättande av kansliskrivartjänster i större utsträckning. Goda skäl förefinnes för att anknyta till de av 1947 års landsfiskalsutredning gjorda övervägandena. Verksamheten vid de största kontoren medför otvivelaktigt, att särskilt stora krav måste ställas på det främsta biträdet för att största möjliga avlastning av göromål från landsfiskalerna skall kunna ernås. De överväganden, som varit aktuella i nu förevarande sammanhang, föranleder därför utredningen föreslå, att den främsta biträdestjänsten vid vissa kontor inrättas som kansliskrivartjänst. Sådana tjänster bör dock endast komma i fråga vid de allra största kontoren — delade eller odelade. I anslutning härtill föreslår utredningen inrättandet av kansliskrivartjänster vid 10 särskilt angivna kontor.

Sammanfattningsvis innebär utredningens förslag, att den främsta biträdestjänsten blir kanslibitträdestjänst vid 57 kontor, kontoristtjänst vid 284 kontor och kansliskrivartjänst vid 10 kontor.

I fråga om de fasta biträdestjänsterna i övrigt har utredningen, vid sidan av den främsta biträdestjänsten, föreslagit kanslibitträdestjänst i samtliga fall, då organisationen innefattar minst tre heltidstjänster i biträdesgraderna. Enligt utredningen är det med hänsyn till

göromålsens art motiverat med både kansliskrivar- resp. kontoristtjänst och kanslibiträdestjänst. För en liten grupp arbetstygda kontor föreslås två kanslibiträdestjänster.

F. n. finnes i fem län inrättade s. k. ambulerande biträddestjänster, sammanlagt tio. Tjänsterna är avsedda som reserv vid förefallande behov. Enligt för utredningen tillgängliga uppgifter förefinnes ett allmänt önskemål inom landsfiskalskåren, att en sådan reserv anordnas inom varje län. Även från länsstyrelsehåll har förslag framförts i detta hänseende. Enligt utredningens mening föreligger goda skäl att bygga vidare på denna f. n. mera provisoriskt förekommande anordning. Det måste anses vara av stort värde, att länsstyrelsen har möjlighet att vid fall av sjuk- och semestervikariat tillhandahålla kunnig ersättare särskilt för ensamt biträde. Även för större kontor kan detta vara betydelsefullt, varvid tillfällig hjälp ur biträdesreserven kan visa sig påkallad även vid andra fall än vikariat. Utredningen föreslår, att ett sammanlagt antal av 44 ambulerande biträddestjänster inrättas i de olika länen. Det synes böra få ankomma på vederbörande länsstyrelse att bestämma, var biträdena bör placeras för att bästa möjliga effektivitet skall ernås. Tjänsterna bör självfallet utnyttjas uteslutande för tillgodoseende av landsfiskalskontorens behov.

I fråga om löneställningen för de ambulerande biträdena understryker utredningen, att det vid uppkommande behov av vikariehjälp är av vikt, att vikarien är någorlunda erfaren och prövad i administrativt arbete. Då det alltså bör förutsättas att åt de ambulerande biträdena skall kunna anförtros kvalificerade göromål, bör de enligt utredningens mening vara kanslibiträden.

Sammanfattningssvis innebär utredningens förslag beträffande biträddestjänsterna följande i jämförelse med nuvarande organisation:

Tjänst	Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
Kansliskrivare.....	—	10
Kontorist.....	104	284
Kanslibiträde.....	250	250
Reglerad befordringsgång:		
enl. personalplan.....	457,5	379,5
extra.....	57	—
deltid.....	8	—
Ambulerande.....	10	(44) ¹
	<u>886,5</u>	<u>923,5</u>

Utredningen uttalar, att den vid utarbetandet av förslaget strävat efter att ge ett direkt uttryck åt det föreliggande fasta behovet av biträddestjänster. Ställningstagandet avser sålunda ej behovet av tillfällig personall. Utredningen framhåller emellertid såsom självfallet, att ett sådant

¹ Antalet inräknat under kanslibiträddestjänsterna.

behov kommer att föreligga även efter den föreslagna upprustningen. Förhållanden av lokal eller personlig natur kan göra det nödvändigt att i vart fall övergångsvis permanent anlita personal utom personalramen. Även tillfälliga toppbelastningar kan erfordra anställande av extra personal. Anslagsbehovet torde emellertid kunna förutses bli mindre än f. n.

Ordinarieättning och ledigförklarande

Enligt utredningens mening bör den främsta biträdestjänsten vara ordinarie tjänst. I enlighet härmed föreslås, att samtliga upptagna kansli-skrivar- och kontoristtjänster inrättas som ordinarie. Någon tvekan om det permanenta behovet av dessa tjänster synes ej behöva råda. I fråga om andra biträdestjänster resp. biträdestjänster vid kontor med endast ett heltidsanställt biträde bör gälla, att kanslibitträdestjänster inrättas som ordinarie i den mån de anses permanent behövliga och anledning till mindre fast anställningsform inte anses föreligga med hänsyn till ovisshet beträffande vederbörande kontors framtida organisation.

Utredningen har utgått från att kansliskrivartjänsterna skall i vanlig ordning ledigförklaras. Detsamma bör enligt utredningens mening gälla i fråga om nyinrättade kontorist- och kanslibitträdestjänster.

Konstaplar

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 juni 1954 har föreningen Sveriges landsfiskalsbiträden hemställt om vissa angivna löneförbättringar för samtliga vid landsfiskalskontoren anställda konstaplar. Särskilda framställningar om löneförbättring har dessutom gjorts av ett antal konstaplar.

Utredningen erinrar, att polisväsendets organisationsnämnd i remissyttande över förstnämnda framställning uttalat bl. a., att en eventuell löneförbättring borde ges provisoriets prägel för att genomförandet av 1951 års principbeslut om konstapelstjänsternas avskaffande ej skulle försvåras, samt framhåller, att den för sin del ej ansett sig böra ifrågasätta någon ändring av sagda principbeslut. Även om konstapelsorganisationen sålunda alltjämt bör betraktas som en övergångsanordning, synes skäl tala för någon höjning av löneställningen. Konstaplarna är placerade i lönegrad Ae 9 men de arbetsuppgifter, som numera åvilar dem, motiverar obestridligt en högre löneställning. Utredningen föreslår därför, att lön skall utgå enligt 15 (10) lönegraden. För att institutionens avskaffande ej skall försvåras, bör konstaplarna, med bibehållen tjänst i Ce 14 (Ae 9), erhålla förordnande att bestrida göromål som ankommer på tjänsteman i 15 (10) lönegraden. Utredningen finner det icke påkallat, att denna förmån medges först efter prövning från fall till fall, utan föreslår en generell föreskrift av nämnda innebörd.

Kostnadsberäkning

Kostnadsökningen vid själva övergången till den nya organisationen uppskattas till i runt tal 450 000 kronor, räknat på 1956 års löner. På längre sikt torde kostnadsökningen — alltjämt vid 1956 års lönenivå — kunna beräknas till 1,13 miljoner kronor. Utslagen på samtliga landsfiskalskontor motsvarar denna ökning endast drygt 3 200 kronor per kontor, d. v. s. inte ens hälften av lönekostnaden för ett biträde i förutvarande 4 lönegraden. Kostnaden för förslaget måste därför i betraktande av utvecklingen sedan 1951 betecknas som måttlig.

Yttranden

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgivits av *statskontoret, statens lönenämnd, statens organisationsnämnd, länsstyrelserna i samtliga län — efter att ha berett vederbörande länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler tillfälle till yttrande — föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges landsfiskaler samt civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund.*

Förslagets riktlinjer och allmänna utformning har — även om åtskilliga erinringar framförts i detaljfrågor — tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *samtliga länsstyrelser utom två, samt statens lönenämnd och föreningen Sveriges landsfogdar. Länsstyrelsen i Stockholms län* uttalar sålunda, att betänkandet präglas av stor förtrogenhet med hithörande problemställningar och att förslaget synes innefatta ett på det hela taget realistiskt bedömande av landsfiskalernas nu förefintliga fasta behov av biträdeshjälp. *Länsstyrelserna i Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län* hälsar med tillfredsställelse betänkandets förslag till en mera permanent förstärkning av biträdespersonalen. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* framhåller, att den funnit förslagen vara i stort sett tillfredsställande och ägnade att tillgodose rimliga krav på förbättring av arbetsförhållandena på landsfiskalskontoren. *Länsstyrelsen* tillstyrker därför livligt, att förslagen snarast genomföres.

Från de flesta håll har kraftigt understrukits utredningens uttalanden om arbetsbördans ökning och de svårigheter detta framkallat samt att dessa förhållanden på det hela taget nödvändiggör en permanent utökning av biträdespersonalen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har å andra sidan ej kunnat finna, att förslaget i tillräcklig grad tillgodoser kravet på en förbättring av personalorganisationen, som är ägnad att mera verksamt och långsiktigt höja landsfiskalsorganisationens arbetsduglighet.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har ej övertygats om att den för beräkningen av biträdesbehovet uppgjorda poängskalan är användbar bas för sådan beräkning. I vart fall för Norrbottens län har resultatet blivit alltför

mycket avvikande från det personalbehov, som erfarenhetsmässigt visat sig erforderligt. Ett genomförande av förslaget skulle innebära, att länsstyrelsen alltjämt finge redovisa ca tio extra biträden.

Föreningen Sveriges landsfiskaler — som för sin del funnit, att utredningen visat för stor återhållsamhet vid såväl beräkningen av den fast stationerade personalen som — i viss mån — tilldelningen av ambulerande personal — uttalar, att största försiktighet måste iakttagas, innan föreslagna nedskärning av personalstyrkan på vissa kontor genomföres. Minskning bör ej ske annat än efter ingående prövning av de omständigheter av lokal eller annan natur, som föranlett den nuvarande personaluppsättningen.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund tillstyrker förslaget med vissa modifikationer.

I anslutning till vad utredningen anfört om extra ordinarie och biträdande landsfiskaler har *länsstyrelserna i Kopparbergs och Gävleborgs län* kraftigt understrukit uttalandena, att en viss utökning — utan samtidig minskning av antalet biträdande landsfiskaltjänster — av antalet tjänster som e. o. landsfiskal bör övervägas.

Statens organisationsnämnd finner syftet med en utökning av antalet tjänster som e. o. landsfiskal — att möjliggöra att landsfiskalens kvalificerade biträde mera varaktigt och kontinuerligt tjänstgör i eget distrikt — lika väl kunna nås genom att biträdande landsfiskalen i särskilt arbets- tyngt distrikt icke annat än i undantagsfall anlitas för vikariat utanför distriktet och att i sådant fall vikarie för biträdande landsfiskalen förordnas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län ger uttryck åt uppfattningen, att en omprövning av fördelningen av biträdande landsfiskaltjänster bör ske.

Inrättandet av kanslisttjänster har tillstyrkts av praktiskt taget samtliga länsstyrelser, föreningarna Sveriges landsfogdar och landsfiskaler samt civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund. *Länsstyrelsen i Stockholms län* har sålunda funnit, att tjänsten utgör en ur olika synpunkter lycklig lösning, och framhåller, att man på landsfiskals- håll knyter stora förhoppningar till denna organisatoriska nybildning.

Länsstyrelsen i Jämtlands län uttalar.

Även om en omfördelning av biträdande landsfiskaltjänster sker, finns det dock ett flertal distrikt, som ej kan tilldelas sådan tjänst, trots att behov av kvalificerad arbetskraft föreligger, på vilken landsfiskalen kan avlasta vissa av de göromål, som i de större distrikten utföres av biträdande landsfiskal. För denna kategori distrikt är kanslisttjänster en mycket lycklig lösning. Just dessa distrikt, i »mellanklassen», har störst behov av att få situationen förbättrad. För en verklig förbättring i stort behövs dock flera kanslisttjänster än vad som föreslagits.

Föreningen Sveriges landsfiskaler anför.

Förslaget om kanslisttjänster — om det stora värdet av dessa tjänster råder en fullständig enighet inom landsfiskalskåren — rimmar väl med

kompetensutredningens förslag om en mellangradskategori inom administrationen. Utredningens förslag är dock för restriktivt och fyller ej minimibehovet; ytterligare minst 20 tjänster erfordras.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län befarar svårigheter att erhålla verkligt dugande personer till tjänsterna — även om de placeras i nuvarande 13 lönegraden — såvida ej befordringsmöjligheter tillskapas.

Statskontoret finner det tveksamt, om tjänsterna bör inrättas. Förslaget synes vara föranlett av att antalet aspiranter inom banan är otillräckligt. Göromålen för befattningshavarna kommer att nära sammanfalla med konstaplarnas, varför inrättandet av tjänsterna skulle stå i mindre god överensstämmelse med principbeslutet om konstapelstjänsternas avskaffande. Kanslisterna avses vidare i viss utsträckning för göromål, som vanligen åvilar landsfiskalsassistent. Med anledning härav måste ifrågasättas, om angivna arbetsuppgifter kan tillfredsställande fullgöras, utan att särskilda kompetenskrav uppställas. Då emellertid göromål icke bör fullgöras av befattningshavare med högre kompetens än som kan anses erforderligt, vill statskontoret ej rikta erinran emot att på försök ett mindre antal tjänster inrättas, förslagsvis högst 10. Detta bör vara tillräckligt som underlag för ett närmare bedömande av värdet av sådana befattningar. Tills vidare bör tjänsterna upptagas som extra i 12 lönegraden. De bör placeras i distrikt, där konstaplar ej tjänstgör. Förslaget om ambulerande kanslist kan ämbetsverket ej tillstyrka.

Statens organisationsnämnd uttalar, att förslaget om kanslist bör prövas försöksvis och att tjänsterna bör upptagas som extra.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser, att frågan bör ytterligare utredas, varvid särskilt bör övervägas möjligheten att låta befattningshavarna ingå i landskanslistkarriären på landskanslierna.

I motsats till statskontoret hävdar övriga remissorgan praktiskt taget enhälligt, att föreslagen lönesättning i 17 — nuvarande 12 — lönegraden är för låg och att inplacering bör ske i lägst lönegrad 19 (13). Härvid åberopas, att föreslagna arbetsuppgifter är så kvalificerade, att denna löneställning är motiverad samt att 19 (13) lönegraden är nödvändig, om tillfredsställande rekrytering överhuvudtaget skall vara tänkbar. Lägre lönesättning skulle vidare medföra risk för att tjänsterna blir passagetjänster till bl. a. polisväsendet.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund förutsätter, att kanslisttjänsterna kan bli befordringstjänster för särskilt meriterade biträden. Enligt *länsstyrelsernas remissyttranden* skulle erfordras 17 flera kanslisttjänster än utredningen föreslagit, varav fyra ambulerande tjänster.

Vad angår fasta biträdestjänster i övrigt har utredningens förslag om lönegradsplacering i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Endast i ett par fall har mera principiella invändningar kommit till uttryck. Sålunda anför *statskontoret* — som förklarar

sig sakna möjlighet att bedöma nödvändigheten av den förordade upp- rustningen av biträdestjänsterna — att det bör övervägas, om ej antalet kontoristtjänster kan reduceras. I vart fall synes tjänsterna böra inrättas successivt. Kansliskrivartjänsterna bör upptagas som extra ordinarie, eftersom det är fråga om en för personalorganisationen ny typ. Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* ifrågasätter, om det är nödvändigt att uppflytta främsta biträdestjänsten till kontoristtjänst i den utsträckning utredning- en föreslagit, och *statens organisationsnämnd* uttalar, att en ökning av antalet kontoristtjänster bör ske successivt.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund anser det föreslagna anta- let kansliskrivartjänster vara för lågt. På de allra största kontoren motiverar f. ö. arbetsbördan ej endast kansliskrivartjänst utan jämväl kontorist- tjänst.

Från flera håll, bl. a. från *de flesta länsstyrelserna*, har understrukits, att den antalsmässiga beräkningen av biträdesbehovet är otillfredsställan- de. Sammanlagt föreslår länsstyrelserna ytterligare 47 biträdestjänster. *Statens organisationsnämnd* har däremot ej funnit anledning till erinran mot antalsberäkningarna.

Förslaget om tillskapande av en allmän länsreserv av *ambulerande biträden* har tillstyrkts av flertalet remissmyndigheter. *Länsstyrel- sen i Jämtlands län* säger sig ha haft utomordentligt stor nytta av de ambulerande biträden, som funnits i länet sedan något år tillbaka, och tillstyrker livligt förslaget. Antalet bör dock, åtminstone för vissa län, ökas i förhållande till förslaget.

Statskontoret säger sig ej ha blivit övertygat om nödvändigheten av att kanslibitträdestjänster avses för ändamålet. *Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* understryker däremot, att biträdena måste erhålla minst kanslibitträdesställning, och *länsstyrelsen i Västerorrlands län* uttalar, att biträdena måste vara beredda att fullgöra biträdesgöromål av alla slag, varför tjänsterna bör inrättas som kontoristtjänster.

Enligt *länsstyrelsernas yttranden* bör antalet ambulerande biträden i förhållande till förslaget ökas med tillhoppa 16.

Vad utredningen förordat i fråga om *konstaplarnas löne- ställning* har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de flesta ytt- randena. I vissa fall uttalas dock, att förslaget ej går tillräckligt långt. Sålunda anser *länsstyrelsen i Västerbottens län* och *föreningen Sveriges landsfiskaler*, att konstaplarna bör ges samma lön som avses för kanslist- er. Länsstyrelsen förklarar, att konstaplarna fyller ett oundgängligt be- hov och att det är orimligt, att de ej skall ha samma löneställning som kanslisterna, eftersom de utför samma göromål som avses för dessa.

Statskontoret har å andra sidan avstyrkt förslaget på denna punkt, och *statens lönenämnd* finner detsamma knappast stå i överensstämmelse med beslutet om tjänsternas avskaffande.

II. Länsstyrelsernas yrkanden

Länsstyrelsernas förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår innefattar vissa framställningar om nya tjänster och ändring av löneställningen för befintliga tjänster. I vad de här synes böra redovisas innebär framställningarna följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer, att ytterligare en tjänst som e. o. landsfiskal i Ae 21 inrättas hos polischefen-åklagaren i Svartlösa distrikt, där folkmängden ökat mycket snabbt och beräknas ytterligare öka i sådan takt, att invånarantalet inom något år tiodubblas (bl. a. Huddinge och Botkyrka kommuner). Förstärkningen är oundgängligen nödvändig. F. n. finns två åklagare. Dessa medhinner ej brottmålen, vilka förutom förundersökningar innebär uppvaktnings vid domstol mer än varannan dag. Landsfiskalen är chef för en poliskår på 43 man och därjämte civilförsvarschef.

Länsstyrelsen föreslår därjämte, att biträdande landsfiskalstjänsten hos polischefen-åklagaren i Sollentuna distrikt med hänsyn till kraftig ökning av arbetsbördan omändras till tjänst som e. o. landsfiskal. Motsvarande utbyte i Avesta distrikt har begärts av *länsstyrelsen i Kopparbergs län*.

Yrkanden om nya biträdande landsfiskalstjänster har gjorts av *länsstyrelserna i Örebro län* — Lekebergs distrikt — och *Västmanlands län* — Siende distrikt.

Länsstyrelsen i Västmanlands län föreslår därjämte — med hänvisning till att Köpings stad fr. o. m. den 1 januari 1958 i administrativt hänseende skall tillhöra Kolsva landsfiskalsdistrikt — att i distriktet inrättas en biträdande landsfiskalstjänst och ytterligare en biträdestjänst.

Länsstyrelserna i Kopparbergs och Västernorrlands län har föreslagit uppflyttning från Ao 23 till Ao 24 av landsfiskalstjänsterna i resp. Borlänge (polischef-åklagare) och Avesta distrikt samt Sköns och Sollefteå distrikt (polisschefer-åklagare). I samtliga fall åberopas synnerligen stor arbetsbörda såväl beträffande arbetets omfattning som i fråga om ärendenas svåra beskaffenhet. Beträffande Borlänge framhålles, att distriktet efter sammanslagningen med Stora Tuna distrikt kommer på tredje eller fjärde plats bland polischef-åklagardistrikten.

Enligt länsstyrelsernas förslag skulle medelsbehovet för nästa budgetår utgöra i runt tal 25 619 000 kronor.

Departementschefen

Den nuvarande landsfiskalsorganisationen har gällt sedan den 1 januari 1952. I fråga om personalbehovet samt fördelningen mellan landsfiskalsdistrikten av tjänster i olika löneställning grundar den sig i allt väsentligt på arbetsstatistiken för år 1949. Sedan dess har inträtt en betydande —

och alltjämt fortgående — ökning av landsfiskalernas arbetsbörda, bl. a. genom motorfordonstrafikens stegring och den ökade brottsligheten. Jämväl den inbördes ordningen distrikt emellan i fråga om arbetsbelastningen har i ej ringa grad ändrats. Utvecklingen har för många distrikt medfört betydande arbetssvårigheter, för vilkas avhjälpande tillfällig personal måst anställas. Förhållandena har avspeglats i den arbetsstatistik, som för varje år infordras från landsfiskalerna, och svårigheterna har de senaste åren föranlett ett flertal framställningar om personalförstärkningar. I vissa fall har därvid framhållits, att behovet av kvalificerad biträdeshjälp vuxit på grund av att landsfiskalerna med hänsyn till arbetsbördans ökning måst i allt större utsträckning till biträdespersonalen överlåta göromål, som kan delegeras till underordnade befattningshavare. I andra framställningar har betonats svårigheten att för vikariats- och andra tillfälliga behov erhålla extra biträden med tillräcklig arbetsrutin.

1956 års landsfiskalsbiträdesutrednings undersökningar har bekräftat de sålunda antydda förhållandena. Utredningen har ansett sig kunna konstatera, att ökningen av arbetsbördan i många fall nödvändiggör en mera permanent förstärkning av biträdespersonalen, men att förefintlig personaluppsättning i andra fall visar sig motsvara behovet och t. o. m. vid vissa kontor kan anses något för stor.

Enligt min mening får denna utredningens uppfattning anses riktig och — i anseende till den allmänna utvecklingen under senare år — naturlig. Uppenbarligen måste, allmänt sätt, arbetsbördan ha väsentligt stegrats i distrikt med tätorter och livlig samfärdsel, medan arbetsmängdsökningen i distrikt av annan struktur, främst de rena landsbygdsdistrikten, motverkas av befolkningsminskning.

Det av utredningen med utgångspunkt från denna uppfattning framlagda förslaget till biträdesorganisation, vars riktlinjer och allmänna utformning i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran i remissyttrandena, anser jag mig kunna i stort sett biträda. På ett par punkter, som jag längre fram skall närmare beröra, är jag dock icke beredd att förorda en omedelbar förstärkning i den utsträckning förslaget innebär utan föreslår en successiv utbyggnad av organisationen.

I fråga om sammanlagda antalet egentliga biträdestjänster innebär förslaget en utökning av 37 i förhållande till nu gällande personalplan och det antal extra biträden, som fanns anställda vid tidpunkten för utredningens undersökningar. Jag anser mig icke böra ifrågasätta någon ökning av detta föreslagna antal, oaktat i ett par remissyttrandena uttalats, att utredningens beräkningar måste anses för snäva. Jag vill härvidlag framhålla, att utredningen vid utarbetandet av den till grund för beräkningen av personalbehovet liggande poängskalan får anses ha tagit skälig hänsyn till den tid, som normalt bör åtgå för utförandet av de olika arbetsuppgifterna, och att beräkningarna visat sig relativt väl stämma med de iakttagel-

ser utredningen gjort vid studier av arbetsförhållandena vid vissa kontor, bl. a. i ett norrlandslän. Jag förutsätter vidare, att alla möjligheter till arbetsbesparande rationalisering av arbetssättet tillvaratages.

Med anledning av föreningen Sveriges landsfiskalers yttrande vill jag uttala, att det vid genomförande av föreslagen minskning av personalstyrkan vid vissa kontor från fall till fall bör prövas, huru minskningen skall ske och om arbetskraft utöver det förutsatta behovet övergångsvis kan erfordras.

Jag övergår härefter till att behandla de olika detaljerna i förslaget.

Utredningens uttalanden om behovet av e. o. landsfiskaler synes mig böra beaktas vid prövning från fall till fall av framställningar rörande sådana tjänster. Jag hänvisar härutinnan till mitt ställningstagande i det följande till länsstyrelsernas äskanden.

Med hänsyn till personalläget är jag f. n. icke beredd att föreslå någon utökning av antalet biträdande landsfiskalstjänster. I anslutning till vad länsstyrelsen i Jämtlands län uttalat, vill jag som min mening framhålla, att omflyttning av sådana tjänster bör ske i den utsträckning detta låter sig lämpligen göra. För att bereda Kungl. Maj:t möjlighet till prövning i detta hänseende har länsstyrelserna ålagts anmälningsskyldighet rörande vakanser i vissa distrikt. Länsstyrelserna bör emellertid även i andra fall vid förekommande behov överväga möjligheterna till omflyttning av tjänster.

För att avhjälpa arbetssvårigheterna för distriktet i »mellanklassen» d. v. s. de distrikt, som i arbetshänseende ligger närmast under distriktet med biträdande landsfiskalstjänst, föreslår utredningen inrättande av särskilda tjänster över de egentliga biträdestjänsterna för mera kvalificerade arbetsuppgifter främst i fråga om brottmålen. Jag delar utredningens uppfattning om behovet av kvalificerad arbetshjälp i den kategori distrikt varom här är fråga. För just dessa distrikt torde arbetsutvecklingen ha åstadkommit de största svårigheterna. Liksom utredningen anser jag vidare, att frågan om denna arbetshjälp får lösas genom att organisationen tillföres en ny tjänstetyp. Enligt min mening kan nämligen dessa distrikt ej heller i ett läge med bättre tillgång på utbildad personal förstärkas med biträdande landsfiskalstjänster i nämnvärd utsträckning, eftersom det nuvarande förhållandet mellan antalet sådana tjänster och antalet landsfiskalstjänster av befordringsskäl bör bibehållas i stort sett oförändrat.

Utredningens uttalanden i fråga om kompetens och utbildning m. m. för ifrågavarande tjänster föranleder från min sida ingen erinran.

Enligt förslaget skulle tjänsterna placeras som extra ordinarie i 12 lönegraden. Häremot har invändningar rests av flertalet remissorgan, vilka hävdar, att denna lönesättning måste anses för låg i förhållande till arbetsuppgifternas art och för att kunna locka önskvärda aspiranter. Avsaknaden av möjlighet till ytterligare befordran komme vidare att medföra risk för avgång till bl. a. polisväsendet. Dessa synpunkter synes mig böra beaktas.

Tjänsterna bör därför enligt min mening inrättas som landskanslisttjänster i reglerad befordringgång (Af 9—Ae 13). Härigenom vinnes vissa fördelar. Man får sålunda en inom landsstaten redan befintlig tjänstetyp, som för övrigt har sin direkta parallell inom häradsskrivarorganisationen. Vidare erhålles en naturlig befordringsmöjlighet för därtill lämpliga genom att befattningshavarna i likhet med andra icke-ordinarie landskanslist- och förste kanslisttjänster efter utbildning bör kunna erhålla landskanslist- och förste kanslisttjänster vid länsstyrelserna, främst å landskanslierna, vilket torde befrämja rekryteringen.

Utredningens förslag i fråga om kanslisttjänsterna avser ett antal av 31, varav sex ambulerande. Jag är ej beredd att redan för nästa budgetår föreslå inrättande av hela detta antal tjänster. Med hänsyn till rekryteringsmöjligheterna och till att det här rör sig om en helt ny anordning, rörande vars verkningar erfarenheter saknas, anser jag mig icke för nästa budgetår böra upptaga medel till avlöning av fler än 21 icke-ordinarie landskanslisttjänster, varav tre ambulerande.

I fråga om biträdena i övrigt har utredningen föreslagit, att främsta biträdestjänsten normalt skall vara kontoristtjänst. För de allra största kontoren bör dock inrättas kansliskrivartjänster, medan kanslibitråde avses för vissa mindre kontor och kontor med kanslisttjänst. Jag ansluter mig i princip till detta förslag men förordar i fråga om kontoristtjänsterna en successiv utbyggnad av organisationen. Förslaget om en biträdesreserv i länen för vikariatstjänstgöring och andra tillfälliga behov torde enligt de erfarenheter, som vunnits av den hittills tillämpade försöksmässiga anordningen, innebära en praktisk lösning och bör enligt min uppfattning genomföras. Befattningshavarna bör av skäl, som utredningen redovisat, få kanslibiträdesställning.

Enligt utredningen bör främsta biträdestjänsten å landsfiskalskontoren vara ordinarie, vilket innebär att samtliga kansliskrivar- och kontoristtjänster skulle ordinariesättas. Detta skulle också gälla kanslibiträdestjänst vid kontor med landskanslist. I fråga om övriga kanslibiträdestjänster bör ordinariesättning ske, i den mån tjänsterna anses permanent behövliga och ovisshet om vederbörande kontors framtida organisation ej påkallar mindre fast anställningsform. Jag kan i princip ansluta mig härtill såvitt avser högsta på ett kontor förekommande biträdesgrad. Jag anser sålunda, att främsta biträdestjänsten samt kanslibiträdestjänst vid kontor med endast ett biträde eller endast ett heltidsanställt biträde bör vara ordinarie. Även härutinnan bör emellertid förslaget genomföras successivt. Vid övriga kontor däremot bör kanslibiträdestjänsterna enligt min mening vara extra ordinarie.

I överensstämmelse med det förut anförda bör fr. o. m. nästa budgetår inrättas tio kansliskrivartjänster i Ao 10. Därjämte beräknar jag medel

för 60 nya kontoristtjänster och föreslår tillika, att antalet ordinarie sådana tjänster i Ao 9 ökas med 60. Till följd av detta ställningstagande bör vidare — inom den antalsmässiga biträdesramen enligt utredningens förslag — medel beräknas för 120 kanslibitråden utöver det av utredningen föreslagna antalet.

Till utredningens förslag om löneförbättring för konstaplarna är jag ej beredd att i detta sammanhang taga ställning.

Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att bestämma var de nya ordinarie tjänsterna skall placeras och meddela de beslut, som erfordras för att genomföra organisationen.

Mina förslag i det föregående medför en kostnadsökning av i runt tal 475 000 kronor. Härav ingår i anslaget för löpande budgetår 450 000 kronor, som för budgetåren 1956/57 och 1957/58 anslagits till provisorisk förstärkning av organisationen. Erforderlig ytterligare medelsanvisning skulle således utgöra 25 000 kronor.

I anslutning till länsstyrelsernas äskanden förordar jag med hänsyn till arten och omfattningen av föreliggande arbetsuppgifter, att tjänster som e. o. landsfiskal i Ae 21 inrättas i Svartlösa (hos polischefen-åklagaren) och Avesta distrikt, i sistnämnda fallet i utbyte mot förefintlig biträdande landsfiskalstjänst. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag vidare, att tjänsten som landsfiskal (polischef-åklagare) i Borlänge distrikt uppflyttas från Ao 23 till Ao 24. För Kolsva distrikt, vilket i fråga om utmätningsärenden tillförts Köpings stad fr. o. m. den 1 januari 1958, beräknar jag medel utöver vad som följer av biträdesutredningens förslag till avlöning av ett kanslibitråde och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Övriga av länsstyrelserna framförda förslag är jag icke beredd att tillstyrka.

Vad jag nu förordat medför en kostnadsökning med i runt tal 25 000 kronor.

På grund av ändrade förhållanden genom sammanslagning av Bodens och Överluleå distrikt bör slutligen en landsfiskalstjänst i Ao 21 utbytas mot tjänst som e. o. landsfiskal i Ae 21.

De av mig framlagda förslagen föranleder en ökning av medelsanvisningen med $(25\ 000 + 25\ 000)$ 50 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för uppflyttningar i löneklass och reglerad befordringsgång, vissa föregående år beslutade lönegradshöjningar för landsfiskalerna m. m. samt 1957 års lönerevision med tillhoppa 3 253 000 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(50\ 000 + 3\ 253\ 000)$ 3 303 000 kronor och i sin helhet bestämmas till $(3\ 303\ 000 + 22\ 310\ 000)$ 25 613 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med vad som framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för landsfiskalerna m. fl., som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	12 385 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 065 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., <i>förslagsvis</i>	800 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 363 000

Summa kronor 25 613 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 25 613 000 kronor.

[153] 13. Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	3 415 000	3 735 181
1957/58 (statsliggaren s. 1124)	3 725 000	
1958/59 (förslag)	3 738 000	

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för sina egna behov för nästa budgetår till i runt tal 3 982 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar kan med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutet budgetår nedräknas med 5 000 kronor och 65 000 kronor till resp. 55 000 och 1 375 000 kronor.

Till expenser har för löpande budgetår anvisats 2 175 000 kronor. Med hänsyn till kostnadsstegringar, bl. a. för belysning och städning, föreslår jag, att detta belopp uppräknas med 90 000 kronor till 2 265 000 kronor, varav 625 000 kronor till expenser för annat än eget behov.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter torde kostnaden för antagningsnämndens verksamhet med hänsyn till höjda sammanträdesarvoden böra uppräknas med 2 000 kronor till 7 500 kronor medan beloppen för distriktsåklagarkurs och för tjänstedräkt kan minskas med 1 000 kronor

och 8 000 kronor till resp. 13 000 och 22 000 kronor. Kostnaden för handledning under landsfiskalsaspiranternas polistjänstgöring upptager jag med oförändrat belopp, 500 kronor. För övriga utgifter beräknar jag sålunda totalt (7 500 + 13 000 + 22 000 + 500) 43 000 (— 7 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (55 000 + 1 375 000 + 2 265 000 + 43 000) 3 738 000 (+ 13 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 738 000 kronor.

D. Polisväsendet

[154] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	823 000	880 896
1957/58 (statsliggaren s. 1126)	964 000	
1958/59 (förslag)	1 256 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 364 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 15/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 453 900 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering och sjukvård	+ 11 900
2. Nya tjänster	
a) En garageförman Ae 9 vid en var av avdelningarna i Jönköping, Göteborg och Sundsvall	+ 34 897
b) En expeditionsvakt Ae 7 vid avdelningen i Stockholm	+ 11 108
c) Ett kontorsbiträde i reglerad befordringgång vid statspolisintendentens kansli	+ 10 008
d) Två tekniska biträden Ae 5 vid kriminalpolissektionerna i Stockholm och Göteborg	+ 19 460
e) Avgår enligt d) arvode till ett fotobiträde	— 6 000
f) Tio kontorsbiträden i reglerad befordringgång vid ordningspolissektionerna i Stockholm, Linköping, Kalmar, Växjö, Halmstad, Vänersborg, Skövde, Västerås, Umeå och Luleå	+ 91 831
g) Elva kontorsbiträden i reglerad befordringgång vid kriminalpolissektionerna i Stockholm, Nyköping, Jönköping, Västervik, Karlskrona, Malmö, Hälsingborg, Göteborg, Uddevalla, Karlstad och Falun	+ 91 274
3. Löne regleringar	
a) En polisintendent Ao 26 i st. f. en biträdande polisintendent Ao 26	—
b) En biträdande polisintendent Ao 25 i st. f. en biträdande polisintendent Ao 24	+ 1 489
c) Ordinariesättning av en förste byråsekreterartjänst Ae 21	—
d) En polisnotarie Ae 21 i st. f. en polisnotarie Ag 19	+ 2 241
e) Ordinariesättning av en kassörstjänst Ae 10	—
f) Extraordinariesättning av en garageförmanstjänst Ag 9	—
g) En kontorist Ae 9 i st. f. ett kanslibiträde Ae 7 vid statspolisintendentens kamerala avdelning i Stockholm	+ 626
h) Tre kontorister Ao 9 i st. f. tre kanslibiträden Ao 7 vid avdelningarna i Malmö, Göteborg och Luleå	+ 1 878
i) Fyra kanslibiträden Ao 7 i st. f. fyra kontorsbiträden i reglerad befordringgång vid ordningspolissektionerna i Stockholm, Gävle, Sundsvall och Luleå samt tre kanslibiträden Ae 7 i st. f. tre kontorsbiträden i reglerad befordringgång vid ordningspolissektionerna i Linköping, Malmö och Göteborg	+ 3 912
j) Ordinariesättning av fem kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringgång	—
4. Extra skrivhjälp	+ 15 000
5. Omräkning	+ 164 297
6. Avrundning	— 21
	+ 453 900

Motiv

2 a) Beträffande motiven för inrättande av garageförmanstjänster i Göteborg och Sundsvall hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 158). Jämväl avdelningen i Jönköping har numera ett så stort fordonsbestånd, att skötseln och vården härav ger full sysselsättning åt en garageförman. Motorfordonsbeståndet vid avdelningen i Göteborg uppgick den 1 juli 1957 till 23 bilar och 8 motorcyklar, vid avdelningen i Sundsvall till 13 bilar och 3 motorcyklar samt vid avdelningen i Jönköping till 13 bilar och 8 motorcyklar.

2 b) Beträffande motiven i denna del hänvisas till 1956 och 1957 års statsverkspropositioner (XI ht, p. 160 resp. 158).

2 c) Arbetsbördan vid den kamerala avdelningen inom statspolisintendentens kansli har under de senaste åren ökat i avsevärd omfattning. Vissa arbetsuppgifter har tidigare bestritts av en förste poliskonstapel. Denne har emellertid numera kommenderats till annan tjänstgöring, varför en reell minskning av arbetskraften uppkommit.

2 d)—e) Vid avdelningarna i Stockholm och Göteborg förekommer fotografiskt arbete i stor utsträckning. Detta består till väsentlig del av rutingörömmål, som hittills ombesörjts av polismän. Det kan ur ekonomisk synpunkt icke anses tillfredsställande att binda polismän vid dylika okvalificerade uppgifter.

2 f) Vid ifrågavarande avdelningar är biträdespersonalen f. n. uppenbart underdimensionerad i förhållande till antalet polismän. Detta medför, att polispersonal fortfarande måste anlitas för rent utskriftsarbete, vilket ur ekonomisk och rationell synpunkt är otillfredsställande.

2 g) För att kriminalpolisarbetet skall kunna bedrivas på ett rationellt sätt krävs i regel minst ett biträde per 4 å 5 polismän. Vid vissa sektioner finns f. n. endast ett kontorsbiträde per 6 å 7 kriminalpolismän, vilket medför att permanent arbetsbalans förekommer och att polismän i viss utsträckning användes för utskriftsarbete. Avdelningarna i Västervik och Uddevalla saknar f. n. biträde. Då var och en av dessa avdelningar endast består av 2 kriminalpolismän, torde det för biträdesgöromålen där vara tillräckligt med halvtidsanställda skrivbiträden.

3 a) Under senare år har flera polisintendentsbefattningar inrättats vid polisväsendet. Vid statspolisen och i Göteborgs stads polisdistrikt har dessa befattningar benämnts biträdande polisintendenter medan i övriga polisdistrikt befattningshavarna tillagts tjänsttiteln polisintendent. Detta har skett utan avseende till den inbördes lönesättningen för intentionerna. Ifrågavarande befattningshavare vid statspolisen intager i väsentlig grad ställning av avdelningschefer inom statspolisens centrala ledning.

3 b)—c) Beträffande motiven i dessa delar hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 158).

3 d) Vid inrättandet av tjänsten år 1954 förutsattes, att den skulle rekryteras från landsfogdeassistentorganisationen. Landsfogdeassistenterna var

då placerade högst i lönegrad Ce 25 (Ae 19). År 1955 inrättades ett antal s. k. fasta landsfogdeassistenttjänster i lönegrad Ce 27 (Ae 21). De flesta län har numera biträdande landsfogde- eller fast landsfogdeassistenttjänst. Under de år polisnotariatetjänsten funnits har den varit av stort värde och med den omfattning arbetsbelastningen för statspolisens centrala ledning nu nått är det nödvändigt att äga tillgång till en kvalificerad befattningshavare. Med tjänstens nuvarande lönegradsplacering och lösliga anställningsform är det omöjligt att till densamma knyta befattningshavare med annat än förhållandevis kort förutbildning.

3 e) De med tjänsten förenade arbetsuppgifterna är av permanent karaktär och har under senaste år ökat i omfattning. Det är önskvärt att få befattningshavaren fastare knuten till statspolisorganisationen.

3 f)—h) Beträffande motiven i dessa delar hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 158).

3 i) Vid en del större avdelningar omhänderhar för närvarande kontorsbiträden självständigt vissa administrativa och kamerala göromål.

Yttrande

Statens lönenämnd erinrar om att nämnden i utlåtande över statspolisintendentens anslagsframställning för budgetåret 1956/57 förklarade sig icke finna skäl tillstyrka föreslagen uppflyttning av tjänsten som polisnotarie. Nämnden finner icke anledning frånga sin i nämnda utlåtande avgivna ståndpunkt.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av motorfordonsbeståndet vid statspolisens avdelning i Göteborg förordar jag inrättande därstädes av en garageförmans-tjänst i Ae 9. Jag biträder jämväl en från statspolisintendenten inkommen framställning om inrättande av en tjänst som telefonist vid ifrågavarande avdelning. Tjänsten bör tills vidare placeras såsom extra med lönegradsplacering enligt kungörelsen angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst.

I fråga om övriga av statspolisintendenten begärda personalförstärkningar tillstyrker jag inrättande av nio kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång, av vilka fem är avsedda för ordningspolissektioner och fyra för kriminalpolissektioner.

Statspolisintendentens förslag om uppflyttning i lönegrad av tjänsten som biträdande polisintendent i Ao 24 kan jag icke tillstyrka. Jag anser mig däremot kunna biträda förslaget om ändrad tjänstetitel för biträdande polisintendenten i Ao 26.

I likhet med statens lönenämnd kan jag icke tillstyrka, att tjänsten som polisnotarie placeras i Ae 21. Icke heller biträder jag förslagen om ordinariesättning av tjänsterna som förste byråsekreterare och kassör samt löne-
27 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

reglering för fyra kanslibiträden. Däremot anser jag mig böra föreslå, att tjänsten som garageförman i Malmö extraordinariesättes.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att sex kontorsbiträdestjänster i Ao 5 eller i reglerad befordringsgång vid avdelningarna i Stockholm, Linköping, Malmö, Göteborg, Gävle och Sundsvall uppflyttas till kanslibiträdestjänster i Ao 7 resp. Ae 7.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör fem kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat.

För att möjliggöra tillhandahållande av tillfällig biträdespersonal till de olika statspolisavdelningarna bör 20 000 (+ 10 000) kronor ställas till statspolisintendentens förfogande.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 115 600 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen för dels löneklassuppflyttningar och kallortstillägg med 13 700 kronor, dels ock 1957 års lönerevision med 162 700 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (115 600 + 13 700 + 162 700) 292 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (964 000 + 292 000) 1 256 000 kronor. Härav torde ett belopp av 450 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl. som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	49 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	283 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	760 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	162 600

Summa kronor 1 256 000;

c) till *Statspolisintendenten m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 256 000 kronor, därav 450 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[155] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	390 000	752 196
1956/57	908 500	682 578
1957/58 (statsliggaren s. 1127)	840 000	
1958/59 (förslag)	893 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 669 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Vid utgången av budgetåret 1956/57 fanns på anslaget en reservation av 251 433 kronor. Av reservationen hänförde sig 243 333 kronor till inköp av motorfordon, 4 001 kronor till inköp av ridhästar samt 4 099 kronor till inköp av polishundar.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 15/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 555 000 kronor. Höjningen hänför sig till anslagsposten till inköp av motorfordon, vilken föreslås uppräknad från 816 000 till 1 371 000 kronor.

Motiv

Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1958/59 har hänsyn icke tagits till reservationen, när de balanserade medlen vad gäller inköp av motorfordon och hästar praktiskt taget i sin helhet torde åtgå till betalning av under budgetåret 1956/57 gjorda beställningar.

Erfarenheterna har visat, att som regel en bil erfordras för 3 polismän för att *ordningsstatspolisen* skall kunna utnyttjas på ett effektivt sätt. Vid flertalet avdelningar föreligger icke en sådan proportion. Detta medför understundom, att polispersonalen icke kan utsändas i patrulltjänst eller att patrullerna måste sammansättas av onödigt många polismän. Tillgången på motorfordon begränsas också av att samtliga bilar icke ständigt kan disponeras på grund av reparationer eller service. För åstadkommande av en riktig proportion mellan personaltillgång och antalet bilar erfordras utökning med ett rätt betydande antal nya bilar. Denna nyanskaffning bör fördelas på ett antal år. För nästa budgetår föreslås en utökning av bilbeståndet vid de sämst tillgodosedda avdelningarna med 11 bilar. Med hänsyn till den i det följande (under anslaget D 4) föreslagna utökningen av polispersonalen erfordras en ytterligare utökning av ordningsstatspolisens bilbestånd med 13 bilar. Av bilarna bör 12 vara av större och 12 av mindre typ. Inköpskostnaden beräknas till $(12 \times 17\,000 + 12 \times 11\,000)$ 336 000 kronor.

I fråga om *kriminalstatspolisen* bör en viss utökning av bilparken ske. I anslagsframställningen för innevarande budgetår begärdes en utökning med 7 bilar, varav 3 beviljades. Behovet av de övriga 4 kvarstår oförändrat. Som regel fordras minst två bilar för varje antal fem kriminalpolismän.

Denna proportion har emellertid endast kunnat uppnås vid ungefär hälften av kriminalpolissektionerna, varför bilbeståndet vid de övriga sektionerna är uppenbart underdimensionerat. Den under D 4 föreslagna utökningen av kriminalstatspolisen medför, att bristen blir ytterligare markant. Med hänsyn härtill samt med beaktande av att ett relativt stort antal bilar på grund av reparation och service står oanvända under året föreslås för nästa budgetår utökning av kriminalstatspolisens bilpark med en bil vid envar av sektionerna i Stockholm, Jönköping, Malmö, Hälsingborg, Karlstad, Falun, Sundsvall, Örnsköldsvik och Luleå eller med sammanlagt 9 bilar. Varje bil beräknas kosta 11 000 kronor i inköp. Sammanlagt skulle således för inköp av bilar till kriminalpolissektionerna erfordras ($9 \times 11\,000$) 99 000 kronor.

Statspolisens *motorcykelbestånd* uppgår f. n. till 134 motorcyklar, därav 20 övnings- och reservmotorcyklar. Det är till avsevärd nackdel, att motorcykelbeståndet icke är så stort att varje förare kan tilldelas en egen motorcykel. Den 1 juli 1958 torde finnas omkring 200 utbildade motorcykelförare inom statspolisorganisationen. För nästa budgetår bör av denna anledning en utökning ske av motorcykelbeståndet med 25 fordon. Det är vidare angeläget, att motorcykelpatrullernas antal ökar utmed riksvägarna och de viktigaste länsvägarna. Den pågående successiva utökningen av statspolisens motorcykelpatrullering bör därför fortsätta under nästa budgetår. För detta ändamål bör organisationen tillföras 15 nya motorcyklar. Sammanlagt erfordras sålunda 40 motorcyklar. Kostnaderna härför torde uppgå till ($40 \times 4\,500$) 180 000 kronor.

Under nästa budgetår bör *utbyte* ske av 39 bilar för ordningsstatspolisen och 21 bilar för kriminalstatspolisen. Nettoutgiften för inköp av dessa bilar — 25 av större och 35 av mindre typ — beräknas till 655 000 kronor. Av motorcyklarna beräknas 27 stycken behöva utbytas, däribland ett visst antal övningsmotorcyklar. Nettoutgiften beräknas till 101 250 kronor.

För inköp av motorfordon — utökning och förnyelse — skulle sålunda erfordras ($336\,000 + 99\,000 + 180\,000 + 655\,000 + 101\,250$) i runt tal 1 371 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anför i huvudsak.

Därest statskontorets förslag under D 4 kommer att vinna bifall, torde en utökning av ordningsstatspolisens bilbestånd vara erforderlig. Ämbetsverket uppskattar detta behov till 8 bilar. Med hänsyn till vad statspolisintendenten anført beträffande proportionerna mellan antalet polismän och motorfordon på olika förläggningssorter vill statskontoret icke motsätta sig en successiv ökning av antalet fordon inom de sämst tillgodosedda statspolisavdelningarna. Med beaktande av den betydande reservation, som förelåg vid ingången av innevarande budgetår, läser dock en viss försiktighet böra iakttagas vid upprustningen. För nästkommande budgetår torde utöver

nämnda 8 bilar böra anskaffas ytterligare 3. Vad slutligen avser frågan om inköp av motorcyklar anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att medel anvisas för ett större antal än 15 fordon.

Departementschefen

Med utgångspunkt från vad jag i det följande förordar i fråga om ytterligare utbyggnad av ordningsstatspolisen tillstyrker jag att för utökning av ordningsstatspolisens motorfordonspark beräknas ett belopp av 140 000 kronor, motsvarande inköpskostnaden för 5 större och 5 mindre bilar.

För kriminalstatspolisen föreslår jag inköp av 3 mindre bilar. Härför bör beräknas 33 000 kronor.

Med hänsyn till de gynnsamma erfarenheter, som vunnits beträffande motorcyklarnas användbarhet i trafikövervakningen, föreslår jag att för nästa budgetår medel beräknas för anskaffande av 18 motorcyklar till en kostnad av 81 000 kronor.

För förnyelse av bilar och motorcyklar beräknar jag ett belopp av 615 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle för inköp av motorfordon åtgå (140 000 + 33 000 + 81 000 + 615 000) 869 000 (+ 53 000) kronor.

För inköp av ridhästar m. m. upptager jag oförändrat belopp, 24 000 kronor.

Vid bifall till nu framlagda förslag skulle anslaget för nästa budgetår upptagas till (869 000 + 24 000) 893 000 (+ 53 000) kronor. Härav torde 716 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 893 000 kronor, därav 716 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[156] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 218 000	2 269 324
1957/58 (statsliggaren s. 1127)	2 378 000	
1958/59 (förslag)	2 735 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 637 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 15/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 661 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Polishundorganisationen	24 337	28 200	32 200	+ 4 000
2. Underhåll och drift av motorfordon m. m.	1 428 410	1 648 000	2 124 000	+ 476 000
3. Underhåll och vård av polisens rörliga radioanläggningar	—	—	65 000	+ 65 000
4. Statspolisvärdens utbildning i skjutning med tjänstevapen och i livräddning m. m.	1 974	2 800	3 800	+ 1 000
5. Expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt . . .	617 968	632 000	747 000	+ 115 000
				+ 661 000

Motiv

1) Enligt utbildningsplanen skall en utbildnings- och repetitionskurs för hundförare anordnas nästa budgetår. Kostnaden beräknas till 4 000 kronor.

2) Medelsbehovet under denna anslagspost är synnerligen svårberäknat då prisförhöjningar i hög grad inverkar på omkostnaderna och det icke är möjligt att exakt beräkna den väglängd, som kan bli körd under nästa budgetår. Under budgetåret 1956/57 uppgick genomsnittskostnaden för bensin, olja, reparationer m. m. samt skatt och försäkring till 6 520 kronor per bil och till 1 150 kronor för motorcykel. Med utgångspunkt härifrån torde för nästa budgetår böra beräknas för bilar ($6\,520 \times 294$) 1 916 880 kronor, för motorcyklar i kontinuerlig drift ($1\,150 \times 154$) 177 100 kronor samt för 20 övningsmotorcyklar 30 000 kronor. Sammanlagt synes sålunda för nästa budgetår böra beräknas i runt tal 2 124 000 kronor för underhåll och drift av motorfordon.

3) För innevarande budgetår har under anslaget D 5 anvisats 36 200 kronor för underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar. Redan under budgetåret 1956/57 visade det sig, att kostnaderna för reparation och service av de rörliga polisradioanläggningarna steg på ett oroväckande sätt. Kostnaderna uppgick i medeltal till 5 000 kronor per månad. För ifrågasatt ändamål bör för nästa budgetår anvisas 65 000 kronor, vilka medel bör upptagas under en särskild anslagspost under förevarande anslag.

4) Denna anslagspost föreslås uppräknad på grund av personalökningen.

5) För budgetåret 1957/58 har för löpande utgifter beräknats 250 000 kronor. Med hänsyn till den föreslagna utökningen av statspolispersonalen torde för nästa budgetår under löpande utgifter böra upptagas 267 000 kronor.

För nyanskaffning och utbyte av kontorsmaskiner jämte ljudupptagningsapparater föreslås en medelsanvisning av 79 000 kronor.

För tillgodoseende av statspolisavdelningarnas behov av kriminalteknisk utrustning beräknas 13 700 kronor.

Kostnaderna under nästa budgetår för komplettering av statspolisens fotografiska utrustning uppskattas till 29 100 kronor, därunder 8 000 kronor för inköp av kameror till kriminalavdelningarna, 4 000 kronor för inköp av 10 robotkameror till ordningsavdelningarnas bilar samt 6 450 kronor för inköp på prov av en s. k. dubbel robotkamera med tillbehör.

För underhåll och vård samt erforderlig besiktning av statspolisens vapen torde för nästa budgetår med hänsyn till beviljade och föreslagna personalutökningar böra beräknas 3 800 kronor.

Utgifterna under nästa budgetår för anskaffning av diverse materiel till ordningsstatspolisen har beräknats till i runt tal 212 800 kronor, varav 51 000 kronor för apparater för hastighetsmätning, 6 000 kronor för inköp av en plattform att användas vid trafikdirigering, 5 450 kronor för inköp av 25 fältmätningbord, 28 104 kronor för utrustning av bilar samt 122 200 kronor för personlig utrustning.

För anskaffning av säkerhetselar till statspolisens bilar avses 30 000 kronor.

För fortsatt anskaffning av bärbara högtalare föreslås en medelsanvisning av 6 250 kronor.

Vid omhändertagande av våldsamma personer, som är utrustade med skjutvapen, bör polispersonalen äga tillgång till lämpliga skyddsanordningar. I flera europeiska länder använder polisen i sådana situationer skottsäkra västar. Därest de prov, som kommer att anordnas vid statspolisen, utvisar, att dessa västar är lämpliga för sitt ändamål, bör 25 sådana västar inköpas för en sammanlagd kostnad av 3 750 kronor.

I anledning av bl. a. föreslagna personalökningar torde erfordras möbler och annan utrustning för tillhoppa 61 200 kronor. För inköp av klädskap erfordras dessutom 2 900 kronor. I övrigt beräknas under nästa budgetår åtgå omkring 20 000 kronor för komplettering och renovering av gamla möbler. Sammanlagt skulle sålunda för nu nämnda ändamål åtgå i runt tal 84 000 kronor.

För inköp av 5 kassaskåp föreslås en medelsanvisning av 5 500 kronor.

För prövande av nya uppslag och utexperimenterande av förbättringar inom polisens verksamhetsområde beräknas ett belopp av 2 000 kronor.

Med hänsyn till statspolisens gynnsamma erfarenheter av trafikövervakning och trafikreglering från flygplan hemställs om 10 000 kronor för införskaffande av ytterligare erfarenheter.

Sammanlagt skulle, enligt statspolisintendenten, för expeditiionslokaler, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt erfordras (267 000 + 79 000 + 13 700 + 29 100 + 3 800 + 212 800 + 30 000 + 6 250 + 3 750 + 84 000 + 5 500 + 2 000 + 10 000) i runt tal 747 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar, vilken post för innevarande budgetår upptagits med 35 000 kronor, synes med hänsyn till belastningen böra minskas till 30 000 (— 5 000) kronor.

Av samma skäl torde någon uppräknig icke böra ske av anslagsposten till polishundorganisationen.

Till underhåll och drift av motorfordon m. m. beräknar jag i likhet med statspolisintendenten 2 124 000 (+ 476 000) kronor.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka, att medel för underhåll och vård av polisens rörliga radioanläggningar anvisas under förevarande anslag utan kommer liksom hittills att beräkna medel för detta ändamål under anslaget D 5.

Till statspolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen m. m. beräknar jag 3 000 (+ 200) kronor.

Under anslagsposten till expeditionskostnader m. m. upptager jag för löpande utgifter 265 000 kronor. I detta belopp har jag medräknat vissa kostnader för underhåll och vård av apparatur m. m. Vidare beräknar jag för kontorsmaskiner och ljudupptagningsapparater 30 000 kronor, för kriminalteknisk utrustning 10 000 kronor, för fotografisk utrustning 10 000 kronor, för underhåll av vapen 3 800 kronor, för säkerhetsselar 30 000 kronor, för bärbara högtalare 5 000 kronor, för skottsäkra västar 1 000 kronor, för nyanskaffning och förnyelse av möbler och kassaskåp 45 500 resp. 5 500 kronor samt för prövande av nya uppslag och trafikövervakning från flygplan 5 000 kronor. Vad angår statspolisintendentens hemställan om medel för inköp av diverse materiel till ordningsstatspolisen, vill jag framhålla, att jag tidigare förordat en i förhållande till statspolisintendentens förslag något begränsad utökning av antalet motorfordon. Med hänsyn härtill torde medelsanvisningen för ändamålet kunna reduceras till 107 000 kronor.

Anslagsposten till expeditionskostnader skulle i enlighet med det anförda uppföras med (265 000 + 30 000 + 10 000 + 10 000 + 3 800 + 30 000 + 5 000 + 1 000 + 45 500 + 5 500 + 5 000 + 107 000) 517 800 (— 114 200) kronor.

Vid bifall till mina förslag bör anslaget bestämmas till (30 000 + 28 200 + 2 124 000 + 30 000 + 3 000 + 517 800 + 2 000) 2 735 000 (+ 357 000) kronor. Härav torde 1 820 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 735 000 kronor, därav 1 820 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[157] 4. *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	15 500 000	14 729 448
1957/58 (statsliggaren s. 1128) ..	17 757 000	
1958/59 (förslag)	20 187 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 11 225 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

I. *Statspolisintendenten* (skr. 15/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 2 983 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Ordningsstatspolisen</i>	
a) En poliskommissarie, en förste polisassistent, en polisassistent, 18 förste poliskonstaplar samt 15 poliskonstaplar.....	+ 487 089
b) Särskilda ersättningar och tillägg för personer under a).....	+ 48 708
c) Ökade pensionskostnader.....	+ 141 683
d) Två förste polisassistenttjänster Ao 15 i st. f. två polisassistenttjänster Ao 13	+ 4 885
e) Omräkning.....	+ 1 406 300
2. <i>Kriminalstatspolisen</i>	
a) Fyra förste kriminalassistenter och 10 kriminalassistenter.....	+ 216 302
b) Särskilda ersättningar och tillägg för personer under a).....	+ 21 630
c) Ökade pensionskostnader.....	+ 67 108
d) En kriminalkommissarietjänst Ao 23 omändras till en kriminalkommissarietjänst Ao 19 och fyra kriminalassistenttjänster indrages.....	— 83 237
e) Omräkning.....	+ 472 833
3. <i>Hyra för stall och garage</i>	+ 22 000
4. <i>Kostnader för underhåll och vård av statspolisens hästar</i>	+ 1 000
5. <i>Expeditionslokaler, telefon, diverse kostnader</i>	
a) Ökade kostnader i anledning av beviljade och föreslagna personalökningar..	+ 39 600
b) Omräkning.....	+ 137 600
6. <i>Avrundning</i>	— 501
	+ 2 983 000

II. *Svenska jägareförbundet* (skr. 26/10 1956) hemställer, att jaktpolisen måtte överflyttas till statspolisorganisationen.

Motiv

I. Fr. o. m. den 1 juli 1957 skall ordningsstatspolisen bestå av 1 biträdande polisintendent, 22 poliskommissarier, 53 förste polisassistenter, 18 polisassistenter, 341 förste poliskonstaplar och 245 poliskonstaplar eller tillhopa 680 man. Av kommissarierna är 17 gemensamma för ordnings- och kriminalstatspolisen. Från samma tidpunkt består kriminalstatspolisen av 6 kommissarier, 82 förste kriminalassistenter och 146 kriminalassistenter, d. v. s. sammanlagt 234 man.

1 a) I anslagsframställningen för innevarande budgetår begärdes en utökning av ordningsstatspolisens numerär med sammanlagt 71 man under åberopande av att de tre senaste årens utökning av ordningsstatspolisen icke stod i riktig proportion till trafikens snabba expansion under samma tidsperiod. Beträffande den fortsatta utvecklingen erinrades om den prognos för de närmaste fem åren, som refererats i ett av delegationen för översiktlig vägplanering i mars 1956 framlagt preliminärt förslag till stamvägnät för Sverige, vari framhållits att industriens utredningsinstitut beräknat antalet personbilar år 1960 till 1 200 000 enligt ett högre alternativ samt till i runt tal 1 000 000 enligt ett lägre alternativ, vilket även i sistnämnda fall väsentligt översteg det tidigare beräknade antalet personbilar.

Av den begärda utökningen beviljades 45 man, vilka placerats vid avdelningarna utmed rikshuvudvägarna nr 1 och 2. Behovet av de återstående 26 polismännen kvarstår oförändrat. Emellertid bör den fortsatta stegringen av trafiken medföra ytterligare förstärkning av ordningsstatspolisen. I skrivelser till statspolisintendenten har en del avdelningsföreståndare framhållit den nuvarande numerärens otillräcklighet för en effektiv trafikövervakning. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens trafikräkningsavdelning kan man räkna med att trafiken å rikets vägar ökar med i medeltal 15—20 procent per år, varvid ökningen är förhållandevis större å huvudtrafiklederna än på de mindre vägarna. Med anledning härav yrkas ytterligare 10 ordningspolismän för täckande av minimibehovet av personal för trafikövervakningen i anledning av nämnda trafikökning. Sammanlagt skulle sålunda för nästa budgetår erfordras en utökning med (26 + 10) 36 polismän.

1 b) Ifrågavarande ersättningar och tillägg har beräknats till 10 procent av lönekostnaderna.

1 c) Kostnaderna för polismännens pensionering har uträknats i enlighet med grunderna i normalpensionsreglementet för arbetstagare hos kommuner anslutna till Svenska stadsförbundet.

1 d) Vid vardera av statspolisavdelningarna i Skövde och Umeå fungerar en poliskommissarie som föreståndare. Såsom ställföreträdare för denne finns vid vardera avdelningen en polisassistent i lönegrad Ao 13. Då det är av stor vikt att ställföreträdaren är ett befäl med goda kvalifikationer bör tjänsterna omändras till förste polisassistenttjänster i lönegrad Ao 15.

1 e) Kostnaden för en oförändrad numerär med nuvarande tjänster bör beräknas till 13 284 900 kronor. För innevarande budgetår har anvisats allenast 11 878 600 kronor. Med hänsyn härtill bör anslaget ökas med 1 406 300 kronor. Beloppets storlek torde sammanhånga med att polismännen sedan den 1 januari 1957 erhållit högre löner och högre rörligt tillägg.

För hållande av ordningspolispersonal skulle för budgetåret 1958/59 böra beräknas sammanlagt (487 089 + 48 708 + 141 683 + 4 885 + 1 406 300 + 11 878 600) avrundat 13 967 300 (+ 2 088 700) kronor.

2 a) I anslagsframställningen för innevarande budgetår hemställdes, att två kriminalassistenttjänster i lönegrad Ca 19 (Ao 13) skulle inrättas vid avdelningen i Stockholm för utredning av poststöder samt att en kriminalassistenttjänst i samma lönegrad måtte inrättas vid envar av avdelningarna i Kalmar, Karlskrona, Halmstad, Hudiksvall, Örnsköldsvik och Umeå. Äskandet bifölls beträffande 5 tjänster, vilka placerades vid envar av avdelningarna i Stockholm, Kalmar, Karlskrona, Halmstad och Umeå. Behovet av de återstående 3 tjänsterna kvarstår oförändrat. Dessa bör således placeras vid avdelningarna i Stockholm (för poststöder), Hudiksvall och Örnsköldsvik. På grund av redovisade förhållanden beträffande arbetsbalans m. m. föreslås vidare, att 2 kriminalassistenttjänster i lönegrad Ao 13 in-

rättas vid avdelningen i Nyköping, 1 förste kriminalassistenttjänst i lönegrad Ao 15 samt 1 kriminalassistenttjänst i lönegrad Ao 13 vid envar av avdelningarna i Jönköping och Gävle, 1 förste kriminalassistenttjänst i lönegrad Ao 17 vid envar av avdelningarna i Växjö och Östersund samt 1 kriminalassistenttjänst i lönegrad Ao 13 vid envar av avdelningarna i Kristianstad, Vänersborg och Örebro.

2 b)—c) Se ovan under 1 b)—c).

2 d) Spritsmugglingen i dess tidigare mera affärsmässigt drivna former upphörde nästan fullständigt i samband med utbrottet av det senaste världskriget och har hittills icke återupptagits i nämnvärd grad. På grund av livsmedelsransoneringarna under kriget upphörde i stort sett även lönnbränningen. Ej heller denna hantering har efter krigets slut kommit i gång i nämnvärd utsträckning. Den form av olovlig rusdryckshantering, som i dagens läge är aktuell (s. k. langning), kan i väsentlig grad anses vara rent lokalt betingad. Bekämpandet av denna hantering bör i första hand ankomma på de lokala polisorganen och det torde icke längre vara motiverat, att spritpolisorganisationen inom statspolisen bibehålles i sin nuvarande form. Den nuvarande spritpolisorganisationen bör därför upphöra med visst undantag för avdelningen i Stockholm.

Kriminalstatspolisen i Stockholm är indelad i två rotlar, rotel A och rotel B. Sistnämnda rotel — den s. k. spritpolisen — består av en kriminalkommissarie i Ao 23 samt två förste kriminalassistenter och sju kriminalassistenter. Roteln har karaktär av samordningsorgan för hela riket samtidigt som den utför lokalt polisarbete inom Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Allteftersom roteln ursprungliga arbetsuppgift minskades tillfördes densamma andra arbetsuppgifter av i viss mån riks- och samordnande karaktär. Sålunda kom roteln så småningom att även bearbeta brott angående olovlig handel och befattning med narkotika samt brott mot valutaförordningarna. Det torde vara ofrånkomligt att jämväl i fortsättningen en viss samordningsverksamhet för hela riket, delvis i samarbete med tullmyndigheterna, bedrivs för den olaga sprithanteringens bekämpande. Bekämpandet av olaga hantering med narkotika har aktualiserats i hög grad under senare år. Hittills har i Sverige icke uppdagats olovlig handel med narkotika i någon större omfattning. Denna fråga är emellertid av sådan betydelse, att den bör följas med största vaksamhet. Denna brottskategori är mycket svårarbetad och fordrar en kontinuerlig insats från polisens sida. Även utredningar om valutabrott m. m. är så specialistbetonade, att särskild personal härför är oundgängligen erforderlig. Samtliga nu berörda uppgifter bör vara av samordningsnatur. Rotlarna A och B bör sammanlösas till en gemensam rotel under ledning av kriminalkommissarien vid rotel A, varvid kommissariatet vid rotel B indrages. Av den övriga personalen vid rotel B föreslås bibehållande av 1 förste kriminalassistent och 1 kriminalassistent för spritpolisutredningar, 1 förste kriminalassistent

och 1 kriminalassistent för narkotikautredningar samt 1 kriminalassistent för valutautredningar. Till följd härav skulle 4 kriminalassistenttjänster i Ao 13, som nu är avsedda för spritpolisverksamheten, kunna indragas. För att avdelningen skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt synes det ofrånkomligt, att verksamheten vid de olika specialgrupperna ledes av 1 kriminalkommisarie i Ao 19, vilken jämväl skall svara för samarbetet med andra berörda myndigheter.

2 e) Kostnaden vid oförändrad numerär med nuvarande tjänster beräknas till 5 312 133 kronor. För innevarande år har emellertid anvisats allenaast 4 839 300 kronor. Med hänsyn härtill bör anslaget ökas med 472 833 kronor. Ökningen torde huvudsakligen hänföra sig till ökade löner fr. o. m. den 1 januari 1957.

För hållande av kriminalstatspolispersonal under budgetåret 1958/59 bör beräknas en kostnad av (4 839 300 + 216 302 + 21 630 + 67 108 — 83 237 + 472 833) i runt tal 5 533 900 (+ 694 600) kronor.

3) Kostnaderna under år 1956 uppgick till i runt tal 128 400 kronor. Med hänsyn till föreslagen utökning av statspolisens fordonspark torde man för nästa budgetår böra räkna med en merkostnad av i runt tal 22 000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 128 000 kronor, synes posten böra ökas med 22 000 kronor.

4) För innevarande budgetår har härför anvisats 205 000 kronor. Då statsbidragsrekvisitioner för år 1956 efter avdrag för Göteborgs polisdistrikt, där underhållet numera handhaves av statspolisen direkt, uppgår till i runt tal 205 700 kronor, bör anslagsposten uppräknas med 1 000 kronor.

5 a) Den ökade kostnaden sammanhänger med den föreslagna fortsatta utökningen av statspolisen.

II. F. n. finns fem jaktpoliserna inom riket, två i Norrbottens län och en i vardera av Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län. Jaktpoliserna förordnas numera för ett budgetår i sänder av vederbörande länsstyrelse såsom extra förste konstaplar. Kostnaderna för jaktpolisverksamheten bestrides av de medel ur jaktvårdsfonden, som Kungl. Maj:t på jägareförbundets framställning anvisar. Jaktpolisernas anställningsförhållanden är mycket oklara. Av gällande instruktioner framgår icke vem som är jaktpolisernas arbetsgivare. I dessa instruktioner, som är fastställda av respektive länsstyrelser, stadgas, att jaktpolis i tjänsten skall vara underställd landsfogden i länet och vederbörande statspolisavdelnings föreståndare samt att jaktpolis skall vara verksam för åstadkommande av god jaktvård i enlighet med länsjaktvårdsföreningens föreskrifter. Understundom har jägareförbundets jaktvårdskonsulent i visst län ansett sig äga utöva befäl över jaktpolisen. Jaktpoliserna har vid upprepade tillfällen erinrat om otryggheten i nuvarande anställningsförhållanden. De saknar möjlighet att förordnas till ordinarie polismän och de kan icke vinna befordran. Jakt-

polisens arbete torde kunna samordnas med statspolisens allmänna verksamhet och därigenom bli effektivare.

Yttranden

I. Statens trafiksäkerhetsråd anför.

Under loppet av det senaste decenniet har motortrafiken i vårt land undergått en närmast explosionsartad utveckling. Antalet bilar och motorcyklar ökade under tiden 1946—1956 från 317 055 till 1 127 932. Antalet mopeder har vuxit i en ännu raskare takt. De beräknades under hösten 1956 uppgå till 400 000. Antalet motorfordon har hittills ökat betydligt snabbare än vad gjorda beräkningar givit vid handen.

Enligt företagna prognoser kan en fortsatt ökning i framtiden emotses. Sverige beräknas sålunda få en ökning av bilparken mellan åren 1955 och 1964 med mer än 100 procent. I den växande trafikens spår följer ett ständigt ökande antal olyckor, där människor dödas och skadas och egendom förstöres i en skrämmande omfattning. Under år 1956 inträffade sålunda enligt preliminära beräkningar i runt tal 49 000 vägtrafikolyckor, vid vilka nära 4 000 personer dödades eller skadades svårt och nära 15 000 skadades lindrigt. De slutliga olyckstalen för år 1957 kan beräknas bli än högre. Härtill kommer, att de i trafiken dödade och skadade personerna oftast tillhör de produktiva åldrarna och att de svårt skadade mycket ofta blir invalider för återstoden av livet.

Enligt verkställda beräkningar uppgår kostnaderna för trafikolyckorna till över 500 miljoner kronor om året, en summa som med mer än 100 miljoner överstiger utgifterna för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården för budgetåret 1956/57.

Den förödelse, som sker i vägtrafiken, är ett av dagens stora samhällsliga problem. Det är därför högst angeläget, att sådana åtgärder vidtages, som kan öka säkerheten. En av de mest trafiksäkerhetsfrämjande åtgärderna är trafikövervakningen.

Enligt trafiksäkerhetsrådets uppfattning är trafikövervakningsapparaten fortfarande starkt underdimensionerad. Det är ett högst rimligt krav ur säkerhetssynpunkt, att våra mest trafikerade vägar — i främsta hand riksvägarna men även åtskilliga länsvägar — står under god, kontinuerlig polisuppsikt. Därjämte måste även trafiken på övriga delar av vägnätet övervakas.

Statspolisen har icke på långt när möjligheter att bedriva den trafikövervakning, som den aktuella trafiksäkerhetssituationen otvivelaktigt kräver. Trafiksäkerhetsrådet anser, att en ändring i detta förhållande måste komma till stånd så snart som möjligt. Statspolisintendentens förslag till förstärkning av statspolisens övervakningsresurser är synnerligen välgrundat. Rådet tillstyrker därför detsamma till alla delar.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) uttalar bl. a.

De skäl för en fortsatt utökning av ordningsstatspolisen, som föreningen anfört i sitt yttrande över statspolisintendentens anslagsframställning för innevarande budgetår, är minst lika bärande nu. Trafikens fortsatta starka ökning har föranlett, att trafikolycksfrekvensen ytterligare stigit. I motsats till år 1956 har hittills under 1957 inträtt en ökning av dödsolyckorna i trafiken, vilket är ett tecken på att olycksläget fortfarande är utomordentligt allvarligt.

Enligt uppgifter om ordningsstatspolisens trafikkontrollerande verksamhet underlåter fortfarande ett stort antal trafikanter att iakta gällande grundläggande säkerhetsregler. Sålunda framgår av statspolisens uppgifter angående denna verksamhet under 1956, att icke mindre än 65 984 motordrivna fordon och släpfordon i landet vid flygande inspektioner konstaterats vara behäftade med bristfälligheter av betydelse ur trafiksäkerhets synpunkt. Av uppgifterna framgår vidare, att 47 942 personer begått förseelser mot gällande trafikföreskrifter. Som exempel på arten av förseelserna kan nämnas, att ingripande gjorts mot 619 personer för onykerhet vid förande av motorfordon samt att 2 351 personer framfört motorfordon olovligt, 4 960 personer överskridit tillåten maximilast, bruttovikt eller axeltryck, 1 461 motorcykelförare brutit mot bestämmelserna om medförande av passagerare på motorcykel, 2 056 cyklister överträtt skilda bestämmelser för cykeltrafik och 856 mopedförare överträtt skilda bestämmelser för mopedtrafik.

Den nu ifrågasatta ökningen av statspolisens resurser är liten vid jämförelse med de starkt stegrade anspråken på trafikövervakningen till följd av utvecklingen på trafikolycksområdet. Icke ens som led i en successiv förstärkning är den ifrågasatta ökningen tillräcklig. Den bör närmast ses som en jämkning i syfte att få möjligheter att på ungefär samma sätt som f. n. klara av de förekommande arbetsuppgifterna.

I detta sammanhang finner NTF det angeläget uttala, att en väsentlig ökning av trafikövervakningen — av helt andra mått än den nu för budgetåret 1958/59 föreslagna — måste komma till stånd utan större dröjsmål. En plan för en sådan ökning, som troligen med hänsyn till personalfrågan och andra faktorer måste ske successivt under en följd av år, borde ofördröjligen utarbetas.

Statskontoret anför.

På grund av trafikens snabba expansion och därmed följande ökat behov av effektiv trafikövervakning torde en viss utökning av ordningsstatspolisen vara ofrånkomlig. En utbyggnad av organisationen synes dock med hänsyn bl. a. till polisdistriktens behov av personal tills vidare böra hållas inom ramen för föregående års anslagsräskanden. Statskontoret vill i anledning härav förorda, att medel anvisas för inrättande av ytterligare 26 tjänster.

II. *Statspolisintendenten* tillstyrker jägareförbundets framställning och uppskattar kostnaderna för statsverket till i runt tal 108 000 kronor.

Polisväsendets organisationsnämnd anför bl. a.

Nämnden delar den av jägarförbundet framförda uppfattningen, att jaktpolisorganisationen i sin nuvarande utformning icke kan betraktas såsom fullt tillfredsställande. Det synes från alla synpunkter sett mest rationellt, att den av jaktpolisen bedrivna verksamheten samordnas med den egentliga polisverksamheten och att jaktpolisen överflyttas till statspolisorganisationen. En dylik åtgärd skulle skapa möjligheter till en mera enhetlig ledning samtidigt som den skulle medföra vissa fördelar ur personaldisponeringssynpunkt. De befattningshavare, som avses för tjänstgöring såsom jaktpolis, skulle sålunda i förekommande fall kunna tas i

anspråk för annat polisarbete. Vid behov skulle jaktpolisen därjämte tillfälligt kunna förstärkas med annan polispersonal.

Statskontoret anser icke, att den ur speciella jaktvårdssynpunkter önskvärda kontrollen och bevakningen påkallar anställandet av polismän. Skulle ordningsvakter för tillgodoseende av jaktvårdens intressen kunna komplettera den polisiära verksamheten anser statskontoret spörsmålet om anställnings- och lönevillkor böra bedömas ur andra synpunkter än som gäller för polisens del. Problemet torde därför påkalla närmare överväganden.

Departementschefen

Vid anmälan av föregående års statsverksproposition framhölls att — även om en viss stagnation inträtt i fråga om antalet dödsolyckor i trafiken — det totala antalet trafikolyckor alltså uppvisade en stegring och att de årliga kostnaderna för trafikolyckorna, vilka år 1954 uppskattats till omkring 300 miljoner kronor om året, år 1956 beräknades till bortåt 400 miljoner kronor. De trafiksakkunniga remissinstanserna har nu i sina yttranden erinrat om, att trafikens fortsatta starka ökning medfört en ytterligare stegrad trafikolycksfrekvens. Antalet trafikolyckor med dödlig utgång har åter kraftigt ökat och kostnaderna för trafikolyckorna beräknas nu uppgå till över en halv miljard kronor om året. Mot bakgrunden härav framstår det som angeläget, att ytterligare åtgärder vidtages för främjande av ökad trafiksäkerhet.

På grund av det anförda anser jag, att en viss ytterligare utbyggnad av ordningsstatspolisen bör ske under nästa budgetår. Hänsyn bör härvid tagas till i vad mån de under innevarande budgetår inrättade tjänsterna, till antalet 45, kunnat rekryteras. Enligt vad jag inhämtat hade vid utgången av november 1957 sammanlagt 44 tjänster tillsatts, medan den återstående tjänsten kommer att tillsättas inom den närmaste tiden. Rekryteringen har sålunda varit tillfredsställande. Vad angår antalet tjänster under nästa budgetår anser jag mig emellertid med hänsyn till de krav på begränsning av statsutgifterna, som i nuvarande läge måste uppställas, böra förorda, att utökningen begränsas till 18 man, varav 1 poliskommissarie, 1 förste polisassistent samt 16 förste poliskonstaplar och konstaplar. Jag förordar, att de föreslagna tjänsterna fördelas på ordningssektionerna i Jönköping, Växjö, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Skövde, Örebro, Västerås och Umeå. Det bör emellertid vara möjligt att, för den händelse den fortsatta utvecklingen ger anledning härtill, lägga förstärkningen även på annan förläggningsstad eller göra ett utbyte av städer. Det definitiva beslutet torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Utgiftsökningen under nästa budgetår i anledning av denna förstärkning beräknar jag till i runt tal 343 000 kronor.

Statspolisintendentens förslag om omändring av två polisassistenttjänster i lönegrad Ao 13 till förste polisassistenttjänster i lönegrad Ao 15 kan jag icke biträda.

I fråga om kriminalstatspolisen tillstyrker jag 6 nya kriminalassistenttjänster, vilket föranleder en ökad medelsanvisning med i runt tal 131 000 kronor.

Statspolisintendentens förslag beträffande spritpolisorganisationen samt kriminalstatspolisens organisation i Stockholm anser jag mig böra biträda.

Den totala utgiftsökningen för hyra för stall och garage samt för expeditionslokaler m. m. uppskattar jag till 9 000 resp. 12 000 kronor.

Emot statspolisintendentens beräkning av kostnader för underhåll och vård av statspolisens hästar har jag intet att erinra.

Såsom en automatisk ökning på anslaget tillkommer därjämte enligt statspolisintendentens beräkning ett belopp om i runt tal 2 017 000 kronor.

I enlighet med ett av statskontoret i yttrande över statspolisintendentens anslagsframställning för innevarande budgetår avgivet förslag förordar jag, att nu gällande bestämmelser för beräkning av ersättning för pensioneringskostnad åt stad, som har att tillhandahålla statspolis, förlänges att gälla även för år 1959.

Till förslaget om jaktpolisens överförande till statspolisorganisationen anser jag mig i avvaktan på ytterligare utredning icke nu kunna taga ställning.

Hela medelsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet med det anförda uppgå till (17 757 000 + 343 000 + 131 000 — 83 237 + 9 000 + 12 000 + 1 000 + 2 017 000) avrundat 20 187 000 (+ 2 430 000) kronor. Härav torde 12 860 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 20 187 000 kronor, därav 12 860 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[158] 5. **Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	284 000	528 638
1956/57	227 000	280 245
1957/58 (statsliggaren s. 1131)	178 000	
1958/59 (förslag)	213 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 158 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 15/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 126 800 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m.....	124 000	267 000	+ 143 000
2. Underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar.....	36 200	—	— 36 200
3. Installerande av fast radiostation i Storlien.....	—	20 000	+ 20 000
			+ 126 800

Motiv

Från föregående budgetår har överförts en reservation på 38 265 kronor, som helt hänförde sig till inköp av rörliga polisradioanläggningar. De balanserade medlen torde till största delen åtgå till betalning av materiel, vilken beställts under tidigare budgetår.

1) Under nästa budgetår bör 24 bilradio- och 40 mcradioanläggningar inköpas till de bilar och motorcyklar, varmed statspolisens fordonspark föreslagits skola utökas. Härtill kommer utbyte av 5 äldre radioanläggningar för ordningsstatspolisens bilar samt nyanskaffning av dels 5 radioanläggningar till kriminalstatspolisens bilar dels ock 10 bärbara radioanläggningar. Då en bilradioanläggning kostar 3 500 kronor, en mcanläggning 3 000 kronor och en bärbar anläggning 2 800 kronor, erfordras en medelsanvisning av $(34 \times 3\,500 + 40 \times 3\,000 + 10 \times 2\,800)$ 267 000 kronor.

2) Anslagsposten har i det föregående föreslagits överförd till anslaget D 3.

3) Under hösten 1958 kommer den nya mellanriksvägen till Norge över Storlien att öppnas för allmän trafik. Med hänsyn till den pågående utbyggnaden av vissa hamnar vid Trondheimsfjorden samt till vägens kapacitet torde trafiken bli av mycket stor omfattning. Såvitt nu kan förutses måste trafiken kontinuerligt övervakas genom statspolisens försorg. Upprätthållandet av en effektiv trafikövervakning försvåras emellertid av de betydande avstånden inom området. Någon nämnvärd medverkan från lokalpolisens sida kan icke påräknas på grund av det ringa antalet polismän inom området. Statspolisens verksamhet skulle i hög grad underlättas, därest tillfredsställande radioförbindelser stode till förfogande för bil- och motorcykelpatrullerna. F. n. finns i Östersund en fast radiostation. På grund av den kuperade terrängen i dessa trakter blir radiostationernas räckvidd emellertid synnerligen begränsad. Såsom ett komplement till denna station kommer civilförsvaret att installera en fast radiostation i Järpen, vilken station jämväl ställes till polisens förfogande. Belägenheten av stationen medför emellertid, att dess räckvidd är förhållandevis begränsad. Väster om Järpen finns icke någon radiostation, som kan utnyttjas av

polisen. Polisdistrikten i dessa trakter kan ej förväntas vidtaga några åtgärder i sådant hänseende. Ur polisiär synpunkt är det av största vikt, att radioförbindelserna snarast möjligt ordnas. Därvid synes det i första hand vara nödvändigt, att en fast radiostation installeras i Storlien. Denna skulle bli till nytta icke enbart för polisen utan även för tullverkets gränsbevakning och fjällräddningen.

Yttrande

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför.

Trafiken å den nya mellanriksvägen till Norge över Storlien kan förväntas få mycket stor omfattning och måste därför bli föremål för kontinuerlig övervakning genom statspolisens försorg. De sträckor, som måste övervakas, är av betydande längd. Närmaste lokalpolis finns i Åre på ett avstånd av cirka 60 km från Storlien. En radiostation i Storlien skulle i hög grad effektivisera statspolisens verksamhet inom området. En sådan radiostation skulle även bli av stort värde för fjällräddningstjänsten. F. n. är frågan om radioutrustning för denna tjänst under utredning. Även om medel för ändamålet ej skulle erhållas, beräknas det oaktat viss radiotrafik kunna upprätthållas för fjällräddningstjänstens räkning medelst civilförsvaret och polisen tillhöriga bärbara radiostationer. Under alla förhållanden skulle upprättandet av en radiostation i Storlien bli av stor betydelse såsom en basstation för de i trakten av Storlien organiserade räddningspatrullerna.

Departementschefen

Under anslagsposten till inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m. upptager jag medel dels för inköp av tio bilradio- och aderton mc-radioanläggningar till de fordon, vilka jag tidigare föreslagit skall anskaffas under nästa budgetår, dels för inköp av fem radioanläggningar till bilar tilldelade kriminalstatspolisen, dels ock för inköp av tio bärbara radioanläggningar. På grundval av i anslagsframställningen angivna inköpspriser uppskattar jag medelsbehovet under anslagsposten till (89 000 + 17 500 + 28 000) avrundat 135 000 (+ 11 000) kronor.

I enlighet med vad jag anfört under anslaget till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader anser jag anslagsposten till underhåll och vård av rörliga radioanläggningar böra bibehållas under förevarande anslag. Posten bör dock uppräknas med 24 000 kronor.

Vad angår frågan om installerande av en fast radiostation i Storlien delar jag statspolisintendentens uppfattning, att en sådan station i hög grad skulle underlätta statspolisens trafikövervakande verksamhet. Den nya riksvägen kommer emellertid att öppnas för allmän trafik först under hösten 1958. Jag anser mig böra förorda, att närmare erfarenheter av trafikens omfattning m. m. avvaktas, innan ställning tas till frågan om upprättandet av den föreslagna radiostationen.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle anslaget beräknas till (178 000

+ 11 000 + 24 000) 213 000 (+ 35 000) kronor. Härav torde ett belopp av 180 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Polisradiöväsendet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 213 000 kronor, därav 180 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[159] 6. **Norrbottens statliga poliskår: Avlöningar.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 564 000 kronor (statsliggaren s. 1131).

Yrkande

T. f. polischefen i Boden (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 133 300 kronor.

	Ökn. el. minskn
1. <i>Löneregleringar:</i>	
a) En hästskötare Ao 9 i st. f. en hästskötare Ao 7.	+ 1 406
2. <i>Arvoderegleringar:</i>	
a) Höjda arvoden till en tullmästare och tre tullöveruppsyningsmän	+ 840
b) Arvoden till ytterligare tre tulltjänstemän under 8 månader	+ 2 160
3. <i>Omräkning:</i>	
a) Löneförhöjningar på grund av ny löneförordning	+ 189 977
b) Kallortstillägg	+ 8 829
c) Beredskapsersättning	+ 3 888
d) Övertidsersättning	+ 9 596
e) Rörligt tillägg	— 88 700
f) Löneklassuppflyttningar	+ 5 140
g) Avrundning	+ 164
	+ 133 300

Motiv

2 a) Till den tullpersonal, som biträder med fartygskontrollen i Luleå, har för innevarande budgetår beviljats ett anslag med 2 900 kronor. Ersättning utgår med visst belopp per månad men endast under seglationstiden. Ersättningen har utgått med oförändrat belopp under en följd av år. Skäligheten talar för att i varje fall tullmästarens och tulluppsyningsmännens arvoden höjes. De utför i stort sett likartat arbete i berört avseende och arbetet tager mycken extra tid. Ett betydande merarbete har också inträtt genom den alltmer ökade fartygstrafiken.

2 b) Fartygskontrollen i Kalix har hittills ombesörjts av arbetsgruppen i Kalix. Det har emellertid visat sig förenat med mycket stora svårigheter för arbetsgruppen att på ett tillfredsställande sätt sköta denna kontroll. Andra viktiga uppgifter har ofta fått åsidosättas. Överenskommelse har numera träffats med vederbörande tullmyndigheter om biträde med fartygskontrol-

len på samma sätt och på samma villkor som i Luleå. Ersättning torde få utgå till tre tulltjänstemän under en seglationsperiod av åtta månader.

Departementschefen

Då av Kungl. Maj:t lämnat medgivande till vikariatslöneförordnande för hästkötaren å övergångsstat är avsett att gälla under den tid denne tjänstgör som garageförman vid statspolisavdelningen i Luleå kan jag icke förorda någon uppräknig av anslaget i denna del. Yrkandet om lönegradsuppflyttning avstyrkes.

Förslaget om höjning av arvodena till den tullpersonal, som biträder med fartygskontrollen i Luleå, kan jag icke tillstyrka. Icke heller anser jag mig böra biträda framställningen om ersättning till tre tulltjänstemän i Kalix för medverkan vid fartygskontroll.

Den automatiska utgiftstegringen i anledning av 1957 års lönerrevision beräknar jag till 89 000 kronor. Härtill kommer löneklassuppflyttningar, kallortstillägg m. m. med 27 500 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (89 000 + 27 500) 116 500 kronor.

Såsom ersättning från Bodens stad räknar jag med ett belopp av 332 000 kronor, vilket medför ett minskat medelsbehov för nästa budgetår med 36 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (564 000 + 116 500 — 36 500) 644 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för Norrbottens statliga poliskår, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	753 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	90 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	129 400
	Summa kronor 976 000

Särskilda uppbörsmedel

Ersättning från Bodens stad	332 000
	Summa kronor 644 000;

- b) till *Norrbottens statliga poliskår*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 644 000 kronor.

[160] 7. Norrbottens statliga poliskår: Omkostnader. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 180 000 kronor (statsliggaren s. 1133).

Yrkanden

I. I skrivelse den 31 augusti 1957 föreslår *t. f. polischefen i Boden*, att anslaget nedräknas med 6 000 kronor.

	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. <i>Expenser:</i>			
a) Övriga expenser	64 500	67 800	+ 3 300
2. <i>Övriga utgifter:</i>			
a) Inköp av bilar och cyklar.....	31 000	21 200	— 9 800
b) Underhåll av och drivmedel för motorfordon	52 200	54 000	+ 1 800
c) Underhåll och inköp av polisradio.....	6 300	5 000	— 1 300
			— 6 000

II. I skrivelse den 11 oktober 1957 hemställer *t. f. polischefen* om anvisande av 24 700 kronor för täckande av vissa kostnader i samband med att poliskåren sommaren 1958 inflyttar i nya lokaler i polishuset i Boden.

Motiv

I. 1 a) Nytt kollektivavtal för städpersonalen medför ett ökat medelsbehov med 550 kronor. Med hänsyn till sammanslagningen av Överluleå och Bodens landsfiskalsdistrikt erfordras en uppräknig av medlen för skrivmateriel m. m. med 600 kronor. Vidare erfordras ytterligare 2 500 kronor för bestridande av kostnader för telegram, telefon och annonser. För utbyte av skrivmaskiner och för anskaffande av viss personlig utrustning beräknas tillhoppa 3 350 kronor. För lokalhyra beräknas ytterligare 1 300 kronor. Delposten torde slutligen kunna minskas med 5 000 kronor, vilket belopp upptagits i gällande stat såsom engångsbelopp.

2 a) Under budgetåret 1958/59 bör utbyte ske av en stationsvagn, vilken disponeras av skyddsområdessektionen. Nettoutgiften uppskattas till 17 000 kronor. För montering av specialutrustning m. m. samt för inköp av cyklar beräknas 4 200 kronor.

2 c) För anskaffande av en reservstation till den fasta radiostationen i Boden beräknas 3 000 kronor. Till underhåll av polisradioanläggningarna i Boden och Kalix bör liksom innevarande budgetår utgå sammanlagt 2 000 kronor.

II. Av det begärda beloppet belöper 11 600 kronor på inköp av möbler, 11 100 kronor på anskaffande av automatisk telefonväxel jämte anknysningar samt 2 000 kronor på ökade kostnader för renhållning och städning.

Departementschefen

Delposten till övriga expenser upptager jag till 86 000 (+ 21 500) kronor.

För utbyte av en stationsvagn samt inköp av fem cyklar beräknar jag 21 000 (— 10 000) kronor.

I övrigt har jag icke något att erinra mot den av polischefen gjorda anslagsberäkningen.

På grund av det anförda bör anslaget bestämmas till (180 000 + 21 500 — 10 000 + 500) 192 000 (+ 12 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Norrbottnens statliga poliskår: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 192 000 kronor.

[161] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 000 000	948 669
1957/58 (statsliggaren s. 1134)	1 100 000	
1958/59 (förslag)	1 200 000	

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 184 000 kronor.

Motiv

De faktiska kostnaderna för reservpolisorganisationen under kalenderåret 1956 utgjorde i runt tal 1 184 700 kronor. Vid oförändrad numerär torde ersättningsbeloppet för kalenderåret 1958 komma att uppgå till i runt tal 1 030 000 kronor. Härtill kommer kostnaderna för ytterligare reservpolismän till följd av ökat invånareantal i vissa städer. Sammanlagt uppkommer härigenom en kostnadsökning av i runt tal 6 000 kronor. Ersättning för tjänstgöringskostnad samt för hållande av reservpolishästar torde med hänsyn till inträdda löneökningar böra uppskattas till i runt tal 248 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna beräknas alltså till (1 030 000 + 6 000 + 248 000) 1 284 000 kronor.

Departementschefen

Mot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet har jag i stort sett icke något att erinra. Anslaget torde emellertid kunna avrundas nedåt till 1 200 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[162] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	15 000 000	17 839 102
1957/58 (statsliggaren s. 1135) ..	16 000 000	
1958/59 (förslag)	19 000 000	

Höjningen av lönerna har medfört ett stegrad medelsbehov under detta anslag. Från polisväsendets organisationsnämnd har jag under hand erhållit en kostnadsberäkning för nästa budgetår. Beräkningen, vilken upptager 2 732 polismanstjänster i de statsbidragsberättigade polisdistrikten och samtliga ifrågakommande förmåner, slutar på en summa av något över 20 000 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån och med beaktande av förekommande eftersläpning i fråga om utbetalningarna under anslaget beräknar jag medelsbehovet till 19 000 000 (+ 3 000 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kronor.

[163] 10. Statens polisskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	747 000	761 733
1957/58 (statsliggaren s. 1136)	786 000	
1958/59 (förslag)	1 062 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 103 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 28/8 1957) hemställer, att anslaget uppföres med 1 369 300 (+ 583 300) kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. a) En institutionsvaktmästare Ao 9 i st. f. Ae 9	—
b) En lärare i juridik Ao 26 i st. f. Ao 24 och två lärare i juridik Ae 26 i st. f. Ae 24	+ 6 458
c) Fyra lärare i polisiära ämnen Ag 23	+ 101 504
d) Avgår enligt c) nuvarande arvoden till fyra heltidsanställda lärare i polisiära ämnen	— 74 900
e) En kontorist Ae 9 i st. f. ett kanslibitråde Ag 7	+ 1 211
2. a) En sekreterare och kamrerare Ae 21	+ 22 884
b) Avgår enligt a) nuvarande arvoden till sekreterare och kameralt biträde åt rektor	— 5 100
c) Ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 10 008

	Ökn. el. minskn.
3. a) Arvoden till timplärare i konstapels- och assistentklasserna	+ 188 700
b) Arvoden till timplärare i kommissarieklassen	— 11 700
c) Arvoden till timplärare för övertagande av viss undervisningsskyldighet för de heltidsanställda lärarna	+ 21 050
d) Arvoden till timplärare i polischefskursen	+ 38 250
e) Arvoden till timplärare i fortbildnings- och specialkurser	+ 130 400
4. <i>Omräkning:</i>	
a) Löneklassuppflyttningar	+ 1 451
b) Ökning på grund av höjning av grundlönerna m. m.	+ 169 300
c) Rörligt tillägg	— 16 300
d) Avrundning	+ 84
	+ 583 300

Motiv

Vid huvudskolan i Stockholm finns under skolans rektor 13 lönegrads-placerade befattningshavare, nämligen 1 lärare i juridiska ämnen i Ao 24, 2 lärare i juridiska ämnen i Ae 24, 1 förste kansliskrivare i Ao 12, 1 kontorist i Ae 9, 2 kanslibiträden i Ag 7, 1 kontorsbiträde i Ao 5, 1 kontorsbiträde i Ae 5, 1 kontorsbiträde i Ag 5, 1 skrivbiträde i Ae 3, 1 institutionsvaktmästare i Ae 9 och 1 expeditivsvakt i Ae 7. Härjämte finns vid huvudskolan fyra mot arvode heltidsanställda lärare i polisiära ämnen samt timplärare till växlande antal (i allmänhet omkring 170).

1 a) Innehavaren av ifrågavarande tjänst har innehaft tjänst som vaktmästare sedan 1944.

1 b)—d) Av tjänsterna som heltidslärare i juridik inrättades den första år 1941 och placerades i dåvarande lönegrad 27. Lektor med doktorsgrad var då placerad i samma lönegrad. Den andra tjänsten som lärare i juridik vid skolan inrättades år 1943. Efter tillkomsten av de nya avlöningsbestämmelserna år 1947 blev båda lärarna i juridik avlönade enligt lönegrad 30. År 1953 placerades nämnda lektorer i lönegrad 33, medan ifrågavarande båda lärare hänfördes till 31 lönegraden. Den tredje tjänsten som heltidslärare i juridik tillkom år 1954.

I samband med polis skolans förstatligande år 1938 inrättades två befattningar som heltidsanställda lärare i polisiära ämnen. Vid fastställande av arvode för dessa utgick man från löneförmånerna för överkonstaplar i huvudstaden. År 1954 inrättades ytterligare två tjänster som heltidslärare i polisiära ämnen. Arvodena bestämdes då så, att de skulle utgöra ersättning för mistad lön, varjämte tillkom särskilt tillägg om 1 800 kronor för år. Från och med den 1 juli 1957 utgör tillägget 2 100 kronor. Även om detta lönesystem medfört förbättrade rekryteringsförhållanden, har det dock icke visat sig tillräckligt konkurrenskraftigt. Därför bör ifrågavarande lärare lönegradsplaceras, varvid den lönesättning, som gäller för kommissarie i Stockholm, bör vara normgivande.

Styrelsen föreslår vidare att vissa jämkningar genomföres i heltidsläraryrket.

nas åligganden samt att benämningen lektor införes för de heltidsanställda lärarna i juridiska ämnen.

1 e) Ett av kanslibiträderna har till huvuduppgift att underhandla med de vid huvudskolan anställda timplärarna om schemat, att beräkna timplärarnas ersättningar, att i övrigt verkställa vissa löneberäkningar samt lämna förståndarna för avdelningsskolorna uppgifter om läsplaner och besvara förfrågningar i samband därmed. För special- och fortbildningskurser anlitas ett stort antal lärare. Den schematekniska uppläggningsen av dessa kurser ankommer på ifrågavarande kanslibiträde.

2 a)—b) Polisskolan har under de senaste åren starkt utvecklats. Antalet elever uppgår till cirka 1 300. Förutom de heltidsanställda lärarna finns i huvudskolan och avdelningsskolorna cirka 425 timplärare. Den omständigheten, att utbildning vid skolan bedrivs med ett ovanligt stort antal lärare och äger rum på olika orter, gör den övervakande verksamheten från rektors sida särskilt angelägen. En minskning av rektors arbetsbörda i fråga om ärenden av mera administrativ och kameral natur skulle avsevärt underlätta för honom att vinna en så fullständig och noggrann kännedom som möjligt om skolans elever samt att bistå dem med råd och upplysningar. Det är därför synnerligen angeläget, att rektor vid sin sida har en kvalificerad befattningshavare, på vilken kan avlastas vissa arbetsuppgifter t. ex. övervakning av arbetet å huvudskolans kansli och omhändertagande av skolans medelsförvaltning. Vidare skulle befattningshavaren biträda med anskaffningen av lämpliga lärare, vara föredragande inför styrelsen, upprätta förslag till remissyttranden, lämna anvisningar till polismän, som hänvänder sig till skolan för vinnande av upplysningar i olika avseenden samt granska av elever i konstapelsklassen ingivna reseräkningar och därmed sammanhängande göromål.

2 c) Det under 1 e) framlagda förslaget medför, att vissa mindre krävande arbetsuppgifter måste överlämnas till annan befattningshavare. Härtill kommer, att de olika specialkurserna ställer krav på ytterligare arbetskraft.

3 a)—d) Genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 maj 1957 har delposten till ersättning till timplärare fr. o. m. den 1 juli 1957 uppräknats med 25 procent. Detta innebär, att timpläraryvodena i regel utgår med 25 kronor för lärare med akademisk examen och 18 kronor 75 öre för andra lärare. Då nu utgående belopp icke står i överensstämmelse med de ersättningar, som lämnas vid likartad undervisning i andra statliga skolor, bör timpläraryvodena höjas med ytterligare 40 procent.

I kommissarieklassen synes undervisningen för nästa budgetår kunna begränsas till en avdelning, medan polischefskursen däremot bör dubblas.

3 e) Under innevarande budgetår kommer vid avdelningsskolan i Malmö

att anordnas 2 fortbildningskurser i polistjänst — vardera om en avdelning — till främjande av polispersonalens yrkesskicklighet. Styrelsen föreslår, att sådana fortbildningskurser under nästa budgetår anordnas i 4 avdelningar. Kurserna bör liksom tidigare förläggas till avdelningsskolan i Malmö. Timpläraryrvoden för en avdelning i en sådan kurs beräknas till 5 250 kronor. Vid huvudskolan skall vidare förekomma specialkurser i olika ämnen. Då ett mycket stort behov föreligger att utbilda specialister ifråga om brottsplatsundersökning, bör under nästa budgetår anordnas utbildning av brottsplatsundersökare i kurser om tillhoppa 4 avdelningar. Kostnaden för arvoden till timplärare för varje avdelning beräknas till 7 350 kronor. Under innevarande budgetår kommer 2 kurser i gäldenärs-, valuta- och bestickningsbrott att anordnas. Kostnaden för arvoden till timplärare för varje avdelning av sådan kurs beräknas till 7 000 kronor. Styrelsen önskar under nästa budgetår anordna 2 sådana kurser. Härutöver anser styrelsen, att 2 specialkurser i färgfotografering bör anordnas. Timpläraryrvodena för dessa kurser beräknas till 8 750 kronor. Styrelsen föreslår därjämte, att fyra specialkurser i trafiksäkerhet och trafikövervakning anordnas. Varje kurs, omfattande 120 man, bör anordnas i 4 avdelningar och beräknas i timpläraryrvoden kosta 21 000 kronor. För utbildning av motoreykelförare vid de kommunala poliskårerna torde det vara tillräckligt med 2 kurser med 12 deltagare i varje kurs. Arvoden till instruktörer och föreläsare m. m. för 2 sådana kurser beräknas till 7 000 kronor. För anordnande av s. k. tredagarskurser i trafikövervakning för ytterligare 300 polischefer och omkring 500 polismän beräknas i arvoden 22 750 kronor.

Yttrande

Statens organisationsnämnd har i samband med överlämnande av rapport rörande en undersökning av vissa arbetsuppgifter vid polisskolans kansli anfört bl. a. följande.

Omfattningen av den administrativa verksamheten vid skolan är sådan, att rektor bör erhålla bistånd därmed — utöver det som lämnas av kansliets biträdespersonal — för att hans med undervisningen sammanhängande uppgifter skall kunna fullgöras på önskvärt sätt. Anordningen med de heltidsanställda lärarnas skyldighet att biträda rektor med utförandet av vissa uppgifter av administrativ natur synes nämnden lämplig. Dessa lärares undervisningsskyldighet har emellertid blivit sådan, att rektor måst anlita utomstående befattningshavare för administrativa göromål. Nämnden har dock icke ansett sig böra pröva fördelningen av undervisning mellan heltidsanställda lärare och timplärare.

Nuvarande ordning med utomstående befattningshavare, som vid sidan av annan ordinarie tjänsteutövning biträder rektor med administrativa göromål, synes icke vara tillfredsställande. En nackdel torde vara, att dessa befattningshavare icke i önskvärd utsträckning kan vara tillgängliga under kontorstid för att lämna råd och anvisningar till biträdespersonalen. De heltidsanställda lärarna synas heller icke kunna befrias från under-

visning i sådan omfattning, att de kan lämna rektor det biträde med administrativa göromål, som förutsättes i skolstadgan.

Nämnden finner skolstadgans föreskrift om skyldighet för heltidsanställda lärare att biträda rektor med administrativa göromål lämplig och föreslår, att denna ordning bibehålles och möjliggöres genom inrättande av ytterligare en heltidsläraretjänst vid skolan — förslagsvis en adjunkt-tjänst. Med denna tjänst skall följa skyldighet att biträda rektor med administrativa göromål. I och med tjänstens inrättande förutsätter nämnden, dels att det antal undervisningstimmar, som f. n. fullgöres av timlärarna minskas, med det antal timmar, som kommer att vara förenade med den föreslagna adjunkt-tjänsten — minst tio timmar per vecka — dels att nuvarande arvoden till sekreterare och kamrerare icke skall utgå.

Departementschefen

Med hänsyn till vad statens organisationsnämnd anfört föreslår jag, att ytterligare en heltidstjänst som lärare inrättas vid skolan. Tjänsten bör placeras i lönegrad Ae 21 med skyldighet för innehavaren att biträda rektor med administrativa göromål. Som kompetenskrav för tjänsten bör uppställas i princip samma villkor, som gäller för skolans lärare i juridiska ämnen. Jag förutsätter därjämte, att innehavaren av tjänsten skall under minst halva tiden sysselsättas med lärarverksamhet. Härigenom kommer vissa arvoden att inbesparas. På grund härav och med hänsyn till bortfallet av nu utgående arvoden till sekreterare och kameralt biträde åt rektor torde anslaget för ifrågavarande ändamål behöva uppräknas med endast 2 600 kronor.

Vad gäller ersättningen till timlärare torde en höjning av nuvarande arvoden vara motiverad. Höjningen torde böra begränsas till 20 procent, vilket innebär, att arvodena kan utgå med högst 30 kronor till lärare med akademisk examen och med högst 22 kronor 50 öre till andra lärare.

Jag förordar vidare, att undervisningen i polischefsklassen under nästa budgetår bedrivs på två avdelningar i stället för såsom f. n. på en avdelning. Däremot är jag icke beredd att tillstyrka av styrelsen föreslagen utökning av antalet fortbildnings- och specialkurser utan räknar för nästa budgetår med oförändrat antal sådana kurser. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, vilka kurser som skall förekomma. Undervisningen i kommissarieklassen torde i enlighet med styrelsens förslag kunna begränsas till en avdelning.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkning och höjda arvoden med 121 600 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar med 1 450 kronor samt för 1957 års lönerevision med 153 000 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med $(121\ 600 + 1\ 450 + 153\ 000)$ avrundat 276 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till $(786\ 000 + 276\ 000)$ 1 062 000 kronor. Härav torde ett belopp av 138 000 kronor avräknas mot

automobilskattemedlen. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens polisskola, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	83 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	781 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	160 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 000

Summa kronor 1 062 000;

c) till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 062 000 kronor, därav 138 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[164] 11. **Statens polisskola: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	259 000	262 500
1957/58 (statsliggaren s. 1137)	288 000	
1958/59 (förslag)	295 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 38 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 28/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 71 800 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser.....	35 339	33 500	43 500	10 000
2. Övriga utgifter.....	213 453	244 500	306 300	61 800
				71 800

Motiv

1) Nytt kollektivavtal medför en ökning av kostnaderna för städning med 540 kronor. Med hänsyn till skolans utökade verksamhet och höjda

telefonavgifter erfordras en uppräknig med 2 000 kronor. En av de elektriska skrivmaskinerna på skolans kansli bör utbytas. Kostnaderna härför beräknas till 2 350 kronor. Kostnaderna för anskaffande av papper och kontorsmateriel i övrigt måste — icke minst med hänsyn till den utökade kursverksamheten — beräknas avsevärt stiga. En uppräknig bör därför ske med 5 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör alltså uppräknas med (540 + 2 000 + 2 350 + 5 000) i runt tal 10 000 kronor.

2) Med hänsyn till föreslagna fortbildnings- och specialkurser m. m. bör medelsanvisningen för undervisningsmateriel ökas med 28 800 kronor. För inspelning av undervisningsfilm beräknas 40 000 kronor, innebärande en ökning med 30 000 kronor. Närmast avser styrelsen att låta inspela filmer om brottsplatsundersökning och trafikövervakning. För elevkåren vid huvudskolan i Stockholm finns ett elevråd, som enligt antagna stadgar bl. a. har att söka hjälpa eleverna tillrätta under deras vistelse vid skolan. Styrelsen hemställer om ett anslag av 700 kronor såsom bidrag till elevrådets verksamhet. För inköp av 125 lagböcker beräknas slutligen 5 250 kronor innebärande en ökning med 2 250 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter föreslås således skola ökas med (28 800 + 30 000 + 700 + 2 250) i runt tal 61 800 kronor.

Departementschefen

Delposten till övriga expenser upptager jag till 40 500 (+ 7 000) kronor.

Medelsanvisningen för undervisningsmateriel, undervisningsfilm och stipendier torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Styrelsens förslag om bidrag till elevrådets verksamhet anser jag mig icke kunna biträda.

I enlighet härmed bör omkostnadsanslaget uppföras med (288 000 + 7 000) 295 000 kronor. Av anslaget bör 39 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor, därav 39 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[165] 12. Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	450 000	534 415
1957/58 (statsliggaren s. 1138)	400 000	
1958/59 (förslag)	400 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 44 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 28/8 1957) hemställer, att anslaget måtte upptagas till oförändrat belopp.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Av anslaget torde ett belopp av 44 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor, därav 44 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[166] 13. *Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	792 600	804 906
1957/58 (statsliggaren s. 1138)	870 000	
1958/59 (förslag)	1 073 000	

Yrkanden

I. *Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 180 662 kronor.

A. Nya tjänster	Ökning
1. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 förste byråingenjör Ae 21 (kemiska laboratoriet)	22 128
b) 1 laboratoriebiträde Ae 9 (kemiskt-biologiska laboratoriet).....	11 904
2. <i>Registraturavdelningen</i>	
a) 1 assistent Ae 17 (fingeravtrycksregistret)	18 000
b) 1 kontorsbiträde (personregistret)	7 884
B. Löneregleringar	
1. <i>Föreståndaren</i>	
1 överdirektör och chef Bp 5 i st. f. 1 föreståndare Bp 3	4 260
2. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 förste byråingenjör Ae 23 i st. f. Ae 21 (kemiska laboratoriet).....	2 412
b) 1 fotograf Ao 15 i st. f. Ae 11 (fotografiska laboratoriet)	1 596
c) 1 fotograf Ae 11 i st. f. 1 fotografbiträde Ag 7 (fotografiska laboratoriet)....	2 460
d) 1 fotografbiträde Ae 7 i st. f. Ae 5 (fotografiska laboratoriet)	1 068
e) 1 laboratoriebiträde Ae 7 i st. f. Ag 7 (brandtekniska laboratoriet)	—
3. <i>Registraturavdelningen</i>	
1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. 1 kontorist Ae 9 (avdelningsexpeditionen)	648
C. Omräkning	
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	3 813
Löneklassuppflyttningar	8 676
Ändrat arvode till fingeravtrycksexperten och vårdaren av museet	660
Passregistret	5 000
1957 års lönerevision	90 153

180 662

II. I en den 5 juli 1957 avlämnad promemoria har överdirektören i telestyrelsen H. Billström i egenskap av särskilt tillkallad sakkunnig framlagt förslag rörande polisväsendets förseende med fjärrskriftapparater.

Motiv

I. A. Nya tjänster

1 a)—b) och 2 a)—b) Beträffande motiven i dessa delar hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 170). Arbetet vid personregistret har ökat på grund av ytterligare rapporteringsskyldighet angående brott. En balans på cirka 20 000 ärenden förelåg den 1 juli 1957.

B. Löneregleringar

1) Beträffande motiven i denna del hänvisas till 1956 och 1957 års statsverkspropositioner (XI ht, p. 172 resp. 170).

2 a) Enligt arbetsordningen åligger det bl. a. förste byråingenjören å kemiska laboratoriet att i förekommande fall vara ställföreträdare för avdelningsföreståndaren, att leda och fördela arbetet å kemiska laboratoriet samt att ägna särskild uppmärksamhet åt ärenden av mera speciell art.

2 b)—d) Vid de kriminaltekniska undersökningarna spelar fotografarbetet en synnerligen framträdande roll. Vid laboratoriet utfördes under 1953/54 3 518, under 1954/55 3 881 och under 1955/56 3 919 negativ. För att kunna behärska de tekniska hjälpmedel, som står till förfogande vid laboratoriet, krävs god allmän utbildning som fotograf, lång praktisk tjänstgöring samt fallenhet för och erfarenhet av de speciella arter av fotografering, som förekommer vid anstalten.

2 e) Beträffande motiven i denna del hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 170).

3) Beträffande motiven i denna del hänvisas till 1956 och 1957 års statsverkspropositioner (XI ht, p. 172 resp. 170).

II. Utredningsmannen föreslår, att det nuvarande polisiära fjärrskriftnätet, som omfattar 12 polischefsdistrikt, skall utbyggas till att omfatta samtliga 394 polischefsdistrikt. Enligt utredningsmannen har erfarenheterna av det nuvarande fjärrskriftnätet redan från början varit mycket goda. En betydande effektivisering av polistjänsten skulle kunna vinnas, om landets polismyndigheter mera allmänt kunde anslutas till ett dylikt nät.

Utbyggnad av fjärrskriftnätet med utnyttjande av televerkets rikskabelnät kan ske antingen genom abonnemang på anslutning till televerkets helautomatiska telexnät, alternativ 1, såsom fallet är med polisväsendets nuvarande fjärrskriftapparat, eller genom förhyrning från televerket av apparater och ett separat fjärrskriftnät, alternativ 2. Om sistnämnda alternativ skall vara ur ekonomisk synpunkt likställt med alternativ 1 måste den genomsnittliga skrivningstiden per fjärrskriftapparat bli dubbelt så stor som den, vilken utredningsmannen i sina kalkyler utgått från såsom

den maximala. Utredningsmannen föreslår därför alternativ 1, vilket dessutom ger möjlighet till skrivförbindelse med valfri annan abonnent både i Sverige och i utlandet.

Utbyggnaden avses äga rum i två etapper, den första under budgetåret 1958/59 och den andra under en därpå följande flerårsperiod. Första utbyggnadsetappen föreslås omfatta 113 polischefsdistrikt. Årskostnaderna härför (abonnemangs- och skrivningskostnader) uppskattas till cirka 475 000 kronor, medan inträdesavgifterna beräknas till 131 000 kronor. Under den andra etappen avses återstående polischefsdistrikt skola utrustas med fjärrskriftapparater. Då det föreslagna polisiära fjärrskriftnätet blivit helt utbyggt beräknas nämnda årskostnader uppgå till cirka 1 300 000 kronor.

Utredningsmannen föreslår vidare, att statens kriminaltekniska anstalt skall fungera som centralt organ för fjärrskriftnätet med skyldighet att utfärda föreskrifter för fjärrskriftrafiken och handha den ekonomiska förvaltningen. För införande av jourtjänst vid anstalten föreslås inrättande av 3 assistenttjänster och 2 kontorsbiträdestjänster. Kostnaderna härför beräknas till 105 000 kronor om året.

Enligt utredningsmannen bör kostnaderna för det polisiära fjärrskriftnätet bestridas av staten, då fjärrskriftnätet närmast tillgodoser ett riksintresse. De kommuner, som redan på egen bekostnad anskaffat till telexnätet anslutna fjärrskriftapparater, bör erhålla gottgörelse för redan erlagda inträdesavgifter.

Yttranden

I. Statskontoret anför i huvudsak följande.

Den utredning, som pågår om polisverksamhetens effektivisering, torde bli av betydelse jämväl för anstaltens verksamhet. Med hänsyn härtill anser statskontoret, att anstaltens krav på personalförstärkningar bör behandlas med viss restriktivitet. Beträffande registraturavdelningen vill statskontoret ytterligare framhålla, att densamma direkt beröres av den översyn av brottsregistreringen, som verkställs av en särskild sakkunnig. Vad angår laboratorieavdelningen må erinras, att denna nyligen tillförts förstärkning genom att personalen utökats med ett kontorsbiträde fr. o. m. budgetåret 1955/56 och en förste byråingenjör fr. o. m. innevarande budgetår. Vid angivna förhållanden kan statskontoret icke förorda inrättande av någon av de föreslagna tjänsterna vid anstalten. Uppgifterna om anstaltens arbetsbörda ger emellertid vid handen, att eftersläpningar uppkommit i arbetet inom vissa avdelningar, framför allt vid fingeravtrycks- och personregistren. Statskontoret föreslår därför, att ett belopp av 15 000 kronor beräknas under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för att möjliggöra anställande av tillfällig arbetskraft för avarbetande av uppkomna balanser. Under nämnda anslagspost har fr. o. m. budgetåret 1955/56 inräknats ett belopp av 25 000 kronor för tillgodoseende av passregistrets behov av extra personal. Med hänsyn till den ökade

arbetsmängden vid denna avdelning tillstyrker statskontoret, att för detta ändamål beräknas 30 000 kronor. Ämbetsverket har icke något att erinra mot att tjänsterna i Ag 7 som laboratoriebiträde å brandtekniska laboratoriet och som fotografbiträde överföres å extra-ordinarie stat. Ett varaktigt behov synes föreligga av dessa tjänster, vilkas innehavare varit anställda vid anstalten sedan år 1949 resp. 1951. Statskontoret är däremot icke berett tillstyrka ordinariesättning av befattningen som fotograf i Ae 11.

Polisverksamhetsutredningen tillstyrker med utgångspunkt från sin kännedom om bristerna i anstaltens verksamhet yrkandena angående inrättande av fyra nya tjänster. Grundvalen för detta tillstyrkande är den personliga kännedom utredningens ledamöter har om det otillfredsställande i den nuvarande stora anhopningen av ärenden med därav följande långsam expediering av undersökningar och upplysningar.

II. Över utredningsmannens förslag har yttranden avgivits av bl. a. *överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, statskontoret, telestyrelsen, försvarsstaben, civilförsvarsstyrelsen, riksåklagarämbetet, statens kriminaltekniska anstalt, statens utlänningskommission, statspolisintendenten, polisverksamhetsutredningen, polisväsendets organisationsnämnd, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges polismästare, föreningen Sveriges landsfiskaler, föreningen Sveriges stadsfiskaler samt svenska polisförbundet.*

Utredningens förslag, i vad detsamma avser en utbyggnad i en första etapp, tillstyrkes av samtliga remissinstanser utom tre.

Statens utlänningskommission framhåller, att för kontrollen av utlämningar innebär användandet av fjärrskriftapparater stora fördelar, vilka framstår så mycket klarare med hänsyn till de stora svårigheter vid utlämningars efterforskande, som upphävandet av passkontrollen mellan de nordiska länderna kommer att medföra.

Av de icke tillstyrkande remissinstanserna har *statskontoret* i sitt yttrande icke tagit ställning till utbyggnadsbehovet. *Länsstyrelserna i Uppsala och Älvsborgs län* har icke ansett sig kunna på grundval av utredningsmaterialet bedöma behovet av en utbyggnad. Förstnämnda länsstyrelse påpekar, att det torde ställa sig för dyrt att ständigt hålla samtliga polisstationer (landsfiskalskontor) inom länet bemannade för mottagande av telexmeddelanden och att den ofullständiga bemanningen innebär en väsentlig inskränkning i systemets användbarhet.

Av de båda alternativen — anslutning till telestyrelsens telexnät eller anordnande av separat fjärrskriftnät — förordar samtliga remissinstanser utom civilförsvarsstyrelsen det förstnämnda.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att det av utredningsmannen föreslagna teleprinternätet på det hela taget saknar intresse ur civilförsvarssynpunkt, eftersom man inte kan räkna med att hålla telexnätet i gång under utomordentliga förhållanden. Styrelsen konstaterar, att behov av fjärrskrift-29 — Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13

förbindelser inom den statliga sektorn föreligger bl. a. för krigsmakten, luftfarten, Kungl. Maj:ts kansli, de centrala ämbetsverken samt för regionala och i vissa fall lokala myndigheter samt ifrågasätter, om det icke i längden blir dyrbarare för statsverket, därest olika statliga förvaltningsgrenar anordnar sina teleprinterförbindelser oberoende av varandra. Enligt styrelsens mening borde tiden nu vara mogen att samordna alla dessa önskemål på sådant sätt, att icke endast fredsbehoven utan jämväl rimliga krav på landets beredskap tillgodoses. En samordning härav redan i fred borde låta sig göra genom utnyttjande av redan utbyggda eller planerade telegrafnät av typen fasta fjärrskriftförbindelser.

I åtskilliga yttranden, bl. a. från *polisverksamhetsutredningen*, *polisväsendets organisationsnämnd* och *föreningen Sveriges landsfiskaler*, understrykes vikten av att utbyggnaden av den första etappen sker så snabbt som möjligt.

Beträffande den fortsatta utbyggnaden framhålles i några yttranden, att det icke är nödvändigt att fjärrskriftnätet skall omfatta samtliga polis chefsdistrikt. I andra yttranden ifrågasättes, om någon utbyggnad utöver den första etappen erfordras.

I flera remissvar understrykes vikten av att fjärrskriftapparaterna hålles bemannade dygnet runt.

Statens kriminaltekniska anstalt reserverar sig för att den erforderliga personalökningen vid anstalten kan bli något större än utredningen beräknat. *Statskontoret*, som under hand inhämtat, att assistenterna skulle placeras i 15 och skrivbiträdena i 7 lönegraden, anser sig icke kunna bedöma nödvändigheten av den begärda personalökningen men har i och för sig intet att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen av assistenterna. Det ifrågasättes, om icke en av de föreslagna biträdestjänsterna kan upptagas som biträdestjänst inom den reglerade befordringsgången.

Utredningens förslag att statsverket skall svara för kostnaderna tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser utom statskontoret. I några yttranden anföres som motivering, att det främst är fråga om att tillgodose ett riksintresse.

Statskontoret framhåller, att frågan om kostnadsfördelningen lämpligen bör bedömas på grundval av vad som eljest tillämpas i fråga om ekonomisk samverkan mellan stat och kommun på polisväsendets område, och erinrar, att enligt gällande bidragsregler statsbidrag utgår med hälften av samtliga telefon- och telegramkostnader i sådana polisdistrikt, som utgöres av landskommun. Med dessa distrikt har jämställts varje polisdistrikt, vari landskommun ingår, alltså även i den mån stad eller köping ingår i distriktet. Ämbetsverket finner det naturligt, att statsverkets ekonomiska medverkan i förevarande fall begränsas till att avse statsbidrag enligt angivna regler. Då i ärendet gjorts gällande, att det här vore fråga om ett riksintresse, kan påpekas, att på området tillämpade statsbidragsregler

torde vara utformade utan direkt hänsynstagande till om polisverksamheten utgör ett statsintresse eller icke. Oavsett vilka ersättningsgrunder, som må komma att beslutas för det polisiära fjärrskriftnätet, avstyrker statskontoret, att retroaktiv gottgörelse utgår för redan uppkomna kostnader.

Departementschefen

Brottslighetens utveckling under efterkrigstiden är oroväckande. Alltsedan 1950, då införandet av en hela riket omfattande polisstatistik över antalet brott, som kommer till polisens kännedom, gjorde det möjligt att mera exakt studera utvecklingen av brottsligheten, har denna visat en tydligt uppåtgående tendens. Mellan 1950 och 1956 har sålunda antalet brott, som kommit till polisens kännedom, stigit med cirka 40 procent. Särskilt markant har ökningen varit i fråga om tillgrepp av motorfordon.

Den kraftiga stegringen av antalet motorfordonstillgrepp, vilka ofta kombineras med annan brottslig verksamhet, är ett uttryck för de kriminella elementens tilltagande rörlighet. Polisens arbete med att förebygga och uppdaga brott har härigenom blivit än mera maktpåliggande. Spaningsarbetet måste allt oftare utsträckas över stora delar av landet eller bedrivas samtidigt på vitt skilda orter, vilket skärper kraven på samordning av polisarbetet. För att en sådan samordning skall bli effektiv måste snabba och tillförlitliga förbindelser kunna etableras mellan ofta långt ifrån varandra belägna polismyndigheter. De gängse kommunikationsmedlen, post, telefon, telegraf och radio, är icke tillräckliga, utan en komplettering i form av ett utbyggt polisiärt fjärrskriftnät är nödvändig.

Med fjärrskrift kan klara och tydliga meddelanden sändas med stor snabbhet och till ett flertal polismyndigheter samtidigt. Risken för missförstånd beträffande meddelandenas innehåll är eliminerad. I fråga om bevarandet av sekretesskyddet beträffande uppgifter ur brottsregistren om en misstänkt persons antecedentia innebär fjärrskriftnät avsevärda fördelar. Såsom exempel på fall, där fjärrskriftförbindelser visat sig vara till stor nytta för polisarbetet, må nämnas efterspaning av brottslingar, uppgifter om biltillgrepp, större inbrott eller andra brott, varom meddelanden snarast bör sändas till ett flertal polismyndigheter, identifiering av bilar, som kan antagas vara tillgripna, identifiering av anträffade personer samt förfrågningar hos statens kriminaltekniska anstalts registratur.

En utbyggnad av polisens nuvarande fjärrskriftförbindelser skulle innebära en betydande effektivisering av polisarbetet. Med hänsyn till den oroande kriminalitetsutvecklingen måste en dylik utbyggnad betecknas som en reform av hög angelägenhetsgrad. Jag förordar därför, att en utbyggnad av det nuvarande, i mindre skala fungerande fjärrskriftssystemet kommer till stånd.

Beträffande valet av alternativ, anslutning till televerkets telexnät eller

separat fjärrskriftnät, har endast civilförsvarsstyrelsen förordat det sistnämnda alternativet såsom varande överlägset ur civilförvarssynpunkt. Styrelsen ifrågasätter även, om icke en samordning av de olika statliga förvaltningsgrenarnas fjärrskriftförbindelser skulle vara den ur ekonomisk synpunkt lämpligaste lösningen för statsverkets del. Utbyggnaden av ett polisiärt fjärrskriftnät, avsett för polisens normala fredsmässiga verksamhet, finner jag emellertid icke lämpligen böra sammankopplas med frågan om anordnandet av ett förbindelse-system, som måste planeras från helt andra utgångspunkter. Inte heller försvarsstaben har i sitt yttrande funnit skäl att i denna del frångå utredningens förslag.

En samordning av det polisiära fjärrskriftnätet med de statliga myndigheternas fjärrskriftförbindelser förutsätter ett mycket ingående planläggningsarbete. Denna fråga synes därför böra upptagas till prövning först längre fram, när tillräckligt erfarenhetsmaterial föreligger för ett säkrare bedömande. Jag förutsätter, att statens kriminaltekniska anstalt, vilken skall vara centralt organ för det polisiära fjärrskriftnätet, har uppmärksamheten riktad på möjligheterna av en dylik samordning.

Kostnaden för en utbyggnad av det nuvarande fjärrskriftsystemet i en första etapp omfattande 113 orter har av utredningsmannen beräknats till 131 000 kronor i engångsutgifter och cirka 475 000 kronor i årskostnader. Av sistnämnda kostnader har cirka 180 000 kronor beräknats utgöra skrivningskostnader. Härvid har hänsyn tagits till vissa besparingar i nuvarande kostnader för rikssamtal och telegram, besparingar som dock till den alldeles övervägande delen torde komma polisdistrikten tillgodo. Därjämte tillkommer utgifter för de ytterligare tjänster, som måste inrättas vid kriminaltekniska anstalten. De årliga kostnaderna härför har beräknats till cirka 105 000 kronor.

Innan jag övergår till att behandla frågan, i vilken omfattning utbyggnaden bör ske, vill jag här något beröra principerna för statens ekonomiska medverkan för utbyggnadens genomförande.

Utredningsmannen har föreslagit, att staten skall bestrida alla kostnader för fjärrskriftnätet. Detta förslag har statskontoret icke ansett sig kunna biträda. Ämbetsverket har erinrat om att enligt gällande bestämmelser statsbidrag utgår med hälften av samtliga telefon- och telegramkostnader i sådana polisdistrikt, som utgöres av landskommun, med vilka distrikt jämställts varje polisdistrikt, vari landskommun ingår, samt föreslagit, att statens medverkan i förevarande fall begränsas till att avse statsbidrag enligt angivna regler. Jag anser mig icke kunna dela denna statskontorets uppfattning. Då flertalet av de av utredningsmannen föreslagna polisdistrikten icke åtnjuter ersättning för telefon- och telegramkostnader och följaktligen icke heller skulle komma att ersättas för sitt innehav av fjärrskriftapparat, torde risker föreligga att den önskvärda effektiviseringen av polisarbetet äventyras genom att vissa polisdistrikt icke är villiga att

betala dessa kostnader. Jag anser det icke heller lämpligt att för enbart ifrågavarande speciella kostnader utvidga statsbidragsreglerna att avse alla polisdistrikt. Det synes mig mest naturligt — bl. a. med hänsyn till att åtskillnad icke bör göras mellan de olika polisdistrikten — att enkla och enhetliga bestämmelser utfärdas för detta ändamål. I sådant syfte föreslår jag, att polisdistriktens kostnader för inträdesavgifter och abonnemang helt bekostas av staten, medan samtliga skrivningskostnader gäldas av vederbörande polisdistrikt.

Av de 113 orter utredningsmannen föreslagit skola tillkomma i en första utbyggnadsetapp torde cirka 50 vara i stort behov av fjärrskriftapparat. Till sådana orter synes främst böra hänföras residensstäder och vissa andra på grund av sin storlek eller eljest med hänsyn till den polisiära verksamheten särskilt betydelsefulla platser. Samtliga kostnader för statsverket för en utbyggnad av fjärrskriftnätet i ifrågavarande 50 orter torde i enlighet med de principer jag ovan förordat kunna beräknas till i runt tal 250 000 kronor. I rådande läge anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka, att samtliga dessa orter redan under nästa budgetår förses med fjärrskriftapparater. Jag finner mig böra förorda att endast halva antalet eller 25 orter under nästa budgetår anslutes till det polisiära fjärrskriftnätet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de orter, i vilka en utbyggnad av fjärrskriftnätet i första hand bör ske.

Samtliga kostnader för statsverket för genomförande av det av mig föreslagna programmet torde för nästa budgetår kunna uppskattas till i runt tal 138 000 kronor. Medel för bestridande av statens kostnader för inträdesavgifter och abonnemangavgifter beräknar jag i det följande under anstaltens omkostnadsanslag. Med hänsyn till den begränsade utbyggnad, som av mig föreslagits komma till stånd under nästa budgetår, synes behovet av personalförstärkning vid kriminaltekniska anstalten kunna begränsas till 2 assistenter i Ae 15 och 2 kontorsbiträden i reglerad beföringsgång. De årliga kostnaderna för denna personal beräknar jag till i runt tal 53 000 kronor.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen för utredningsmannens förslag har denne föreslagit, att de kommuner, som redan på egen bekostnad anskaffat fjärrskriftapparater, skall erhålla gottgörelse för redan erlagda inträdesavgifter. Detta förslag har avstyrkts av statskontoret. För egen del vill jag erinra om, att dåvarande chefen för inrikesdepartementet i utredningsdirektiven uttalade, att de polisdistrikt, som på egen bekostnad redan låtit eller framdeles komme att installera fjärrskriftanläggningar icke borde bli försatta i ett ekonomiskt sämre läge än som skulle ha skett, om de nya grunderna för kostnadernas bestridande varit gällande vid anläggningens tillkomst. Jag är icke beredd att nu taga ställning till frågan om retroaktiv gottgörelse till kommuner, som redan installerat fjärrskrifthanläggningar, vilken fråga synes kräva ytterligare överväganden. Jag

föreslår att det får ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter prövning i varje enskilt fall besluta härom.

Vidkommande slutligen de av styrelsen för kriminaltekniska anstalten gjorda anslagsäskandena tillstyrker jag att ett belopp av 13 000 kronor ställes till anstaltens förfogande, varav 8 000 kronor för tillfällig biträdespersonal vid personregistret och 5 000 kronor för ytterligare sådan personal vid passregistret. Vidare förordar jag att befattningen som laboratoriebiträde i Ag 7 på brandtekniska laboratoriet överföres på extra ordinarie stat. Övriga förslag finner jag mig icke kunna biträda.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar med 66 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar, 12 500 kronor, samt 1957 års lönerevision med 124 500 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (66 000 + 12 500 + 124 500) 203 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (870 000 + 203 000) 1 073 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	297 000
2. Arvoden till styrelsens ledamöter, <i>förslagsvis</i>	700
3. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	8 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	622 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	144 600

Summa kronor 1 073 000;

b) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 1 073 000 kronor.

[167] 14. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	602 000	501 105
1957/58 (statsliggaren s. 1139)	552 000	
1958/59 (förslag)	543 000	

Yrkande

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 31/8 1957) hemställer, att anslaget nedräknas med 18 200 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	1 071	3 000	3 800	+ 800
2. <i>Expenser</i>				
a) Lyse, gas och vatten	3 846	3 500	4 500	+ 1 000
b) Övriga <i>expenser</i> för eget behov..	78 686	136 500	95 500	— 41 000
3. Publikationstryck	265 497	185 000	181 000	— 4 000
4. Övriga <i>utgifter</i>	15 787	35 000	60 000	+ 25 000
				— 18 200

Motiv

1) För anstaltens verksamhet är de internordiska kontakterna av största betydelse. Ett intimt samarbete länderna emellan är nödvändigt för ett praktiskt lösande av gemensamma problem. För internordiska tjänsteresor bör beräknas ett årligt belopp av 800 kronor.

2 b) Under delposten har för innevarande budgetår beräknats ett engångsbelopp om 49 000 kronor för anskaffande av en tryckerimaskin. Styrelsen beräknar 2 000 kronor i ökade kostnader för städningsarbete och 3 500 kronor i ökade kostnader för telegram, telefon och annonsering. För inköp och underhåll av möbler m. m. beräknas ett belopp av 11 500 kronor, vilket innebär en ökning med 1 500 kronor. Medelsanvisningen för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål bör uppräknas med 1 000 kronor. Delposten beräknas sålunda till (136 500 — 49 000 + 2 000 + 3 500 + 1 500 + 1 000) 95 500 kronor.

3) Kostnaderna för nästa budgetår kan icke ställas i direkt relation till tidigare kostnader, då tidningen Polisunderrättelser fr. o. m. den 1 juli 1957 utgives efter delvis andra normer och med annat framställningssätt. I samråd med statens tryckeriintendent har kostnaderna för publikationstryck för nästa budgetår beräknats till 181 000 kronor.

4) Beträffande motiven i denna del hänvisas till 1957 års statsverksproposition (XI ht, p. 171).

Yttrande

Statskontoret anför.

Med hänsyn till belastningen torde anslagsposten till sjukvård böra minskas med 1 000 kronor. Statskontoret har icke något att erinra mot att särskilda medel för internordiska tjänsteresor beräknas under anstaltens ordinarie reseanslag. I betraktande av den hittillsvarande medelsåtgången lär emellertid någon höjning av reseanslaget ej vara påkallad. Uppräkningen av delposten till lyse, gas och vatten torde böra begränsas till 500 kronor.

Enligt uppgift utgjorde belastningen för budgetåret 1956/57 å delposten till övriga expenser för eget behov omkring 85 950 kronor, inberäknat utgifter, som verkstälts efter den 30 juni 1957. Ämbetsverket har inhämtat, att statens städningskonsulent hittills ej undersökt städningsförhållandena vid anstalten. Då det icke torde vara uteslutet att besparingar står att vinna genom rationalisering av städningsarbetet, torde i avvaktan på en sådan undersökning oförändrat belopp böra anvisas för städning och renhållning. Medelsbehovet för telexanläggningar lär vara beroende av statsmakternas ställningstagande till utredningen angående svenska polisväsendets förseende med fjärrskriftapparater. För inköp och underhåll av möbler medgavs för budgetåret 1954/55 en med 5 000 kronor ökad medelstilldelning under delposten till övriga expenser. Då någon reducering av expensanslaget ej senare vidtagits, kan statskontoret nu icke tillstyrka ytterligare höjning av delposten för inventarieanskaffning. Ej heller anser sig ämbetsverket böra biträda förslaget om ökad medelsanvisning för bokinköp m. m. Belastningssiffrorna under senare år å anslagsposten till expenser för annat än eget behov synes motivera en sänkning av posten, förslagsvis till 175 000 kronor.

Med hänsyn till vad som upplysts rörande det nuvarande instrument- och apparaturbeståndet vid anstalten föreslår statskontoret, att anstaltens hemställan om medelsanvisning för inköp av dylik utrustning m. m. samt om beställningsbemyndigande, avseende viss ytterligare apparatur, vinner tillmötesgående i så måtto, att anslagsposten till övriga utgifter för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 35 000 kronor,

Polisverksamhetsutredningen tillstyrker anstaltens äskande om medel för nyanskaffning av materiel. Det är för utredningen känt, att anstaltens tekniska utrustning i varje fall delvis är föråldrad och dessutom otillräcklig med hänsyn till de krav, som numera bör ställas på en anstalt av denna beskaffenhet.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m., som för innevarande budgetår upptagits med 3 000 kronor, bör med hänsyn till den låga belastningen under det senast förflutna budgetåret nedräknas med 1 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar upptager jag för nästa budgetår med oförändrat belopp. Av beloppet bör 800 kronor avses för internordiska resor.

Delposten till övriga expenser för eget behov bör i anledning av styrelsens förslag nedräknas med 45 000 kronor. I enlighet med vad jag anfört under föregående anslag torde kostnaderna för inträdes- och abonnemangsgifter i samband med föreslagen utbyggnad av det polisiära fjärrskriftnätet böra bestridas av statsmedel. Dessa kostnader, vilka för nästa budgetår beräknas till 85 000 kronor, torde få belasta ifrågavarande delpost, vilken således bör uppföras med 176 500 (+ 40 000) kronor.

Delposten till expenser för annat än eget behov bör nedräknas med 50 000 kronor.

För upprustning av anstaltens laboratorieutrustning beräknar jag under

anslagsposten till övriga utgifter 30 000 kronor för anskaffning av viss nödvändig apparatur samt oförändrat 10 000 kronor för förbrukningsmateriel. Anslagsposten bör med hänsyn härtill uppföras med 40 000 (+ 5 000) kronor.

I övrigt har jag intet att erinra mot styrelsens äskanden.

De särskilda uppbördsmedel, som inflyter under anslaget och som för innevarande budgetår beräknats till 15 000 kronor, uppskattar jag till oförändrat belopp.

I enlighet med det anförda bör anslaget i dess helhet uppföras med (552 000 — 1 000 + 1 000 + 40 000 — 50 000 — 4 000 + 5 000) 543 000 (— 9 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 543 000 kronor.

[168] 15. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	500 000	791 567
1957/58 (statsliggaren s. 1140)	850 000	
1958/59 (förslag)	850 000	

SlopanDET av passkontrollen vid gränserna mellan de nordiska länderna torde komma att medföra en minskning av den för passkontrollverksamheten avsedda polispersonalen på vissa orter. Med hänsyn härtill räknar jag med ett minskat medelsbehov under anslaget med cirka 300 000 kronor. Med hänsyn till den höga belastningen under budgetåret 1956/57 torde emellertid anslaget likväl för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 850 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[169] 16. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	850 000	1 327 372
1956/57	900 000	1 227 124
1957/58 (statsliggaren s. 1141)	550 000	
1958/59 (förslag)	550 000	

Från förevarande anslag bestrides f. n. bl. a. kostnaderna för arvoden m. m. åt passgranskare vid Torslanda passkontrollort. Resandetraffiken över

denna ort har under senare år ökat och väntas i framtiden komma att öka ytterligare. Med hänsyn härtill och till de särskilda förhållanden, som andragits i en av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gjord framställning föreslår jag, att tre tjänster som passgranskare i lönegrad Ae 12 inrättas för tjänstgöring vid ifrågavarande passkontrollort.

Såsom anförts under D 15 torde slopandet av passkontrollen mellan de nordiska länderna komma att medföra viss minskning av passkontrollpersonalen. Under förevarande anslag räknar jag av denna anledning med ett minskat medelsbehov med i runt tal 250 000 kronor. På grund av belastningen på anslaget de två senast förflutna budgetåren torde emellertid anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 550 000 kronor. Därvid har jag för inköp av pistolammunition för polisväsendets behov beräknat ett med 27 000 kronor förhöjt belopp.

Slutligen vill jag anmäla, att Kungl. Maj:t den 20 december 1957 medgivit att från anslaget finge utbetalas ett belopp av 5 000 kronor såsom gratifikation till en polisman, vilken vid gripande av en brottsling blivit allvarligt skadad.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

[170] 17. **Polisväsendets organisationsnämnd.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 170 000 kronor (statsliggaren s. 1146).

Yrkande

Polisväsendets organisationsnämnd (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 35 000 kronor.

	Ökning	
A. Avlöningar:		
1. Arvoden till nämndens ledamöter.....	+ 7 000	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Arvode motsvarande lönen i 19 löneklassen under ytterligare 3 månader.....	+ 4 449	
b) Arvode åt biträdespersonal.....	+ 7 020	
c) Ändrade grundlönebelopp.....	+ 22 839	
d) Löneklassuppflyttningar.....	+ 576	
3. Rörligt tillägg.....	— 7 619	
4. Avrundning.....	— 265	34 000
	<hr/>	
B. Omkostnader:		
Expenser.....	+ 1 000	1 000
	<hr/>	35 000

Motiv

A 1) Den beslutade höjningen av kommittéarvodet beräknas medföra en ökning av nuvarande arvodeskostnader med ca 25 procent, varför anslaget

av denna anledning bör höjas med 2 000 kronor. Med utgångspunkt från nu föreliggande arbetsuppgifter beräknas en ökning i sammanträdesfrekvensen med cirka 50 procent bli nödvändig, vilket innebär ett ökat medelsbehov med 5 000 kronor.

A 2 a—b) Allt eftersom åt nämnden uppdragits att verkställa organisationsundersökningar inom allt större poliskårer, har behovet av personal för rutinmässig bearbetning av undersökningsmaterial ökat i sådan omfattning, att nämndens personal i kontorskarriären icke varit tillräcklig. För innevarande budgetår har för anställning av ytterligare sekreterarpersonal hos nämnden beräknats ett arvode motsvarande 19 löneklassen under högst 9 månader. Nämndens kanslipersonal är fortfarande mycket hårt ansträngd. Även om de senaste årens strävanden att på såväl löne- som organisationsområdet nå enhetlighet inom polisväsendet nu synes börja ge resultat, tenderar arbetsbalansen hos nämnden fortfarande att öka.

Departementschefen

Med hänsyn till det ökade behovet av biträdespersonal anser jag mig kunna biträda yrkandet om ytterligare medel för anställande av sådan personal. Däremot kan jag icke tillstyrka anvisande av medel för arvode åt en sekreterare under ytterligare tre månader.

Mot övriga av nämnden begärda anslagshöjningar, vilka är av automatisk natur, har jag icke något att erinra.

Av mig förordade förslag föranleder en ökning av medelsbehovet för nämnden med i runt tal 30 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande stat. Jag hemställer, att Kungl. Ma:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för polisväsendets organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Stat			
<i>Avlöningar</i>			
1.	Arvodena till nämndens ledamöter, <i>förslagsvis</i>	15 000	
2.	Avlöningar till icke-ordinarie personal	135 000	
3.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 000	172 000
<i>Omkostnader</i>			
1.	Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	
2.	Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	16 500	
3.	Expenser, <i>förslagsvis</i>	11 000	28 000
			Summa kronor 200 000;

b) till *Polisväsendets organisationsnämnd* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[171] 18. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	5 200 000	6 050 826
1957/58 (statsliggaren s. 1146)	5 800 000	
1958/59 (förslag)	6 500 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 197 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget torde med hänsyn till den i det föregående föreslagna fortsatta utbyggnaden av ordningsstatspolisen samt med hänsyn till belastningen böra uppräknas till 6 500 000 (+ 700 000) kronor. Härav torde 1 274 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Av anslaget avses 4 000 kronor för statspolisorganisationens internordiska resor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kronor, därav 1 274 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[172] 19. Poliskollegierna

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 000	1 877
1957/58 (statsliggaren s. 1147)	2 000	
1958/59 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[173] 20. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	100	—
1956/57	100	—
1957/58 (statsliggaren s. 1147)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[174] 21. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	3 000	3 870
1957/58 (statsliggaren s. 1147)	3 000	
1958/59 (förslag)	3 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[175] 22. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	7 219 000	6 363 829
1957/58 (statsliggaren s. 1147)	7 700 000	
1958/59 (förslag)	8 975 000	

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 15/7 1957) hemställer, att anslaget höjes med 1 879 000 kronor.

En redogörelse för innebörden av statspolisintendentens förslag bör med hänsyn till ärendets natur icke lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 8 975 000 (+ 1 275 000) kronor. Jag har härvid även beräknat medel till viss personal i enlighet med ett av 1957 års industriskyddskommitté den 31 augusti 1957 avgivet förslag.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 8 975 000 kronor.

[176] 23. Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet (statsliggaren s. 1148). Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra

anvisas ett oförändrat belopp av 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[177] 24. **Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	390 000	4 342
1956/57	390 000	18 748
1957/58 (statsliggaren s. 1148)	300 000	
1958/59 (förslag)	50 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 225 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Med hänsyn till den låga belastningen föreslår jag, att anslaget uppföres med ett belopp av 50 000 kronor. Härav bör 37 500 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor, därav 37 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[178] 25. **Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	450 000	586 035
1957/58 (statsliggaren s. 146)	525 000	
1958/59 (förslag)	625 000	

Från anslaget, som tidigare varit uppfört under andra huvudtiteln, bestrides kostnaderna för sådana transporter, som verkställes genom länsstyrelsernas försorg. Dessa transporter avser icke endast personer, som av polismyndighet inställes vid fångvårdsanstalt för att avtjäna frihetsstraff, utan även utläningar, som enligt utlänningslagstiftningen skall förflyttas inom eller utom riket. Efter samråd med chefen för justitiedepartementet föreslår jag, att anslaget fr. o. m. nästa budgetår överföres till elfte huvudtiteln. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1956/57 torde anslaget böra uppräknas med 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 625 000 kronor.

E. Civilförsvaret

Inledning

Anslagen under civilförsvaret på driftbudgeten för budgetåret 1957/58, tillhopa cirka 30,6 miljoner kronor, fördelar sig i runda tal med 5,15 miljoner kronor på det allmänna materielanslaget, 4,96 miljoner kronor på anslaget till kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum samt 20,49 miljoner kronor på övriga anslag.

Vid ingången av budgetåret utgjorde behållningen på reservationsanslagen till civilförsvaret drygt 76 miljoner kronor (exkl. årets anslag 10,85 miljoner kronor) mot 75,5 miljoner kronor ett år tidigare. Av förstnämnda belopp betecknades cirka 56 miljoner kronor som bundet genom utlagda beställningar eller motsvarande åtgärder. Värdet per den 30 juni 1957 av lagerhållen materiel till civilförsvaret uppgick enligt civilförsvarsstyrelsen till i runt tal 181 miljoner kronor.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 (skr. 26/8 1957) hänvisar *civilförsvarsstyrelsen* inledningsvis till att 1956 års riksdag fastställt riktlinjer för civilförsvarets verksamhet i ett krig med atomvapen. Dessa riktlinjer avser den förebyggande verksamheten i form av planläggning av utrymningsåtgärder och byggande av skyddsrum. Bakom beslutet ligger uppfattningen, att vårt land kan och skall försvaras även mot en angripare, som använder dylika vapen. Styrelsen tillfogar, att även i utlandet förberedes eller vidtages åtgärder för en anpassning av civilförsvaret till ett krig med atomvapen och redogör i korthet för dessa åtgärder i Västtyskland, England och Amerikas Förenta Stater. Styrelsen övergår härefter till några allmänna synpunkter på budgetsituationen och anför bl. a. följande.

Den nya utrymningsplanläggningen har påbörjats, men ännu icke hunnit så långt att eventuella kostnadskrävande beredskapsåtgärder kan överblickas och bilda underlag för medelsäskanden. Vissa utgifter för detta ändamål kan väntas framdeles bli erforderliga, men torde dock i förhållande till civilförsvarets utgifter i övrigt bli ganska ringa.

I fråga om byggandet av skyddsrum har de fastställda riktlinjerna icke direkt kunnat tjäna till underlag för beräkning av de framtida statliga utgifterna för befolkningsskyddsrum. Genom överingenjören S. A. S. Tänneryd, som under våren 1957 tillkallats som sakkunnig, utreds emellertid frågan om den omfattning, vari behov av befolkningsskyddsrum föreligger. Utredningen väntas icke bli klar i så god tid, att beräkningar för budgetåret 1958/59 kan grundas därpå. För byggande av befolkningsskyddsrum finns emellertid reserverade medel å tillhopa 11,1 miljoner kronor. Det är troligt

att utredningen skall hinna ta ställning till dessa medels användning under innevarande och nästa budgetår. Styrelsen äskar ej medel för nya befolkningskyddsrum.

Statsmakternas riktlinjer för det framtida skyddsrumbyggandet och den tånnerydska utredningen berör icke byggandet av ledningscentraler, uppehållsplatser för aktiv personal, fullträffsäkert skydd åt kommunala verk och allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande. I dessa hänseenden — med undantag dock för nyssnämnda uppehållsplatser — kan kostnadsfrågorna i stort sett överblickas och styrelsens medelsäskanden för nya skyddsrumsanläggningar kommer därför att i huvudsak begränsas till kostnader för nämnda verksamhet.

Beträffande administrationen framhåller civilförvarsstyrelsen, att dess omfattning och organisation sedan 1952 utreds av statens organisationsnämnd. Under denna tid har de gamla förhållandena förblivit i huvudsak orubbade. Det nuvarande tillståndet kan ej längre fortsätta utan risk för sammanbrott även ifråga om det löpande arbetet. Ej minst osäkerheten i anställningsförhållandena för en stor del av personalen är en allvarlig belastning och styrelsen vill allvarligt vädja till statsmakterna att besluta åtgärder i syfte att bereda den åtminstone något tryggare anställningsförhållanden.

I fråga om utbildningsverksamheten, vars omfattning prövas av en särskilt tillkallad sakkunnig, anför styrelsen.

Medan utredningsarbetet pågått har genom skilda beslut av Kungl. Maj:t och civilförvarsstyrelsen utbildningsverksamheten starkt nedbringats. F. n. utbildas i huvudsak endast befäl och specialister samt all ordnings- och bevakningspersonal. Vid utarbetandet av de nu gällande riktlinjerna har självfallet en allmän prövning av skilda utbildningsformer icke kunnat ske. Endast begränsningar har kunnat göras. Däremot har utrymme ej funnits ens för mycket ringa förbättringar. Den starka nedskärningen av antalet utbildningspliktiga har således ej till någon del fått uppvägas av större effektivitet i utbildningen av återstående utbildningspliktiga eller ens enstaka personalkategorier. Inskränkningen i utbildningen har medfört en lägre effektivitet i repetitionsutbildningen. Redan nu är beredskapen nedsatt. Dessa förhållanden är uppenbart otillfredsställande och kan — ju längre tid som förflyter innan utbildningsfrågorna löses — till slut få allvarliga konsekvenser för beredskapen. Det är därför även på detta område av vikt, att utredningsarbetet påskyndas. Med hänsyn till rådande förhållanden finner sig styrelsen kunna äska medel endast för en i stort sett oförändrad utbildningsverksamhet.

Beträffande slutligen den skadeavhjälpande organisationens omfattning och uppbyggnad framhåller styrelsen, att frågan härom utreds av 1953 års civilförvarsutredning. Styrelsen fortsätter.

Innan denna utredning avslutats, torde det ej vara möjligt att överblicka anslagsbehovet. Medan utredningen pågått har stor återhållsamhet iakttagits och anbefallts ifråga om såväl statliga som enskilda medel för den skadeavhjälpande organisationen. Som en följd härav har beredskapen på detta område totalt sett successivt nedgått. I fråga om det särskilda civilförsva-

ret, främst hemskyddet, har beredskapen nedgått långt under godtagbar nivå. Därest samma politik fortsätter under ytterligare några år, riskerar också det allmänna civilförsvaret att komma i samma situation. Styrelsen ser sig — i avsaknad av informationer om den tilltänkta skadeavhjälpande organisationen — nödsakad att även för nästa budgetår begränsa anslagsäskandena till att avse endast de enstaka delar av den skadeavhjälpande verksamheten, där oberoende av utredningsresultaten medelsbehoven kan något så när beräknas.

Civilförsvarsstyrelsen tillfogar avslutningsvis att det synes naturligt att söka kompensera den nödtvungna återhållsamheten på de områden, där utredningsresultat avvaktas genom att öka aktiviteten på de områden, som ej berörs av utredningen. Hit hör bl. a. försöks- och forskningsverksamheten.

Styrelsens äskanden, tillhoppa cirka 35,7 (+ 5,1) miljoner kronor, fördelar sig i runda tal med 2,85 (— 2,3) miljoner kronor på det allmänna materielanslaget, 8,46 (+ 3,5) miljoner kronor på skyddsrumsanslaget samt 24,38 (+ 3,9) miljoner kronor på övriga anslag. Under materielanslaget anmäles emellertid besparingar på 4,5 miljoner kronor, varför totalt för materielanskaffning beräknas 7,35 miljoner kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning och *1953 års utredning om civilförvarsutbildning* har i avgivna yttranden över civilförvarsstyrelsens anslagsäskanden ej närmare ingått på de i samband därmed uttalade allmänna synpunkter, som förut återgivits. Utredningarnas yttranden ifråga om särskilda delar av äskandena återgives i det följande under resp. punkter.

Departementschefen

Såsom civilförvarsstyrelsen framhållit föreligger allmänna riktlinjer för civilförsvarets verksamhet inom ramen för ett med hänsyn till den senaste krigstekniska utvecklingen utformat totalförsvaret allttjämt endast i fråga om den förebyggande delen; den som avser utrymning och skyddsrumbyggnad. I sistnämnda hänseende har statsmakterna tagit ställning genom beslut av 1956 års riksdag. Till fullföljande av dessa riktlinjer såvitt avser utrymning har planläggningen därefter fullföljts på grundval av inom inrikesdepartementet i anslutning till riksdagsbeslutet utarbetade promemorior. Sålunda har civilförvarsstyrelsen den 8 juli 1957 fastställt anvisningar för den s. k. samtidiga snabbutrymningen. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 september 1957 har styrelsen fått i uppdrag att efter samråd med vissa andra myndigheter inkomma med förslag till förteckningar över orter, för vilka slutlig utrymning resp. omflyttning skall planläggas samtidigt som det fastslagits att det ankommer på styrelsen att utfärda erforderliga anvisningar för den fortsatta utrymningsplanläggningen. I fråga om byggandet av befolkningsskyddsrum har det däremot varit nödvändigt att ytterligare närmare utreda vissa frågor om bl. a. behovet av platser och

30 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

skyddsrummens lokalisering för att få fram en utbyggnadsplan. Enligt vad jag inhämtat kan denna utredning föreligga i sådan tid, att underlag kommer att finnas för att nästa budgetår fortsätta utbyggnaden av dessa för civilbefolkningens skydd så viktiga anläggningar. Medel för en första etapp, cirka 11 miljoner kronor, finns tillgängliga och jag delar civilförsvarsstyrelsens uppfattning att ytterligare medelsanvisning för detta ändamål ej erfordras nu. Beträffande övriga delposter under skyddsrumsanslaget kan jag i nuvarande investeringsläge ej förorda någon uppräknig. Totalt beräknar jag anslaget till 4,3 miljoner kronor mot 4,96 miljoner kronor innevarande år.

Vad därefter angår civilförsvarets skadeavhjälpande verksamhet, dess organisation i fred och civilförsvarsutbildningens utformning, så uttalade min företrädare i statsverkspropositionen till 1957 års riksdag (XI ht, s. 497) att den definitiva bedömningen av frågan om den ökade effektivitet civilförsvaret i allmänhet måste ges borde anstå tills civilförsvarsutredningens slutbetänkande förelåg. Denna synpunkt var vägledande vid prövningen av civilförsvarets medelsbehov för innevarande budgetår. En utgångspunkt var härvid, att utredningens förslag skulle avlämnas i sådan tid, att riksdagens beslut och därmed definitivt underlag för bedömningen av materielbehoven kunde föreligga senast år 1958. Utredningen hade själv räknat med att dess förslag skulle föreligga före den 1 juli 1957. Sedermera har det visat sig, att denna förutsättning brustit. Vid en överläggning, som jag i november 1957 hade med utredningarna och organisationsnämnden, framkom sålunda, att civilförsvarsutredningen icke ansåg sig kunna ange någon tid för utredningens slutförande. Då jag emellertid fann det angeläget att i varje fall ett principförslag med en beräknad kostnadsram redovisades i början av år 1958 så att denna ram kunde bedömas i samband med en motsvarande prövning för det militära försvarets del, förklarade sig utredningen beredd att söka fullgöra detta. Jag förutsätter att så sker, i vilket fall det kan bli möjligt att underställa frågan en eventuell höstsession med årets riksdag.

Vid angivna förhållanden måste emellertid medelsbehoven för budgetåret 1958/59 bedömas från samma utgångspunkter som för innevarande budgetår. Det synes mig därför icke möjligt att såsom civilförsvarsstyrelsen föreslagit räkna med en med cirka 5 miljoner kronor ökad medelsram särskilt som samtidigt betydande besparingar redovisas på materielanslaget. Dessa torde fastmera medgiva anskaffning av viktig materiel av sådant omfång, att någon ny anvisning av medel ej erfordras för att tillgodose de mest trängande behoven på området. Härigenom kan alltså materielanslaget minskas med drygt 5 miljoner kronor. Å andra sidan bör då det gäller områden, som icke beröres av utredningarna eller där ett tillfredsställande underlag för anslagsprövningen redan finns, vissa angelägna önskemål kunna tillgodoses i något större utsträckning än f. n. Jag kommer sålunda att förorda en förstärkning av sakkunnigposten under civilförsvarsstyrelsens avlöningsanslag för att bl. a. möjliggöra en fortsatt utrymningsplanläggning

enligt de av riksdagen godkända riktlinjerna. Vidare torde anslagen till inspelning av instruktionsfilm och till försöksverksamhet höra uppräknas något. Bortsett från anslagen till skyddsrummbyggnad och till materielanskaffning förordar jag en sammanlagd höjning av anslagen till civilförsvaret med ca 2 miljoner till 22,5 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis innebär de i det följande framlagda förslagen i fråga om civilförsvaret en medelsanvisning av i runt tal (4,3 + 22,5) 26,8 mot 30,6 miljoner kronor för budgetåret 1957/58. Minskningen hänför sig i det väsentliga till materielanslaget.

[179] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 543 000	1 599 895
1957/58 (statsliggaren s. 1149)	1 730 500	
1958/59 (förslag)	2 132 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 353 200 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Extraordinariesättning av 10 extra befattningshavare samt extra anställning av 18 arvodister.....	—
2. Inplacering av befattningen som civilförsvärsöverläkare i Bp 3.....	+ 15 740
3. 1 förste byråinspektör Ag 23 och samtidigt vakantsättning av en byråassistenttjänst Ae 19 ävensom två byråinspektörer Ag 19 vid bevakningsavdelningen...	+ 42 348
4. 1 kanslibiträde Ag 7 och samtidigt vakantsättning av en kontorsbiträdestjänst Ao 5.....	+ 600
5. 1 kontorsskrivare Ag 13 och samtidigt vakantsättning av en kontoristtjänst Ae 9	+ 1 428
6. 1 kontorsskrivare Ag 13 i st. f. 1 kansliskrivare Ag 10.....	+ 2 088
7. Uppräkning av sakkunnigposten.....	+ 8 568
8. Ordinariesättning av vissa kontorsbiträdestjänster m. m.....	— 6 840
9. Omräkning.....	+ 289 204
10. Avrundning.....	+ 64
	+ 353 200

Motiv

1) Nuvarande organisation utgöres till cirka två femtedelar av extra och arvodesanställda befattningshavare. Tio av styrelsens tjugofyra extra befattningshavare kommer att efter den 1 juli 1958 ha uppnått mer än fem års tjänstetid i extra befattningar. Många av dem har därjämte lång tidigare statstjänst. Samtliga befattningar är av stadigvarande karaktär. I fråga om arvodisterna innebär styrelsens förslag, att huvuddelen av dessa överföres till extra anställning. Även dessa befattningar är av stadigvarande natur.

2) Den nuvarande civilförsvärsöverläkaren har uppehållit nuvarande befattning sedan den 1 juli 1952. Dessförinnan har han tjänstgjort som läkare i civilförsvaret sedan 1938.

3) Styrelsen saknar personella resurser för att på sitt område kunna förhindra eller minska riskerna för spioneri och sabotage.

4) För inkomst- och utgiftsbokföring, reskontrabokföring m. m. har styrelsen två befattningshavare, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde. På grund av kanslibiträdets svaga hälsa och stora frånvaro på grund av sjukdom har huvuddelen av arbetet med bokföringen kommit att falla på kontorsbiträdets. Kontorsbiträdets har varit i styrelsens tjänst sedan den 1 januari 1945.

5) För granskning av rese- och sjukvårdersättningar m. m. har styrelsen en kontorist. Denna granskning har tidigare åvilat en assistent, men på grund av verksamhetens ansvällning har denne måst frigöras från dessa arbetsuppgifter, vilka överförts på kontoristen. Nuvarande innehavaren av kontoristtjänsten har varit i styrelsens tjänst sedan maj 1940.

6) För handhavande av dispositionsbokföring m. m. inrättade styrelsen fr. o. m. budgetåret 1956/57 en extra befattning i Ag 10. Omfattningen och karaktären av arbetsuppgifterna motiverar i och för sig en placering i 13 lönegraden. Nuvarande innehavare av befattningen har avlagt ekonomisk examen vid handelshögskola samt trädde i styrelsens tjänst i januari 1954.

7) Från sakkunnigposten avlönas ett antal befattningshavare med arvoden motsvarande viss löneklass. Dessa befattningshavare bör erhålla arvodeshöjningar motsvarande normal löneklassuppflyttning.

8) Två kontorsbiträdetsjänster i Ae 5 bör överföras till ordinarie stat. Ett ordinarie kontorsbitråde har slutat sin anställning och två kommer att lämna sina tjänster på grund av uppnådd pensionsålder. För två av dessa befattningar äskar styrelsen medel till ersättare under anslagsposten till icke-ordinarie personal. En kontorsbiträdetsjänst bör avföras ur personalförteckningen.

9) Förutom utgiftshöjningar i anledning av bestämmelserna om löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång tillkommer öknings i anledning av 1957 års riksdags beslut rörande statstjänstemännens löner.

Skiljaktiga meningar. Ledamöterna av civilförsvarsstyrelsen filosofie doktorn Karin Johansson, direktören Ragnar Söderquist, advokaten Arnold Sölvén och ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper har reserverat sig, Karin Johansson, Söderquist och Sölvén för en uppräknings av **arvodet** till sekreteraren i styrelsens kvinnoutskott till belopp motsvarande **19 löneklassen** och Thapper mot äskandena under punkterna 1, 2 och 4—6 ävensom punkten 3, i vad avser inrättande av två byråinspektörs-tjänster i Ag 19.

Yttrande

1953 års civilförsvarsutredning anför bl. a.

De skäl, som civilförsvarsstyrelsen anfört till stöd för överförande av tio extra befattningshavare till extra ordinarie anställningsform, finner utredningen beaktansvärda. Med hänsyn till önskvärdheten att söka bereda personalen en mot deras uppgifter svarande anställningsform har utredningen undersökt i vad mån befattningarna nu kan förutses komma att återfinnas i de förslag till styrelsens administration, som senare fram-

lägges. Vad som därvid framkommit föranleder utredningen tillstyrka framställningen i vad gäller inköpschefen samt en sekreterare i lönegrad 21, en assistent i lönegrad 17, en assistent i lönegrad 10 samt två chaufförer i lönegrad 7.

Utredningen har tidigare efter samråd med organisationsnämnden tillstyrkt, att civilförsvärsöverläkarens arvodestjänst förändras till en förordnandetjänst på viss tid. Beträffande löneklassplaceringen har utredningen uttalat, att arvodet bör ställas i relation till de arvoden, som utgår till försvärgrenarnas överläkare, varvid utredningen förutsatt, att lönefrågan komme att närmare prövas av statens lönenämnd.

Med samma förbehåll som tidigare beträffande löneställningen tillstyrker utredningen styrelsens framställning i denna del.

1957 års industriskyddskommitté har numera avlämnat sitt betänkande innefattande vissa förslag och uttalanden, som kan föranleda en begränsning av civilförsvärsstyrelsens uppgifter i fråga om skyddet mot spioneri och sabotage. Med hänsyn härtill finner utredningen icke skäl tillstyrka förslaget om personalförstärkning vid bevakningsavdelningen.

Begärd uppräknings av anslagsposten till sakkunniga tillstyrkes. I anslutning till vad utredningen därom anfört i yttrande över civilförsvärsstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 vill utredningen särskilt framhålla angelägenheten av att arbetet med iordningställande av en förrådshandbok snarast slutföres.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att av civilförsvärsutredningen föreslagna sex befattningshavare beredes extra ordinarie anställning. Då tre av dessa f. n. avlönas av medel från skilda sakanslag föreslår jag, att kostnaderna för deras avlöning överföres till förevarande anslag, vilket påkallar en uppräknings av anslaget med 48 400 kronor. Styrelsens förslag att bereda vissa arvodister extra anställning kan jag icke biträda.

Med prövning av förslaget om förändring av den nu med arvode förenade civilförsvärsöverläkarbefattningen bör anstå i avbidan på ställningstagande till utredningen om civilförsvärsstyrelsens organisation.

Med hänsyn till vad jag i det föregående förordat i anslutning till av 1957 års industriskyddskommitté framlagda förslag och i avvaktan på ställningstagande till utredningen om civilförsvärsstyrelsens organisation anser jag mig icke kunna tillstyrka förslaget om en förstärkning av bevakningsavdelningen.

Jag anser mig icke heller kunna tillstyrka framlagda förslag till löne-reglering för en kansliskrivare, en kontorist och ett kontorsbiträde. Dock föreslår jag beträffande sistnämnda befattningshavare, att medel beräknas för bestridande av göromål som kanslibiträde, så länge innehavaren av kanslibitradestjänsten är ledig på grund av sjukdom.

Den av styrelsen föreslagna uppräknings av sakkunnigposten med 8 568 kronor kan jag biträda. Liksom för innevarande budgetår torde medel böra anvisas till sakkunniga för utrymningsplanläggning. Styrelsen har i särskild framställning den 30 oktober 1957 uppskattat medelsbehovet

för i första hand ifrågavarande ändamål till 180 000 kronor. Förslaget, som tillstyrkts av statens organisationsnämnd och 1953 års civilförsvarsutredning, medför ett i förhållande till innevarande budgetår ökat medelsbehov med 60 000 kronor. Jag förordar en uppräknig av posten med ifrågavarande belopp. Inom denna kostnadsram torde visst utrymme kunna beredas även för anlitage av sakkunniga för andra ändamål. Jag föreslår vidare att under ifrågavarande post medel beräknas för anlitage av en sakkunnig för biträde vid handläggningen av frågor rörande viss sambandstjänst. Medelsbehovet härför uppskattar jag till 30 000 kronor. I enlighet med det anförda torde sakkunnigposten böra uppräknas med 98 568 kronor.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör två kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat. Då tre ordinarie kontorsbiträden lämnat eller kommer att lämna sina tjänster, torde antalet sådana tjänster i personalförteckningen böra minskas med en.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppräknas med i runt tal 140 700 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar, 19 600 kronor, samt för 1957 års lönerevision med 241 200 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (140 700 + 19 600 + 241 200) 401 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (1 730 500 + 401 500) 2 132 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. I personalförteckningen bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag i det föregående föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	569 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	58 500
3. Vissa pensionskostnader, <i>förslagsvis</i>	5 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 271 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	228 000

Summa kronor 2 132 000;

c) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 2 132 000 kronor.

[180] 2. Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	395 000	360 308
1957/58 (statsliggaren s. 1150)	405 000	
1958/59 (förslag)	405 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 30 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar.....	67 906	85 000	107 000	22 000
2. Expenser för eget behov:				
a) Bränsle, lyse och vatten.....	22 006	15 000	20 000	5 000
b) Övriga expenser.....	140 210	140 000	143 000	3 000
				30 000

Motiv

1) Till följd av höjda biljettpriiser bör posten uppräknas med 7 000 kronor. Till styrelsen knutna experter för utrymningsplanläggningen beräknas för resor ta i anspråk 5 000 kronor. Vidare torde styrelsens förslag om förstärkning av bevakningsavdelningen medföra ett ökat resebehov. Kostnaden härför beräknas till 10 000 kronor. Posten bör sålunda uppräknas med (7 000 + 5 000 + 10 000) 22 000 kronor.

2 b) Utgifterna under förevarande delpost beräknas på följande sätt. Renhållning och städning 34 000 kronor, blankettryck 8 000 kronor, skrivmateriel, papper o. d. 14 000 kronor, telegram, telefon och annonsering 48 000 kronor, bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål 22 000 kronor, underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier 7 000 kronor samt inköp av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier 10 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså under denna delpost (34 000 + 8 000 + 14 000 + 48 000 + 22 000 + 7 000 + 10 000) 143 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar föreslår jag uppräknad med 6 000 till 91 000 kronor, varav 1 000 kronor avses för internordiska resor.

Posten till bränsle, lyse och vatten bör höjas med 5 000 kronor.

Delposten till övriga expenser anser jag böra upptagas med 130 000 (— 10 000) kronor.

Jag förordar vidare, att inkomster för försålda tryckalster såsom särskilda uppbördsmedel redovisas under en särskild post under omkostnadsanslaget. De medel, som till följd härav kan beräknas inflyta på anslaget under nästa budgetår, uppskattar jag till 1 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (405 000 + 6 000 + 5 000 — 10 000 — 1 000) 405 000 kronor, eller samma belopp som i gällande riksstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildéfvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 kronor.

[181] 3. *Civildéfvarsområdenas administration: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	4 768 000	4 785 017
1957/58 (statsliggaren s. 1151)	4 995 500	
1958/59 (förslag)	5 720 000	

Yrkande

Civildéfvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 769 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Uppflyttning av tjänsten som civildéfvarschef i Stockholm från Bp 1 till Bp 3 ..	+ 2 603
2. Fyra kanslibiträden Ae 7 i st. f. fyra kontorsbiträden Ae 5	+ 2 784
3. Försöksorganisationen i Södermanlands län	—
4. Beredande av extra anställning åt vissa arvodister	—
5. Extraordinariesättning av viss biträdespersonal	—
6. Omräkning beträffande personal enligt gällande personalplan	+ 849 539
7. Omräkning beträffande personal utom gällande personalplan	+ 73 144
8. Rörligt tillägg	— 158 800
9. Avrundning	— 270
	+ 769 000

Motiv

1) Den framtida civildéfvarsplanläggningen, i synnerhet utrymningsplanläggningen, har medfört ökad arbetsbörda och framförallt ökat ansvar för civildéfvarschefen i Stockholm. Tjänsten inplacerades i nuvarande lönegrad år 1952.

2) Av ifrågavarande befattningshavare tjänstgör en i Stockholm, en i Malmö, en i Göteborg och en i Borås. Den i Stockholm stationerade befattningshavaren är sysselsatt med ritarbete, såväl kart- som byggnadsritning. I Malmö finns två 7-gradstjänster, medan antalet 5-gradstjänster uppgår till sex. Personalförteckningen för Göteborg upptager numera tre 7-gradstjänster och tolv 5-gradstjänster. Proportionen mellan antalet kansli- och kontorsbiträdestjänster vid byråerna i Malmö och Göteborg är otillfredsställande. Kontorsbiträdet i Borås har självständiga arbetsuppgifter, bl. a. kassaverksamhet.

3) Styrelsen biträder ett av länsstyrelsen i Södermanlands län framlagt förslag att i försöksorganisationen i länet bibehålla kontaktorgan i Eskilstuna.

4) Av de kvalificerade befattningshavarna vid länsstyrelsernas civilförsvarssektioner innehar f. n. endast civilförsvarsdirektören extra ordinarie tjänst. Teknikerna, länsinstruktörerna och länsförrådsförvaltarna är samtliga arvodesanställda. Styrelsen föreslår, att ifrågavarande befattningshavare erhåller lönegradsplacerade tjänster, teknikerna i 23 lönegraden, länsinstruktörerna i 19 lönegraden och länsförrådsförvaltarna i 17 lönegraden.

5) Länsstyrelserna äger inom ramen för anvisade medel anställa — utöver på personalplan upptagen biträdespersonal — även annan sådan personal, med befordran såsom extra tjänstemän i lönegrader, motsvarande de i befordringskungörelsen angivna. F. n. finns 116 sådana biträden anställda. Styrelsen anser angeläget, att denna stora personalgrupp erhåller en med andra motsvarande statliga befattningshavare likställd anställningsform.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper har reserverat sig mot äskandena under punkterna 1, 2 och 4.

Yttrande

1953 års civilförsvarsutredning vitsordar riktigheten av de anförda synpunkterna rörande ansvar och arbetsbörda för civilförsvarschefen i Stockholm. Ställningstagande till dennes löneställning bör emellertid anstå till dess organisationen för Stockholmsområdet blivit fastslagen. Det utredningsmaterial, som ligger till grund för ett preliminärt förslag rörande civilförsvarsorganisationen i länen, utvisar, att de föreslagna tjänsterna i lönegrad Ae 7 i Stockholm, Göteborg och Malmö kan förutsättas bli behövliga även i en eventuell ny organisation. Utredningen tillstyrker därför styrelsens förslag i denna del. Utredningen kan icke nu taga ställning till teknikernas, länsinstruktörernas och länsförrådsförvaltarnas anställningsförhållanden. De ogynnsamma anställningsförhållandena för den administrativa personalen inom civilförsvarsområdena har beaktats under utredningsarbetets gång. Utredningen räknar med att i sitt slutliga förslag beträffande administrationen kunna avhjälpa dessa olägenheter.

Departementschefen

Med hänsyn till bl. a. vad 1953 års civilförsvarsutredning anförts kan jag icke tillstyrka föreslagen uppflyttning av tjänsten som civilförsvarschef i Stockholm. Icke heller kan jag f. n. tillstyrka, att teknikerna, länsinstruktörerna och länsförrådsförvaltarna beredes extra anställning eller att den extraanställda biträdespersonalen extraordinariesättes.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att fyra kontorsbiträdestjänster uppflyttas till kanslibiträdestjänster i Ae 7.

Förslaget att inom försöksorganisationen i Södermanlands län bibehålla kontaktorgan i Eskilstuna anser jag mig böra biträda.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en ökning av medelsanvisningen för ändrade lönegradsplaceringar med i runt tal 2 800 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar och för 1957 års lönerrevision med 721 700 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med (2 800 + 721 700) 724 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till (4 995 500 + 724 500) 5 720 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	31 000
2. Arvoden till civilförsvarschefer m. m., <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	4 789 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	535 000

Summa kronor 5 720 000;

b) till *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 720 000 kronor.

[182] 4. *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	820 000	842 990
1957/58 (statsliggaren s. 1156)	849 000	
1958/59 (förslag)	867 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 34 000 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	145 060	174 000	191 000	17 000
2. Expenser	339 933	340 000	357 000	17 000
				34 000

Motiv

- 1) Anslagsposten bör uppräknas till följd av höjda biljettpriser.
- 2) Anslagsposten bör uppräknas på grund av ökade taxekostnader för telefon, höjda städkostnader samt allmän prisstegring.

Departementschefen

För reseersättningar beräknar jag för nästa budgetår 175 000 (+ 1 000) kronor.

Anslagsposten till expenser föreslår jag i enlighet med styrelsens förslag uppräknad med 17 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (849 000 + 1 000 + 17 000) 867 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 867 000 kronor.

[183] 5. Utbildnings- och övningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	6 451 000	5 969 657
1957/58 (statsliggaren s. 1157)	6 000 000	
1958/59 (förslag)	5 904 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 25 200 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. Utbildning vid statens civilförsvarsskola m. m.:				
a) Avlöningar till lärare m. fl.	121 005	118 300	128 500	10 200
b) Utbildningsmateriel och expenser....	67 530	60 000	75 000	15 000
				25 200

Motiv

1 a) Som en följd av redan avslutade lönerörelser erfordras en uppräknings av posten med i runt tal 10 200 kronor.

1 b) Prishöjningar på expensmateriel och ökade driftkostnader för skolans tjänstebil motiverar en ytterligare medelstildelning. Härtill kommer, att den tekniska utvecklingen ställt större krav på utbildningsmaterielen och därigenom avsevärt fördyrat anskaffningen av sådan materiel.

Yttrande

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anför bl. a.

Utredningen har intet att erinra mot föreslagen uppräknings av delposten till avlöningar till lärare m. fl. Med hänsyn till hittillsvarande medelsåtgång

anser utredningen, att uppräknigen av delposten till utbildningsmateriel och expenser kan begränsas till 10 000 kronor.

Utredningen anser vidare, att den starkt nedbringade utbildningsverksamheten och vad civilförvarsstyrelsen i övrigt anfört angående denna verksamhet icke motiverar ett fortsatt behov av biträdande länsinstruktörer och föreslår därför, att delposten till central och lokal utbildning inom länen minskas med kostnaderna för biträdande länsinstruktörer eller med 252 400 kronor.

Departementschefen

Mot den föreslagna höjningen av delposten till avlöningar till lärare m. fl. har jag intet att erinra. För utbildningsmateriel och expenser tillstyrker jag en med 10 000 kronor ökad medelsanvisning.

I likhet med 1953 års utredning om civilförvarsutbildning anser jag i nuvarande läge behovet av biträdande länsinstruktörer icke längre motiverat. I avbidan på ett ställningstagande till utbildningsutredningens väntade förslag synes emellertid en fullständig avveckling av denna organisation icke böra ske under nästa budgetår utan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om dess omfattning. Medelsbehovet under anslagsposten till central och lokal utbildning inom länen minskar därför. Å andra sidan beräknar jag, då utbildnings- och övningsverksamhet i viss sambandstjänst torde få anordnas under nästa budgetår, ett ökat medelsbehov under anslagsposten till övningar, anordnade av civilförvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna enligt civilförvarsstyrelsens anvisningar. Jag förordar, att de båda sistnämnda anslagsposterna med anledning härav tillsammans uppföres med 4 200 500 (— 116 200) kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (6 000 000 + 10 200 + 10 000 — 116 200) 5 904 000 (— 96 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett förslagsanslag av 5 904 000 kronor.

[184] 6. Inspelning av instruktionsfilm

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	40 000	1 600
1957/58 (statsliggaren s. 1160)	40 000	
1958/59 (förslag)	60 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 60 000 kronor.

Motiv

Styrelsen äger för närvarande 29 filmer för upplysnings- och undervisningsändamål. En stor del av dem har inspelats för mer än fem år sedan.

De måste nu ersättas eller göras om. Endast ett fåtal av dem torde efter ändringsarbeten fylla de krav, som nu måste ställas. En betydande nyinspelning erfordras därför. Styrelsen uppskattar behovet av nya filmer till minst 10. Kostnaderna för omändring av gammal film uppgår till cirka 100 000 kronor och för nyinspelning av en film till cirka 30 000 kronor. Totalt erfordras alltså 400 000 kronor. Medelsbehovet torde få fördelas på fyra år. För nästa budgetår erfordras alltså 100 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper har reserverat sig mot den föreslagna uppräkningsplanen.

Yttrande

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anför.

Ehuru visning av undervisningsfilm är av stort värde i utbildningsarbetet bör den föreslagna mera omfattande inspelningen av undervisningsfilm anstå, då förändringar i filminnehållet kan förorsakas av civilförsvarsutredningarnas förslag i fråga om civilförsvarets organisatoriska uppbyggnad samt utbildningsverksamhetens utformning och innehåll. Utredningen föreslår därför att anslaget utgår med oförändrat belopp.

Departementschefen

För förnyelse och nyinspelning av film föreslår jag en medelsanvisning för nästa budgetår av 60 000 (+ 20 000) kronor. Jag räknar med att detta belopp jämte å anslaget förefintlig reservation skall möjliggöra inspelning av filmer inom sådana områden, där pågående utredningar icke i några väsentliga delar kan komma att medföra förändringar i filminnehållet exempelvis angående utrymningsförfarandet, inkvarteringsverksamheten, kvinnornas uppgifter i civilförsvaret och skyddet mot atomkrigföring. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inspelning av instruktionsfilm* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[185] 7. Bidrag till vissa frivilliga organisationer

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	322 000	322 000
1957/58 (statsliggaren s. 1160)	322 000	
1958/59 (förslag)	322 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

Motiv

Statens stöd åt Sveriges civilförsvarsförbund avser bl. a. bidrag till kanslipersonalens avlöning. Detta bidrag har sedan flera år utgått med

13 800 kronor. Højningen våren 1957 av de statliga lönerna tillämpas automatiskt på avlöningar till förbundets kanslipersonal. Med hänsyn härtill synes en uppräknig av anslaget med 1 000 kronor skälig.

Yttrande

1953 års *civilförsvarsutredning* föreslår att någon uppräknig icke sker av anslaget i avvaktan på de förslag, som kan komma att framläggas rörande de frivilliga organisationernas medverkan i civilförsvarsverksamheten.

Departementschefen

I likhet med *civilförsvarsutredningen* anser jag anslaget i nuvarande läge böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 322 000 kronor.

[186] 8. *Försöksverksamhet*

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	200 000	140 484
1956/57	200 000	148 032
1957/58 (statsliggaren s. 1161)	200 000	
1958/59 (förslag)	250 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 280 000 kronor.

Motiv

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1957 till 218 472 kronor, varav 158 172 kronor bundits genom utlagda forskningsuppdrag.

För verksamheten under nästa budgetår äskas medel för forskning och försök inom nedan angivna områden.

1. *Byggnadsteknisk försöksverksamhet*

a) Senare rön beträffande atomvapnens effekter medför, att nya skyddsanordningar måste konstrueras. Anordningar, som skall vidtas vid byggnad av fullträffsäkra anläggningar, normalskyddsrum, tornobservationsplatser m. m., måste sålunda anges till ledning vid planläggning och utförande. Härför skall upprättas typritningar och tillhörande beskrivningar. Tidigare upprättade typhandlingar erfordrar fortlöpande ändringar och tillägg i anslutning härtill. Kostnaderna härför beräknas till 125 000 kronor.

b) För att få närmare kännedom om inverkan av luftstötstågen från atombomb behövs ytterligare försök med särskild inriktning på att få fram

lämpliga konstruktioner för skyddsrum. Förhållandena avses främst skola studeras i modellskala (70 000 kronor).

c) Prov och försök med nya typer av skyddsörrar och luckor m. m. för normalskyddsrum bör göras för att undersöka skyddsvärdet av dessa (30 000 kronor).

d) Uppförande av en försöksanläggning av friliggande normalskyddsrum bör komma till stånd (80 000 kronor).

2. Teleteknisk försöksverksamhet

Den försöksverksamhet, som styrelsen redovisat i sina anslagsäskanden för de tre senaste budgetåren, avser styrelsen att fortsätta (20 000 kronor).

3. Brandteknisk försöksverksamhet

Fortsatta prov med dels brandslang, lättmetallkopplingar för transportslang, strålrör, grenrör m. m. dels ock fordon ävensom prov med motorspruta klass I för brand- och snabbgrupp, vattentankar samt provisoriska branddammur av gummi och plastmaterial erfordras. Försök med viss personlig utrustning bör göras (40 000 kronor).

4. Gasskydd

a) För undersökning av olika kolsorters användbarhet i gasmasker samt för utredning beträffande sanering av gasbelagda områden erfordras 50 000 kronor.

b) Till kostnader för gasskyddslaboratorier beräknas oförändrat 5 000 kronor.

5. Skydd mot radioaktiv strålning

Utveckling av prototyp för intensimeter av enkel typ bör ske. Instrumentet är avsett för de aktiva **civilförsvarsenheterna**, särskilt räddningsgrupperna (30 000 kronor).

6. Taktisk försöksverksamhet

a) För försök med materiel — speciellt teleteknisk materiel — för ledningsorganen på fältet erfordras 5 000 kronor.

b) För försök med räddningstjänstens materiel och fordon beräknas 10 000 kronor.

c) För försöksverksamhet med helikoptrar och sportflyg avses 15 000 kronor.

Kostnaden för taktisk försöksverksamhet uppgår således till (5 000 + 10 000 + 15 000) 30 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper har reserverat sig mot den begärda anslagshöjningen.

Yttrande

1953 års civilförsvarsutredning, som anser det viktigt att försöksverksamhet bedrivs på sådant sätt att resultat därav kan vinnas till praktiskt gagn

för den vidare uppbyggnaden av civilförsvaret, tillstyrker begärd uppräkningsanslag.

Departementschefen

De forskningsarbeten och försök, som omfattas av styrelsens äskande, finner jag i stort sett värdefulla och de torde därför i huvudsak böra komma till stånd. Dock synes med tillgodoseende av vissa forskningsändamål tills vidare kunna anstå. Jag beräknar det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet till 250 000 (+ 50 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[187] 9. Engångsanskaffning av materiel

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	6 500 000	12 007 613
1956/57	3 680 000	3 829 230
1957/58 (statsliggaren s. 1161)	5 150 000	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) föreslår, att anslaget nedsättes med 2 300 000 kronor.

	Förslag
1. Alarmeringsmateriel	670 000
2. Signalmateriel	535 000
3. Radiakinstrument	600 000
4. Sjukvårdsmateriel	952 300
5. Brandmateriel	3 000 000
6. Motorfordonsutrustning	1 000 000
7. Inventarier och utrustning till viss skyddsrumsanläggning	400 000
8. Markbevakningsmateriel	200 000
9. Avrundning	— 7 300
	<hr/>
	Summa kronor 7 350 000
Besparingar	— 4 500 000
	<hr/>
	2 850 000

Motiv

Reservationerna per den 29 juni 1957 å anslagen till engångsanskaffning av materiel, till inköp av brandmateriel samt till kostnader för viss motorfordonsberedskap, vilka anslag fr. o. m. den 1 juli 1957 sammanförts till ett anslag, utgjorde 21 975 602 (22 124 832¹), 3 170 623 (4 640 729¹) resp. 805 551 (1 198 385¹) kronor. Av reservationerna har genom beställningar bundits 13 736 495 (10 488 700¹), 2 669 592 (435 290¹) resp. 316 815 (410 280¹) kronor. De vid samma tidpunkt disponibla medlen uppgick således till 8 239 107 (11 636 132¹), 501 031 (4 205 439¹) resp. 488 736 (788 105¹) kronor eller tillhoppa 9 228 873 (16 629 676¹) kronor. I sistnämnda båda belopp ingick vissa besparingar.

¹ Inom parentes anges motsvarande siffror den 30 juni 1956.

1) *Alarmeringsmateriel*. Bristen på anläggningar för utomhusalarmering utgör omkring 350 aggregat, vilken brist företrädesvis är lokaliserad till nytillkommen, perifer bebyggelse i de stora och medelstora städerna. Ett 50-tal äldre aggregat bör därjämte så snart som möjligt demonteras. Den totala bristen på alarmeringsaggregat utgör således 400 aggregat. Styrelsen har fört förhandlingar med fabrikanter i facket om tillverkning av en ny aggregattyp. En prototyp härtil är delvis utprovad och kommer med smärre modifikationer att kunna ligga till grund för serietillverkning. Om beställning kan utläggas under hösten 1958, är serien i dess helhet framtagen under hösten 1959. Installation av aggregaten kan då påbörjas omkring den 1 juli 1959, vilket innebär att de successivt kan tagas i drift under slutet av år 1959 och första halvåret 1960. Styrelsen anser ett parti om 500 aggregat böra tillverkas för civilförsvarets räkning till en sammanlagd kostnad av 2 000 000 kronor. Betalningsutfallet inträffar sannolikt först under budgetåret 1959/60. Vid beställningens utläggande torde emellertid tillverkaren kräva förskott med cirka $\frac{1}{3}$ av beställningsbeloppet. I enlighet härmed erfordras dels bemyndigande att utlagga beställning å 500 aggregat, dels ock anvisande för nästa budgetår av 670 000 kronor.

2) *Signalmateriel*. För utbyte av sändare och mottagare till föråldrade radioanläggningar äskades för innevarande budgetår 350 000 kronor. Härav beviljades 125 000 kronor. Styrelsen äskar återstående medelsbehov 225 000 kronor för nästa budgetår. Härjämte erfordras ytterligare 45 000 kronor till följd av prishöjningar å den materiel, som skall anskaffas under innevarande och nästa budgetår. Tillhopa erfordras således 270 000 kronor.

För anskaffning av viss apparatur bör anvisas 250 000 kronor och för komplettering av serviceinstrument och verktyg 15 000 kronor.

För signalmateriel erfordras alltså sammanlagt (270 000 + 250 000 + 15 000) 535 000 kronor.

3) *Radiakinstrument*

Hittills har för inköp av radiakinstrument anvisats 2 088 000 kronor. Med hänsyn till viss osäkerhet i beräkningarna inskränker sig styrelsen att för nästa budgetår äska medel endast för sådan instrumentanskaffning, som expertisen under alla förhållanden anser oundgänglig och för vilken det tekniska underlaget är klart. Så är förhållandet i fråga om initialdosmätare jämte avläsningsinstrument. Kostnaden för erforderlig bristtäckning uppgår till i runt tal 1 800 000 kronor. Då erfarenheterna visar, att leveranser av radiakinstrument tager lång tid, torde betalningsutfallet för en beställning under hösten 1958 sannolikt icke bli aktuellt förrän under budgetåret 1959/60. Ett förskottsbelopp med 600 000 kronor erfordras emellertid.

4) *Sjukvårdsmateriel*

För komplettering av sjukvårdsorganisationen äskade styrelsen i anslagsframställningen för innevarande budgetår 147 300 kronor till viss

31 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

utrustning. Härav anvisades 102 000 kronor. Behovet av den ursprungligen redovisade materielen kvarstår, varför styrelsen nu äskar återstående medel eller 45 300 kronor.

I fråga om infusionsaggregat begärde styrelsen för innevarande budgetår 452 000 kronor för anskaffning av 200 000 aggregat. Härav anvisades 225 000 kronor. Med dessa medel beräknades halva antalet kunna inköpas. Återstående hälft synes böra anskaffas under budgetåret 1958/59. Efter samråd med medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, försvarets sjukvårdsstyrelse och blodgivarexpertis i Stockholm har styrelsen fastställt de typer, som bör ifrågakomma för anskaffning. Den totala kostnaden för 200 000 aggregat uppgår till 480 000 kronor, vartill kommer 12 000 kronor för förpackningsmateriel eller tillhoppa 492 000 kronor. Styrelsen äskar för nästa budgetår 267 000 kronor.

Styrelsen har i anslagsframställningen för innevarande budgetår beräknat återstående behov av bårar till 16 825 och anskaffningskostnaden till 890 000 kronor. För innevarande budgetår har anvisats 253 000 kronor. Styrelsen hemställer att återstående belopp, i runt tal 640 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Sammanlagt erfordras alltså för sjukvårdsmateriel (45 300 + 267 000 + 640 000) 952 300 kronor.

5) *Brandmateriel*

I anslagsframställningen för innevarande budgetår angav styrelsen behovet av medel för utrustning av brand- och vattengrupper till 55 000 000 kronor, vartill komme en årlig kostnad av 275 000 kronor för omsättning av materiel. De då angivna behovsberäkningarna står sig i huvudsak alltjämt. Bristerna i fråga om brandmateriel borde enligt styrelsens mening täckas under en 10-årsperiod, vilket skulle kräva en årlig medelstilleddning av i runt tal 6 000 000 kronor. Innan en kostnadsram för civilförsvaret blivit fastställd, torde en sådan anslagstilleddning ej kunna påräknas. Styrelsen begränsar sig därför till att för nästa budgetår äska 3 000 000 kronor.

6) *Motorfordonsutrustning*

Utrustningsbehovet har stigit avsevärt. Medelsbehovet för täckande av befintliga brister uppgår till över 8 000 000 kronor. De viktigaste bristposterna framgår av följande tabell:

Materiel	Antal	Kostnad
1. Transportsläpkärra	3 800	3 400 000
2. Mörkläggningslykta	36 000	330 000
3. Draganordning för VW-personbil	2 400	120 000
4. Teckervisare	15 000	60 000
		<hr/>
		3 910 000
5. Frakt- och besiktningkostnader		320 000
		<hr/>
		4 230 000

Styrelsen föreslår, att under nästa budgetår inköpes 530 transportsläpkärror, 20 000 mörkläggningslyktor, 2 000 draganordningar till Volkswagen personbil samt 15 000 teckenvisare till en sammanlagd kostnad av 890 000 kronor.

Styrelsen föreslår vidare, att sex Volkswagen kombi, en äldre lastbil samt en skåpbil ersättes med nya fordon för en nettokostnad av 75 000 kronor. Länsstyrelserna har uppskattat behovet av nya motorfordon till tolv lastbilar och en kombivagn. Styrelsen inskränker sig f. n. till att äska medel för inköp av endast två lastbilar. Kostnaderna härför uppgår till 35 000 kronor. För förnyelse och nyinköp av motorfordon erfordras alltså (75 000 + 35 000) 110 000 kronor.

Det totala medelsbehovet för motorfordonsutrustning blir alltså (890 000 + 110 000) 1 000 000 kronor.

8) *Markbevakningsmateriel*

För att höja effektiviteten av den markbevakning, som ankommer på allmänna civilförsvaret, och för att spara personal skall tekniska skyddsåtgärder vidtagas i lämplig omfattning. I regel skall erforderliga åtgärder ombesörjas av skyddsföremålets ägare eller den, som bedriver verksamheten. Denne skall även anskaffa erforderlig materiel m. m. Larminor, som måste handhavas av särskilt utbildad personal och som är att likställa med vapenutrustning och ammunition, bör emellertid anskaffas av den myndighet, som har att ombesörja bevakningen. En ny mintyp är under konstruktion och beräknas kunna levereras fr. o. m. den 1 juli 1958. På grundval av de uppgifter, som lämnats av länsstyrelserna, beräknas det totala behovet av larminor till 40 000. Kostnaden för varje mina inklusive erforderlig utlösningstråd och märlor beräknas till högst 5 kronor. För anskaffningen av ifrågakvarande materiel erfordras alltså tillhoppa 200 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper har reserverat sig och ansett anskaffning av sjukbårar böra fördelas på två år och således endast ett belopp om 320 000 kronor upptagas för detta ändamål.

Yttrande

1953 års civilförsvarsutredning anför bl. a.

Civilförsvarsstyrelsen har ej närmare berört betydelsen av utomhusaggregaten sett mot bakgrunden av den senaste tidens utveckling av anfallsvapnen och de därav föranledda ändrade synpunkterna på möjligheterna att erhålla förvarning. Det må erinras om departementschefens uttalande i proposition nr 185 till 1956 års riksdag, att man beträffande förvarning inför det enskilda luftanfallet synes i vissa lägen och för vissa orter vara nödsakad att betrakta möjligheterna härtill såsom ytterligt osäkra. Å andra sidan måste hänsyn tas till att förhållandena kan bli sådana, att utomhusaggregaten kan bli av väsentlig betydelse för att kunna göra allmänheten

uppmärksam på en omedelbar fara. Aggregaten kan därför ej enligt utredningens mening undvaras även om en viss återhållsamhet i utbyggnad och utbyte av aggregat synes med hänsyn till anslagsbehovets storlek böra iakttagas.

Begärda medel till anskaffning av signalmateriel tillstyrkes.

Utredningen har tidigare angivit maximibehövet av bårar till 83 700. Be-
träffande äskandet om anslag för inköp av två nya lastbilar vill utredningen ifrågasätta, om ej detta behov mer ekonomiskt tillgodoses genom lejning av erforderligt antal bilar. Den årskostnad, som styrelsen beräknat för lejning, torde sannolikt understiga kostnaderna för inköp, drift och underhåll av egna bilar.

Angivet behov av larmminor är enligt styrelsens framställning beräknat på grundval av de uppgifter om materielbehövet, som lämnats av länsstyrelserna. Utredningen är icke beredd att nu uttala sig om i vad mån medel bör anslås till anskaffning av ifrågavarande materiel. Å andra sidan synes det till inköp nu föreslagna antalet ej vara så stort, att anledning till invändning föreligger. En principiell fråga är emellertid, huruvida denna materielanskaffning samt materielens förvaring bör ankomma på allmänna civiltjänsten eller jämligt 57 § civiltjänstlagen på vederbörande fastighetsägare. I likhet med styrelsen finner utredningen denna materiel — närmast hänförlig till stridsmedel — vara av den art, att ifrågavarande uppgifter bör tillkomma det allmänna civiltjänsten.

Departementschefen

De siffror, som styrelsen redovisat rörande reservationsmedelsläget per den 29 juni 1957, visar, att *disponibla medel* å de tre anslag, vilka fr. o. m. den 1 juli 1957 sammanförts till förevarande anslag, minskat under det gångna budgetåret, nämligen från 16 600 000 kronor till 9 200 000 kronor. I sistnämnda belopp ingick under budgetåret uppkomna besparingar på 4 500 000 kronor. Då för innevarande budgetår under förevarande anslag anvisats 5 150 000 kronor stod alltså den 1 juli 1957 obundet omkring 9,8 miljoner kronor till styrelsens förfogande.

Besparingarna å anslaget uppgår till 4,5 miljoner kronor. Till största delen har dessa uppkommit genom att medel, som ursprungligen ställts till förfogande för anskaffning av personlig utrustning och sjukvårdstält, icke ansetts böra tagas i anspråk för angivna ändamål. Såsom jag inledningsvis anfört torde besparingarna medgiva anskaffning av viktig materiel av sådant omfång, att någon ny medelsanvisning ej erfordras för att tillgodose de mest trängande behoven på området. Jag förordar, att medel för nästa budgetår beräknas för anskaffning av i det följande angiven materiel.

I fråga om alarmeringsmateriel föreslår jag, att styrelsen erhåller bemyndigande att utlägga beställningar å 300 aggregat. Jag beräknar därvid, att ett belopp av 400 000 kronor kommer att erfordras som förskottslikvid under nästa budgetår.

För signalmateriel upptager jag ett belopp av 500 000 kronor. Härav är

135 000 kronor avsett för utbyte av vissa radioanläggningar, 350 000 kronor för anskaffning av viss apparatur samt 15 000 kronor för komplettering av serviceinstrument och verktyg.

Styrelsens hemställan om bemyndigande att anskaffa radiakinstrument (initialdosmätare jämte avläsningsinstrument) finner jag mig böra biträda. Jag förutsätter dock, att innan beställning utlägges samråd sker med försvarets forskningsanstalt och annan sakkunskap på området om lämpligheten av ifrågavarande instrumenttyper. I likhet med styrelsen räknar jag med att 600 000 kronor erfordras under nästa budgetår som förskottsbetalning å beställningen.

Vad angår sjukvårdsmateriel har jag intet att erinra mot det för inköp av infusionsaggregat äskade beloppet, 267 000 kronor. I övrigt beräknar jag 33 000 kronor för diverse materiel för förbandsstationerna. I enlighet med det anförda bör till sjukvårdsmateriel avses 300 000 kronor.

Beträffande brandmateriel förordar jag, att sådan materiel anskaffas för ett belopp av 1 900 000 kronor.

För motorfordonsutrustning upptager jag ett belopp av 450 000 kronor.

För inventarier och utrustning till viss skyddsrumsanläggning beräknar jag 300 000 kronor.

Beträffande markbevakningsmateriel förordar jag inköp av 10 000 larmminor för en beräknad kostnad av 50 000 kronor. Jag delar styrelsens och utredningens uppfattning, att det bör ankomma på det allmänna civilförsvaret att anskaffa och förvara ifrågavarande materiel.

För anskaffning av nu angiven materiel erfordras alltså sammanlagt (400 000 + 500 000 + 600 000 + 300 000 + 1 900 000 + 450 000 + 300 000 + 50 000) 4 500 000 kronor. Då de å anslaget uppkomna besparingarna, 4 500 000 kronor, som jag förut anförut kan utnyttjas för anskaffning av denna materiel, skulle vid bifall till mina förslag anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med endast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i förekommande fall skall äga företaga omdisposition mellan de för olika materielgrupper beräknade beloppen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att beställningar å alarmeringsmateriel samt radiakinstrument må utläggas inom en sammanlagd kostnadsram av 3 000 000 kronor;

b) till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[188] 10. **Anskaffning av viss förbrukningsmateriel**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	90 000	59 189
1956/57	70 000	6 323
1957/58 (statsliggaren s. 1162)	100	
1958/59 (förslag)	100	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Motiv

Obundna medel på anslaget uppgick per den 29 juni 1957 till 223 140 kronor. Den starka begränsningen av utbildningsverksamheten gör, att förbrukningen av ifrågavarande materiel blir avsevärt mindre än tidigare. Det obundna beloppet beräknas förslå även för nästa budgetår.

Departementschefen

Det belopp, som är disponibelt på anslaget, anser jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen vara tillräckligt för den materielanskaffning, som erfordras under nästa budgetår. Anslaget torde därför även för nästa budgetår kunna uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[189] 11. **Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 900 000	3 111 994
1957/58 (statsliggaren s. 1162)	3 733 800	
1958/59 (förslag)	4 135 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 26/8 1957) hemställer, att anslaget höjes med 635 200 kronor.

	Anvisat 1957/58	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Lokalhyror	650 000	720 000	+ 70 000
2. Avlöning av fast anställd förrådspersonal	935 000	1 026 000	+ 91 000
3. Ersättning till tillfällig personal	350 000	380 000	+ 30 000
4. Underhåll och reparation	1 020 000	1 333 000	+ 313 000
5. Kostnader för kontroll av vapen och ammunition m.m.	50 000	80 000	+ 30 000
6. Materiel för särskilda skyddsåtgärder	28 800	20 000	— 8 800
7. Övriga utgifter	350 000	400 000	+ 50 000
8. Drift av statsägda alarmerings- och radioanläggningar	215 000	275 000	+ 60 000
			+ 635 200

Motiv

Värdet av lagerhållen materiel uppgick den 30 juni 1957 till i runt tal 181 000 000 kronor. Vid samma tidpunkt var materiel till ett värde av i runt tal 16 000 000 kronor under leverans. Förråden beräknas bli tillförda materiel till ett värde av i runt tal 15 000 000 kronor innevarande och 10 000 000 kronor nästkommande budgetår.

1) För lokalhyror till följd av nytillkommande materiel ävensom ökade hyreskostnader på grund av fortsatt övergång till ändamålsenligare lokaler och ökade uppvärmningskostnader erfordras en uppräknings med 70 000 kronor.

2) På grund av 1957 års lönerörelse ökar utgifterna under denna delpost med cirka 56 000 kronor. Tillsynen och handhavandet av ny materiel kräver förstärkning av personalresurserna. Medelsbehovet för ny personal beräknas till 35 000 kronor.

3) Lönehöjningar, handhavandet av ny materiel samt beredskapspackning av materiel motiverar en uppräknings av delposten med 30 000 kronor.

4) Civilförsvarsstyrelsens och länsstyrelsernas medelsbehov under nästa budgetår beräknas till 446 000 resp. 375 000 (821 000) kronor. I det för civilförsvarsstyrelsens behov beräknade beloppet ingår 110 000 kronor till löpande driftkostnader för den centrala förråds- och verkstadsrörelsen, 100 000 kronor för pågående genomgång av äldre släpfordon samt tillhoppa 236 000 kronor för justering av transportsläpkärror, beredskapspackning av materiel, anskaffande av förrådsförnödenheter samt inventarier m. m. till centralförrådet i Prästmista.

Trängande behov av förrådsskjul föreligger i vissa län. För täckande av oundgängligt behov föreslås att Stockholms, Uppsala, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län tilldelas 100 000, 110 000, 100 000 resp. 151 000 kronor eller sammanlagt 461 000 kronor.

Styrelsen äger i Kusfors, Västerbottens län, ett läger med 60 baracker, vari materiel lagras. Dessa baracker behöver grundligt renoveras. Kostnaderna härför beräknas till 51 000 kronor.

Totalt erfordras således under denna delpost (821 000 + 461 000 + 51 000) 1 333 000 kronor, vilket innebär en uppräknings med 313 000 kronor.

5) Länsstyrelserna ha för här avsett ändamål anmält ett behov av cirka 60 000 kronor. För civilförsvarsstyrelsens egen del erfordras 25 000 kronor, huvudsakligen avseende omsättning av macrodex och centralt lagrade bilbatterier. Styrelsen anser, att ett sammanlagt belopp om 80 000 kronor torde räcka.

6) Till materiel för särskilda skyddsåtgärder beräknar styrelsen 20 000 kronor.

7) Länsstyrelserna beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 405 000 kronor. Ökningen hänför sig huvudsakligen till ökade frakt-